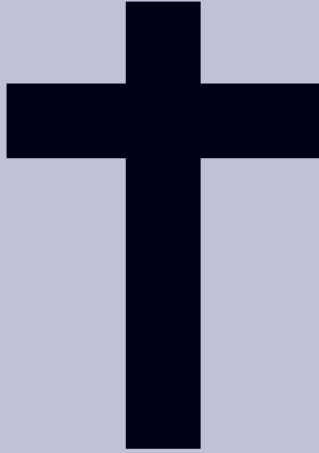

Udi Bible

Udi Scripture translation

Udi Bible
Udi Scripture translation

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Udi)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
174556f0-71b4-5f1c-b512-2117b07ebbf0

Contents

Mark	1
Luk'a	36
Ioan	93

Mark'en šampi Mũq Xavar Běšin əyit

Me girkə šampi Mark'en süft'ə ap'ost'ol P'avelane İsusı Mũq Xavara yəymışbsuna kôməybey. Oşa isə şo Rima köçp'i miya İsusı c'ək'p'i p'as's'e şagirdaxun soğo bakala Pet'eraxune sagala əşbsa burqı. Axırı Q'onçux İsusen göynul əqeğat'an İz şagirdxo dirist' dünyəne karoozbi Mũq Xavara yəymışbsunane tapşurbey. P'et'eri Mark'eynak' İzi İsusaxun bakala vədine ak'it'oğo, t'e hadisəğo exlət'bsuni me girke bex c'eySunast'a gele kôməye bake. Mark'en me girkə Rima, təxminən 57-60-ci usenxone šampe.

Mark'en šampi girk t'iyəmi Mũq Xavarxo bəğat'an boxoy tene zap'e. Girke boş İsusı zombsuni barada bakala hadisoox t'ema gele tene, şot'aynak' ki, Mark'en gelo İsusı biq'i əşurxo q'a Şot'ay hər şeyə amdər k'inək' hisbsunane ak'est'un çuresa. Şot'ay hələ İsayə xavareçalen pi "Buxaçuğoy yaq'abi, me dünyəne əzyət zap'k'ala sa K'ul" baksunane ak'est'a.

Girk İsusı nanaxun baksunaxun təə, ama Şot'ay k'unuk'baksunaxune burqesa. Oşa Şeytanen Şot'o şinəyişbsunaxun, mot'oxun oşa isə İsusen İz q'ulluğa burqsunaxune exlətesa. İsusen dirist' Galileyina tarapi Buxaçuğoy Padçağluği baradane karoozbsa, ak'est'ala möcüzəğon İzi Buxaçuğoy C'ək'p'iyə baksunane ak'est'a. Axırda İsus xaçane t'əqt'esa, xib ği oşa isə p'uri ganuxun bəyinebaksə. Axırncı bəndurxost'a İsusı İz şagirdxo ak'esuni q'a Şot'ay göynul əqesuni baradane exlətesa.

İsus İzi saturbəş avabakest'i k'inək'e bisa. Metər xavareçalxon piyorox bito hari bex p'anep'sa. Şo amdər xoy günaxə İz p'iyen os'kseynak' yaq'abaki sa Çark'est'al, Buxaçuğon amdər xo əyit tadi sa Q'urbaney. Me Mũq Xavara qəbulbsunenə yan hələ me dünyəne Buxaçuğoy Padçağluğa yaynak' ga həzirbiyan baksə.

Girke boş bakalorox:

1:1-13 İsusı eyseynek' həzirluğ

1:14-9:50 İsusı Galileyina bakala q'ulluğ

10:1-52 Galileyinaxun Yerusəlimə eysun

11:1-15:47 İsusı Yerusəlimə baki axırncı ğimxo

16:1-8 İsusı bəyimbaksun

16:9-20 Bəyimbaki Q'onçuğoy İzi şagirdxo ak'esun saal göynul əqesun

K'unuk'bal İoani yaq' həzirbseynek' eysun

(Mat'. 2:1-12; Luk'. 3:1-18; İoan. 1:19-28)

¹ Buxaçuğoy Ğar İsus Xrist'osi Mũq Xavar metərə burqesa.

² Xavareçal İsayəy girke boş şameşi k'inək':

«Mone, Vaxun bəş Bez elçinaz yaq'absə.

Şot'in Vi yaq'a həzirbale». *

³ «Çöle car sak'alt'ay səse eysa:

"Q'onçuğoy yaq'a həzirbanan,

Şot'ay c'ovakala ganxo düzbanan"». †

⁴ Şameşi k'inək'əl, K'unuk'bal İoan meydane c'eri amdarxo içoğoy günaxxoy bağışlayınşakseynak' toobabsuna, mot'ay nişan k'inək'əl k'unuk'baksunane çöle karoozbsay. ⁵ Bütüm İudeyin oçala bakalorox saal Yerusalisa yəşəyişala amdarxo şot'ay t'öğölt'un eysay. Şot'oğon içoğoy günaxxo ozanet'un exst'ay, İoanenal şot'oğo İordan oqe boş k'unuk'epsay.

⁶ İoanen buşe xayaxun paltare layey, iz bİYex t'olaxun q'ayinşe ğaçey. Çərtk'ən saal cir uç'e uksay. ‡

⁷ Şot'in metəre karoozbsay: «Zaxun oşa zaxun gele Zorbone eysa. Zu sal k'os'baki Şot'ay torok'ali bağa şadbsuna layiğ tezu. ⁸ Zu vƏx xenenez k'unuk'bsa, ama Şot'in vƏx İvel Urufen k'unuk'bale».

İsusi k'unuk'baksun saal sinəyişaksun

(Mat'. 3:13-4:11; Luk'. 3:21-22; 4:1-13)

⁹ T'e ğimxo İsus Galileya oçali Nazaret' şəhərexun hare. İoanenal Şot'o İordan oqe boş k'unuk'ebi. ¹⁰ İsus xenaxun c'eğat'an hat'e saad göyurxoy qayesuna saal Urufi göyərçin k'inək' İz loxol şıysunane ak'i. ¹¹ Göynuxun sa səse hari: «Hun Bez gele çureğala Ğarnu, Vaxun irəzizu». §

¹² Mot'o uk'ala k'inək' Urufen Şot'o çölene zapi taşeri. ¹³ Şo çöle q'ırx ği manedi. Me q'ırx ğinast'a Şeytanen Şot'o sinəyişebi, Şot'o əqnə heyvanxoy aranene efi. Angelxon isə Şot'o q'ulluğt'unbsay.

İsusi İz q'ulluğa burqsun

(Mat'. 4:12-17; Luk'. 4:14-15)

¹⁴ İoan biq'əsit'uxun oşa İsusen Galileyina hari Buxaçuğoy Műq Xavaranekaroozbsay. ¹⁵ Şot'in nexey: «Vaxt' ene p'ap'ene, Buxaçuğoy padçağluğ işabakene. Toobabanan, Műq Xavara vƏbakanan!» *

Samci şagirdxo

(Mat'. 4:18-22; Luk'. 5:1-11)

¹⁶ İsus Galileya göle t'öğen c'ovakat'an xena tor bosala Simona q'a iz viçi Andreyane ak'i. Me amdarxo çəlibiq'alxoney. ¹⁷ İsusen şot'oğo pine: «Bez baç'anexun ekinan, Zu vƏx amdar biq'ala çəlibiq'alxo booz». ¹⁸ Şot'oğon hat'e saad torurxo boseri Şot'ay baç'anexunt'un taşi. ¹⁹ İsus samal bƏş taşi Zavday ğar İak'ova q'a şot'ay viçi İoanane ak'i. Şot'oğon lodk'in boş arsi torurxot'un yamaluğ'bsay. ²⁰ İsusen hat'e saad şot'oğo k'alepi. Şot'oğonal içoğoy bava Zavdaya əyiteşi əşp'alxoxun lodk'ina efi Şot'ay baç'anexunt'un taşi.

İsusi amdaraxun murdar urufa c'evksun

(Luk'. 4:31-37)

* 1:2 1:2 Mal. 3:1 † 1:3 1:3 İsa. 40:3 ‡ 1:6 1:6 2 Padç. 1:8 § 1:11 1:11 İvel məğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 9:7; Luk'. 3:21-22 * 1:15 1:15 Mat'. 3:1-2

21 Şorox K'efernaumat'un hari. Şamat' ği eġat'an İsusen sinagoga başı zombsane burqi. 22 Şot'ay zombsuna bütüm məət't'əlt'un manst'ay, şot'aynak' ki, şot'oġo k'anun zombalxo k'inək' təə, Buxaçuġon ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e zombsay. † 23 Hame vədə me sinagoga içust'a murdar uruf bakala sa amdare başı. 24 Murdar urufen harayepi: «Ay nazaret'lu İsus, yaxun k'ən çuresa? Yax əfçibseynak'en hare? Zu avazu Hun Şunu! Hun - Buxaçuġoy İvelonu!» 25 Ama İsusen murdar urufa əmirebi: «Şip' çurpa, me amdaraxunal c'eki!» 26 Murdar urufen me amdara ĵik'p'i ost'aar haraypsun şot'oxun c'ere. 27 Bütüm q'ıya baft'i sun-sunaxun xavart'un haq'i: «Mo hik'ə? Maninesa təzə sa zombsune! İz ext'iyərəl t'etərə ki, murdar urufxo əmirebsa, şoroxal İçu tabit'unbaksa».

28 İsusi barada bakala exlət Galileya oçali hər tərəf usum yəymişaksane burqi.

İsusi gele amdarxo q'olaybsun

(Mat'. 8:14-17; Luk'. 4:38-41)

29 Şo sinagogaxun c'eġala k'inək' İak'ovaxun q'a İoanaxun sagala Simoni q'a Andreyi k'oyane taşi. 30 Şorox t'ıya baġat'an avat'unbaki ki, Simoni q'aynako q'ızdırmin boş bask'ene. 31 İsusen şot'ay t'öġöl taşi iz kulaxun biq'i alanebi, çuġoy q'ızdırmal hat'e saad şire. Çuġon şot'oġo q'ulluġbsane burqi.

32 Biyəsin bəġ batk'it'uxun oşa bütüm azariġo saal içoġoy boş murdar uruf bakalxo İsusi t'öġölt'un eçeri. 33 Bütüm şəhəri amdarxo çomoy t'öġölt'un giresi. 34 Şot'in cürbəcür azar baft'i gele amdarxone q'olaybi, gele murdar urufxone şəp'esi. Ama murdar urufxo əyiptsuna icaza tene tadi, şot'aynak' ki, şot'oġon İsusi Şu baksuna avat'unıy.

İsusi İz q'ulluġa davambsun

(Luk'. 4:42-44)

35 Savaxt'an üşenen hələ işiġ bitinut' İsus hayzeri k'oyaxun c'ere, Şo amdar nu bakala sa gala taşi t'et'ıya afırınepi. 36 Simonen q'a iz t'ööx bakalt'oġon isə İsusa qəvesat'un burqi. 37 Şot'o bəġəbi pit'un: «Bitot'in Vane qəvesa». 38 İsusen şot'oġo pine: «Ekinan q'erəz ganxo - hərrəmine bakala ayızmoġo taġen, t'et'ıyal karoozbaz, şot'aynak' ki, Zu mot'aynak'ez hare».

39 Hametər, İsusen taşi bütüm Galileyina, t'ıya bakala sinagogxokaroozebsay, murdar urufxone şəp'esay. ‡

İsusi cuzam azara baft'i amdara q'olaybsun

(Mat'. 8:1-4; Luk'. 5:12-16)

40 Sa ği cuzam azara baft'i Ş sa amdaren İsusi t'öġöl hari İz bəş çökt'i xoyinşebi: «Axırı Hun çureġayın za təmizbes bankon». 41 İsusi şot'o goroxe hari. İz kula boxodi şot'ay loxol laxi pine: «Çurezsa, təmizbaka!» 42 Mot'o uk'ala k'inək' t'e amdar cuzamaxun təmizbaki q'olayebaki. 43 İsusen hat'e saad şot'o yaq'abadi 44 möhk'əm tapşurebi: «Bəġa, me barada şuk'k'ala sa əyit ma upa, ama taki va

† 1:22 1:22 Mat'. 7:28-29 ‡ 1:39 1:39 Mat'. 4:23; 9:35 § 1:40 1:40 cuzam azara baft'i - iz bədən yara baft'i. Me azari s'i - cuzamey.

bëyinşen bëğëq'an. Mot'o bitot'in ak'seynak'al vi cuzamaxun tәмiz baksuna görә Moiseyen bürmіşi q'urbanxo eça». *

⁴⁵ Ama t'e amdaren c'eri me bakit'oğo bitot'aynak' exlәtp'i hәр gala yөymіşebi. Şot'aynak'al İsus ene şәhәre qay bayes tene baksay. Şo şәhәrexun t'öөx, şuk'k'al nu bakala galane manst'ay, amdarxo isә hәр tәrәfәxun İz t'öğölt'un eysay.

2

İsusi p'araliçen duğit'u q'olaybsun

(Mat'. 9:1-8; Luk'. 5:17-26)

¹ Sa hema ği oşa İsus p'urum K'efernaumane hari. Şot'ay k'oya baksuni xavaral dirist' şәhәre yөymіşebaki. ² Şot'ay t'öğöl t'eq'әdәр gele amdare hari ki, sal c'öş çomoy bәş çurk'alal ga tene mandey. İsusen şot'oğoynak' Buxaçuğoy әyitәne karoozbsay.

³ Me vәdine bip tanen p'araliçen duği sa amdara Şot'ay t'öğöl eşt'unt'un çureşi. ⁴ Ama gele amdarxoy topbaksuna görә şot'o İsusi t'öğöl eçes tet'un baki. Şot'aynak'al İsus bakala k'ojin belxun ga qaypi, t'e p'araliçen duği amdara nasilk'in boş t'et'iin oq'at'un sıvk'i. ⁵ İsusen şot'oğoy vәluğa ak'i p'araliçen duği amdara pine: «Bez ğar, vi günaxxo bağışlayinşebaki».

⁶ Ama t'et'iya arşi sa hema k'anun zombalen* içoğoy үk'e boş fikirt'unbsay: ⁷ "Me amdaren k'ә әyite? Axırı mo Buxaçuğoy tәrsinәne! Tәk Buxaçuğoxun başq'a günaxxo şina bağışlayinşes bakon?" ⁸ İsusen hat'e dayğa şot'oğon içoğoy үk'e boş k'ә fikirbsuna İz urufen q'amışaki pine: «Mo hetәр fikirxone ef beyne eysa? ⁹ Manu hasande? P'araliçen duğit'u "vi günaxxo bağışlayinşebaki" upsun, yoxsa "hayza, vi nasilk'ina ext'a taki" upsun? ¹⁰ Ama vән avabakanan ki, Amdari Ğare oçalı çoye günaxxo bağışlayinşala ext'iyәр bune».

Oşa p'araliçen duğit'u pine: ¹¹ «Va nexzu, hayza, vi nasilk'ina ext'a k'oya taki!» ¹² Azariyal hat'e saad hayzeri iz nasilk'ina ext'i bütümt'ay piin bәş c'eri taneşi. Bütüm mat mant'undi. Camaaten Buxaçuğoy alxışp'i next'uniy: «Yan hәlә metәр әş teyan ak'ey».

İsusi günaxkәrxo düz yaq'a k'alpsun

(Mat'. 9:9-13; Luk'. 5:27-32)

¹³ İsus p'urum göle t'öğöle taşi. Şot'ay t'öөx gele amdare eysay, Şot'inal camaata zomebsay. ¹⁴ Yaq' c'ovakat'an naloggirbala gala arşi Halfay ğar Levina (şot'ay s'iya Mat't'al next'uniy) ak'i şot'o pine: «Bez baç'anexun eki». Şoval hayzeri İsusi baç'anexune taşi.

¹⁵ İsusi baç'anexun tağalxo geleney. Şot'aynak'al İsus Levin k'oya sulfin bel arşi şum uk'at'an gele naloggirbalxo q'a q'erәzәl günaxkәrxo hari Şot'oxun q'a İz şağirdxoxun sagala şumt'un kәyi. ¹⁶ Fariseyxoxun† bakala k'anun zombalxon İsusi günaxkәrxoxun q'a naloggirbalxoxun sagala şum uksuna ak'i, Şot'ay şağirdxo pit'un: «Mot'in het'aynak'e naloggirbalxoxun q'a günaxkәrxoxun sagala şum

* **1:44** 1:44 Lev. 14:1-32 * **2:6** 2:6 k'anun zombal - Moiseyi k'anunxo saat' avabakala, şot'oğoy mәninә q'andrişala, t'e k'anunxo hetәр әmәlbsuna zombala amdar. † **2:16** 2:16 farisey - iudeyxoy dini icmoğoy nәl ki sekt'oğoy üzvi

uksa?» 17 İsusen mot'o ibakat'an şot'oğoy pine: «Sağlamt'oğoy tene, azarit'oğoye doxt'ura eht'iyəc bu. Zu düzgün amdarxo təə, günaxkərxo k'alpseynak'ez hare».

Ğuruxi əmxun bakala sual
(Mat'. 9:14-17; Luk'. 5:33-39)

18 İoani şagirdxon q'a fariseyxonğuruxt'un efsay. Sa ği bəzi amdarxo İsusı t'öğöl hari xavart'un haq'i: «Het'aynak' İoani q'a fariseyxoy şagirdxon ğurux et'unfsa, ama Vi şagirdxon ğurux tet'un efsa?» 19 İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Bəy içoğoy t'öğöl bakat'an iz q'onağxon ğurux et'unfon? Heq'ədər ki, bəy içoğoy t'öğöl, şot'oğoy ğurux efsuna eht'iyəc butene. 20 Ama bəyə içoğoy t'öğölxun taşala ğimxo eğale, hat'e vədəl ğurux efalt'un. 21 Şuk'k'alən bisi paltara təzə parçınaxun yamaluq' duteneğon. Tene, təzə yamaluq' bisi paltaraxun çukeğon, zığbaki gaal samalal pise ak'eğon. 22 Şuk'k'alən təzə fina bisi tuluğxo batenekon. Tene, finen tuluğxo t'öpəvək'on, ham fi, hamal tuluğxo zayebakon. Təzə fina təzə tuluğxoy boşt'un bakon».

Şamat' ğine əmxun zombsun
(Mat'. 12:1-8; Luk'. 6:1-5)

23 Sa Şamat' ğine İsus əkini boşt'ane c'ovaksay. T'et'iin c'ovakat'anal İz şagirdxon sünbülxo həvq'sat'un burqı. † 24 Mot'o ak'ala fariseyxon Şot'o pit'un: «P'oy mot'oğon het'aynak't'un Şamat' ğine q'adağan bakala əşurxo biq'sa?» 25 İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Davidi q'a iz t'öğöl bakalt'oğoy busa, içoğoy köməyə eht'iyəc bakat'an k'ə bsuna sal k'altenanpe ki? 26 Şo samci bəyinş Evyatari vədinst'a irəziluği çadıra başı bəyinşoxun başq'a şuk'k'ala uksuna icaza nu tadeğala, Q'onçuğoy həsrbaki şumurxone kəyi, iz t'öğöl bakalt'oğoval tanedi». §

27 Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Şamat' ği amdareynak'e yaran-mişake, amdar Şamat' ğineynak' təə. 28 Amdari Ğar isə Şamat' ğineyalq'onçuxə».

3

İsusi kul p'araliç amdara Şamat' ğine q'olaybsun
(Mat'. 12:9-14; Luk'. 6:6-11)

1 İsus p'urumal sinagogane başı. T'et'iya kul p'araliç sa amdare buy. 2 Bəzi amdarxoy pul İsusı loxoley, şot'aynak' ki, şot'oğon yaqt'unbəğsay bəyn İsusen me amdara Şamat' ğine q'olaybala, yoxsa təə. 3 İsusen kul p'araliç amdara pine: «Bəş c'eki!» 4 Oşa isə hərrəmine bakalt'oğoy loxole bəği pi: «Mat'uva icaza bu: Şamat' ğine saat'luğ yoxsa pislug' bsuna? Şinesa elmoğoy çark'est'una, yoxsa bespsuna?» Ama şorox şip' çurpet'unıy. 5 İsusen me amdarxoy loxol bəği şot'oğoy pulmoğon lazım bakalt'u nu aksun çuresunane ak'i. T'e vədə şot'in azarina pine: «Vi kula boxoda!» Şot'in iz kula boxonedi, kulal q'olayebaki.

6 Fariseyxon t'et'iin c'erit'uxun oşa hat'e saad İrodi tərəf bakalt'oğoxun sagala İsusə hetər əfçibsuni barada maslaatsat'un burqi.

İsusı bac'anexun eğalt'oğoy gelebaksun
(Mat'. 4:24-25; Luk'. 6:17-19)

7 İsus İz şagirdxoxun sagala göle t'öxe taşi. Şot'ay bac'anexun isə Galileyinaxun gele camaate eysay. 8 İsusı biq'i əşurxo ibaki, Şot'ay t'öğöl İudeyinaxun, Yerusolimamaxun, İdumeyinaxun, İordan oqe t'iyəmi tərəfəxun, Sure saal Sidoni hərrəminəxunal et'unsay. 9 Amdar t'eq'ədər geleney ki, İsusen İçu maq'at'un sıxışt'ırışı pi, İz şagirdxoxun İçeynak' sa lodk'a həzir efsunane xaişbi. 10 Axırı Şot'in gele amdarxone q'olaybey, isəəl bütüm azari bakalt'oğon Şot'o lafst'eynak' içoğə best'unbsay. * 11 Murdar urufxon isə İsusə ak'at'an Şot'ay bəş past'əsi ost'aar harayt'unney: «Hun Buxaçuğoy Ğarnu!» 12 Ama İsusen şot'oğə İzi şu baksuna bayanbsuna q'adağanəbsay.

P'as's'e şagirdi təyinbaksun
(Mat'. 10:14; Luk'. 6:12-16)

13 Sa ği İsus buruğə laşi İz c'ək'p'i amdarxo İz t'öğölə k'alpi, şoroxal hart'un. 14 Şot'in p'as's'e tana c'ək'p'i apost'ole təyinbi ki, şorox həmişə İz t'öğöl bakat'un. Me amdarxon Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbalt'uniy. 15 İsusen şot'oğə murdar urufxo c'evksuni ext'iyərəl tanedi.

16 Metərлуğən, İsusen me p'as's'e tanane təyinbi: P'et'er s'i tadeşi Simon, 17 Benerageş s'i tadeşi Zavdayı ğar İak'ov saal şot'ay viçi İoan - Benerageş «S'əq'e ğarmux» upsune - 18 Andrey, Filip', Varfolomey, Mat'fey, T'omas, Halfay ğar İak'ov, Tadday, Kənançı † Simon 19 saal oşa İsusə xəyanətbi İuda İsk'ariot'.

İsus saal Baal-Zevul
(Mat'. 12:22-32; Luk'. 11:14-23)

20 Sa ği İsus sa k'oyane başi. Camaat p'urumal şot'ay bel giresane burqi, İsusen q'a iz şagirdxon sal şum ukala vaxt' tet'un bəğəbsay. 21 İsusı ailingen me barada ibakat'an Şot'o eşt'eynak' yaq'ane baft'i. Şot'aynak' ki, fikirt'unbsay ki, Şot'in İz haq'ılane açesp'e.

22 Yerusolimamaxun hari k'anun zombalxon isə next'uniy: «Şot'ay boş murdar urufxoy kalo bakala Baal-Zevule başe! Baal-Zevuli zorene murdar urufxo c'evksa». † 23 İsusen k'anun zombalxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoy pit'oğoy barada məsələğon exlət'p'sane burqi: «Şeytanen Şeytana hetərə şep'eşes bakon? 24 Əğər sa padçağluğ iz boş cöyebaksasa, t'e padçağluğ vərəne bakon. 25 Əğər sa k'oj iz boş yaq'ax tene taysasa, t'e k'oj şareğon. 26 Əğər şeytanenal iç iz əleyinə əqəsi için-içuxun düşmənluğəbsasa, şot'in porttenebon, şot'ay axıre eğon. 27 Axırı şuk'k'alən zorba amdari k'oya başi süft'ə t'e amdari kul-tura ğaç'p'inut' şot'ay k'oja fūq'p'es batenekon.

* **3:10** 3:10 Mrk'. 4:1; Luk'. 5:1-3 † **3:18** 3:18 Kənançı - rimluğoy əleyinə əq'əşit'oğə tadeşi s'i. † **3:22** 3:22 Mat'. 9:34; 10:25

28 Vəx düzinəz nex: amdarxoy bütüm günaxxo q'a Buxaçuğə bihi tağala əyitmux şot'oğə bağışlayınşakes banekon. 29 Ama İvel Urufa nu çalxala əyitmux sal sa amdara tene bağışlayınşakal, şot'ay günaxal iz ozane həmişəluğ mandale». §

30 İsusen mot'o şot'oğon "şot'ost'a murdar uruf" upsuna görəne exlətp'i.

İsusi Buxaçuğoy əyitə əməlbalt'oğə İz ailə hesabbsun
(Mat'. 12:46-50; Luk'. 8:19-21)

31 Hame vədə İsusi Nana q'a viçimux hari p'at'unp'i. Şot'oğon çölin tərəf çurpi Şot'o k'alpseynak' amdart'un yaq'abi. 32 Kala sa top amdar İsusi hərrəmine arseney. Şot'o p'ap'est'unbi: «Vi Nana q'a viçimux çölin tərəf çurpet'un, Vat'un k'ale». 33 İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Bez nana q'a viçimux şuva?» 34 Oşa İz hərrəmine arsit'oğoy loxol bəği pine: «Mone, Bez nana q'a viçimux miyane. 35 Şot'aynak' ki, šiin Buxaçuğoy əyitə əməlebsasa, Bez viçi, xunçi saal nana şone».

4

Sareğala şile barada məsələ
(Mat'. 13:1-23; Luk'. 8:4-15)

1 İsusen p'urumal göle t'öğöl amdarxo zombsane burqi. İz hərrəmine t'eq'ədər amdare gireşey ki, İç laşi lodk'inane arşi, amdarxo isə göle t'öğöl, q'ariluğat'uniy. *

2 İsusen şot'oğə gele şeyə məsələğone zombsay. Şot'in pine: 3 «Ümüx laxanan: sa əkinçi şil şarpsane c'eysa. 4 Şark'ala vədine şilurxoy sa hemo yaq'e t'öğölə bist'a, q'uşurxonal hari şot'oğə t'uk't'i ut'unksa. 5 Sa hemo k'ul gele nu bakala - jəluğ galane bist'a. K'ul mal baksuna görəl usum göyünebaksa. 6 Ama bəğ c'eğat'an iz tum bəğəloy nu baksuna görə usum şerebaki q'arinebaksa. 7 Sa hemo şaşurxoy aranene bist'a. Şaşurxon kalabaki şot'oğə haq'layınşt'unbsa, me şilurxonal bar tet'un tast'a. 8 T'iyəmiyoroş isə bərəkətlu oçalat'un bist'a. Şot'aynak'al göyünbaki, kalabaki avuzt'unbaksa, şot'oğoy bəzit'oğon otuz, bəzit'oğon altmış, bəzit'oğonal sabaç q'at gele bart'un tast'a». 9 Oşa İsusen pine: «İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an».

10 Camaat şaresit'uxun oşa İz p'as's'e şagirden q'a İz baç'anexun tağalt'oğon Şot'oxun məsələğoy baradat'un xavar haq'i. 11 İsusen pine: «Buxaçuğoy padçağluği sir vəynak'e qayeşe, ama t'iyəmint'oğoynak' hər şey məsələğone exlətesa ki,

12 "Bəğəq'at'un, ama maq'at'un ak'i,

İbakeq'at'un, ama maq'at'un q'amışaki.

Tene, Buxaçuğəç fıırıpı bağışlayınşt'unbakon"». †

13 Oşa İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Vən me məsəlinə tenan q'amışaksasa, t'e vədə t'iyəmi məsələğə hetər q'amışakalnan?

14 Əkinçinen şark'alo Buxaçuğoy əyite. 15 Bəzi amdarxo yaq'e t'öğöl bit'i şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə it'unbaksa, ama Şeytanen

§ 3:29 3:29 Luk'. 12:10 * 4:1 4:1 Luk'. 5:1-3 † 4:12 4:12 İsa. 6:9-10; İoan. 12:39-40; Ap'ost'. 28:26-27

hat'e saad hari içoğoy boş bit'eşi əyitə ext'i taneşt'a. ¹⁶ Bəziyoroх jəluğ gala şareşi şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə ibaki şot'o hat'e saad müqluğen q'abult'unbsa, ¹⁷ ama içoğost'a tum nu baksuna görə porttet'unbsa, əyitə görə təgibbaksuna q'a içoğoy əzyət baksuna ak'ala k'inək' t'e əyitəxun qoşt'unbaks. ¹⁸ Şasurxoy arane biti şilurxo moroxe: şot'oğon əyitə it'unbaks, ¹⁹ ama me dünyəni narahaççiluğxo, var-dövlətə feret'baksun q'a q'erəz şeymoğoy bakala tamax arane başi əyitə q'əq'ənnə, əyitenal bar tene eşt'a. ²⁰ Bəzi amdaxo isə bərəkətlu oçala şareşi şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə ibaki q'abult'unbsa, oşaal otuz, altmış, nəəl ki lap sabaç q'at gele bart'un eşt'a».

Çirağı barada məsələ
(Luk'. 8:16-18)

²¹ İsusen q'erəzəl sa məsəl şot'oğoy exlətebi: «Ef zənden, çirağa q'ave nəəl ki taxt'e oq'a laxseynak' et'unçon? Təə! Şo çirağı q'ave loxolt'un laxsa. † ²² T'etər c'əp'k'in sa şey tene bu ki, əşk'ərə nu c'əğane, t'etər but' sa şeyal tene bu ki, nu qayəğane. § ²³ İbakseynak' ümüx bakalt'in ibaqeç'an!»

Usk'uni barada məsələ
(Mat'. 7:2; Luk'. 6:38)

²⁴ İsusen şot'oğoy sa məsələ exlətebi: «Ef ibakalt'oğoy barada yənbəri fikirbanan: mani usk'unen usk'aynan, vəynak'al hat'e usk'unen usk'əğale, hələ avuzal tadeğale. * ²⁵ Şot'aynak' ki, şii bunesa, şot'o samalal gele tadeğale, ama şii tene busa, iz bakaloval içuxun haq'əğale». †

Zoğ duğı şile barada məsələ

²⁶ İsusen saal pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Mone, sa amdaren şile şare. ²⁷ Şo basek'sa, hayest'a, şil isə zoğ duğı kalanebaks. Əkinçinen mot'ay hetər bex c'eyuna sal avatenebaks, ²⁸ axırı oçalən içine mot'oğoy bsa. Süft'ə zoğə c'eyna, oşa sünbül, samal oşal sünbülü dənooxe kalabaki ap'sa. ²⁹ Əkin neşum bakat'an isə əkinçinen usumluğen mixane exst'a, şot'aynak' ki, exe vədə p'ap'ene». †

Xardali şile barada məsələ
(Mat'. 13:31-32,34; Luk'. 13:18-19)

³⁰ Oşa İsusen p'urum pine: «Buxaçuğoy padçağluğa het'uxun sa biq'en? Şot'o mani məsələnin ak'est'en? ³¹ Şo xardali şiləne oşq'arst'a: oçali çoyel bit'əğala şilurxoy ən mis'ik'o baalkayin, ³² kalabaki bütüm bost'ani bitk'iğoxun alloye baks. İz taymuxal t'e boydane baks ki, göynul purk'ala q'uşurxon şot'ay xojina mese biq'sa».

³³ İsusen mot'oxun q'erəzəl gele məsələoxe exlətp'i. Şot'in me cürəne karoozbsay ki, şot'oğon İçu q'amışakes bakat'un. ³⁴ Şot'oğoy məsəlsuz hik'k'al nexteney, ama İz şagirdxoxun tək mandat'an şot'oğoy hər şeyə q'andirişəbsay.

† 4:21 4:21 Mat'. 5:15; Luk'. 11:33 § 4:22 4:22 Mat'. 10:26; Luk'. 12:2 * 4:24 4:24 Mat'. 7:2; Luk'. 6:38 † 4:25 4:25 Mat'. 13:12; 25:29; Luk'. 19:26 † 4:29 4:29 Yol. 3:13; İoan. 4:44

İsusi tufana bask'est'un

(*Mat'. 8:23-27; Luk'. 8:22-25*)

³⁵ Hat'e ği biyëbakat'an İsusen İz şagirdxo pine: «Ekinan göle t'e tərëf c'ovaken». ³⁶ Şagirdxoval camaataxun cöybaki İsus bakala lodk'ina arsi tat'unşi. İçoğoxun sagala q'erëz lodk'oxal enesay.

³⁷ Bürdän zorba sa tufane eşesi. Ləpoğon lodk'ina t'etərə duğsay ki, xe iz boşe buybaksay. ³⁸ İsus lodk'in baç'anin tərëf İz bula bera laxi bask'enedey. Şagirdxon Şot'o muğurbi pit'un: «Məəlim, yan həysə batk'alyan! Yəni mot'in Va naraat tene bsa?» ³⁹ İsusen hayzeri muşa q'adağanebi, gölə isə "çurpa, şip'baka!" pine. Muş çurepi, bəğəloy sa şip'luğə baki.

⁴⁰ İsusen şot'oğə pine: «Het'aynak'nan meq'ədər q'İbsa? Hələ vëst'a vëluğ tene bu?» ⁴¹ Şagirdxo q'İyen haneq'i. Şot'oğon sunaxun "mo hetər Amdare ki, muşal, gölə İçu tabinebaks?" pi xavart'un haq'say.

5

İz boş murdar uruf bakala amdari q'olaybaksun

(*Mat'. 8:28-34; Luk'. 8:26-39*)

¹ Şorox göle t'e soğə tərëf bakala gadaraluğoy oçalat'un taşi. ² İsus lodk'inaxun şigala k'inək' gərəmzəluğaxun iz boş murdar uruf bakala sa amdare Şot'ay bəş c'eri. ³ Şə gərəmzəluğəne yəşəyınşbsay, şuk'k'alən şot'o lap zincirləyınşiyal efes tene baksay. ⁴ Hema kərəm şot'o k'andallayınşiyal ğaçp'et'uniy, ama şot'in k'andaxoval xoxep'say, zincirxoval k'as'enedey. Şuk'k'ali şot'o şip'p'ala zor ayteneşay. ⁵ Həmişə, üşə-ğena gərəmzəluğə, buruxmoğə harayenedey, için içü jəlayınşbsay.

⁶ Şot'in İsusə əxiləxun ak'i t'it'eri Şot'ay bəş bineti, ⁷ harayk'a pine: «Ay İsus, Ala Arşit'ay Ğar, zaxun k'ən çuresa? Hun bakan vi Buxaçux, za əzyət ma tada!» ⁸ Şot'aynak' ki, İsusen şot'o "ay murdar uruf, me amdaraxun c'eki!" peney.

⁹ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Vi s'i hik'ə?» Şot'in coğabe tadi: «Bez s'i Q'oşune, şot'aynak' ki, yan geleyan». ¹⁰ Şot'in İsusə içəğə t'e oçalaxun maq'an şəp'əsi pi xoyinşbsane burqi. ¹¹ T'et'iya - buruğoy döşel kala sa bəq'e sürünene otarişbsay. ¹² Murdar urufxon İsusə xoyinşt'unbi: «Yax me bəq'ürxoy boş yaq'aba, barta şot'oğoy boş bağen». ¹³ İsusen icaza tanedi. Murdar urufxoval amdaraxun c'eri bəq'ürxoy boş't'un başi. P'ə hazar bul bəq'ə İşa bakala sürü hat'e saad q'ayınaxun oq'a, gölə baft'i q'əq'əneşi.

¹⁴ Bəq'bəğalxon t'it'eri me barada şəhərmoğə q'a ayizmoğə exlətt'unbi. Camaatal me baki əşurxo tamaşabseynak'e hari. ¹⁵ Şot'oğon İsusə t'öğöl hari mot'oxun bəş içust'a sa q'oşun murdar uruf bakala amdari paltar lapi saal haq'ullayınşaki arst'una ak'i q'İt'unbi. ¹⁶ Me əşurxo ak'it'oğon isə camaata iz boş murdar uruf bakala amdari bel harit'oğə q'a bəq'ürxoy barada exlətt'unbi. ¹⁷ T'e vədə t'e oçali amdarxon İsusə xoyinşbsat'un burqi ki, içəğoy oçalaxun c'eğane.

¹⁸ İsus lodk'ina arşat'an murdar urufxoxun tәмizbaki amdaren İsusaxoyinşebi ki, içuval ext'ane. ¹⁹ İsusen tene barti, ama pine: «Vi k'oya, vi İşat'oğoy t'ögöl taki, Q'onçuğon vaynak' bit'oğoxun saal vaynak' hetər ük' bok'ospun ak'est'una şot'oğoxun exlətp'a». ²⁰ Me amdarenal taşi İsusen içeynak' bit'oğoxun dirist' Dek'ap'olis bölginə exlətpsane burqi, bitoval məət't'əlt'un mandi.

Çuğoy q'olaybaksun saal mis'ik' xuyəri bəyinbaksun
(Mat'. 9:18-26; Luk'. 8:40-56)

²¹ İsus lodk'inen p'urum göle me tərəf bakala q'ariluğa c'erit'uxun oşax İz bel gele amdare gireşi. ²² Me vədə sinagogi kalat'oğoxun soğox, Yair s'iyen sa amdare hari. Şot'in İsusax ak'i Şot'ay turinoq'a bineti. ²³ Şot'o gele xoyinşebi pine: «Bez xuyər elmoğoy loxole. Eki vi kulmoğox şot'ay loxol laxa ki, q'olaybaki yəşəyinşeq'an».

²⁴ İsusax şot'oxun sagala taneşi. Şot'ay bač'anexun t'eq'ədər amdare eysay ki, Şot'o male manst'ay çaxçuxk'at'un. ²⁵ T'et'iyax içust'a p'as's'e usene ki, p'i taysuni azar bakala sa çuuxə buy. ²⁶ Şo cürbəcür doxt'urxone tarapey, şot'oğoy loxol iz bakalt'u laxeney, ama p'urumal saat' tene baksay. İz vəzyət taysun samalal pise baksay. ²⁷ Me çuğox İsusax barada ibakeney, şot'o görəl şot'in amdarxoy boşt'an c'ovaxi bač'anexun taşi İsusax paltara lafedi. ²⁸ Şot'aynak' ki, metərə fikirbsay: «Hik'k'al tene, Şot'ay paltara laft'ayiz q'olaybakox». ²⁹ Hat'e saad şot'ay p'i taysun bot'ebaxi, içinal hisebi ki, azaraxun q'olayebaxi. ³⁰ İsusen isə avanebaxi ki, İçuxun sa zore c'eri, amdarxoç fırpı xavare haq'i: «Bez paltara laft'iyox şuvay?» ³¹ Şagirdxon Şot'o çoğabt'un tadi: «Amdarxoy kiyelxun galk'ala tene. Me camaati boş Va şin lafst'una hetərə avabakes bakox?» ³² Ama İsusax piin hələl mot'o bit'une qəvesay. ³³ Çuğox içu k'ə baksuna avaney. Şox iz q'iyexun t'ut'upsun hari İsusax turinoq'a bitı bütümə Şot'o exlətebi. ³⁴ İsusenal şot'o pine: «Bez xuyər, vi vəbaksunen va çark'esedi. Arxayin taki, eneyal azarayınşmabaxa!»

³⁵ İsusen hələ əyiteney, hame vədine sinagogi kalat'ay k'oyaxun amdarxo hari şot'o pit'un: «Vi xuyər p'ure. Ene məəlimə het'aynak'en naraat'bsax?» ³⁶ Ama İsusen me əyitə fikir tene tadi. Şot'in sinagogi kalat'u pine: «Ma q'ıba, tək'ə vəbaxa!»

³⁷ Şot'in P'et'eraxun, İak'ovaxun saal şot'ay viçi İoanaxun başq'ax şuk'k'ala İz bač'anexun eysax tene barti. ³⁸ Şorox sinagogi kalat'ay k'oya p'ap'at'an İsusen hay-küy balxo q'ax ost'aar önök'alxone ak'i. ³⁹ İsus bona başı şot'oğox pine: «Het'aynak'nax hay-küy bi önöne? Əyel p'uritene, hat'etər basek'e». ⁴⁰ Şot'oğox İsusax loxol axşumt'unpi. İsusen isə bütümə c'öş c'evk'it'uxun oşax əylin bava-nanaxun saal İçuxun harit'oğoxun sagala əyel bask'i galane başı. ⁴¹ İsusen əylin kiyexun biq'i şot'o pine: «T'alit'ax k'um!» Mo "ay mis'ik' xuyər, va nexzu: hayza!" upsune. ⁴² Xuyərənal hat'e saad hayzeri tarapsane burqi. Şot'ay p'as's'e yəşə buy. T'et'iyax bakalorox mat mant'undi. ⁴³ İsusen şot'oğox tapşurebi ki, me barada şuk'k'alən maq'an avaxi, oşax isə əylə ukunq'at'un tadi pine.

6

İsusi İz yurdnu nu q'abulbaksun
(*Mat'. 13:53-58; Luk'. 4:16-30*)

¹ İsus t'et'iin c'eri İz doğma yurdnune hari. İz şagirdxoval İçuxuney. ² Şamat' ği eġat'an Şot'in sinagoga karoozbi zomebsay. Şot'o ũmŭxlaxala amdarxoy gelet'in mætt't'æl mandi nexey: «Me amdarast'a me şeyurxo mayina? Mo hetər haq'ıla kot'o tadeşe? Me cürə möcüzoġo hetəre bsa? ³ Yəni mo hat'e iz nana Mariya, iz viçimuxal İak'ov, İosif, İoan saal Simon bakala ust'a tene ki? Hələ iz xunçimuxal memiya, beşi aronet'un yəşəyinşbsa!» Hametər şot'oġon İsus tet'un q'abulbsay.

⁴ Ama İsusen şot'oġo pine: «Xavareçal saycə iz yurdnu, q'oomxoy arane saal ailin boş hörmətlü tene. Mandi hər gala!» *

⁵ Metərluġen, Şot'in t'et'iya sa hema azarin loxol İz kula laxi q'olaybsunaxun başq'a sal sa möcüzə ak'est'es tene baki. ⁶ İsus şot'oġost'a vėluġ nu baksuna ak'i mætt't'əle manst'ay.

İsusi İz p'as's'e şagirdə q'ulluġeynak' yaq'absun
(*Mat'. 10:1-15; Luk'. 9:1-6; 10:1-12*)

Oşa İsusen zombsun hərrəminə bakala ayizmoġo tarapi-fırnəpi.

⁷ İsusen p'as's'e şagirdə İz t'öġöl k'alpi şot'oġo p'ə tan-p'ə tan karoozbsane yaq'abi. Şot'oġo murdar urufxo c'evksuni ext'iyərəl tanedi. ⁸ Şot'oġo tapşurebi ki, yaq'a çombaġaxun başq'a hik'k'al - nə şum, nə toray, nəəl təngə maq'at'un ext'i. ⁹ İçoġoy turel torok'ala lapeq'at'un, ama badalbseynek' paltar maq'at'un ext'i. ¹⁰ İsusen şot'oġo pine: «Maya sa k'oya baġaynan, t'e şəhərexun c'eġamin hat'e k'oya mandanan. ¹¹ Maya vəx nu q'abulbi, vəx ũmŭxlaxsun nu çureġayt'un, t'et'iin c'eġat'an ef turin tozal şap't'anan. Barta mo şot'oġoynak' sa nişanq'an baki!» †

¹² Metərluġen, şagirdxo yaq'at'un baft'i. Şot'oġon karoozbi amdarxo toobabsunat'un k'aley, ¹³ murdar urufxot'un c'evksay, c'əyin ləəmdi gele azariġot'un q'olaybsay. ‡

Me əşurxo biq'ala amdar şuva?
(*Mat'. 14:1-12; Luk'. 9:7-9*)

¹⁴ Hametər bütüm me əşurxo hari padçaġ İrodi ũmŭġo p'anep'i, şot'aynak' ki, jomo bakalt'in İsusaxune əyitey. Bəzi amdarxon next'uniy: «Mo K'unuk'bal İoane p'uri ganuxun bəyinbake, şot'o görəne içust'a me cürə zor bu». ¹⁵ T'iyəmint'oġon isə "mo İlyane", bəzit'oġonal "t'evaxt'in xavareçalxollarik' sa xavareçale" next'uniy. § ¹⁶ Ama İroden mot'o ibakat'an pine: «Mo, zu iz bula bot'est'i İoane. Şo bəyinebake!»

* **6:4** 6:4 Mat'. 13:57; Luk'. 4:24; İoan. 4:44 † **6:11** 6:11 T'e vaxt' iudeyxo t'iyəmin ölkinəxun qaybakat'an içoġoy turel arşi tozal şap't'unst'ay. Me hərəkətə içoġoy azuk'axun bakalt'oġoynak' bsunen isə şot'oġoval Buxaçuġo nu çalxalt'oġoxun sa biq'sunane ak'est'ay. Luk'. 10:4-11; Ap'ost'. 13:51 ‡ **6:13** 6:13 İak'. 5:14 § **6:15** 6:14-15 Mat'. 16:14; Mrk'. 8:28; Luk'. 9:19

¹⁷ Me İroden iz viçi Filip'i çuux İrodiya görə İoana biq'est'i zindanane badest'ey. Şot'in İrodiya içeynak' çuuxe haq'ey, ¹⁸ İoanen isə şot'o "viçey çuço haq'sun Buxaçugoy k'anunaxun düz etenesa" peney. ¹⁹ Mot'oxun oşa İrodiyan İoani loxol kin efi şot'o besp'est'uni q'ərarane hari. Ama iz kiyexun hik'k'al aytenesay, ²⁰ şot'aynak' ki, İroden İoani düzgün saal İvel sa amdar baksuna avaney, şot'oxun qıbi şot'o q'orişesay. Düze, İoani exlətxoxun oşa İrod içul etenesay, ama p'urumal şot'ay exlətxon içü zapeney.

²¹ Sa ği İrodiyay kiyel saat' fürsəte koft'i. İroden iz nanaxun baki ğine sarayi amdarxo, q'oşuni kalat'oğö saal Galileyin şilə amdarxo q'onaxluğə tadi. ²² Q'onaxluği vədine İrodiyay xuyəren bona başi əçinəri. Mo İrodi q'a q'onağxoy xoşel t'eq'ədərə hari ki, padçağen xuyərə pine: «Vi ük'en balt'u zaxun çureki, zu va tadaz». ²³ Oşa elasp'i p'urumal pine: «Zaxun k'ə çureğayın, lap bez padçağluği qıt'ual çureğayın, va tadoz». ²⁴ Xuyəren isə c'eri iz nanaxune xavar haq'i: «Zu k'ə çureğaz?» Şot'in coğabe tadi: «K'unuk'bal İoani bula». ²⁵ Xuyərenal hat'e saad padçaği t'öğöl t'it'eri pine: «Çurezsa ki, həysə sa sinin boş K'unuk'bal İoani bula za tadan». ²⁶ Padçağ beyköfe baki, ama iz elasa q'a q'onağxo görə xuyəri əyitə oq'a saksun tene çureşi. ²⁷ Şot'in hat'e saad içü q'orişalt'oğoxun sunt'u yaq'abi İoani bula eş'unane əmirbi. T'e amdarenal zindana taşi İoani bula ozanaxun duği ²⁸ şot'o sa sinin boş xuyəreynak' eneçeri. Xuyərenal şot'o iz nanane tadi.

²⁹ İoani şagirdxon mot'o ibakat'an hari şot'ay meydə ext'i mağarınat'un laxi.

İsusi qo hazar tana boşevksun

(Mat'. 14:13-21; Luk'. 9:10-17; İoan. 6:1-14)

³⁰ Ap'ost'olxo İsusi t'öğölt'un qaybaki. Şot'oğon içoğö tadi tapşuruğxo bex p'ap'espuni q'a camaata zombsuni barada Şot'aynak' exlətt'unbi. ³¹ İsusen pine: «Ekinan isə şuk'k'al nu bakala sa gala tağen, cöycə samal dincəyınşəken». Axiri eğal-tağal gele baksunaxun sal şum ukala vaxt' tet'un bəğəbsay.

³² Şoroxal lodk'ina laşi içan-ıçoğoynak' şuk'k'al nu bakala sa galat'un taşi. ³³ Ama tağat'an camaaten şot'oğö anek'i, gelet'inal çalexı. T'e vədə bütüm şəhərmoğoxun amdarxo turin axışaki t'e gala içoğoxun bəş p'at'unp'i. ³⁴ İsus q'arılığa c'eri kala sa top amdarxo ak'at'an şot'oğoynak' İz ük'e bok'i, şot'aynak' ki, çobansuz eğelxo k'inək't'unıy. İsusenal şot'oğö gele şeymoğoy barada zombsane burqi. *

³⁵ Biyənebaksay. Şagirdxon hari İsusa pit'un: «Mo çölə, hamal ene c'əyine. ³⁶ Camaata tərba, barta taşi me hərrəmine bakala ayizmoğoxun, ganxoxun içoğoynak' sa şey haq'i kəyeq'at'un». ³⁷ Ama İsusen şot'oğö pine: «Şot'oğö ukun vən tadan». Şagirdxon pit'un: «Bərkə taşi p'əbaç dinaren † şum haq'ayan ki, mot'oğoyan ukest'a?»

* **6:34** 6:34 Ams'i oç. 27:17; 1 Padç. 22:17; 2 Hadis. 18:16; Yez. 34:5; Zək. 10:2; Mat'. 9:36

† **6:37** 6:37 P'əbaç dinar - Sa dinar sa ğiin əşlin haq'q'e.

38 Ama İsusen şot'oğö pine: «Takinan, bəğanan bəyn hema şumvəx bu?» Şot'oğonal bəği pit'un: «Qo şum saal p'ə çəliyəx bu».

39 İsusen şot'oğö əmirebi ki, amdarxo dəst'ə-dəst'ə göyün oye loxol arşevk'eq'at'un. 40 Amdarxo baç-baç, əlli-əlli art'unşi. 41 İsusen qo şuma q'a p'ə çəlinə ext'i göynul bəğsun şükürbi afırnəpi. Oşa şuma cöybi İz şagirdxone tadi ki, camaata paybeq'at'un. P'ə çəlinəl bitot'aynak' cöyebi. 42 Bitot'in kəyi bot'unşi, 43 hələ avuzin mandı şume saal çəlin k'ot'orxoxun p'as's'e zənbiləl buyt'unbi. 44 Şum kəyit'oğoxun saycə işq'arxoy say isə qo hazar taney.

İsusi xene çöyel tarapsun

(Mat'. 14:22-33; İoan. 6:15-21)

45 Mot'oxun hat'e saad oşa İsusen amdarxo k'oya yaq'abadat'an, İz şagirdxoval məcburebi ki, lodk'ina laşi İçuxun bəş t'e tərəf - Bet'sayda c'ovakat'un. 46 İç isə camaata yaq'abadit'uxun oşa afırıpseynak' buruğone laşi.

47 Üşə lodk'a gölə biyexey, İsus isə q'ariluğa tək çurpeney. 48 İz şagirdxon zorink'ət'un avar zap'ey, şot'aynak' ki, muşen içoğoy çöyey. Mot'o ak'at'an, üşeni bip'imci saadast'a † İsus gölə çöyexun şot'oğoy t'öğölə taşi, şot'oğoxun c'ovaksune çureşi. 49 Ama şagirdxon İsusi gölə çöyexun tarapsuna ak'at'an şot'o sa ak'esun avabaki harayt'unpi, 50 şot'o ak'i içoğö q'iyen haq'enedey. İsusen hat'e saad şot'oğoxun əyitp'i pine: «Ük'lü bakanan, Zuzu, ma q'ıbanan!» 51 Oşa şot'oğoy t'öğöl lodk'inane laşi, muşal şip'e baki. Şorox lap məət't'əl mant'undi. 52 Axırı şot'oğon t'ema amdara uk'est'uni möcüzinəl tet'un q'amışakey, içoğoy pulmux hələ k'aç'iney.

İsusi Ginesara azariğö q'olaybsun

(Mat'. 14:34-36)

53 İsus q'a İz şagirdxo gölə c'ovaki Ginesarat'un hari. Q'ariluğa c'eri lodk'ina çaçt'unpi. 54 Şorox lodk'inaxun c'eğala k'inək' camaaten İsusa çalexı. 55 T'e pervare bakala amdarxon İsusi maya baksuna ibakat'an içoğoy azariğö nasilk'in boş şot'ay t'öğöl eşt'at'un burqi. 56 İsusi tağala hər gala - ayizmoğö, şəhərhoğö, bölgöğö azariğö eçeri meydana lat'unxsay ki, şot'ay paltari c'ot'aq'a bakayin lafteq'at'un. Şot'o laft'alorox bitoval q'olayebaksay.

7

Amdara murdar balo hik'ə?

(Mat'. 15:1-20)

1 Sa ği İsusi t'öğöl fariseyxö q'a Yerusolimaxun bakala sa hema k'anun zombalxone hari. 2 Şot'oğon at'unk'i ki, İsusi şagirdxoy bəzıt'oğon murdar kulmoğon, yəni pakbaksuni ədətə əməlbınut'tun şuma arst'a. 3 Axırı fariseyxon içan bütüm iudeyxollarik' içoğoy bavoğoxun mandı ədətə tam dəgig əməlt'unbsay. İçoğoy kulmoğö os'k'i pakbinut' şuma artet'unsoy, 4 bazarexun harit'uxun oşa kulmoğö os'k'i pakbinut' hik'k'al utet'unkoy. Şot'oğon hələ q'erəzəl gele

† 6:48 6:48 Üşeni bip'imci saadast'a - Həysət'in vaxt'en üşə saad xibaraxun üqəray arane.

ədətəxtot'un əməlbsay. Metər ki, şot'oğon içoğoy ədətə görə lap camurxo, vedroğo, tunce levet'xoval os'k'i pakt'unbsay.

⁵ Fariseyxon q'a k'anun zombalxon İsusaxun xavart'un haq'i: «Het'aynak' Vi şagirdxon bavoğoxun mandi ədətxo tet'un əməlbsa? Şumat'un arst'a, ama kulmoğo tet'un os'k'i pakbsa». ⁶ İsusen şot'oğo pine: «İsaya xavareçalen vəxlarik' p'əçolat'oğoynak', he şaat'e şampe!

"Me azuk'en içoğoy muzine Za hörmətbsa, Ama içoğoy ük' Zaxun əxile.

⁷ İçoğoy Za bul k'os'bsunal ams'ine,

Bez k'anunxo içoğoy c'evk'i k'anunxont'un əvəzbsa". *

⁸ Vən Buxaçuğoy əmirə t'ödxbi amdarxoy c'evk'i ədətxonnan taysa».

⁹ İsusen saal şot'oğo pine: «Ef c'evk'i ədətxo əməlbseynak' Buxaçuğoy əmirə t'ödx bost'una hetərəl şaat' bacarnanbsa! ¹⁰ Moiseyen k'ə pey? "Nana-bava hörməta", "nana nəəl bava təhk'irbala amdara besp'anani"! † ¹¹ P'oy vən k'anani bsa? Sunt'in c'eri uk'ayin ki, "bezi nana-bava tadala bakalt'u Buxaçuğoz q'urbanbsa", ¹² vən t'e amdari iz eht'iyəci boş bakala nana-bava nu köməybsuna pis tenan bəğsa. ¹³ Metər luğen vən vəxun c'evk'i ədəten taysunen Buxaçuğoy əyitə hik'k'alnanbsa! Hələ mot'o oşq'ar q'erəzəl gele əşurxonan biq'sa!»

¹⁴ İsusen p'urumal camaata İz t'öğöl k'alpi pine: «Bitot'in Za ümüxlaxanan ki, q'amışakanan. ¹⁵ Jomo tağala sal sa şeyen amdara murdar tene bon, ama amdara murdar balo jomoxun c'eğaloroxe». ¹⁶ ‡

¹⁷ İsus camaataxun cöybaki k'oya eğat'an, İz şagirdxon me əyitmoğoy məninə q'andırışbsunat'un şot'oxun xaişbi. ¹⁸ İsusen şot'oğo coğabe tadi: «Vənal hələ tenan q'amışaki? Bex tenan bafst'a ki, amdari boş tağala sal sa şeyen amdara murdar bes tene bakan? ¹⁹ Şot'aynak' ki, jomo tağala şeymux şot'ay ük'e təə, tapanene taysa, t'iyal mantenest'a». (İsusen me əyitmoğon bito ukunxoy təmiz baksunane ak'est'i.) ²⁰ İsusen İz əyitə davamebi: «Amdara murdar balo isə amdaraxun c'eğalone. ²¹ Şot'aynak' ki, amdarxoy boşt'an, ük'exune pis fikirxo, əxlagsuzluğ, oğriluğ, bespsun, ²² q'erəz çuğoy loxol bəğsun, tamaxkərluğ, şər bost'un, bic'luğ, pozğunluğ, paxılluğ, Buxaçuğoy əleyinə əyitpsun, loğaluğ saal haq'ılsuzluğ c'eğon. ²³ Bütüm me pis əşurxo amdari boşt'ane c'eri şot'o murdar bsa».

Finik'iyalu çuğoy vəbaksun

(Mat'. 15:21-28)

²⁴ İsus t'et'iin c'eri Sur oçalane taşi. Şo t'et'iya sa k'oyane mandi, İzi miya baksunal şuk'k'ala avabakest'un tene çuresay. Ama mot'o p'urumal c'ap' efes tene baki.

²⁵ T'et'iya sa çuğo hari p'anep'i ki, İsus içoğoy aranene. Şoval hat'e saad İsusi t'öğöl hari şot'ay turinoq'a bineti. Şot'ay xuyərəst'a murdar urufe buy. ²⁶ Şo iç isə Siriin Finik'ina nanaxun baki sa grek' çuuxey. Şot'in İsusa xoyinşebi ki, iz xuyərəxun murdar urufa c'evk'ane.

* 7:7 7:7 İsa. 29:13 † 7:10 7:10 C'eys. 20:12; 21:17; Lev. 20:9; K'an. 5:16 ‡ 7:16 7:16 Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an!

²⁷ İsusen şot'o pine: «Barta süft'ə əyloxq'at'un boşi, şot'aynak' ki, əyloğoy şuma ext'i xəyoğo bost'un düz tene bakon». ²⁸ Çuğon isə Şot'o coğabe tadi: «Ay Q'onçux, axırı yan xəyoğonal əyloğoy sulfinaxun oq'a bari k'ot'orxoxunyan ukxa». ²⁹ İsusen çuğo pine: «Vi me əyitə görə arxayin taki! Vi xuyərəxun murdar uruf c'ere».

³⁰ Çuğon iz k'oya hari anek'i ki, iz xuyər gane boş bask'ene, murdar urufal şot'oxun c'erene.

Kar hamal lal bakala sa amdari q'olaybaksun

³¹ İsus p'urumal Sur oçalaxun c'ere, Sidonal c'ovaki, Dek'ap'olisi tərəfəxun Galileya göləne p'ap'i. ³² T'iya İsusi t'öğöl kar hamal lal bakala sa amdara eçeri xoyinšt'unbi ki, İz kula şot'ay loxolq'an laxi. ³³ İsusen t'e amdara t'öox taşeri, İz k'əşəmoğo me amdari ümüxxone laxi, oşa İz k'əşinə çupunaxp'i şot'ay muzane laft'est'i. ³⁴ Şot'in göynul bəği afırinepi, oşal bəğəloy sa mindəfə saki pine: «Effata!», yəni "qayey". ³⁵ Me amdari hat'e saad ham ümüxxo, hamal muz qayesi, şot'inal as'ar əyitpsane burqi.

³⁶ İsusen mot'o ak'it'oğo tapşurebi ki, me barada şuk'k'ala hik'k'al maq'at'un exlətpi. Ama heq'ədər gele tapşurebsaysa, t'eq'ədər geleyal bayant'unbsay. ³⁷ Camaat məət't'əl mandeney, şot'oğon next'unii: «Me amdari bala əşlin toy butene! Şot'ay t'öğöl karurxonal inebaksa, lalurxonal əyitene!»

8

İsusi bip' hazar tanaxun gele amdara boşevksun (Mat'. 15:32-39)

¹ Hat'e ğimxo p'urumal gele camaate giresi. Şot'oğoy içoğoxun ukun butet'uxiy, İsusenal şagirdxo İz t'öğöl k'alpi pine: ² «Me amdaxo Bez goroxe eysa. Şorox xib ğine ki, Bez t'öğölt'un, içoğoxun ukala şeyal butet'ux. ³ Mot'oğo həysə içoğoy k'ojurxo yaq'abadayiz, yaq'a halnuxun bitalt'un, axırı bəziyoroş lap əxiləxunt'un hare». ⁴ Şagirdxon Şot'o coğabt'un tadi: «Meq'ədər amdara boşevk'seynak' me çölö mayına şum bəğəbes bakon?» ⁵ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Hema şumyax bu?» Şot'oğon pit'un: «Vüğ».

⁶ T'e vədə İsusen camaata pine ki, oq'a arşeq'at'un. Şot'in vüğ şuma ext'i şükürebi, oşa cöybi İz şagirdxone tadi ki, camaata paybat'un. Şot'oğon şuma payt'unbi. ⁷ Şot'oğost'a sa hema dənə mis'ik' çəliyal buney, İsusen şükürbala afırına bit'uxun oşa mot'oğoval paybsunane əmirbi. Şagirdxonal camaata payt'unbi. ⁸ Amdarxon kəyi bot'unşi. Avuzin mandi k'ot'orxo girbat'an isə vüğ zənbile buybaki. ⁹ T'et'iya bip' hazar tana İşa amdare buy.

İsusen şot'oğo yaq'anebadi, ¹⁰ İç isə İz şagirdxoxun sagala lodk'ina laşi Dalmanuta oçalane taşi.

Fariseyxoy İsusaxun sa nişan çuresun (Mat'. 12:38-39; 16:1-12)

¹¹ Fariseyxoy İsusi t'öğöl hari Şot'oxun höcətsat'un burqi. Şot'o sinəyinşbseynak' çurt'unşay ki, göynuxun eğala sa möcüzəlü

nišanq'an ak'est'i. * 12 Şot'in bəğəloy sa mindəfə saki pine: «Het'aynak'e me nəsilən möcüzəlü nişan qəvesa? Vəx düzinəz nex: me nəsilə sal sa nişan tene tadeğal». †

Şagirdxoy nu q'amışaksun
(Mat'. 12:38-39; 16:1-12)

13 Oşa şot'oğoxun cöybaki p'urumal lodk'ina laşi göle t'e soğo tərəfe c'ovaki. 14 İz şagirdxon şum exst'una eyexun c'evk'et'unii. Lodk'ina şot'oğoy tək sa dənə şume buy. 15 İsusen şot'oğox tapşurbi pine: «Eht'iyət'lü bakanan, fariseyxoy əyinəxun q'a İrodi əyinəxun vəx bəğanan». ‡ 16 Şagirdxon isə içoğoy arane exlətp'i next'unii: «Mot'o beşi şum nu baksuna görəne nex». 17 İsusen mot'o avabaki şot'oğox pine: «Het'aynak' şume nu baksunaxunna əyite? Yəni hələ q'amışaki bex baftenanst'a? Het'aynak' ef ük' meq'ədər inadkəre? 18 Ef pulmux baksun-baksun tenan aksa? Ef ümüxxo baksun-baksun tenan ibaksa? Ef eyexun he usuma c'eri! 19 Zu qo şuma qo hazar tane arane cöybi paybat'an bəşt'an mandi k'ot'orxoxun hema zənbilnən buybi?» Şot'oğox pit'un: «P'as's'e». § 20 «P'oy vüç şuma bip' hazar tane arane cöybi paybat'an k'ot'orxoxun hema zənbilnən buybi?» Şot'oğox pit'un: «Vüç». 21 İsusen şot'oğox pine: «Ama vən hələl q'amıştenanbaki!»

Bet'sayda bakala k'aç'i amdari q'olaybaksun

22 Şorox Bet'saydat'un hari. Miya İsusi t'öğöl sa k'aç'i amdart'un eçeri, Şot'oxun me amdari loxol İz kula laxsunat'un xoyinşbi. 23 İsusen k'aç'in kiyexun biq'i şot'o ayizaxun t'ödxə taşeri. Oşa şot'ay pulmoğox çupunen şəyinbi, İz kulmoğox şot'ay loxol laxi xavare haq'i: «Sa şey anksa?» 24 K'aç'inen bəği pine: «Amdarxox aksa, xodurxot'un oşq'ar, ama tarat'unne». 25 T'e vədə İsusen İz kulmoğox p'urumal me amdari pulmoğox loxole laxi, k'aç'i amdari piyelal işiğə hari. Şo q'olayebaki, hər şeyal qay aksane burqi. 26 İsusen şot'o k'oya yaq'abi pine: «Bəğa, sal ayize ma baki».

P'et'eri Xrist'osa çalxsun
(Mat'. 16:13-20; Luk'. 9:18-21)

27 İsus İz şagirdxoxun sagala Filip'a bakala K'eysariin ayizmoğox yaq'a baft'i. Yaq'a İz şagirdxoxun xavare haq'i: «Amdarxox upsuna görə Zu şuzu?» 28 İz şagirdxon Şot'o metərt'un coğab tadi: «Bəzit'oğox next'un ki, K'unuk'bal İoan, t'iyəmit'oğox İlya, bəzit'oğox isə next'un ki, xavareçalxoxun soğonu». * 29 İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa? P'et'eren Şot'o coğabe tadi: «Hun Xrist'osnu». † 30 İsusen İz şagirdxo tapşurbi ki, İzi Xrist'os baksuni barada şuk'k'ala nu exlətp'at'un.

İsusi İz p'uri-bəyinbaksuni əmxun saturbəş avabakest'un
(Mat'. 16:21-23; Luk'. 9:22)

* 8:11 8:11 Luk'. 11:16 † 8:12 8:12 Luk'. 11:29 ‡ 8:15 8:15 Luk'. 12:1 § 8:19 8:18-19 İsa. 6:9-10; Yer. 5:21; Yez. 12:2; Mrk'. 4:12 * 8:28 8:28 Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8 † 8:29 8:29 İoan. 6:68-69

³¹ Mot'o pit'uxun oşa İsusen şot'oğö zombsane burqı. Şot'in pine ki, Amdari Ğaren gele əzyət zap'k'alanə. Ağsaq'q'alxon, samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon Şot'o tet'un çalxal, Şot'o besp'est'alt'un, ama xib ğinaxun oşa Şo bəyinbakale. ³² İsusen me əyitmoğö qaye nexey. P'et'eren isə Şot'o t'öğx zapi Şot'ay əyite bonet'i. ³³ Ama İsusen fırpı İz şagirdxoy loxol bəği P'et'era pine: «Aça Bezi piin bəşt'an, Şeytan! Hun Buxaçux k'inək' təə, amdar k'inək'en fikirbsa».

İsusi bac'anexun taysuni toy
(Mat'. 16:24-28; Luk'. 9:23-27)

³⁴ İsusen İz şagirdxo q'a camaata İz t'öğöl k'alpi metərə pi: «Əgər şunesa Bez bac'anexun eysun çuresasa, içuxun kulhaq'eq'an, iz xaçal ext'i Bez bac'anexunq'an hari. † ³⁵ Şiin iz elmoğö çark'est'un çuresasa, şot'o açesp'ale, ama şiin Zaxun baki Müq Xavari s'iyal iz elmoğö açesp'ayın, şot'o çark'est'ale. § ³⁶ Amdareynak' bütüm dünyənə q'azayınşı iz elmoğö açespsunaxun k'ə xeyirə bu? ³⁷ Amdaren iz elmoğoy əvəze k'ə teya tadon? ³⁸ Me ext'ibərsuz saal günaxkər nəsilə arane şiin Zaxun q'a Bez əyitmoğoxun ot'p'ayın, Amdari Ğarenal İz Bavay tamtarəğen İvel angelxoxun sagala eğat'an t'e amdaraxun ot'p'ale».

9

¹ İsusen şot'oğö pine: «Vəx düzinəz nex: memiya bakalt'oğoy bəzit'oğon hələ içoğoy ömürə axıra p'ap'esp'inut' Buxaçuğoy padçağluği eysuni zora ak'alt'un».

İsusi ak'esuni badalbaksun
(Mat'. 17:1-13; Luk'. 9:28-36)

² Ūq ği oşa İsusen İçuxun P'et'era, İak'ova saal İoana ext'i alloy sa buruğone laşi. Şorox t'et'iya təkt'unıy.

Bürdən şot'oğoy piin bəş İsusi ak'esun badalebaki. ³ Şot'ay paltar s'aldala, pula taşala mas'i irəngene baki. Oçalı çoyel sal sa paltar təmizbalen şot'o metər mas'ibes batenekoy.

⁴ Oşa İlya q'a Moiseyal şot'oğoynak' ak't'unşi. Şot'oğon İsusaxun exlətt'unbsay. ⁵ P'et'eren İsusa pine: «Məəlim! He şaat'e ki, yan memiyan. Eki xib dənə mandala ga biq'en, soğö Vaynak', soğö Moiseyeynak', soğoval İlyaynak'». ⁶ Şot'in içinal avateney k'ə uk'ane, şot'aynak' ki, içoğö q'ıyen haq'eney.

⁷ Hame vədə sa asoyen içoğoy loxol xojine saki. Asoyi boşt'an sa səse hari: «Mo Bez çureğala Ğare, Kot'o ümüxlaxanan!» * ⁸ Fırıp'i saal bəğat'an isə içoğoy t'öğöl İsusaxun başq'a ene şuk'k'al tet'un ak'i.

⁹ Buruğoxun şığat'an İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, Amdari Ğar p'uri ganuxun bəyinbakamin t'et'iya ak'it'oğö şuk'k'ala nu uk'at'un. ¹⁰ Şot'oğonal mot'o içoğoy ük'e boş et'unfi, ama içoğoy arane exlətp'at'an "p'uri ganuxun bəyinbaksun" əyitin məninə q'amışaksunt'un çuresay. ¹¹ Şot'oxun isə xavart'un haq'i: «K'anun

† 8:34 8:34 Mat'. 10:38; Luk'. 14:27 § 8:35 8:35 Mat'. 10:39; Luk'. 17:33; İoan. 12:25 * 9:7 9:2-7 Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 3:21-22; 2 P'et'. 1:17-18

zombalxon het'aynak't'un nex ki, süft'ə İlya eğalane?» † 12 İsusen şot'oğə metərə pi: «Düze, İlya süft'ə hari hər şeyə həzirbalane. P'oy Amdari Ğare əmxun het'aynak'e samesə ki, amdarxon Şot'o tet'un q'abulbal şot'oğoy kiyexunal Şot'in gele əzyət zap'k'ale? 13 Ama Zu vəx nexzu: İlya ene hare. İz əmxun samesi k'inək'əl, k'ə çurt'unşisa şot'ay bel et'unçeri».

İsusi iz boş murdar uruf bakala ğara q'olaybsun
(Mat'. 17:14-20; Luk'. 9:37-43)

14 Şorox içəğoxun nu taşi şagirdxoy t'öğöl eğat'an gele amdari topbaksuna saal sa hema k'anun zombalxoy şagirdxoxun höcətbsunat'un ak'i. 15 İsusə ak'ala k'inək' amdarxo bütüm məət't'əl mant'undi, Şot'ay bəş t'it'eri Şot'o "xeyirq'an baki" pit'un.

16 İsusen xavare haq'i: «Şot'oğoxun het'ay əmxunnan höcətbsay?» 17 Amdarxoy aranexun sunt'in Şot'o coğabe tadi: «Məəlim! Zu vi t'öğöl lalluği urufa biq'əsi bez ğaraz eçeri. 18 Urufen şot'o maya biq'ayın, oçalane saksə, t'e vədəl əylin jomo kəfunale baksə, şot'in uluxxo ğırıc'esest'a, oşal iz bədən dirist' q'arinebaksə. Vi şagirdxoxun xaişezbi ki, me urufa c'evk'at'un, ama tet'un bacarbi».

19 İsusen isə şot'oğə pine: «Ay nu vəbakala nəsil! Hevaxt'al şirik' vəxun mandoz? Hevaxt'al şirik' vəx portp'oz? Əylə Bez t'öğöl eçanan!» 20 Əylə Şot'ay t'öğölt'un eçeri. Urufenal İsusə ak'ala k'inək' əylə jik'epi. Əyel oq'a biti t'ik'ireney, iz jomoxun kəfe barst'ay. 21 İsusen şot'ay bavaxun xavare haq'i: «Mə əyel hevaxt'inaxune metər baksə?» Əylin bavan pine: «Əyelluğaxun. 22 Me urufen bespseynak' kot'o sa hema kərəm aruğə, xenane bose. Ama bacarenbsasa, yax köməyba, yax gorox eki!» 23 İsusen şot'o pine: «"Bacarenbsasa" nexnu? Vəbakalt'aynak' hər şey mümküne!» 24 Əylin bavan hat'e saad harayepi: "Vəzu! Ama köməyba ki, bezi ük'e nuveluğeynak' ga maq'an mandil!"

25 İsusen amdarxoy t'it'eri eysuna ak'at'an murdar urufa q'adağanbi pine: «Ay lalluği q'a karluği uruf, Zu va əmirezbsə, me əylin boş't'an c'eki, eneyal ma baki!» 26 Urufen haraypi əylə ost'aar jik'psun c'ere. Əyel meyid k'inək' bineti, gelet'in pine: «Ko p'urene!» 27 Ama İsusen əylin kiyexun biq'i alanebi, şoval turele hayzeri.

28 İsus k'oya başit'uxun oşa İz şagirdxon cöycə Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy het'aynak' t'e urufa yan c'evk'es teyan baki?» 29 İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Mə cürə urufxo təkə'ə afırınene ‡ c'evk'es baksə».

İsusi İz p'uri-bəyinbaksuni əmxun p'urum avabakest'un
(Mat'. 17:22-23; Luk'. 9:43-45)

30 Şorox t'et'iin c'eri Galileyinaxunt'un c'ovaksay. İsusen çurtenesay ki, şinesə mot'oxun xavar bakane, 31 şot'aynak' ki, İz şagirdxone zombsay. Şot'oğə metərə nexey: «Amdari Ğara xəyanətbi amdarxoy kiyel tadalt'un, şot'oğonal Şot'o besp'alt'un. Purit'uxun xib ği oşa isə Şo

† 9:11 9:11 Mal. 4:5; Mat'. 11:14 ‡ 9:29 9:29 afırınen - Bəzi kiinşamurxost'a: afırınen q'a ğurux efsunen

bëyinbakale». ³² Şagirdxon me əyitə q'amıştet'unbaki, ama şot'oxun xavar haq'sunal q'it'unbsay.

Ən kalo şuva?

(*Mat'. 18:1-9; Luk'. 9:46-50; 17:1-2*)

³³ Şorox K'efernaumat'un hari. K'oya bağat'an İsusen İz şagirdxoxun xavare haq'i: «Yaq' eğat'an het'ay əmxunnan höcətbsay?» ³⁴ Ama şuk'k'alen qaqteneşi, şot'aynak' ki, yaq' eğat'an içoğoy arane şı ən kalo baksuni əmxunt'un höcət'bey. § ³⁵ İsusen arşi p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi pine: «Ef boşt'an şu samciyo baksun çuresasa, bitot'uxun axırncı, bitot'ayal q'ulluğciq'an baki». * ³⁶ Şot'in sa mis'ik' əylə ext'i şagirdxoy aranene çurdest'i, oşa əylə İz q'ujel ext'i şot'oğoy pine: ³⁷ «Şiin Bez s'iyen metər əyloğoxun sunt'u q'abulbayin, şot'in Za q'abulbale. Za q'abulbalt'in isə tək Za təə, Za Yaq'abit'uval q'abulbale». †

T'iyəmit'oğoy loxol alaxun oq'a ma bəğa

³⁸ İoanen şot'o pine: «Məəlim, yan Vi s'iyen murdar urufa c'evk'ala sa amdaryan ak'i, ama beş bac'anexun eğalt'oğoxun nu baksuna görə şot'o q'adağanyanbi». ³⁹ İsusen şot'oğoy pine: «Şot'o galmadanan! Bez s'iyen möcüzə ak'est'alo Bez əleyinə bakes batenekon. ⁴⁰ Beş əleyinə nu bakalo isə beş tərəfe. ‡ ⁴¹ Şiin vəxun sunt'u Bez bac'anexun eğalt'oğoxun baksuna görə sa cam xe tadayin, vəx düzinəz nex: əvəzsuz tene mandal. §

T'iyəmit'u pis yaq'a ma taşa

⁴² Şinesa me xurit'oğoxun, yəni Za vəbakalt'oğoxun sunt'u pis yaq'a taşayin, şot'aynak' iz ozane kala sa jomok'ojin jə suruk'p'i içü dəniz bost'un kot'oxun saat'e bakon. ⁴³ Əgər vi kiine va pis yaq'a taşt'asa, şot'o bot'a. P'ə kulla baki, ama cəhənnəmə, t'e nu açala aruğoy bafst'axunsa, sa kulla mandi cənnətə bafst'un saat'e. * ⁴⁴ † ⁴⁵ Əgər vi turene va pis yaq'a taşt'asa, şot'o bot'a. P'ə turla baki cəhənnəmə bosesaxunsa, axsağ mandi cənnətə bafst'un saat'e. ⁴⁶ ‡ ⁴⁷ Əgər vi pulene va pis yaq'a taşt'asa, şot'o c'evk'a. P'ə pulla cəhənnəmə baysunaxunsa, sa pulla Buxacığoy padçağluğa baysun saat'e. § ⁴⁸ Axırı cəhənnəmə bakalt'oğoy k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyenin bok'ala aruxal tene aşt'a. * ⁴⁹ Qurbaniyo el bakala k'inək' amdari təmizbaksunal şot'ay aruğoxun c'ovaksune. ⁵⁰ El saat' şeye, ama əgər elen iz elaxoyluğa açesp'ayin, şot'o het'ina t'ad tades bakon? Barta vəst'a elq'an baki. T'e vədə ef arane serluğal bakale». †

§ **9:34** 9:34 Luk'. 22:24 * **9:35** 9:35 Mat'. 20:26-27; 23:11; Mrk'. 10:43-44; Luk'. 22:25-26

† **9:37** 9:36-37 Mat'. 10:40; Luk'. 10:16; İoan. 13:20 ‡ **9:40** 9:40 Mat'. 12:30; Luk'. 11:23

§ **9:41** 9:41 Mat'. 10:42 * **9:43** 9:43 Mat'. 5:30 † **9:44** 9:44 Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: Cəhənnəmə bakalt'oğoy k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyenin bok'ala aruxal tene aşt'a.

‡ **9:46** 9:46 - Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: Cəhənnəmə bakalt'oğoy k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyenin bok'ala aruxal tene aşt'a. § **9:47** 9:47 Mat'. 5:29 * **9:48** 9:48 İsa. 66:24 † **9:50** 9:50 Mat'. 5:13; Luk'. 14:34-35

10

İşq'ar-çuğoy sunaxun cöybaksuni barada
(Mat'. 19:1-12)

¹ İsus t'et'in c'eri İudeyina, İordan oqe t'e tərəfe taşi. P'urumal amdarxo Şot'ay bel giresay, Şot'inal həmişənin k'inək' şot'oğozomebsay.

² Sa hema farisey İsusı t'öğöl hari Şot'o İz əyitin loxol biq'seynak' metər sa sualt'un tadi: «Moiseyi k'anunen işq'ari iz çuğoz c'evksuna icaza bune?»

³ İsusen şot'oğoz pine: «Moiseyen vəx k'ə əmirbe?»

⁴ Şot'oğoz coğabt'un tadi: «Moiseyi k'anunen işq'aren iz çuğoz cöybaksuni kağız tadi c'evk'ayın, icaza bune».

* ⁵ İsusen şot'oğoz metərə pi: «Şot'in ke əmirə ef inadkər baksuna görəne tade. ⁶ Ama burqesunast'a Buxaçuğoz "şot'oğoz işq'ar saal çuuxe yaratmışı". †

⁷ "Kot'o görəl işq'ar iz bava-nanaxun cöybaki iz çuğoz gəçəgəle, ⁸ me p'öğö sa bədən bakale". Ene şorox p'ə tan təə, sa tane. ‡

⁹ Mot'aynak'al, barta Buxaçuğoz çütt'əyinqit'oğoz amdaren maq'an cöybi».

¹⁰ Şorox k'oya bakat'an şagirdxon İsusaxun me barada p'urum xavart'un haq'i. ¹¹ İsusen şot'oğoz metərə coğab tadi: «İz çuğoz c'evki q'erəzt'uxun laşk'oybakalt'in əxlagsuzluğebza. ¹² İz işq'araxun c'eri q'erəzt'u tağala çuğoz əxlagsuzluğebza». §

İsusı əyloğoz xeyir-bərəkət tast'un
(Mat'. 19:13-15; Luk'. 18:15-17)

¹³ Amdarxon İsusı t'öğöl içoğoz əyloğot'un eşt'ay ki, Şot'in İz kula şot'oğoz loxol laxı xeyir-bərəkət tadane. Şagirdxon isə şot'oğoz tet'un barey. ¹⁴ Mot'o ak'ala İsusen əcuğləyinqəki pine: «Bartanan əylux Bez t'öğöl hareq'at'un! Şot'oğoz galmadanan! Şot'aynak' ki, Buxaçuğoz padçağluğ metərt'oğoye. ¹⁵ Vəx düzinəz nex: şiin Buxaçuğoz padçağluğ sa əyel k'inək' nu q'abulbayın, t'et'iya sal sa vədə bayes tene bakon».

* ¹⁶ Oşa əyloğoz q'ujbi İz kulmoğoz şot'oğoz loxol laxı xeyir-bərəkətə tadi.

Var-dövlət q'a Buxaçuğoz padçağluğ
(Mat'. 19:16-30; Luk'. 18:18-30)

¹⁷ İsus yaq' c'əgat'an sa amdar t'ist'un Şot'ay t'öğölə hari. İz bəş çökt'i xavare haq'i: «Ay saat' məəlim, zu k'ə saat'luğ baz ki, həmişəluğ yəşəyinqə bağaz?» ¹⁸ İsusen şot'o pine: «Za het'aynak'en saat' nexə? Buxaçuğozun başq'a şuk'k'al saat' tene. ¹⁹ Şot'ay əmirxo avanu: "Besmaba. Əxlagsuzluğmaba. Başmaq'a. Şuk'k'ali əleyinə əfçidən şahidluğmaba. Şuk'k'ala feret'mada. Vi bava-nana hörmətba"». †

²⁰ Me amdaren isə İsusə pine: «Məəlim, mot'oğoz bitova əyelluğaxun əməlezbsa». ²¹ İsusen şot'ay loxol bəneği, şoz İz ük'el basek'i. İsusen pine: «Vi sa şey kame: taki hik'k'ə buvaxsa, toydi kəsibxo payba. T'e vədə göynul vi xəzinə bakale. Oşa qaybaka, ‡ Bez bac'anexun eki».

* **10:4** 10:4 K'an. 24:1-4; Mat'. 5:31 † **10:6** 10:6 Burq. 1:27; 5:2 ‡ **10:8** 10:7-8 Burq.

2:24 § **10:12** 10:11-12 Mat'. 5:32; Luk'. 16:18; 1 K'or. 7:10-11 * **10:15** 10:15 Mat'. 18:2-3

† **10:19** 10:19 C'eys. 20:12-16; K'an. 5:16-20 ‡ **10:21** 10:21 qaybaka - Bəzi kiinsamurxost'a:

qaybaka, vi xaça ext'a. Mrk'. 8:34

22 Mot'o ibakala t'e amdar pərt baki pəşman taneşi, şot'aynak' ki, iz var-dövlət geleneş.

23 İsusen İz hərrəmine bakalt'oğoy loxol bəği İz şagirdxo pine: «Var-dövlət bakalt'oğoynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun heq'ədər çətine!» 24 Şagirdxo Şot'ay əyitmoğoxun məət'təlt'un mandı. Ama İsusen p'urumal şot'oğoy pine: «Bez ğarmux, Buxaçuğoy padçağluğa baysun Ş heq'ədər çətine! 25 Buşe bəke deşiyexun c'ovaksun dövlətlü amdari Buxaçuğoy padçağluğa baysunaxun hasande».

26 Şorox lap məət'təl mandı sun-suna pit'un: «Ketəresa, şuva çark'eşes bakon?» 27 İsusen şot'oğoy loxol bəği pine: «Mo amdarxoynak' мүмкүн tene, Buxaçuğoynak' isə мүмкүнə. Şot'aynak' ki, Buxaçuğoynak' hər şey мүмкүнə».

28 T'e vədə P'et'eren Şot'o metərə pi: «Ama yax bəğa, yan bitova bosı Vi bač'anexunyan hare». 29 İsusen coğabe tadi: «Vəx düzinəz nex: t'etər sa amdar teno ki, Zaynak' q'a Müq Xavareynak' iz k'oja, viçimoğoy, xunçimoğoy, iz nana, iz bava, iz əyloğoy, iz əkinxo bosane, 30 oşa isə me dünyəni koruğxoy boş mot'oxun sabaç q'at avuzin k'ojurxo, viçimux, xunçimux, nanoox, bavoox, əylux, əkinxo, gələcəye isə həmişəluğ yəşəyinq nu haq'an. 31 Ama həysə samci bakalt'oğoy gelo axırinqı, axırinqı bakalorox isə samci bakalt'un». *

İsusi İz p'uri-bəyinbaksuni əmxun xibimci kərəm xavar tast'un
(Mat'. 20:17-19; Luk'. 18:31-34)

32 Bəş İsusə taysay. Şorox Yerusəlimat'un taysay, İsusə şagirdxonal içoğoy naraatt'un hisbsay. Şot'oğoy bač'anexun tağalorox isə q'iyə boş'uniy. İsusen p'as's'e şagirdə sa t'ödx zapi şot'oğoynak' oşa İz bel eğala əşurxoy əmxun exlətpsane burqı:

33 «Mone, yan həysə Yerusəlimayan laysa. T'iyə Amdari Ğara samci bəyinşxoy q'a k'anun zombəlxoy kiyel tadəlt'un, Şot'aynak' bisuni q'ərər c'evk'i Şot'o Buxaçuğoy nu çəlxəlxoy kiyel tadəlt'un. 34 Şot'oğon Amdari Ğara lağa haq'alt'un, Şot'ay loxol çuk'alt'un, tatarlayinqi oşa bəsp'alt'un. Ama Şo xib ğinaxun oşa bəyinbakəle».

Şuva kalo?
(Mat'. 20:20-28)

35 Zavdayi ğarmux İak'ov q'a İoan İsusə İşalayinqəki pit'un: «Məəlim, Vəxun sa xaişyax bu, çuryansa ki, şo əməlbavəx». 36 İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «K'ənan çuresə vəynak' baz?» 37 Şot'oğon İsusə pit'un: «Vi padçağluğ tamtarəğen eğat'an, barta yaxun soğoy Vi yön tərəf, t'e soğoy isə tərs tərəfq'an arşi». 38 Ama İsusen şot'oğoy pine: «Ef k'ə çuresuna sal vənal tenan q'amış. Bez üğələ caməxun † üğəs banənkən? Zu k'unuk'baki k'inək' vənal k'unuk'bakes banənkən?» ‡ 39 Şot'oğon coğəbt'un tadi: «Bayənkən». İsusen şot'oğoy pine: «Bez üğələ caməxun vənal üğəlnən, Zu k'unuk'baki k'inək' vənal k'unuk'bakəlnən. 40 Ama Bez yön nəəl tərs tərəf şı arst'una icəza

Ş 10:24 10:24 Buxaçuğoy padçağluğa baysun - Bəzi kiinşamurxost'a: var-dövlətə umud-bakalt'oğoynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun. * 10:31 10:31 Mat'. 20:16; Luk'. 13:30

† 10:38 10:38 cam - İsusə xəçə loxol bisuni nişən. ‡ 10:38 10:38 Luk'. 12:50

tast'un Bez ext'iyəre tene. T'e ga şineynak' həzir bakenesa, şot'oğo tadeğale».

⁴¹ Mot'o ibakala mandi vis' şagirdi İak'ovi q'a İoani loxol əcuğone biq'i. ⁴² T'e vədə İsusen şagirdxo İz t'öğöl k'alpi pine: «Vən avanan ki, me dünyəne amdaxoy loxol padçağxon q'a kalaluğbalxont'un ağaluğbsa. ⁴³ Ef arane isə barta metər maq'an baki. Barta ef boş't'an kalo baksun çureğalo ef q'ulluğçiq'an baki, ⁴⁴ ef arane samci baksun çureğalo bitot'ay nökerq'an baki. Ş ⁴⁵ Axırı Amdari Ğaral İçu q'ulluğbat'un pi tene hare, harene ki, İçin q'ulluğbi gelet'u İz elmoğoy toyen çark'est'ane».

K'aç'i Bart'imaye pulmoğoy qayesun
(*Mat'. 20:29-34; Luk'. 18:35-43*)

⁴⁶ Şorox Yerixoyat'un hari. Oşa İsus İz şagirdxoxun q'a İz baç'anexun eğala camaataxun sagala Yerixoyaxun c'eğat'an Bart'imay s'iyen sa k'aç'i paygirbal yaq'e t'öğöl arseney. (Bart'imay s'i T'imayi ğar upsune.) ⁴⁷ Şot'in ibakat'an ki, Nazaret'lu İsusə t'et'iin c'ovaksa, harayepi: «Ay Davidi Ğar İsus! Za gorox eki!» ⁴⁸ Gelet'ine şot'o şip'sun çuresi, ama şot'in samalal ost'aar haraypsane burqi: «Ay Davidi Ğar! Za gorox eki!» ⁴⁹ İsusen çurpi pine: «Kot'o miya k'alpanan». Şot'oğonal k'aç'i amdara k'alpi pit'un: «Usum baka, hayza, Şot'in vane k'ale». ⁵⁰ Bart'imayen iz xələtə iz loxolxun c'eq'i bosı, iz ganuxun cupi İsusı t'öğölə taşı. ⁵¹ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «K'ən çuresa vaynak' baz?» K'aç'i amdaren şot'o coğabe tadi: «Ay bez Məəlim, bez pulmoğon ak'eq'an!». ⁵² İsusen şot'o pine: «Tayes bankon, vi vəbaksunen va q'olayebi». Me amdarenal hat'e saad aksane burqi, şo İsusı baç'anexune taşı.

11

İsusı Yerusalima baysun

(*Mat'. 21:1-11; Luk'. 19:28-40; İoan. 12:12-19*)

¹ Şorox Yerusalima İşalayınşaki Zeytun buruğoy döse bakala Bet'fagna q'a Bet'anyına eğala vədine İsusen İz şagirdxoxun p'ranna bəş yaq'abi ² şot'oğo pine: «Ef bəş bakala ayize takinan. T'iya bağala k'inək' hələ şuk'k'al nu laşı, ğaç sa elemi bala ak'alnan. Şot'o şadbi miya eçanan. ³ Şiin vəxun xavar haq'ayın ki, "mot'o het'aynak'nən bsa?", şot'o upanan "me elemi bala Q'onçuğone lazım, şot'o usumluğen qaydale».

⁴ Şorox tat'unşi. Sa k'ojin darvazin t'öğöl ğaç elemi bala ak'i, şot'o şadt'unbi. ⁵ T'et'iya çurpi amdaxon şot'oğoxun xavart'un haq'i: «K'ənan bsa? Me elemi balına het'aynak'nən şadbsa?». ⁶ Şagirdxon İsusen pi k'inək' şot'oğo coğab tadat'an t'e amdaxon şagirdxo icaza tat'undi. ⁷ Şot'oğon elemi balına İsusı t'öğöl eçeri içoğoy xələtxo elemi balın loxolt'un past'i. İsus me elemi balın loxol areşi. ⁸ Gelet'in içoğoy xələtxo, bəzit'oğon q'oruğa bakala xodurxoxun bot'eşi tayurxo yaq'a

past'unst'ay. ⁹ İsusaxun bəş tağalt'oğon q'a baç'anexun eğalt'oğon metərt'un harayey:

«Hosanna! *

Q'onçuğoy s'iyen Eğalt'u xeyir-bərəkətq'an baki! †

¹⁰ Beş bava Davida əyit tadeşi padçağluğ xeyir-bərəkətluq'an baki!
Ən alloyluğxo hosanna!»

¹¹ İsus Yerusalamda harit'uxun oşa xramane başi. T'iya hər şeyə İz piyexun c'ovakesedi. Ama ene biyəney, şot'o görəl İz p'as'se şagirdaxun sagala Bet'anyinane qaybaki.

İsus barsuz incilnə xoda ləənətsun

(Mat'. 21:18-19; Luk'. 13:6-9)

¹² Əyc'indəri şorox Bet'anyinaxun c'eğat'an İsus busanebaki. ¹³ Əxil sa xazalla incilnə xod ak'i şot'ay t'öğölə taşi ki, bəğane bəyn şot'ost'a meyvə bune yoxsa təə. Ama şot'o İşalayınşakat'an xodal xazalaxun başq'a incilə oşq'ardala hik'k'al tene bəğəbi. İncili vədəl teney. ¹⁴ T'e vədə İsusen xoda pine: «Barta vaxun ene şuk'k'alən meyvə çuki maq'an kəyi!» Mot'o İz şagirdxonal it'unbaki.

İsus haq'i-toydaxo xramaxun şəp'esun

(Mat'. 21:12-17; Luk'. 19:45-48; İoan. 2:13-22)

¹⁵ Şorox Yerusalamda hari p'at'unp'i. İsus p'urum xrame məəlnə başi t'et'iya bakala haq'i-toydaxo şəp'esane burqi. Təngə badal-balt'oğoy ist'olxo q'a q'urbanluğ göyərçinxo toydalt'oğoy arşala ganxo taranedi, ¹⁶ yük zap'k'alt'oğoxunal şuk'k'ala xrame məəlinexun c'ovaksa barteneti. ¹⁷ Şot'oğoy metər zombsun pine: «Tene şameşe ki,

"Bez k'oj bütüm azuk'xoynak'

Afırıbseynak' bakala k'oj k'aleğale"? †

Ama vən şot'o "füq'k'alxoy mesanan" c'urevk'e!»

¹⁸ Samci bəyınşxon q'a k'anun zombaxon mot'o ibaki İsusə bespsey-nak' yaq' qəvesat'un burqi. Şot'aynak' ki, amdarxo şot'ay zombsuna məətt'əl manst'una görə şot'oxun q'ıt'unbsay.

¹⁹ Biyəbakat'an isə İsus q'a İz şagirdxo şəhərexun c'ert'un.

Q'aribaki incilnə xod vėbaksuni zore nişane

(Mat'. 21:20-22)

²⁰ Savaxt'an üşenen şorox incilnə xode t'ödxun c'ovakat'an at'unk'i ki, incilnə xod tumexun q'aribakene. ²¹ P'et'eren sa ği bəş baki'tu eyex badi İsusə pine: «Məəlim, bəğa! Vi ləənətbı incilnə xod q'aribakene».

²² İsusen coğab tadi şot'oğoy pine: «Buxaçuğoy ef vėbaksunq'an baki!
²³ Vəx düzinəz nex: şiin me buruğoy "hayza, va dənizə bosa!" uk'ayın, iz ük'e boşal şüpineynak' ga efinut' iz uk'alt'ay bex p'apsuna vėbakayın, şo bakale. § ²⁴ Mot'o görəl vəx nexzu: afırık'at'an hik'k'ə çureğaynan vėbakanan ki, şot'o ene haq'enan, ef çureğaloval vėynak' bakale. ²⁵ Afırık'at'an şuxun ef nairəzilüğ bunesa, şot'o bağışlayınşanan ki, göynul bakala ef Bavanal ef günaxxo bağışlayınşane. * ²⁶ Əğər

* **11:9** 11:9-10 hosanna - əbrani muzin "Buxaçuğoy alxışq'anbaki" upsune. † **11:9** 11:9 İvel məğ. 118:25-26 † **11:17** 11:17 İsa. 56:7; Yer. 7:11 § **11:23** 11:23 Mat'. 17:20-21; 1 K'or.

13:2 * **11:25** 11:25 Mat'. 6:14-15; 18:35

vən nu bağışlayınşaynan, göynul bakala ef Bavanal ef taxsırxo tene bağışlayınşal». †

İsusa tadeşi ext'iyər

(*Mat'. 21:23-27; Luk'. 20:1-8*)

²⁷ Şorox p'urum Yerusimat'un hari. İsus xrame məəlne taranney.

Me vədine samci bəyinşxo, k'anun zombalxo saal ağsaq'q'alxo Şot'o İşalayınşaki ²⁸ pit'un: «Hun me əşurxo mani ext'iyərenen bsa? Me əşurxo bseynak' Va me ext'iyərə şine tade?» ²⁹ İsusen şot'oğö metərə coğab tadi: «Zuval vəxun sa şey xavar haq'oz, şot'o coğab tadaynan, Zuval mot'oğö mani ext'iyəren bsuna vəx uk'oz. ³⁰ İoani k'unuk'bsun göynuxuney † yoxsa amdarxoxun? Za coğab tadanani!»

³¹ Şot'oğon isə içoğoy arane metərt'un maslaatbi: "əgər uk'ayan 'göynuxun', 'p'oy het'aynak' şot'o tenan vəbaki?' uk'ale". ³² Ama 'amdarxoxun' upsunal q'it'unbsay, şot'aynak' ki, bitot'in İoana seri xavareçale hesabbsay. ³³ Şot'aynak'al İsusa metərt'un coğab tadi: «Avateyan». İsusenal "mot'oğö mani ext'iyəren bsuna Zuval vəx tez uk'al" pine.

12

Pis bağbanxoy barada məsələ

(*Mat'. 21:33-46; Luk'. 20:9-19*)

¹ T'e vədə İsusen şot'oğoxun məsələğon exlətpsane burqi: «Sa amdaren t'ulluğə lasaksa, şot'ay hərrəminə çəpərəbsa, bona ga kaşp'i t'ulq'aç'k'ale düzbsa, nəzərətbseynak' alloy sa q'alane biq'sa. Oşa isə t'e t'ulluğa bağbanxo kirinə tadi iç q'erəz ölkinəne taysa. * ² T'ule vədə hari p'ap'at'an, me amdaren bağbanxoy t'öğöl iz sa nökerə yaq'anebsa ki, içü p'ap'ala paya ext'ane. ³ Ama bağbanxon t'e nökerə biq'i t'ap't'unne, şot'o kulams'i yaq'at'unbsa. ⁴ T'ulluği q'onçuğon şot'oğoy t'öğöl p'urumal sa nökerə yaq'anebsa. Ama şot'ayal bula duği qit'unbsa, içüval biyaburbi şəp't'unsa. ⁵ Q'erəzone yaq'absa, şot'o isə best'unbsa. Metərлуğen, şot'in gele nökerə yaq'absa, ama bağbanxon şot'oğoy bəzit'oğö t'ap't'unne, bəzit'oğö isə best'unbsa.

⁶ T'e vədə yaq'abseynak' t'ulluği q'onçuğoy t'öğöl ene şuk'k'al tene manst'a, saycə izi gele çureğala, bakal nu bakal sa gəraxun başq'a. Şot'inal axırda "bez gəraq'a bakayin hörmətt'unbon" pi şot'o bağbanxoy t'öğölə yaq'absa. ⁷ Bağbanxon isə içoğoy arane next'un: "Mo varise! Ekinan kot'o besp'en, t'e vədə t'ulluğ yax mandale". ⁸ Hamətər, şot'o biq'i best'unbsa, t'ulluğaxun c'evk'i bot'unst'a.

⁹ İsə ef zənden me t'ulluği q'onçuğon hari k'ə bale? Yəni şot'in hari me t'ulluğa əşp'est'alt'oğö tene əfçibal, t'ulluğal q'erəzt'oğö tene tadal ki? ¹⁰ Yəni me İvel Şama sal tenan k'alpe?

"Barizap'k'alxon t'öğx bosı jə

Ən vacib jəne baki.

¹¹ Mo Q'onçuğoy əşe,

Beş piin bəş baki mat mandala sa əşe"». †

† **11:26** 11:26 Bəzi kiinşamurxost'a bu bənd butene. † **11:30** 11:30 yəni Buxaçuğoxun

* **12:1** 12:1 İsa. 5:1-7 † **12:11** 12:10-11 İvel məğ. 118:22-23

12 Samci bəyinşxon, k'anun zombalxon saal ağsaq'q'alxon ak'at'an ki, İsusen me məsəlinə exlətpsunen içoğone lafst'a, Şot'o biq'sunt'un çuresi, ama camaataxun q'it'unbi. Kot'o görəl Şot'o barti tat'unşi.

Şineynak'esa, şot'oval tadanən
(Mat'. 22:15-22; Luk'. 20:20-26)

13 T'e vədə şot'oğon İsusə İz əyitmoğoy loxol biq'seynak' fariseyx-oxun q'a İrodi tərəf bakalt'oğoxun bəzit'oğə Şot'ay t'öğölt'un yaq'abi. 14 Şot'oğon hari İsusə pit'un: «Məəlim, yan avayan ki, Hun düzgün amdarnu, şuk'k'aleynak'al tərəfkəşluğ tenbsa. Şot'aynak' ki, bitot'ay loxol sa piinen bəğsa, Buxaçuğoy yaq'aal düzən zombsa. Upa bəyn, beşi imp'erat'ora nalog tast'un düzgüne? Yan nalog tadalayan, yoxsa təə?»

15 Şot'oğoy p'əçolaluğa avabakala İsusen pine: «Za Bez əyitmoğoy loxol biq'sunnan çuresa? Zaynak' sa dinar eçanan, bəğaz». 16 Şot'oğonal et'unçeri. İsusen xavare haq'i: «Təngin loxol bakala şikil saal s'i şiya?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «İmp'erat'ori». 17 İsusen şot'oğə pine: «T'e vədə imp'erat'oreynak' bakalt'u imp'erat'ora, Buxaçuğoynak' bakalt'u Buxaçuğə tadanən». Şorox İsusi me coğabi loxol məətt'əlt'un mandı.

Bəyinbaksuni barada sual
(Mat'. 22:23-33; Luk'. 20:27-40)

18 Bəyinbaksun tene bu uk'ala saduk'eixoy† bəziyoroş İsusi t'öğöl hari Şot'oxun xavart'un haq'i: 19 «Məəlim, Moiseyen yaynak' metərə şampe: "Əgər sa amdari viçi p'urenesa, şot'ay çuuxal əyelsuze süpür mandesa, şot'in iz p'uri viçey çuğə haq'eq'an ki, şot'ay s'i maq'an açi".

§ 20 Vüğ viçine baksa. Samcit'in sa çuuxə haq'sa, ama izi əyel bakinut' bisane. 21 T'e vədə me çuğə p'əmcı viçene haq'sa, şot'inal içuxun oşa əyel bartinut' bisane. Xibimcit'inal, bip'imcit'inal, 22 lap vüğümcit'uval şirik' metərə baksa, şorox bütüm əyel bakinut' bisat'un. Bitot'uxun oşa me çuuxal bisane. 23 İsə axırını gine p'uriyoroş bəyinbakat'an me çuux şot'oğoy mat'ay çuux bakale? Axırı vüğ viçey vüğəranal me çuğə haq'əney».

24 İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «Vən İvel Şamurxo saal Buxaçuğoy zora nu avabaksuna görənən sərfbaksa! 25 Bəyinbakiyoroş nə laşk'oy tet'un bakal, nə işq'ara tet'un tağal. Şorox göynul bakala angelxo k'inək' bakalt'un. 26 P'urit'oğoy bəyinbaksuna mandat'an isə Moiseyi girke boş Buxaçuğon şot'o bok'ala şaşə boş'an "Zu Avrahami Buxaçuxzu, İsaak'i Buxaçuxzu, İak'ovi Buxaçuxzu" upsuna tenan k'alpe ki? * 27 Buxaçux isə p'urit'oğoy təə, dirist't'oğoy Buxaçuxə. Metərluğən, vən gele sərfnanbaksa».

Əmirxoy ən əsəso
(Mat'. 22:34-40; Luk'. 10:25-28)

† 12:18 12:18 saduk'eixoy - Rime hökmətin tərəf bakala iudeyxoy p'art'iin üzviyox. Şot'oğon İvel Şamaxun tək Moiseyi qo girkət'un q'abulbsay. Bəyinbaksuna, angelxo saal axırını gine isə tet'un vəbaksay. § 12:19 12:18-19 K'an. 25:5; Ap'ost'. 23:8 * 12:26 12:26 C'eys. 3:6

28 İçoğoy t'öğöl bakala k'anun zombalxoxun sunt'in me exlätə inebaki. Şot'in İsusı hetər şaat' coğab tast'una ak'i Şot'oxun xavare haq'i: «Buxaçuğoy əmirxoxun ən əsəso manuva?» 29 İsusen coğabe tadi: «Əmirxoy ən əsəso mone: "İbaka, ay İsrail! Tək beş Buxaçu bakala Q'onçuxə - Q'onçux. 30 Q'onçuğoy, vi Buxaçuğoy vi bütüm ük'en, vi bütüm elmuğen, vi bütüm haq'ilen saal vi bütüm zoren çureki". † 31 P'əmcioval mone: "Vi İşat'u hun va çureğalt'ullarik' çureki". ‡ Mot'oğoxun vacib əmir butene».

32 K'anun zombalen Şot'o pine: «Məəlim, Hun "tək beş Buxaçu xə, Şot'oxun q'erəzo tene bu" upsunen serinan pi. § 33 Şot'o bütüm ük'en, bütüm haq'ilen saal bütüm zoren çuresun, İşat'u hun va çureğalt'ullarik' çuresunal bütüm bok'osp'akala q'a q'erəz q'urbanxoxun bəşe». 34 T'e amdari metər bəğəloy coğab tast'una ak'ala İsusen şot'o pine: «Hun Buxaçuğoy padçağluğaxun əxil tenu».

Mot'oxun oşa şuk'k'alen İsusaxun sa şey xavar haq'suna ük' tene bi.

Xrist'os şı Ğara?

(Mat'. 22:41-46; Luk'. 20:41-44)

35 İsusen xrama zombat'an metərə pi: «Het'aynak't'un k'anun zombalxon Xrist'osa "Davidi ğar" nexə? 36 Axırı İvel Urufen Davida içü metərə pest'ey:

"Q'onçuğon bez Q'onçuğoy pine:

Zu Vi düşmənxo Vi turin oq'a sakamin

Bez yön tərəf arşa". *

37 Daviden için Şot'o "Q'onçux" pine k'ale, p'oy metərəsa Şo hetərə Davidi ğar bakes bakon?»

Camaatenal Şot'o müq-müq ümüxelaxsay.

K'anun zombalxoxun vəx bəğanan

(Mat'. 23:5-7; Luk'. 20:45-47)

38 İsusen zombsun pine: «K'anun zombalxoxun vəx bəğanan. Şot'oğon c'ək'eseynak' boxoy paltar lapı tarapsuna, bazarın meydanxo içü p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsuna, 39 sinagogxo, q'onaxluğxo best'a arst'unat'un çuresa. 40 Şot'oğon süpür çupuğoy k'ojurxo, oçalxoy məhsula kəyi şart'unne, oşa isə içüğoy ak'est'eynak' gele boxoy afırit'unne. Me amdarxoy caza lap bihi bakale».

Süpür çuğoy nəziri q'utina təngə laxsun

(Luk'. 21:1-4)

41 İsus xrame məəlnə bakala nəziri q'utiğoxun sunt'u İşa arşeney. Şot'in t'et'ıya amdarxoy hetər təngə laxsunane bəğsay. Dövlətli amdarxoxun gelet'in t'ıya kala təngət'un laxsay. 42 Sa kəsib süpür çuğon isə hari p'ə lep't'on, ən xuri təngəne laxı. 43 İsusen İz şagirdxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoy pine: «Vəx düzinəz nex: me kəsib süpür çuğon nəziri q'utina bitot'uxun gelene laxı. 44 Şot'aynak' ki, bitot'in içüğoy bakala ganuxunt'un laxı, me çuğon isə iz kəsib ganuxun, iz xaşluğeynak' kiyel bakalt'une tadi».

† 12:30 12:29-30 K'an. 6:4-5 ‡ 12:31 12:31 Lev. 19:18 § 12:32 12:32 K'an. 4:35 * 12:36 12:36 İvel məğ. 110:1

13

Axıncı ğine nişanxo

(Mat'. 24:1-28; Luk'. 21:5-24)

¹ İsus xrame mælnexun c'eğat'an İz şagirdxoy sunt'in pine: «Mælim, bęga he gözæl jęyurxo, he gözæl binooxe!» ² İsusen şot'o pine: «Me kala binogon nexex? Şot'oğoxun hik'k'al tene mandal, bito şareğale».

³ Oşa İsus xramaxun çobaço bakala Zeytun buruğoy bel arsi vëdine P'et'eren, İak'oven, İoanen saal Andreyen Şot'oxun tæk mandat'an xavart'un haq'i: ⁴ «Yax upa, me Vi piyoroş hevaxt' bakale? Me eşurxoy usumluğen bex p'ap'suna hetær avabakalyan? Mani nişanxo bakale?» ⁵ İsusen şot'oğox pine: «Bęğanan ki, vëx şuk'k'al en maq'an ferett'il! ⁶ Bez s'iyen gelet'in hari "Zu Şozu" pi, amdarxo feret't'ale. ⁷ Davoğoy q'a davin xavarxoy barada ibakat'an ma q'ıbanan: morox bakalane. Ama mo hælæ axır tene. ⁸ Şot'aynak' ki, millæt millæti, padçağluğ padçağluğı loxol eęeğale. Gele ganxo oçal galbsun q'a busaluğ bakale. Morox hetær ki øyel bakala çuğoy q'aç'urxoy burçesune.

⁹ Vën isæ ayığ bakanan. Amdarxon vëx divanbi sinagogxoy boş tatarlayınşalt'un. Vën Za göræ başçığoy q'a padçağxoy bęş çurpi şahidluğbalnan. ¹⁰ Ama axır eğalt'uxun bęş bütüm millætixo Müq Xavarkarozbakalane. ¹¹ Vëx taşeri divanbat'an isæ, ef k'æ upsuni ømxun saturbęş fikirmabanan, şot'aynak' ki, hat'e vädæ k'æ upsun lazım bakalt'u vëx İvel Urufen avabakest'ale. Şot'aynak' ki, øyitk'alo vën tæø, Şo bakale. * ¹² Viçen viçæ, bavan øylæ toydale. Øylux bava-nanay øleyinæ c'eri şot'oğox besp'est'alt'un. ¹³ Za göræ bitot'in vëx nıfræt balt'un. Ama axır al şirik' portbalo çark'eğale. †

¹⁴ Værænluğ eçala irit'p'un sa şey iz nu lazım bakala gala laxesuna ‡ vën ak'ala vëdine - barta k'alk'alt'in mot'o q'amışakeq'an - İudeyina bakalorox buruxmoğoxat'un t'it'eri. § ¹⁵ K'ojin bel* bakalox k'oyaxun k'ønesa exst'eynak' oq'a şiri iz k'oya maq'an başı. ¹⁶ Çölö bakalox iz xælætæ exst'eynak' k'oya maq'an taşı. † ¹⁷ T'e ğimxo bihi çupuğoy q'a øylæ döş tadalt'oğoy vay hala! ¹⁸ Afırıpanan ki, me eşurxo İjena maq'an baki. ¹⁹ Şot'aynak' ki, t'e ğimxo t'etær dæşşætlü bakalox ki, Buxaçuğon yaratmışi me dünýæni burçesunaxun høysæt'inæl şirik' metær baki tene, bakalaltene. ‡ ²⁰ Əgær Q'onçuğon t'e ğimxoxun nu bot'iniy, sal sa amdar çark'eşes batenekoy. Ama Q'onçuğon c'æk'eşit'oğox göræ - İçin c'æk'p'i amdarxo göræ - t'e ğimxoxun bonet'i.

²¹ Əgær şinesa vëx t'e ğimxo uk'ayin ki, "bęga, Xrist'os memiyane" næl ki, "bęga, t'et'iyane", ma vëbakanan. § ²² Şot'aynak' ki, øfçi xrist'osxo q'a øfçi xavareçalxo ømælæ eğale. Şot'oğon nişanxo

* **13:11** 13:11 Luk'. 12:11-12 † **13:13** 13:9-13 Mat'. 10:17-22; Luk'. 12:11-12 ‡ **13:14** 13:13-14 værænluğ eçala irit'p'un sa şey iz nu lazım bakala gala laxesun - İsusen me øyiten "haram bakala sa şeye q'urban eçala gane loxol laxsuni" baradane nexex. İsusi me pit'oğox 70-ci usenast'a Yerusalima bakala q'urban eçala gane belt'un eçerey. § **13:14** 13:14 Dan. 9:27; 11:31; 12:11 * **13:15** 13:15 k'ojin bel. - T'evaxt' İsraila k'øjurxoy bul düze baki. Metær k'øjurxoy bel amdarxon eşt'unbe, afirit'unpe, useni eğarix vëdamoğox t'et'iyat'un bask'e. † **13:16** 13:15-16 Luk'. 17:31 ‡ **13:19** 13:19 Dan. 12:1; Qay. øyit 7:14 § **13:21** 13:21 Luk'. 17:21,23

saal möcüzoox ak'est'alt'un ki, əgər bacarbayt'un c'ək'esit'oğoval feret't'at'un. ²³ Vən isə ayıǵ bakanan! Bəǵanan, Zu vəx hər şeyə saturbəş exlətezbı.

²⁴ «Ama t'e ğimxo, t'e dəhşətaxun oşa

"Bəǵ biq'eǵale,
Xaşenal işıǵtenebal.

²⁵ Muç'uliyox göynuxun barale,

Göynul bakala p'lanet'xo j'ik'eǵale". *

²⁶ T'e vədə Amdari Ğare soyxoy loxol kala zoren q'a tamtaraǵen eysuna ak'alt'un. † ²⁷ Şot'in İz angelxo yaq'abale, şot'oğonal oçali çoyexun göye axıral şirik', dünyəni bip' t'ödxun İz c'ək'p'it'oğo topbalt'un.

²⁸ İncilnə xoda bəǵanan: şo t'up'ullayınşaki xazallayınşakat'an avananbaksa ki, yəy ene işane. ²⁹ Haketər vənəl, me əşurxoy burqesuna ak'at'an avabakanan ki, Amdari Ğar ene işane, lap çomost'ane. ³⁰ Vəx düzinəz nex: morox bito hələ me nəsil iz ömürü axıra p'ap'inut' bakale. ³¹ Oçal q'a göy açi tanəǵon, ama Bez əyitmux tene açon!».

Nu avabakala ği saal saad

(*Mat'. 25:13-15; Luk'. 12:39-48*)

³² «Ama t'e ğine nəəl t'e saadi hevaxt' eysuni barada şuk'k'alən tene ava: nə göye angelxon, nə Ğaren - saycə Bavane ava. ‡ ³³ Ayıǵ bakanan, nep'ax ma mandanan, şot'aynak' ki, tenan ava t'e ği hevaxt' eǵale. ³⁴ Həysə ef piin bəş əxil yaq' c'eǵala sa amdara eçanan. Şo k'oyaxun c'eri iz k'oja k'ulurxone tapşurbsa, şot'oğoy hər sunt'u sa əşe tast'a. Q'aroolçinal iz q'aroolast'a pula nu q'ic'bsunane əmirbsa. § ³⁵ Vəxal şot'o görəz nexə, ayıǵ bakanan, nepax ma mandanan! Şot'aynak' ki, k'ojin q'onçuğoy he vaxt' eysuna - biyəsin, şüneyarine, dadalxon elk'at'an voxsa savaxt'an - tenan ava. * ³⁶ Barta şot'in bürdən hari vəx nep'ax maq'an ak'i. ³⁷ Həysə vəx uk'alt'oğo isə bütüməz nex: ayıǵ bakanan!»

14

İsusi bisuni işalayınşaksun

(*Mat'. 26:1-5; Luk'. 22:1-2; İoan. 11:45-53*)

¹ C'ovaksuni axsibayeynak' * saal əyinsuz Şume axsibayeynak' † p'ə ğine mandey. Samci bəyınşxon q'a k'anun zombalxon İsusə c'əp'k'in biq'i besp'est'eynak' sa yaq't'un qəvesay, ² ama "mot'o axsibayast'a ma ben, tene amdarxoy arane gərgürçilüǵe baft'on" next'unıy.

³ İsus isə me vədinə Bet'anyınaney. Şo cuzamaxun q'olaybaki Simoni k'oya sulfin bel arsat'an sa çuux alabast'er jənaxun düzbaki iz boşal gele toyexlu, nard s'iyen bitk'in c'əyin bakala q'av iz kiyel k'oya başi Şot'ay t'öǵole taşi. Me çuǵon q'ave bula xoxp'i iz boş bakala c'əyinə İsusı bele şipi.

* **13:25** 13:24-25 İsa. 13:10; 34:4; Yez. 32:7; Yol. 2:10,31; 3:15; Qay. əyit 6:12-13 † **13:26** 13:26 Dan. 7:13; Qay. əyit 1:7 ‡ **13:32** 13:32 Mat'. 24:36 § **13:34** 13:34 Luk'. 12:36-38

* **13:35** 13:35 Mat'. 24:42 * **14:1** 14:1 C'eys. 12:1-14,21-27 † **14:1** 14:1 C'eys. 12:15-20

4 T'e vədə q'onağxoxun bəzit'oğon əcuğləyinşəki sun-suna pit'un: «Me toyexlu c'əyin het'aynak'e ams'i gala əşesa? 5 Axırı kot'o xibbaç dinaraxunal † toyex toydi tənginə kəsibxo paybese bakoy». Şot'oğon çuğə töhmətsat'un burqı. 6 Ama İsusen pine: «Çuğoxun kulhaq'anan. Het'aynak'nan kot'o incitmişsa? Kot'in Zaynak' saat' sa əşe biq'i. 7 Kəsibxo həmişə ef t'öğölə, ef çureğala vədineyal şot'oğə köməybes banankon. Zu isə həmişə ef t'öğöl tez bakal. § 8 Çuğon iz bacarbalt'une bi. Bez bədənə oçalaxpseynak' həzirbi c'əyinəne əşp'est'i. 9 Vəx düzinəz nex: dünyəni mani gala Müq Xavarkaroozbakalesa, me çuğə eyex badi iz biq'i əşlin baradal exlətp'alt'un».

İuday İsusə toyst'un

(Mat'. 26:14-16; Luk'. 22:3-6; İoan. 13:18-30)

10 Həme vədine p'as's'e şagirdaxun soğə bakala İuda İsk'ariot' İsusə samci bəyinşxoy kiyel tast'uni niyəten şot'oğoy t'öğölə taşi. 11 Samci bəyinşxo müqt'un baki, İuda təngə tast'unal əyitt'un tadi. Şot'inal İsusə şot'oğoy kiyel tast'eynak' yaq' qəvesane burqı.

Axırnci kərəm C'ovaksuni axsibayi ukuna uksun

(Mat'. 26:17-30; Luk'. 22:7-23; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25)

12 Əyinsuz Şume axsibayi* samci ğine, yəni C'ovaksuni axsibayi q'urbanluğ q'uzina şamk'ala ğine şagirdxon İsusaxun xavart'un haq'i: «C'ovaksuni axsibayi q'urbani ukuna maya həzirben?» 13 İsusənal şagirdxoxun p'ranna yaq'abi pine: «Şəhərə takinan, t'et'iya ef bəş gamaten xe taşala sa amdar c'eğale. Şot'ay baç'anexun takinan. 14 Şo mani k'oya bağayin, t'e k'ojin q'onçuğə upanan: "Məəlimen xavare haq'sa: Bez şagirdxoxun sagala C'ovaksuni axsibayi q'urbana ukala otağ maya?" 15 K'ojin q'onçuğənal vəynak' ala həzirbaki sa otağ ak'est'ale. T'et'iya yaynak' həzirliğ bəğanan».

16 Şagirdxo yaq'at'un baft'i. Şəhərə hari hər şeyə Şot'in pi k'inək't'un ak'i, C'ovaksuni axsibayi ukunal həzirt'unbi.

17 Biyəbakat'an İsus p'as's'e şagirdaxun sagala hare. 18 Şorox sulfin bel arşi şum ukat'an İsusen pine: «Vəx düzinəz nex: vəxun sunt'in - həysə Zaxun şum ukalt'in - Za toydale». † 19 Şorox pist'unbaki, sunay baç'anexun "zu tezu ki?" pi Şot'oxun xavar haq'sat'un burqı. 20 İsusen şot'oğə pine: «Ef p'as's'e tanaxun soğone. Zaxun sagala şuma q'ava tork'alo şone. 21 Amdari Ğar İz əmxun samesi k'inək'e taysa. Ama vay t'e amdari hala ki, Amdari Ğara xəyanətebsa! T'e amdareynak' sal nanaxun nu bakiniy saat'e bakoy».

22 Şot'oğon ukat'an İsusen şuma exedi, şükürbala afırına pi, şot'o cöybı şagirdxo tadi pine: «Ext'anan! Mo Bezi bədənə». 23 Oşa came ext'i, şükürbi şot'oval şagirdxone tadi, bitot'inal t'et'iin üt'ünği. 24 İsusen şot'oğə pine: «Mo gelet'ay yəşəyinşeynak' barala Bezi p'ine, Təzə İrəzilüği p'i. † 25 Vəx düzinəz nex: Zu Buxaçuğoy padçağluğa təzə fi üğölə ğinal şirik' c'ap'en tadala me meyvınəxun ene üğöletez».

† 14:5 14:5 xibbaç dinar - əşp'ali sa usenluğ haq'q'axun gele. § 14:7 14:7 K'an. 15:11

* 14:12 14:12 Əyinsuz Şume axsibay C'eys. 12:27 † 14:18 14:18 İvel məğ. 41:9 † 14:24 14:24 C'eys. 24:8; Yer. 31:31-34

²⁶ Şorox Buxaçuğo alxısp'ala mǝğurxo mǝğpit'uxun oşa c'eri Zeytun buruğoy tǝrǝft'un taşi.

P'et'eri danmişaksuna saturběš avabakest'un

(*Mat'. 26:31-35; Luk'. 22:31-34; İoan. 13:36-38*)

²⁷ İsusen İz şagirdxo pine: «Vǝn bitot'in Za bosı tağalnan, şot'aynak' ki, metǝre şameşe:

"Çobana duğoz,

Eğelxo pǝrǝn-pǝrǝn bakalt'un". §

²⁸ Ama Zu bǝyinbakıt'uxun oşa vǝxun běš Galileyına taşi t'ıya efi yaq'a bǝğoz». *

²⁹ P'et'eren Şot'o pine: «Lap bitot'in Va bosı taalğayt'un, zu ketǝr tez bal!» ³⁰ İsusen coğabe tadi: «Va düzinǝz nex: ğe, hame üşe dadalen p'ǝ kǝrǝm elk'amin hun Zaxun xib kǝrǝm danmişakalnu». ³¹ Ama P'et'eren iz uk'alt'ay loxol çurpi pine: «Əğǝr Vaxun sagala bez bisunal lazım bakayın, Vaxun tez danmişakal!» Mandı şagirdxonal bitot'in hametǝrt'un pi.

İsusı Get'semani uk'ala ganu afırıpın

(*Mat'. 26:36-46; Luk'. 22:39-46*)

³² Oşa şorox Get'semani uk'ala sa galat'un hari. İsusen İz şagirdxo pine: «Zu afırık'amin vǝn memiya çurpanan».

³³ Şot'in P'et'era, İak'ova saal İoana isǝ İçuxune ext'i. Şo gele narahatey, İçu kala sa q'ıyene haq'ey. ³⁴ Şot'in pine: «Za t'etǝr sa dǝrdene haq'e ki, male manst'a biyaz. Vǝn həysǝ memiya çurpanan, ama nepaxmaekinan».

³⁵ İç isǝ samal běš taşi çooq'a bitı afırınepi ki, mǝmkǝnesa, İz loxol eğala me əzyǝt İçu nu laft'ane. ³⁶ Şot'in metǝre pi: «Ay Bava, axırı Vaynak' hər şey mǝmkǝne. Me əzyǝt üğǝst'ala cama Zaxun ǝxilba. Ama Bez tǝǝ, Vi çureğaloq'an baki».

³⁷ Oşa İsus şagirdxoy t'ǝğǝle qaybaki. Hariyal şot'oğǝ nep'axe ak'i. Şot'in P'et'era k'alpi pine: «Simon, nep'axnu? Sa saad muğur mandes batenkoy? ³⁸ Muğur mandı afırıpınan ki, Şeytanen vǝx maq'an sinǝyınşı. Şot'o görǝ ki, urufı niyǝt şaat'al bakayın, amdar zǝife».

³⁹ İsus p'urumal t'et'iin ǝxilbaki hat'e əyitmoğon afırınepi. ⁴⁰ Qaybakat'an anek'i ki, şorox nep'axt'unsa, şot'aynak' ki, içoğoy pulmux q'ic'esay. Şot'oğon tet'un avay ki, İsusı k'ǝ uk'at'un.

⁴¹ İsus xibimci kǝrǝm şot'oğoy t'ǝğǝl qaybaki pine: «Hǝlǝl bask'i dincəyınşnanbaksa? Bǝse! Vaxt' p'ap'ene! Həysǝ Amdarı Ğar günaxkǝrxoy kiyel tadeğale! ⁴² Hayzanan tağen. Ene, Za toydiyobal enesa!»

İsusı biq'esun

(*Mat'. 26:47-56; Luk'. 22:47-53; İoan. 18:3-12*)

⁴³ İsusen İz jomo bakala əyitǝ hǝlǝ pi tene çark'ey, İz p'as's'e şagirdaxun soğǝ bakala İuda hari c'ere. Şot'ay t'ǝğǝl samci bǝyınşxon, k'anun zombalxon saal ağsaq'q'alxon yaq'abi kiye xançalla q'a sayballa sa dǝst'ǝ amdare buy.

44 İsusə toydi İudan şot'oğoxun saturbëş əyitpeney: «Zu şot'oğoxun mat'u muçk'ayiz, avabakanan ki, şone İsus. T'e vədə ef amdarxon şot'o biq'i taşereq'at'un».

45 Hametər, İuda düz İusisi t'öğöl hari şot'o "məəlim!" pi muçepi.

46 Şot'oxun hari amdarxonal İsusə bit'unq'i. 47 İusisi t'öğöl bakalt'oğoxun sunt'in xançala zapi samci bəyinşi k'ula duği şot'ay ümōğō tumexun bonet'i.

48 İsusen şot'oğō pine: «Vən het'aynak'nan Bez baç'anexun amdarfüq'k'ali loxol eğala k'inək' xançalla q'a sayballa hare? 49 Hər ği xrama ef piin bëş zomezbsay, sal Za bitenanq'say. Ama barta İvel Şam bex p'ap'eq'an». † 50 T'e vədə bitot'in İsusə bosı t'it'unt'eri.

51 Saycə kətan parçinen bəc'üresi sa cəyil ğar isə hələl İusisi baç'anexun tanesay. Əsk'əraxon şot'o bit'unq'i. 52 Ama şo parçin boşt'an c'eft'i çuplağ t'inet'eri.

İsus Kala Şurın bëş

(Mat'. 26:57-68; Luk'. 22:54-55,63-71; İoan. 18:13-24)

53 İsusə samci bəyinşxoy kalat'ay bëşt'un taşeri. T'iya bütüm samci bəyinşxo, ağsaq'q'alxo saal k'anun zombalxone giresey. 54 P'et'er isə əxiləxun samci bəyinşxoy kalat'ay məəlinəl şirik' İusisi baç'anexun enesay. Şo məəlnə başı aruğoy t'öğöl bakala q'aroolçığoxun sagala arşi gamesane burqi.

55 Samci bəyinşxon q'a Kala Şurina bakalt'oğoy bitot'in amdarxo eçest'i əyitp'est'unst'ay ki, şot'o besp'est'eynak' mənə bəğəbat'un. Ama hik'k'al bəğəbes tet'un baksay. 56 Şot'ay əleyinə əfçidən çoyel çurk'alxo geleneş, ama şot'oğoy saycət'ay əyitmux sun-sunaxun düz etenesay. 57 Bəzit'oğon isə əfçidən çoyel çurpi pit'un: 58 «Yan Kot'ay metər upsunayan ibake: "Zu amdarxon biq'i me xrama şarpi xib ğiin boş kiin nu biq'es bakala q'erəz sa xram biq'oz"». † 59 Ama şot'oğoyal əyitmux sunaxun düz tene hari.

60 T'e vədə samci bəyinşxoy kalo turel hayzeri İsusaxun xavare haq'i: «Vi me amdarxo tadala coğab butene? Axiri şot'oğon vi əleyinət'un əyite!» 61 Ama İsus şip' çurpeney, şot'in coğab tene tast'ay. Samci bəyinşxoy kalat'in p'urum şot'oxun xavare haq'i: «Xeyir-bərəkətlu Bakalt'ay Ğar Xrist'os hunnu?» 62 İsusen şot'o pine: «Zuzu! Vən Amdari Ğare Zorba Bakalt'ay yön tərəf arst'una q'a göynul bakala asoyxoy loxol eysuna ak'alnan». §

63 T'e vədə samci bəyinşxoy kalat'in iz loxol bakala paltara zığzığbi* pine: «Ene şahidxo k'ə ehtiyəcyax bu? 64 Kot'in me əyitmoğon izi Buxaçuğō nu çalxsunane ak'est'i! P'oy mot'o k'ənan nex?» Bitot'inal İusisi bisuni cazina layiğ baksuna q'ərart'un tadi. †

65 Bəzit'oğon şot'ay loxol çupsat'un burqi, şot'ay pulmoğō ğaçp'i "xavareçalluğba bəyn!" pi şot'o yumburuğlayınşt'unbsay. Mot'oxun oşa q'aroolçığont'un burqi şot'o t'apsa.

† 14:49 14:49 Luk'. 19:47-48; 21:37 † 14:58 14:57-58 İoan. 2:19 § 14:62 14:62 Dan. 7:13 * 14:63 14:63 paltara zığzığbi - Me hərəkəten Buxaçuğō bihi tağala əyitmoğō ibakala amdaren izi me əyitmoğō nu q'abulbsunane ak'est'ay. † 14:64 14:63-64 Lev. 24:16

*P'et'eri İsusaxun danmişaksun**(Mat'. 26:69-75; Luk'. 22:56-62; İoan. 18:15-18; 18:25-27)*

⁶⁶ P'et'er isə hələ məəlneney. Me vədine samci bəyinşxoy kalat'ay çuux nökrəxoxun soğoval t'iyane hari. ⁶⁷ Şot'in aruğoy bel gameğala P'et'era ak'i şot'ay loxol bəği pine: «Hunal me Nazaret'lunaxun, İsusaxun sagalanuy». ⁶⁸ Ama P'et'eren mot'oxun danmişaki pine: «Nə avatez, nə q'amıştezbaksa hun het'uxunen əyite». Şo məəlin bağala ganuçe taşi, hame vədineyal dadalen elepi.

⁶⁹ Çuux nökrəren P'et'era miyal ak'i iz t'öğöl bakalt'oğoy p'urum pine: «Moval şot'oğoxune». ⁷⁰ P'et'er p'urumal danmişebaki.

Samal oşa t'et'iya çurpit'oğon p'urum içü pit'un: «Həgigiyal, hun şot'oğoxunnu, axırı hunal Galileyinaxunnu». ⁷¹ P'et'eren içü q'arğışbsun elaspı pine: «Vən uk'ala t'e amdara tez çalxsa». ⁷² Hat'e dayğal dadalen p'əmci kərəm elepi.

P'et'eren İsusı «dadalen p'ə kərəm elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu» əyitə iz eyex badi önönepi.

15*İsus Rimen təyini başçı P'ilat'i bəş**(Mat'. 27:1-2,11-26; Luk'. 23:1-25; İoan. 18:28-19:16)*

¹ Savaxt'an üşenen samci bəyinşxon, ağsaq'q'alxon, k'anun zombalxon saal Kala Şurin bütüm üzviğon maslaatbit'uxun oşa İsusı kula gac'p'i P'ilat'i t'öğöl taşeri şot'o təslimt'unbi.

² P'ilat'en Şot'oxun xavare haq'i: «İudeyxoy padçağ hunnu?» İsusen coğabe tadi: «Hunen metər nex».

³ Samci bəyinşxon Şot'o gele əşurxost'at'un taxsırkər c'evk'sa burçı. ⁴ T'e vədə P'ilat'en Şot'oxun p'urumal xavare haq'i: «Sal coğab ten tadal? Axırı va mema əsləst'a taxsırkərt'un c'evk'sa!» ⁵ Ama İsusen p'urumal şot'o coğab tene tadi, P'ilat'al mot'o lap məətt'əle mandi.

⁶ Hər C'ovaksuni axsibayast'a P'ilat'en sa ədət k'inək' biq'əsit'oğoy boşt'an amdaxoy çureğalt'oğoxun sunt'u tərebsay. ⁷ Hame vədine biq'əsit'oğoy arane ölkinə gərgürçuluğ sakit'oğoxun sagala amdar besp'i, iz s'i Barabba bakala sa amdare buy. ⁸ Camaatenal P'ilat'i t'öğöl hari şot'oxun isəəl iz hər usen balt'u bsunane xaişbi. ⁹ P'ilat'en şot'oğoy pine: «Çurnansa, vəynak' iudeyxoy padçağa tərbaz?» ¹⁰ Şot'in avaney ki, samci bəyinşxon İsusı paxılluğaxunt'un kiyel tast'un çuresa. ¹¹ Ama samci bəyinşxon amdaxo galt'undi ki, İsusı təə, Barabbın tərbunaq'at'un çuresi.

¹² P'ilat'en p'urumal şot'oğoxun xavare haq'i: «P'oy k'ənan çuresa? Vən iudeyxoy padçağ uk'ala me amdara k'ə baz?» ¹³ Şot'oğonal harayt'unpi: «Kot'o xaçe loxol t'əq't'a!» ¹⁴ P'ilat'en xavare haq'i: «Axırı kot'in k'ə pısluğa be?» Şot'oğon isə "kot'o xaçe loxol t'əq't'a!" uk'a samalal ost'aart'un haraypi.

¹⁵ P'ilat'enal camaati səs bot'bakeq'an pi şot'oğoynak' Barabbına tərebi. İsusı isə tatarlayınşest'it'uxun oşa xaçe loxol t'əq'st'eynak' əsk'ərxoy kiyele tadi.

Əsk'ərxoy İsusə lağa haq'sun

(*Mat'. 27:27-31; İoan. 19:2-3*)

¹⁶ Əsk'ərxon İsusə başçı P'ilat'i sarayin məəlnexun bona təşəri içoğoy bütüm dəst'inə topt'unbi. ¹⁷ Şot'o tünd ç'oc'a sa xələt lapest'i, oşa şasaxun tac əldi İz belt'un laxi. ¹⁸ Şot'oğon İsusə "iudeyxoy padçağ dirist'q'an baki!" pi lağat'un haq'say. ¹⁹ Şot'ay bel gəşən dut'unğsay, İz loxol çut'unney, İz bəş çökt'i bult'un k'os'bsay. ²⁰ Boşşamin lağa haq'i axşumpit'uxun oşa, Şot'ay loxolxun tünd ç'oc'a xələtə c'eq'i İz paltara lapest'i Şot'o xaçe loxol t'əq'st'eynak't'un təşəri.

İsusə xaçe loxol t'əq't'esun

(*Mat'. 27:32-44; Luk'. 23:26-43; İoan. 19:17-25*)

²¹ Hame vədine ayizexun eğala Simon s'iyen sa K'irenalı hat'e yaq'ene c'ovaksay. Şo Aleksandri q'a Rufusi bavaney. Əsk'ərxon Şot'o biq'i İsusə xaça taşt'unat'un məcburbi. *

²² İsusə K'olgot'a uk'ala galat'un eçeri. «K'olgot'a» - «Kəllin ga» upsune. ²³ Şot'o q'aç' bot'ala dərmən gərbi fi tast'unt'un çuresi, ama Şot'in tene ũgi.

²⁴ Şot'oğon İsusə xaçe loxol t'əq't'undi. İz paltara isə "şu hik'ə kofedo-kofedo" pi çöp bosı içoğoy arane cöyt'unbi. †

²⁵ Şot'o xaçe loxol t'əq't'at'an xibimci saadey. ‡ ²⁶ Şot'ay best'a İz taxsıra ak'est'ala metər şame buy: İudeyxoy PADÇAĞ. ²⁷ Şot'oxun sagala amdar fūq'suni loxol biq'esi p'ə tanal xaçe loxol t'əq't'undi. Sunt'u İz yön tərəf, t'e sunt'u isə İz tərs tərəf. §

²⁹ Eğal-tağalxon içoğoy bula jlk'p'sun Şot'o lağat'un haq'say, "k'ə baki, ay xrama şarpi xib giin biq'alo! ³⁰ İsə va çark'est'a, xaçaxun şiki!" next'unıy. * ³¹ Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxonal Şot'o lağa haq'i next'unıy: «T'iyəmit'oğone çark'est'ay, ama içu çark'est'es tene baksa! ³² Barta isə "İsraili padçağ" bakala me "xrist'os" xaçaxun şireq'an, yanal ak'en vėbaken!» İsusaxun sagala xaçe loxol t'əq't'esit'oğonal Şot'o təhk'irt'unbsay.

İsusə bisun

(*Mat'. 27:45-56; Luk'. 23:44-49; İoan. 19:25-30*)

³³ Ũqūmci saadaxun † vuyumci saadal şirik' ‡ dirist' oçali çoyel bayinq'luğə baki. ³⁴ Vuyumci saadast'a İsusen ost'aar səsen harayepi: «Elohi, Elohi, lema sabaxt'ani?» §
Mo «ay Bez Buxaçux, Bez Buxaçux, het'aynak'en əxilbaki Zaxun?» upsunə.

³⁵ T'et'ıya çurpit'oğoy bəzit'oğon mot'o ibaki pit'un: «İnanbaksa, İlyane k'ale!» ³⁶ Sa amdaren t'it'eri bisinə fine oq'oyen şəyinbi şot'o sa

* **15:21** 15:21 Rim. 16:13 † **15:24** 15:24 İvel məğ. 22:18 ‡ **15:25** 15:25 xibimci saad - Həysət'in vaxt'en savaxt'an saad vuy. § **15:28** 15:28 Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene - İvel şamurxost'a şameşiyorox bex p'anep'i: «Üşyanbalxoy taye baki». Luk'. 22:37 * **15:30** 15:29-30 İvel məğ. 22:7; 109:25; Mrk'. 14:57-58; İoan. 2:19 † **15:33** 15:33 ũqūmci saad - Həysət'in vaxt'en bərezərə saadin p'as's'e. ‡ **15:33** 15:33 vuyumci saad - Həysət'in vaxt'en bərezərəxun oşa saad xib. § **15:34** 15:34 İvel məğ. 22:1

q'arğuni bel c'ovakest'i İsusane tadi ki, üğöne. Şot'in pine: «İsə bəğen bəyn İlyan hari kot'o xaçe loxolxun s'ivak'sa?» *

³⁷ İsusen ost'aar haraypi elmuxe tadi.

³⁸ Hat'e dayğa xrame pərdə alaxun oq'al şirik' p'ə gala zığebaki. †
³⁹ İsusi bəş çurpi q'oşuni baçtani kalat'in Şot'ay axırncı nəfəsə metər tast'una ak'at'an «seriyal, me Amdar Buxaçuğoy Ğarey» pine.

⁴⁰ T'et'iya əxiləxun bəğala çupuxal buney. Şot'oğoy arane magdallu Mariya, İosifi q'a mis'ik' İak'ovi nana Mariya saal Salomit'e buy.
⁴¹ İsus hələ Galileyina bakat'an me çupux İz baç'anexun hari İçu q'ulluğt'unbsay. T'et'iya Şot'oxun Yerusulima hari q'erəzəl gele çupuxe buy. ‡

İsusa gərəmzinə laxsun

(*Mat'. 27:57-61; Luk'. 23:50-56; İoan. 19:38-42*)

⁴² Ene biyəne baksay. T'e ği C'ovaksuni axsibayeynak' həzirluğ bəğala ğiney, yəni Şamat' ğine bəşin ği. ⁴³ Kala Şurin hörmətlü amdarxoxun soğo bakala, Buxaçuğoy padçağluğa yaq'bəğala Arimat'eyalu İosif P'ilat'i t'öğöle hari. Şot'in iz ük'ə çaxp'i İsusi meydəne şot'oxun çuresi. ⁴⁴ P'ilat'en İsusi metər usum bisuna ibaki məət't'əle mandi, baçtani kalat'u iz t'öğöl k'alpi xavare haq'i: «Şo ene p'urene?»
⁴⁵ Baçtani kalat'in "hoo" pit'uxun oşa şot'in İosifa meydə exst'una icazəne tadi.

⁴⁶ İosifen taşi kətani parçane haq'i, şot'in meydə xaçaxun s'ivk'i me parçına bəc'ürpi, taşeri q'ayani boş kaşesi mağarinane laxi. Şot'in mağarin jomo sa jəyal t'ik'iredi. ⁴⁷ Magdallu Mariyan q'a İosifi nana Mariyanal meyidi maya laxsuna at'unk'i.

16

İsusi bəyinbaksun

(*Mat'. 28:1-8; Luk'. 24:1-9; İoan. 20:1-10*)

¹ Şamat' ği c'ovakit'uxun oşa magdallu Mariyan, İak'ovi nana Mariyan saal Salomit'en saat' adeğala oyurxoxun düzbaki c'əyint'un haq'i ki, taşi İsusi meydə ləəmdat'un. ² Şamat' ği c'ovaki, savaxt'an üşenen bəğ çərtk'at'an şorox mağarin t'öğölt'un hari. ³ Şot'oğon içoğoy arane "mağarin jomost'a bakala jəna yaynak' şin t'ik'irdale?" pi exlətt'unbsay. ⁴ Ama t'iya işalayınsakat'an at'unk'i ki, jə t'öox t'ik'ireşene. T'e jə gele kala jəney.

⁵ Şorox mağarina bağat'an at'unk'i ki, yön tərəf mas'i xələt lapi sa cəyile arşe. Çupuxxo q'iyene haq'i. ⁶ Şot'in isə pine: «Ma q'ıbanan! Avazu ki, xaçe loxol p'uri Nazaret'lu İsusanan qəvesa. Şo bəyinbakene! Memiya butene. Bəğanan, mo İçu laxi gane. ⁷ Həysə isə takinan, Şot'ay şaqirdxo saal P'et'era metər upanan: "İsusen Galileyina vəxun bəş taşi ef yaq'ane bəğsa. Vəx pi k'inək' Şot'o t'et'iya ak'alnan"». *

* 15:36 15:36 İvel məğ. 69:21 † 15:38 15:38 C'eys. 26:31-33 ‡ 15:41 15:40-41 Luk'. 8:2-3

* 16:7 16:7 Mat'. 26:32; Mrk'. 14:28

⁸ Çupux gərəmzinaxun c'eri t'it'unt'eri. Şot'oğö sa dəhşətene haqlayınşey, mat mandet'uniy. İçoğoy q'iyexunal şuk'k'ala hik'k'al tet'un pi.

İsusi İz şagirdxoynak' ak'esun

(*Mat'. 28:9-10; Luk'. 24:13-35; İoan. 20:11-18*)

(*P'ə ən damna kiinsamurxost'a Mrk'. 16:9-20 tene bu.*)

⁹ Şamat' ği c'ovakit'uxun oşa, savaxt'an üşenen bəyinbaki İsus süft'ə magdallu Mariyaynak'e ak'eşi. Mo hat'e İsusen içuxun vüğ murdar uruf c'evk'i Mariyaney. ¹⁰ Mariyanal taşi mot'o İsusaxun baki isəəl Şot'aynak' yas efi önök'alt'oğö xavare tadi. ¹¹ Ama şot'oğon İsusi bəyinbaksuna q'a Şot'ay Mariyaynak' ak'esuna tet'un vəbaki.

¹² Mot'oxun oşa İsus p'urum İz şagirdxoxun p'rannat'aynak', şorox ayize tağat'an yaq'a şot'oğoy bəş q'erəz suraten ak'eşi. ¹³ Şot'oğon qoş qaybaki me barada t'iyəmit'oğö exlətt'unbi, ama şot'oğoval tet'un vəbaki.

İsusi İz şagirdxo ən vacib tapşuruğ tast'un

(*Mat'. 28:18-20; Luk'. 24:36-49; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8*)

¹⁴ Oşa t'etərə baki ki, İzi sas's'e şagirden sagala arşi şum ukat'an İsus şot'oğoynak'e ak'eşi. Şot'oğoy inadkərлуğa görə, İçu bəyinbakit'uxun oşa ak'it'oğö nu vəbaksuna görə şot'oğö töhmətebi.

¹⁵ Şot'in İz şagirdxo pine: «Dirist' dünyənə tarapanan, amdarxo bitova Mıq Xavarakaroozbanan! ¹⁶ Vəbaki k'unuk'bakala amdar çark'eğale, içust'a vəluğ nu bakalt'u isə pis q'ərar tadeğale. ¹⁷ Və bakalt'oğö çalxest'alo isə şot'oğoy ak'est'ala möcüzəlü nişanxo bakale: şot'oğon Bez Şiyen murdar urufxo c'evk'alt'un, təzə muzurxon əyitk'alt'un, ¹⁸ dizik'xo içoğoy kiin biq'i besp'ala zəhərəl üğəyt'un, şot'oğö təsir tene bal. Şot'oğon içoğoy kulmoğö azariğoy loxol laxalt'un, şoroxal q'olaybakalt'un».

İsusi göynul əqesun

(*Luk'. 24:50-53; Ap'ost'. 1:9-11*)

¹⁹ Me əyitmoğö pit'uxun oşa Q'onçux İsus göynul əqəsi Buxaçuğoy yön tərəf areşi. ²⁰ Şagirdxon isə taşi hər gala Mıq Xavara karoozt'unbsay. Q'onçuğonal şot'oğö köməyebşay, şot'oğoy karooza möcüzəlü nişanxon təst'iğebşay.

Luk'an şampi Mûq Xavar Běşin öyit

Me girkə şampi Luk'a İsus Xrist'osi Mûq Xavari yəymişaksunast'a gele əşur biq'i P'avelaxun sagalane bake. Şo hamal iz əşlə şaat' avabakala sa doxt'urey. Me girkə şot'in maya şamsuna avateyan, ama şamesuni tarix 60-62-ci usenxone hari c'eysa. Girke T'eofileynak' şamesunen isə ak'esest'a ki, T'eofil varlu amdare bake, bakes banekon me girke bex c'eysunast'a Luk'a tənqinen köməyebe. "Ap'ost'olxoy əşurxo" girkə şampiyoval hame Luk'ane.

Luk'a iç İsus Xrist'osi c'ək'p'i p'as'se şagirdxoxun tene bake, şot'in İsusı oşane q'abulbe. Şot'o görəl girke boş Luk'an İsusı bütüm amdaxoy çark'eseynak' eysuna lap gelene ak'est'un çuresa. Girken ak'esest'a ki, İsus fağırxoynak' q'a içoğoy yaq'a açesp'it'oğoynak', varluğoynak' hamal kəsibxoynak', yəhudi bakala hamal nu bakalt'oğoynak'e hare. Luk'ay doxt'ur baksuna görə girke boş İsusı azariğo q'olaybsuni barada bakala hadisoox lap gelene.

T'iyəmi Mûq Xavar girkurxo bəğat'an Luk'ay girk samal q'erəze burqesa. Sa angelen K'unuk'bal İoani nanaxun baksuna iz bava saturbėş avabakesest'a. Oşa İsusı nanaxun baksuni baradane exlėtosa, oşa isə saycə Luk'ay Mûq Xavar girke boş bakala p'as'se yəşt'ə İsusı Yerusalmi xrama taysuni barada.

Luk'an İsusı k'unuk'bak'suni, şeytanen Şot'o sinəyinşbsuni, Şot'ay İzi q'ulluğa burqsuni baradane exlėtpsa. İsusı Galileya bölginə bi q'ulluği, Şot'ay Yerusalmi tağat'an bakala hadisooğoy baradal gelo saycə Luk'ay şamp'i girke boşə.

Axırda İsus fariseyxoy q'a k'anun zombalxoy kiyele tadesa, İzi saturbėş avabakest'i k'inək'əl p'uri bəyinebaksa. Axırı Şo hakot'aynak'al hareney: beş günaxxo İz ozane ext'i İz p'iyen şot'oğo os'kseynak'! Beşi çark'eseynak'! Me barada hələ Adam q'a Yevay günaxaxun burqi İsusı nanaxun baki vədinel şirik' hema xavareçalene saturbėş avabakest'e. Amdarxoy içoğoy əşp'est'i günaxaxun təmizbakseynak', Buxaçuğoy piyes p'urum şaat'luğ bəğəbseynak' sa yaq'e bu! Moval Mûq Xavara vėbaki Buxaçuğoy yaq'abi Çark'est'ala q'abulbsun!

Hametər, Luk'an şampi Mûq Xavar girke axırnci bulurxo İsusı göynul əqesunen, Şot'ay İzi şagirdxo içoğoynak' İvel Urufa yaq'absuna öyit tast'unene çarksa.

Girke boş bakalorox:

1:1-4 Girke T'eofileynak' şamesun

1:5-2:52 K'unuk'bal İoani q'a İsus Xrist'osi nanaxun baksun

3:1-20 K'unuk'bal İoani q'ulluğ

3:21-4:13 İsusı k'unuk'bak'sun q'a sinəyinşaksun

4:14-9:50 İsusı Galileyina q'ulluğbsun

9:51-19:27 İsusı Galileyinaxun Yerusalmi taysun

19:28-23:56 İsusı Yerusalıma baki axırınıci ğımıxo

24:1-53 İsusı bəyınbaksun, t'ıyəmit'oğö ak'esun q'a göynul əqesun

Gırke T'eofıleyınak' samesun

¹ Hörmətlü T'eofil, gelet'ine beş arane baki əşurxoxun samsuna çalıəake. ² T'e belxun həysət'inəl sırık' Müq Xavara içöğöy piin ak'i şot'o q'ulluğbit'oğon me əşurxo yax exlətp'i k'inək' ³ zuval t'e belxun bitova yənbəri fikir tadi mot'oğö vaynak' belxun oşel samsuna lazımez avabaki. ⁴ Metər ki, hun vi zombakit'oğöy düz baksuna tam vėbakan.

K'unuk'bal İoanı nanaxun baksuna saturbəş avabakest'un

⁵ İudeyin padçağ İrodi vədınest'a Avia dəst'inəxun * bakala Zəkəriyə s'iyen sa bəyınə buy, iz çuuxal Aaroni nəsiləxuney, şot'ay s'i Elizabet'ey. ⁶ Şorox p'öğəl Buxaçuğöy piyes düzgün amdarxoney, Buxaçuğon laxi buyruğxo q'a q'aydoğö bitova əyitsuz bex p'ap'est'unbsay. ⁷ Ama Elizabet' ərəmik'† baksuna görə içöğöy əyel tene buy. Şot'oğöy p'rannayal yəş geleney.

⁸ Sa ği Zəkəriyən iz dəst'in navadast'a Buxaçuğöy bəş bəyınşluği q'ulluğane taşt'ay. ⁹ Xrama başı saat' adeğala buxur bok'ospsunal me dönüş içune koft'ey (bəyınşxoy ədəten mot'aynak' çöpt'un bost'ay). Zəkəriyə xramane başı, ¹⁰ amdarxon isə me vədine xrame məəlnə çurpi afırıt'unney.

¹¹ Me vədə q'urban eçala gane yön tərəf Zəkəriyəynak' Buxaçuğöy sa angele ak'esi. ¹² Zəkəriyən şot'o ak'i q'inebi, içü açesebi. ¹³ Angelen isə şot'o pine: «Ma q'ıba, Zəkəriyə! Buxaçuğon vi afırına inebaki. Vi çuux Elizabet'en vaynak' sa ğar eçale. Hunal iz s'iya İoan ‡ laxa. ¹⁴ Şot'in vaynak' müqluğ eçale, vi ük' müqluğen buy bakale. Amdarxoy geloval şot'ay dünyəne eysuna görə müq bakale, ¹⁵ şot'aynak' ki, şo Q'onçuğöy piyes kala ak'eğale. Şot'in sal sa vədə nə fi, nəəl q'erəz finağöybala üğünxo tene üğəl, hələ nanay tapane amaq'un İvel Urufen buy bakale. § ¹⁶ Şot'in israilluğöy gelet'u Q'onçuğöç, içöğöy Buxaçuğöç qaydale. ¹⁷ Şo xavareçal İlyay urufen q'a zoren Q'onçuğöy bəş tağale, bavöğö içöğöy əyloğöç, tərst'oğö düzgün yaq'aç yənbı, azuk'a şot'ay eyseyınak' həzirbale.*

¹⁸ Zəkəriyən angela pine: «P'oy zu mot'oğöy bex p'ap'suna hetərəz avabakon? Axırı zuval gele q'ojazu, bez çuğöyal ene yəş c'ovakene». ¹⁹ Angelen şot'o coğabe tadi: «Zu Buxaçuğöy bəş çurk'ala Gavriilzu, me müq xavaral va upseyınak'ez yaq'abake. † ²⁰ Həysə isə, hun bezi pit'oğö nu vėbaksuna görə, me əyitmux bex p'ap'ala ğinal sırık' əyitp'es ten bakal, lal bakalnu».

²¹ Qavuna çurpi amdarxon isə Zəkəriyəy yaq'at'un bəğsay, şot'ay xramaxun het'u görə metər c'əyi c'eyşuna tet'un q'amışaksay. ²² Şo xramaxun c'ere, ama amdarxoxun əyitp'es tene baki. Amdarxonal q'amışt'unbaki ki, şot'o xrama hik'ənesa ak'esəne. Şot'in amdarxoxun kiin-biine əyitey, şot'aynak' ki, laley.

* **1:5** 1:5 Avia - Xrama q'ulluğbala bəyınşxoy 24 dəst'inəxun soğoney. Me dəst'oox bütüm Aaroni nəsiləxuney. Bəğa: 1 Hadis. 24:10 † **1:7** 1:7 ərəmik' - əyel eçes nu bakala çuux ‡ **1:13** 1:13 İoan - əbrani muzin Q'onçuğon ük'e bok'ospsaupsune. § **1:15** 1:15 Ams'i oç. 6:3 * **1:17** 1:17 Mal. 4:5-6 † **1:19** 1:19 Dan. 8:16; 9:21

²³ Zəkəriyəy q'ulluği vaxt' çark'at'an şo iz k'oyane qaybaki. ²⁴ Samal oşa isə iz çuux Elizabet' əyeləne mandı, qo xaşal iz k'oyaxun tene c'eri. ²⁵ Şot'in nexey: «Mot'o zaynak' Q'onçuğone bi. Şot'in za eyex badi amdarxoy arane çoməyin manst'axun çark'esedi». †

İsus Xrist'osi nanaxun baksuna saturbəş avabakest'un

²⁶ Elizabet' uq xaşin bihi bakat'an Buxaçuğon angel Gavriila Galileyina bakala Nazaret' şəhərə, ²⁷ iz s'i Mariya bakala ərgən sa xuyəri t'öğölə yaq'abi. Me xuyər Davidi nəsiləxun bakala İosif s'iyen sa amdaraxun nişanluney. §

²⁸ Angelen şot'ay t'öğöl hari pine: «Xeyirq'an baki, ay Buxaçuğoy piyes şaat' ak'eğalo! Q'onçux vaxune». ²⁹ Mariya me əyitmoğon çəşt'irışebi, me əyitmoğoy k'ə upsuni baradane fikirbsa burqi.

³⁰ Angelen isə şot'o pine: «Ma q'ıba, Mariya, şot'aynak' ki, hun Buxaçuğoy piyes şaat'en ak'eşe. ³¹ Hun bihi baki sa ğar eçalnu. Şot'ay s'iya İsus laxalnu. * ³² Şo kala Amdar bakale, Ala Arşit'ay Ğar k'aleğale. Q'onçux Buxaçuğon Şot'o İz bava Davidi taxt'a tadale. ³³ Şo İak'ovi nəsili loxol həmişəluğ padçağ bakale. İz padçağluğiyal axır tene bakal». †

³⁴ Mariyan angela pine: «Mo hetəre bakes bakon? Axırı zu hələ işq'ara tezu». ³⁵ Angelen coğab tadi şot'o pine: «İvel Uruf vi loxol şığale, Ala Arşit'ay kala zoren vi loxol xoji sakale. Kot'aynak'al vaxun bakala Əyel Buxaçuğoy Ğar k'aleğale, Şo İvel bakale. ³⁶ Bəğa, vi q'oom Elizabet'al iz yəşlu vədine ğar əyeləne mande. Şot'o ərəmik't'un † nexey, ama şo ene uqxaşin bihine. ³⁷ Şot'aynak' ki, Buxaçuğoynak' mümkün nu bakala şey tene bu». §

³⁸ T'e vədə Mariyan pine: «Zu Q'onçuğoy nökerzu, barta za vi pi k'inək'q'an baki».

Angelenal şot'o barti taneşi.

Mariyay q'a Elizabet'i suna aksun

³⁹ T'e vədə Mariya hayzeri kap İudeyani burux ganxo bakala sa şəhərene yaq'a baft'i. ⁴⁰ Şo Zəkəriyəy k'oyane hari. Başi Elizabet'a «Xeyirq'an baki!» pine. ⁴¹ Elizabet'en Mariyay əyitə ibakat'an, içust'a bakala körpə müq baki galepi. Elizabet'al İvel Urufen buybaki ⁴² alloy səsen harayepi: «Hun çupuğoy boş xeyir-bərəkət haq'iyonu, vast'a bakala əyeləl xeyir-bərəkət haq'iyone. ⁴³ Mo hetəre bakes bakon? Bez Q'onçuğoy Nana bez t'öğölə hare! ⁴⁴ Bəğa, vi əyitə ibakat'an zast'a bakala əyeləl müqluğaxun galepi. ⁴⁵ Q'onçuğon içü pi əyitmoğoy bex p'ap'suna vėbakala çuux he bəxt'əvərə!»

Mariyay alxısp'ala məğ

⁴⁶ Mariyan isə pine:

⁴⁷ «Bez ük'en Q'onçuğoy s'iyane alabsa, Bez elmuxal za Çark'est'ala Buxaçuğo görə müqəbaksa,

⁴⁸ Şot'aynak' ki, Şot'in İzi me goroş k'ulane ak'i.

† **1:25** 1:25 1:25 - İşq'ara bakala çuğoy əyel nu baksun Buxaçuğon tadi kala sa cazane hesabbaksay. § **1:27** 1:27 Mat'. 1:18 * **1:31** 1:31 Mat'. 1:21 † **1:33** 1:33 2 Şam.

7:12-16; İsa. 9:7 † **1:36** 1:36 əyel nu eçes bakala çuux § **1:37** 1:37 Burq. 18:14

İsəəl bütüm nəsilxon za bəxt'əvər hesabbale,
 49 Şot'aynak' ki, Bitova Başarbalen zaynak' kala sa əşe biq'i,
 Şot'ay s'i İvele!

50 Şot'ay yaq'en tağalt'oğoynak'al

İz ük' bok'ospun nəsiləxun-nəsiləne c'ovakon.

51 Şot'in İz zorba kiin gele kala əşurxone biq'i,

İçoğə ala efalt'oğə oq'ane saki.

52 Kalaluğbalxo taxt'axune sívk'i,

Goroxt'oğə isə alanebi.

53 Busat'oğə neymət'xon boşevk'i,

Varlut'oğə isə kul ams'ine yaq'abadi.

54-55 Q'onçuğon Avrahama q'a şot'ay nəsilə

Həmişə İz ük' bok'ospuna ak'est'i,

Beş bavoğoyal tadi əyitə eyex badi

İz nöker İsrailə köməyebi». *

56 Mariya Elizabet'i t'ğöl xib xaşa İša mandit'uxun oşa iz k'oyane qaybaki.

K'unuk'bal İoani nanaxun baksun

57 Elizabet'i vaxt' hari p'anep'i, şot'in sa ğare eçeri. 58 Şot'ay q'oom-q'onşiğon Q'onçuğoy şot'aynak' me kala ük' bok'ospuna ak'i, içuxun sagala müqt'un baksay.

59 Muğumci ğine körpə sünnətsat'un hari. Şot'ay s'iya iz bava k'inək' Zəkəriyət'un laxsun çuresay. † 60 Əylin nanan isə pine: «Təə, kot'ay s'i İoan bakale». 61 Şot'o pit'un: «Axiri vi q'oomxoy arane metər s'i bakala sa amdar tene bu». 62 T'e vədə kiin-biin q'andrişi əylin bavaxunt'un şot'in iz ğare s'iya k'ə laxsun çuresuna xavar haq'i. 63 Zəkəriyənel sa daxt'ak'i k'ot'or çureşi iz loxol şamepi: «Kot'ay s'i İoane». 64 Hat'e saad şot'ay muz qayeşi, şot'inal Buxaçuğə alxışpsane burqi.

65 T'iya bakala q'onşiğə isə kala qiyene haq'i, me baki əşurxoy barada exlətxoval İudeyani bito burux ganxo yəymişebaki.

66 İbakalt'oğonal "axiri me əyel kala baki şu bakala?" pi fikirət'un taysay. Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy kul şot'ay loxoley.

Zəkəriyəy xavareçalluğbsun

67 Əylin bava Zəkəriyəy loxol İvel Urufe şiri, şot'inal metərə xavareçalluğbi:

68 «Alxışq'an baki İsraili Buxaçux Q'onçuğə!

Şot'aynak' ki, İz azuk'a eyex badi şot'o çark'esedi,

69 Şot'in İz nöker Davidi nəsiləxun

Yaynak' zorba Çark'est'ale p'ap'esp'i.

70 Gele vaxt' mot'oxun bəş İz İvel xavareçalxoxun avabakest'i k'inək'

71 Beş düşmənəxoy q'a yax aksun nu çureğalt'oy kiyexune çark'est'i.

72 Hametər beş bavoğə ük' bok'ospuna ak'est'i

İz İvel irəzuluğane eyex badi.

73 Hətərə beş bava Avrahama elasp'i əyit tadey ki,

* 1:54-55 1:46-55 Burq. 17:7; 1 Şam. 2:1-10 † 1:59 1:59 Lev. 12:3

74-75 Yan beş düşmən xoy kiyexun çark'esi
 Beş yəşəyinşi axıral şirik' hik'k'alaxun q'ibinut'
 Q'onçuğoy bəş ivelluğen q'a düzgünluğen yəşəyinşi
 Şot'o q'ulluğbes bakalyan.

76 Hun isə, ay bez bala, Ala Arsit'in yaq'abi xavareçal k'aleğalnu,
 Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy bəş tağalnu,
 Şot'ay yaq'a həzirbalnu,

77 Şot'ay azuk'a içoğoy günaxxo bağışlayinşaksunen
 Çark'esuni barada avabakest'alnu.

78 Axırı beş Buxaçux ük' bok'osp'ale,
 Şot'ay me ük' bok'ospsunen
 Alloyaxun yaynak' t'etər sa Bəğ c'eğale ki,

79 Bisuni xojina saal bayinq'luğa arsalt'oğoy çoyel işiğ sakane,
 Beş turmoğo şip'luği yaq'a yönbanə». †

80 Körpəl kalabaksunen iz uruf zorbane baksay. Şo israilluğoy bəş
 c'eğala ğinal şirik' çölönə manst'ay.

2

İsusi nanaxun baksun (Mat'. 1:18-25)

1 T'e ğimxost'a imp'erat'or Avgust'en bütüm Rime oçalxo bakala
 amdarxoy siyəyinə haq'esuni barada əmirə tadi. 2 Mo samci siyəyinə
 haq'suney, manu ki K'irini Siriin kalo bakat'ane c'ovakey. 3 Bito
 siyəyinə haq'eseynak' iz şəhərəne yaq'a baft'i.

4 İosifal Davidi əsil-nəsiləxun baksuna görə Galileyin Nazaret'
 şəhərəxun c'eri İudeyina, Davidi şəhər bakala Bet'lexemane taşi. 5 Şo
 t'et'iyə siyəyinə haq'eseynak' iz nişanlı Mariyaxune taşi. Me vədinə
 Mariya bəhiney, əyeləl bakala vədəney.

6 Bet'lexema əyel bakala vaxt' hari p'anep'i, 7 Mariyanal iz süft'in
 ğarane eçeri. Əyelə q'ondağbi nəvəne laxi, şot'aynak' ki, q'onağxo
 mandala k'oya şot'oğoynak' ga tene bəğəyəsey.

Angelxoy eğel bəğalxo müq xavar tast'un

8 T'e oçala sürün t'əğöl üşe navad zap'k'ala eğel bəğalxonoy.
 Şot'oğon çölöt'un kəybsay. 9 Bürdən Q'onçuğoy sa angel şot'oğoy bəşe
 c'eri, Q'onçuğoy tamtarağen şot'oğoy çoyel işiğe saki. Eğel bəğalxo
 kala q'iyene haq'i.

10 Angelen şot'oğoy pine: «Ma q'ibanan! Zu vəynak' bütüm amdarxo
 müq't'ala sa xavarez eçere. 11 Ğe Davidi şəhərə efi Çark'est'ale
 nanaxun baki. Mo Q'onçuxXrist'ose. 12 Vəynak' nişan mo bakale: vən
 nəve boş bask'i q'ondağbaki Körpə əyel bəğəbalnan».

13 Bürdən angeli t'əğöl Buxaçuğoy alxışp'ala kala göyə q'oşune ak'esi.
 Şot'oğon metərt'un nexey:

14 «Ən alloyluğxo Buxaçuğoy alxış,
 Şot'ay çureğala amdarxoynak' isə oçali çoyel serluğq'an baki!»

15 Angelxo qaybaki göynul eçesit'uxun oşa eğel bəğalxon pit'un:
 «Ekinan Bet'lexema tağen, Q'onçuğon yax avabakest'i me baki əşlə
 beş piin ak'en».

16 Şorox kap hayzeri tat'unşi, hariyal Mariya, İosifa saal nəvə boş bask'i Əylə bəğət'unbi. 17 Egel bəğalxon Əylə ak'at'an Şot'ay barada içoğoy pit'oğoy bitova exlətt'unbi. 18 Mot'o ibakalt'oğoy bitot'in egel bəğalxoy me exlətə məətt'əlt'un manst'ay. 19 Mariyan isə bütüm me exlətxo iz ük'e boş efi me barada fikirebsay. 20 Egel bəğalxon bütüm içoğoy ak'it'oğoy q'a ibakit'oğoy görə Buxaçuğoy alxışp'i tərifləyinqıbsun qoşt'un qaybaki. Şot'aynak' ki, hər şey angelen içoğoy exlətp'i k'inək'e baki.

İsusı sünnət baksun

21 Muğumci ğine Əylin sünnət bakala vaxt' hari p'ap'at'an Şot'ay s'iya İstust'un laxi. Me s'i Şot'o hələ Nanay tapane bakalt'uxun bəşe angeli tərəfəxun tadeşey. *

22 Moiseyi k'anuna görə təmiz bakala vaxt' çark'it'uxun oşa † İosifen q'a Mariyan Əylə Q'onçuğoy həsrəbseynak' Yerusalimat'un eçeri, 23 şot'aynak' ki, Q'onçuğoy k'anuna şameşene: «Bütüm süft'in ğar əylux Q'onçuğoy həsrəbakalane». ‡ 24 Hamal şot'oğon q'urbant'un eçeri, hetər ki Q'onçuğoy k'anunast'a əmir bakeney: «P'ə giyə, nəəl ki p'ə gøyərçini bala». §

Simeoni Buxaçuğoy alxışp'ala afırı

25 T'e vədə Yerusalima Simeon s'ila sa amdare buy. Şo düzgün hamal Buxaçuğoy və amdarey. Şot'in israilluğoy çark'esunane yaq'bəğsay, * İvel Urufal şot'oxuney. 26 İvel Urufen şot'o saturbəş avabakest'enyey ki, şo Q'onçuğon yaq'abi Xrist'osa ak'inut' biyalatene.

27 Metərлуğen, İvel Urufen Simeona xrame məəlinene eçeri. Me vədə körpə İsusı İz bava-nanan xramat'un eçeri. Şorox k'anuna laxeşi ədətə əməlbseynak't'un harey. 28 Simeonen Şot'o iz q'ujel ext'i Buxaçuğoy alxışpsun metərə pi:

29 «Ay bitot'ay Q'onçux, isə Vi pi k'inək'

Me Vi nöker arxayın biyes banekon.

30-32 Şot'aynak' ki, bütüm azuk'xoy ak'es bakal Vi həzirbi çark'esuna, Millətxoynak' həzirbi işığa,

Vi azuk' İsrailəynak' bakala tamtarağa

Bez piin azk'i». †

33 İsusı nana q'a bava isə Simeoni içoğoy Əylin barada uk'ala me əyitmoğoxun məətt'əlt'un mandı. 34 Simeonen şot'oğoy xeyir-bərəkət tadi Əylin Nana Mariya metərə pi: «Me Əyel İsrailə gelet'ay bist'uni q'a əqesuni səbəbkər bakale. Şo amdaxoy nu q'abulbala sa nişan bakseynak'e təyin bake. 35 Morox bito gelet'ay boş bakal fikirxo çoyel c'evkseynak' bakale. Vi ük'e isə q'ilinc bağale».

Xannay xavareçalluğbsun

* 2:21 2:21 Lev. 12:3; Luk'. 1:31 † 2:22 2:22 - Moisey k'anunen çuğoy təmiz baksun əyel bakit'uxun oşa q'ırx ğiin bele çarksa. Bəğa: Lev. 12:2-8. ‡ 2:23 2:23 C'eys. 13:1-2,12 § 2:24 2:22-24 Lev. 12:6-8 * 2:25 2:25 israilluğoy çark'esun - israilluğoynak' Buxaçuğoy padçağluğen eçala çark'esun. Mo israilluğoy içoğoy günaxxoxun hamal rimluğon içoğoy loxol bala kalaluğbsunaxun çark'esune. Bəğa: İsa. 40:1-2; 61:2-3. † 2:30-32 2:30-32 İsa. 42:6-7; 49:6; 52:10

36 T'et'iya Aşer tayfinaxun bakala P'enueli xuyər Xanna s'ila çuux xavareçalal buney. Şo gele yəşluney. İzi cəyil vədine işq'ara taşi, vüğ usene işq'araxun yəşəyiñşi. Oşa şo süpüre mandı. 37 Mo səksən bip' yəşt'ə süpür sa çuuxey. Şo xramaxun c'etenesay, ğurux efi afirıpsun üşe-ğena Q'onçuğone q'ulluğbsay.

38 İosif q'a Mariya xrama bakat'an, Xannal şot'oğö İşalayınşaki Buxaçuğö şükürebı. Şot'in Yerusalmi çark'esuna yaq'bəğala bütüm amdarxoynak' Körpə İsusı barada exlətpsane burqı.

Nazaret'a qaybaksun

39 İosif q'a Mariya Q'onçuğoy k'anuna şameşit'oğoy bitova əməlbıt'uxun oşa Galileyına - içoğoy şəhər bakala Nazaret'at'un qaybaki. 40 Əyel isə kalabaksunen içust'a zor q'a müdriklüğ avuze baksay. Buxaçuğoy çuresunal İçuxuney.

P'as's'e yəşt'ə İsusı xrama eysun

41 Hər usen C'ovaksuni axsıbayast'a‡ İsusı bava-nana Yerusalmat'un taysay. 42 İsusı p'as's'e yəş bakat'an şorox p'urum ədətə görə t'iyat'un taşi. 43 Axsıbay çark'ıt'uxun oşa şorox qaybaki k'oya tayseynak' yaq'at'un baft'i. Ama İsus Yerusalmı manedi. Şot'ay bava-nanay isə mot'oxun xavar buteney. 44 İsusı içoğoxun yaq' tağalt'oğoy arane baksunat'un fikırbsay. Ama sa ğı dirist' yaq' taşıt'uxun oşa Şot'o dost'urxoy q'a q'oomxoy arane qəvesat'un burqı. 45 Şot'o bəğətet'unbi, şot'aynak'al qəvesun-qəvesun Yerusalmat'un qaybaki.

46 Xıb ğınaxun oşa Şot'o xramaxunt'un bəğəbi. İsus məəlimxoy t'öğöl arşı şot'oğö ümüxelaxsay, şot'oğoxun k'ənesa exlətp'i xavare haq'say. 47 Şot'o ümüxlaxalt'oğoy bito əyləst'a bakala haq'ıla q'a Şot'ay tadala çoğabxo matt'un manst'ay. 48 İosifen q'a Mariyan Şot'o ak'i məətt'əlt'un mandı. İsusı Nanan pine: «Ay bez Ğar, mo hik'ə beş bel ençeri? Axırı vi bavan q'a zu nigərən mandı vayan qəvesay». 49 İsusen şot'oğö çoğabe tadi: «Za het'aynak'nan qəvesay? Avatenaniy ki, Zu Bez Bavay k'oya bakalazu?» 50 Ama şot'oğon İsusı k'ə upsun çuresuna q'amiş tet'un baki. 51 Oşa İsus İz nana-bavaxun sagala Nazaret'ane qaybaki. Şo şot'oğoy əyıtəxun tene c'eysay. İz Nanan isə bütüm me əşurxo iz ük'e boş enefsay.

52 İsus kalanebaksay, kalabaksunenal iz müdriklüğ avuze baksay. Buxaçuğoy q'a amdarxoy Şot'o çuresunal ğıba-ğı avuzebaksay. §

3

K'unuk'bal İoani eysun

(Mat'. 3:1-12; Mrk'. 1:1-8; İoan. 1:19-28)

1 İmp'erat'or T'iberiin kalaluğbsuni qos's'emci useney. T'e vədınest'a P'ont'i P'ilat' İudeyani kaloney. İroden Galileyına, iz viçi Filip'en İt'ureyına q'a T'raxont'is oçalxo, Lisaniyanal Abileniyanane kalaluğbsay. 2 Xanan q'a K'ayafa isə samci bəyınşxoy kalot'unıy. Hat'e vədə çölö Zəkəriyəy ğar İoana Buxaçuğoy əyite p'ap'i. 3 Şot'inal

İordan oqe hërrëmine bakala bütüm oçalxo tarapsun amdarxo içoğoy günaxxo bağışlayınşakseynak' toobabi k'unuk'baksunane karoozbsay.

⁴ Hetər ki, xavareçal İsayay girke boş şameşeny:

«Çölö bayanbalt'ay ost'aar səse c'eysa:

"Q'onçuğoy yaq'a həzirbanan,

Şot'ay c'ovakala cıgırxo düzbanan.

⁵ Hər dərə buybakale,

Hər burux, hər təpə oçalaxun barabar bakale,

Yaq'e k'ori ganxo düz bakale,

Ala-oq'a ganxo barabar bakale.

⁶ Bütüm amdarxonal Buxaçuğoy çark'est'una ak'alt'un"». *

⁷ İoanen k'unuk'bakseynak' iz t'öğöl eğala amdarxo nexey: «Ay dizik'i nəsil! Şina pi ki, vəynak' həzirbaki cazinaxun ef elmoğo çark'est'es bakalnan? † ⁸ Toobina ef tadala barurxoxun ak'est'anan. Ef ük'e boş "Beş bava Avrahame" pi arxayin ma bakanan. Vəx nexzu, Buxaçuğon me jëyurxoxunal Avrahameynak' əyloxe yaratmişes bakon. ‡ ⁹ Ene tavar xodurxoy tume bitene. Metərluğen, şaat' bar nu tadala hər xod bot'eşi aruğone bosesa». §

¹⁰ Camaaten şot'oxun xavare haq'say: «P'oy yan k'ə ben?» ¹¹ İoanen şot'oğo metərə coğab tadi: «İzi p'ə gurat' bakalt'in sunt'u nu bakalt'uq'an tadi. Haketərəl, iz ukun bakala amdaren nu bakalt'uxun t'e ukuna cöybeq'an».

¹² Naloggirbalxonal k'unuk'bakseynak' şot'ay t'öğöl hari xavart'un haq'say: «Mələim, yan k'ə ben?» * ¹³ İoanen şot'oğo pine: «Vəx tapşurbi q'ədərəxun gele nalog ma girbanan».

¹⁴ Bəzi əsk'ərxonal hari şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy yan k'ə ben?» İoanenal şot'oğo coğabe tadi: «Şuk'k'alaxun zoren təngə ma haq'an, nahaq' gala şuk'k'ala taxsırkər ma c'evk'anan, ef haq'ala maaşaxun irəziləyınşakanan».

¹⁵ Amdarxon umuden yaq'e bəğsay, bitot'inal İoani barada içoğoy boş fikirt'unbsay: «Mo Xrist'os bakes banekon?» ¹⁶ İoanen şot'oğo bütümə metərə coğab tadi: «Zu vəx xenenez k'unuk'bsa. Ama zaxun gele Zorbone eysa. Zu şot'ay torok'ali bağa şadbsunal layiğ tezu. Şot'in vəx İvel Urufen q'a aruğon k'unuk'bale. ¹⁷ İz ec'a təmizbi taxıla ambara topbseynak' k'oda † İz kiyel həzire. Koloşa isə şot'in nu açala aruğoy boş bok'osp'ale». ¹⁸ Hametər, İoanen q'erəzəl gele ögüd-nəsyətxo tast'unen amdarxo Müq Xavarane p'ap'espsay.

¹⁹ Ama hari kalaluğbal İrodi iz viçey çuux İrodiya haq'suna q'a şot'ay mandiyal pis əşurxo pisləyınşat'an ²⁰ İroden şot'o biq'i zindanane bostest'i. Metərluğen, iz biq'i pis əşurxoy loxol soğoval avuzebay. ‡

İsusi k'unuk'baksun
(Mat'. 3:13-17; Mrk'. 1:9-11)

* **3:6** 3:4-6 İsa. 40:3-5 † **3:7** 3:7 Mat'. 12:34; 23:33 ‡ **3:8** 3:8 İoan. 8:33 § **3:9** 3:9 Mat'. 7:19 * **3:12** 3:12 Luk'. 7:29 † **3:17** 3:17 k'oda - durut'i lap'at'k'a ‡ **3:20** 3:19-20 Mat'. 14:3-4; Mrk'. 6:17-18

²¹ Bito amdarxo k'unuk'bakat'an, İsusal k'unuk'ebaki. Şot'in afırık'at'an göy qayeşi. ²² İvel Urufal göyərçini bədənen baki Şot'ay loxole şiri. Göynuxunal sa səse hari: «Hun Bezi çureğala Ğarnu, Vaxun irəzizu». §

İsusi əsil
(Mat'. 1:1-17)

²³ İsusen İz q'ulluğa burqat'an təxminən otuz yəşt'əney. Amdarxoy fikiren, Şo Helin ğar bakala İosifi ğarey. ²⁴ Helinaxun bəş isə Şot'ay əsili boş bakalorox moroxey: Mat't'at', Levi, Melxi, Yannay, İosif, ²⁵ Mat't'atiya, Amos, Naum, Esli, Naggay, ²⁶ Maat, Mat't'atiya, Semeyin, İosex, İoda, ²⁷ Yoxanan, Resa, Zerubbabil, Şealt'iel, Neri, ²⁸ Melxi, Addi, Kosam, Elmadam, Er, ²⁹ Yesus, Eliyazar, Yorim, Mat't'at', Levi, ³⁰ Simeon, İuda, İosif, Yonam, Eliak'im, ³¹ Melea, Menna, Mat't'at'a, Nat'an, David, ³² Yesse, Oved, Boaz, Salmon, Naxşon, ³³ Amminadav, Admin, Arni, Xesron, P'eres, İuda, ³⁴ İak'ov, İsaak', Avraham, Tera, Naxor, ³⁵ Serux, Ragav, Falek', Ever, Şela, ³⁶ Kenan, Arp'ak'şad, Sam, Noy, Lemek', ³⁷ Met'uşelax, Xanok', Yered, Mahalalə, Kenan, ³⁸ Enoş, Şet', Adam - Buxaçuğoy ğar.

4

İsusi sinəyişaksun
(Mat'. 4:1-11; Mrk'. 1:12-13)

¹ İordan oqaxun qaybakit'uxun oşa İvel Uruf İsusi loxoley. Şot'in İsusa ams'i oçalane taşeri. ² T'et'iya iblisen İsusa q'ırx ği sinəyişebi. Me q'ırx ğinast'a İsusen hik'k'al tene kəyi, ama axırda busane baki.

³ T'e vədə iblisen Şot'o pine: «Əgər Hun Buxaçuğoy Ğarnusa, me jəna əmirba ki, şumq'an baki». ⁴ Ama İsusen şot'o metərə coğab tadi: «"Amdar tək'e şumen tene yəşəyişon", pine şameşe». *

⁵ Oşa iblisen İsusa alloy sa galane taşeri, Şot'o sa dayğinen dünyəni bito padçağluğxo ak'esedi. ⁶ İblisen İsusa pine: «Zu dirist' mot'oğoy kalaluğa q'a tamtarağa Va tadoz! Morox zane tadeşe, zuval şu çureğayiz, şot'o tades bazkon! ⁷ Bəğa, əgər Hun za bul k'os'bayin, morox bito Vi bakale». ⁸ İsusen isə metərə coğab tadi: «"Vi Q'onçux bakala Buxaçuğoy bul k'os'ba, tək'e Şot'o q'ulluğba" pine şameşe». †

⁹ Mot'oxun oşa iblisen İsusa Yerusolimane eçeri, Şot'o xrame bel sa gala efi pine: «Əgər Hun Buxaçuğoy Ğarnusa, Va memiin oq'a bosa.

¹⁰ Axiri

"Buxaçuğon Va görə İz angelxo əmirebon ki,

Va q'orişeq'at'un,

¹¹ Va içoğoy kiyel taşat'un,

Vi tural sa jəna nu laft'ane" ‡

pine şameşe». ¹² Ama İsusen şot'o metərə coğab tadi: «"Vi Q'onçux bakala Buxaçuğoy sinəyişmaba" pine şameşe». §

§ 3:22 3:21-22 Burq. 22:2; İvel məğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 9:35 * 4:4 4:4 K'an. 8:3; Mat'. 4:4 † 4:8 4:8 K'an. 6:13 ‡ 4:11 4:10-11 İvel məğ. 91:11-12 § 4:12 4:12 K'an. 6:16

13 İblisen İsus a hər cürə sinəyinşit'uxun oşa samal vədə Şot'oxun kule haq'i.

İsusi İz q'ulluğa burqsun
(Mat'. 4:12-17; Mrk'. 1:14-15)

14 İsus Urufi zoren Galileyinane qaybaki. Şot'ay barada xavar bito t'e gala yəymişe baki. 15 Şot'in t'iyani sinagogxo zomebsay, bitot'inal İçu tərifləyinşesay.

İsusi Nazaret'a nu q'abulbaksun
(Mat'. 13:53-58; Mrk'. 6:1-6)

16 Sa ği İsus İz kalabaki Nazaret' səhərene hari, Şamat' ği eğat'anal həmişənin k'inək' sinagogane taşi. T'iya Şo İvel Samurxoxun k'alpseynak' turele hayzeri. 17 Şot'o İsay a xavareçali girkət'un tadi. İsusen girkə qaypi me əyitmux şameşi ganune bəğğəbi:

18 «Q'oncuğoy Uruf Bez loxole,

Şot'aynak' ki, Şot'in Za c'ək'p'i *

Fağırxo Mıq Xavara avabakest'eynak'e yaq'abe.

Biq'əsit'oğoy içoğoy çark'esuna,

K'aç'it'oğoy içoğoy pulmoğoy qayesuna,

Çətinluğa bakalt'oğoy içoğoy irəətluğa c'eysuna,

19 Q'oncuğoy ük' bok'ospsuni vaxt' hari p'ap'suna bayanbseynak'e yaq'abe». †

20 Oşa İsusen girkə but'ek'i, şot'o q'ulluğçına tadi areşi. Sinagoga bakalt'oğoy bitot'in Şot'ay loxolt'un bəğsay. 21 «Vən ibaki me İvel Şam ğe bex p'anep'i» pi İsusen iz exlətəne burqi.

22 Me vədinə bitot'in Şot'ay barada şaat't'un fikirbsay, İz jomoxun c'eğala şaat' əyitmoğoy məət't'əlt'un manst'ay, sunaxun "Mo yəni İosifi ğar tene ki?" pi xavart'un haq'say.

23 İsusen isə davamebsay: «Düze, vən həysə "doxt'urnusa, süft'ə va q'olayba!" məsəlinə Bez eyex badalnan. "K'efernauma bit'oğoy barada ibakeyan. İse memiya, Vi yurduval hat'e əşurxo ba!" uk'alnan.

24 Vəx düzinəz nex: sal sa xavareçal iz yurdu q'abul tene baksa. ‡

25 Bəğanan, İlay vədine, xibinq'i usen ağala nu hari vədine, dirist' ölkinə kala busaluğ bakat'anal, İsraila süpür çupux gelene. § 26 Ama Buxaçuğon İlya şot'oğoy saycət'ay t'öğöl təə, Sidoni Sarfat səhəre bakala sa süpür çuğoy t'öğöle yaq'abi. * 27 Elişa xavareçali vədineyal İsraila cuzamlu amdar gelene. Ama şot'oğoy sayco təə, Siriyalu Naamane təmizbaki». †

28 Sinagoga bakala amdarxo bito me əyitmoğoy ibaki əcuğləyinşt'unbaki. 29 Şot'oğon hayzeri İsus a şəp't'unşi. Şot'o səhər çurpi buruğoy bel eçeri t'et'iin oq'a bost'unt'un çuresay, 30 ama İsus şot'oğoy aranexun c'eri taneşi.

İsusi K'efernaumi sinagogaxun murdar urufa c'evksun
(Mrk'. 1:21-28)

* 4:18 4:18 c'ək'p'i - ləəmdi † 4:19 4:18-19 İsa. 61:1-3 ‡ 4:24 4:24 İoan. 4:44 § 4:25 4:25 1 Padç. 17:1 * 4:26 4:26 1 Padç. 17:8-16 † 4:27 4:27 2 Padç. 5:1-14

³¹ İsus Galileyin K'efernaum şəhərene hari. T'iya Şot'in Şamat' ğine amdarxone zombsay. ³² Bütüm Şot'ay zombsuna haq'əsi manst'unst'ay, şot'aynak' ki, Şot'in Buxaçuğon ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e zombsay. †

³³ Sinagoga isə me vədine içust'a murdar uruf bakala sa amdare buy. Bürdən şot'in ost'aar harayepi: ³⁴ «Ay Nazaret'lu İsus, yaxun k'ən çuresa? Yax əfçibsan hare? Zu avazu Hun şunu: Buxaçuğoy İvelonu!» ³⁵ Ama İsusen şot'o q'adağanbi pine: «Şip' çurpa! Me amdaraxun c'eki!» Murdar urufen me amdara bitot'ay bəş oq'a saki sal sa zərəl tadinut' şot'oxun c'ere.

³⁶ Bito məət't'əl mandı suna pit'un: «Mo hik'ə? Me amdaren murdar urufxo kalaluğen q'a zorene əmirbsa, şoroxal c'et'unsa!» ³⁷ İsusi barada bakala me exlət t'e oçali hər gala yəymişebaki.

İsusi gele amdarxo q'olaybsun

(Mat'. 8:14-17; Mrk'. 1:29-34)

³⁸ İsus sinagogaxun c'eri Simoni k'oyane taşi. K'oya Simoni q'aynako q'ızdırmin boş boneksay, şot'aynak'al İsusaxun me çuğoynak' köməyt'un çuresi. ³⁹ İsus şot'o İşalayınşaki q'ızdırmina q'adağanebi, çuğoy q'ızdırmal şire. Çuux hat'e saad hayzeri içoğoy q'ulluğbsane burqi.

⁴⁰ Bəğ batk'at'an isə amdarxon içoğoy cürbəcür azariğoy İsusi t'öğöl eşt'at'un burqi, Şot'inal İz kula t'e azariğoy hər sunt'ay loxol laxi şot'oğoy q'olayebşay. ⁴¹ Gelet'oğoxun "Hun Buxaçuğoy Ğarnu!" harayk'a murdar urufxone c'eysay. Amma İsusen şot'oğoy q'adağanbi şipebsay, axırı şot'oğon İsusi Xrist'os baksuna avat'uniy.

İsusi İz karoozbsuna davambsun

(Mrk'. 1:35-39)

⁴² Kəybakat'an İsus c'eri amdar nu bakala sa galane taşi. Amdarxon Şot'o qəvesat'un burqi, bəğəbi isə içoğoy barti maq'an taşi pi tərbsun tet'un çuresay. ⁴³ Ama İsusen şot'oğoy pine: «Zu t'iyəmi şəhərmoğoval Buxaçuğoy padçağluği eysuni Müq Xavara yəymişiz buq'on, şot'aynak' ki, Zu kot'aynak'ez hare». ⁴⁴ Metərлуğen, İsusen İudeyani sinagogx-okaroozəbsay.

5

Samci şagirdxo

(Mat'. 4:18-22; Mrk'. 1:16-20)

¹ Sa ği İsus Ginesar göle t'öğöl çurpeney. Camaaten Şot'ay hərrəmine çurpi Buxaçuğoy əyitəne ümüxlaxşay. ² İsusen göle t'öğöl çurpi p'ə dənə lodk'ane ak'i. Mo çəlibiq'alxoy lodk'ooxey, şot'oğon samal t'öğx içoğoy torurxot'un os'ksay. ³ İsusen Simoni lodk'ina arşi şot'oxun q'ariluğaxun samal əxilbaksunane xaişbi. Oşa isə arşi camaata lodk'in boşt'ane zombsa burqi. *

⁴ Şot'in İz əyitə çark'it'uxun oşa Simona pine: «Lodk'ina bəğəloyluğa taşeri çəli biq'ala torurxo xena bosa». ⁵ Simonen coğabe

tadi: «Məəlim, yan üşe kəybakamin əşyanbe, ama hik'k'al biq'es teyan baki. Ama Hun metər upsuna görə zu saal bosoz». †

⁶ Hametərəl bit'un. ‡ ⁷ Şot'oğon t'eq'ədər çəlit'un biq'i ki, içoğoy torurxo zığəbaksay. † ⁷ Şot'aynak'al t'iyəmi lodk'ina bakala yoldaşxo k'alt'unpi ki, hari içoğə köməybat'un. Şot'oğonal hari lodk'oğoy p'rannal çəlinen t'etərt'un buybi ki, lodk'oox batksane burqi. ⁸ Simon P'et'eren mot'o ak'i İsusı turin oq'a biti metərə pi: «Ay Q'onçux, zaxun əxil baka, axırı zu günəxkər sa amdarzu». ⁹ Şot'aynak' ki, şo içal, iz t'öğöl bakaloroxal içoğoy meq'ədər gele çəli biq'suna mat mandet'unıy. ¹⁰ Simonaxun ortağ bakala Zavdayi ğarmux İak'ov q'a İoanal me əşlin loxol məət't'əl mandet'unıy. Ama İsusen Simona pine: «Ma q'İba, isə ene çəlin gala amdar biq'alnu».

¹¹ Metərluğen, şot'oğon lodk'oğə q'arılığa c'evk'it'uxun oşa bitova t'ıya boseri İsusı baç'anexunt'un taşı.

İsusı cuzam baft'i amdara q'olaybsun
(Mat'. 8:1-4; Mrk'. 1:40-45)

¹² Sa ği şəhərmoğoy sunt'ust'a İsusı dirist' iz bədən yara baft'i § sa amdarane irəst'hari. Me amdaren İsusı ak'i çooq'a past'eşi xoyinşebi: «Ay Q'onçux, çureğayın za təmizbes bankon». ¹³ İsusen İz kula boxodi şot'o laft'i pine: «Çurezsa, təmizbaka!» Hat'e saadal me amdar cuzamaxun təmizə baki.

¹⁴ İsusen şot'o tapşurebi ki, şuk'k'ala me barada sa əyit maq'an exlətpi. Oşa pine: «Ama taki, va bəyinşa ak'est'a. Vi cuzamaxun təmizbaksuna görə Moiseyen bürüşü q'urbaxoval eça. Barta amdarxon vi q'olaybaksuna avabakeq'at'un». *

¹⁵ Ama İsusı barada samalal gelet'un exlətəpsay. Amdarxo dəst'inen şot'o ümüxlaxsa hamal içoğoy azarxoxun q'olaybakseyrakt'un eysay. ¹⁶ İsus isə gele vədə şuk'k'al nu bakala ganxo taşı afırınney.

İsusı p'araliçen duğit'u q'olaybsun
(Mat'. 9:1-8; Mrk'. 2:1-12)

¹⁷ Sa ği İsusen zomebsay. Galileyay q'a İudeyin bito ayizmoğoxun saal Yerusalamaxun bakala fariseyxo q'a k'anun zombalxoval İz t'öğöl arşet'unıy. Azarit'oğə q'olaybseyrakt' İsusast'a Q'onçuğoy zore buy.

¹⁸ Me vədə sa hema tanen nasilk'in boş bask'i sa p'araliçen duği amdara eçeri bona İsusı bəş laxsunt'un çureşi. ¹⁹ Ama amdar gele baksuna görə, bona bayes tet'un baksay. T'e vədə şot'oğon k'ojin bel bakala k'irəmit'ə t'at'api p'araliçen duği amdara nasilk'in boş alaxun oq'a İsusı bəş sıvt'unk'i. ²⁰ İsusen şot'oğoy vəluğa ak'i pine: «Ay bez viçi, vi günəxxo bağışlayınşebaki».

²¹ K'anun zombalxon q'a fariseyxon içoğoy ük'e boş metərt'un fikirbi: «Buxaçuğoy tərsinə əyitk'ala me amdar şuva ki? Buxaçuğoxun başq'a şina günəxxo bağışlayınşes bakon?» ²² İsusen şot'oğoy k'ə fikirbsuna q'amışaki coğabe tadi: «Het'aynak'nən ef ük'e boş metər fikirbsa? ²³ Manu hasanda? "Vi günəxxo bağışlayınşebaki" upsun,

† 5:5 5:5 İoan. 21:3 ‡ 5:6 5:6 İoan. 21:6 § 5:12 5:12 iz bədən yara baft'i - me azari s'i - cuzamey * 5:14 5:14 Lev. 14:1-32

yoxsa "hayza, tarapa" upsun? ²⁴ Ama vën avabakanan ki, Amdari Ğare oçali çoyel günaxxo bağışlayınşala ext'iyəre bu».

Oşa isə p'araliçen duği amdarane pi: «İsə va nexzu: hayza, vi nasilk'ina ext'a, vi k'oya taki!» ²⁵ Azariyal hat'e saad bitot'ay piin bəş turele hayzeri, iz nasilk'ina ext'i Buxaçuğö alxışpsun iz k'oyane taşi.

²⁶ Bito məət't'əl mandı, Buxaçuğot'un alxışpsay. Şot'oğon kala q'ıya baft'i metərt'un nexey: «Ğe nu ak'eşi əşurxoyan ak'i!»

Levin şagirdxo gərbaksun
(*Mat'. 9:9-13; Mrk'. 2:13-17*)

²⁷ Mot'oxun oşa İsusen c'eri Levi † s'iyen sa naloggirbalane ak'i. Şo nalog gireğala gala arseney. İsusen şot'o pine: «Bez baç'anexun eki».

²⁸ Şoval hayzeri bitova bosı, İsusı baç'anexune taşi.

²⁹ Oşa Levinen iz k'oya İsusı kala sa q'onaxluğə tadi. Sulfin bel şot'oğoxun sagala gele naloggirbalxo q'a q'erəz amdarxoval buney. ³⁰ Fariseyxon q'a k'anun zombalxon nairəzilüğəsat'un burqi. Şot'oğon İsusı şagirdxo pit'un: «Het'u görənən naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxun sagala kəyi-üğsa?» ‡ ³¹ Ama İsusen şot'oğö metəre coğab tadi: «Azari nu bakalt'oğoy təə, azarit'oğoy doxt'ura eht'iyəce bu. ³² Zu düzgün amdarxo təə, günaxkərxo toobabsuna k'alpsaz hare».

Ğurux efsuni barada exlət
(*Mat'. 9:14-17; Mrk'. 2:18-22*)

³³ T'e vədə şot'oğon İsusı pit'un: «İoani q'a farisexoy şagirdxon usum-usum ğuruxt'un efsa, afırt'unne, vit'oğon isə kəyi-üt'unğsa».

³⁴ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Laşk'oybakala bəye t'öğöl arşi yoldaşxo ğurux efsuna məcburbes banekon? ³⁵ Ama sa ği eğale, laşk'oybakala bəyə içoğoy aranexun taşalt'un, t'e vədəl şot'oğon ğurux efalt'un».

³⁶ İsusen şot'oğoynak' sa məsələl eneçeri: «Şuk'k'alən təzə paltaraxun sa k'ot'or çuki bisi paltara yamaluq' tene duğon, tene, ham təzə paltare zığbakon, hamal təzə yamaluq' bisi paltara tene yarayınşon. ³⁷ Şuk'k'alən təzə fina bisi tuluğxoy boş batenekon. Şot'aynak' ki, təzə finen tuluğxo t'öpəvək'on, t'e vədə ham fine baron, hamal tuluğxone xarab bakon. ³⁸ Təzə fi təzə tuluğxone bayeğon. ³⁹ Şuk'k'alən bisi fina üğit'uxun oşa təzət'u çurteneğon. Şot'aynak' ki, "bisiyo şaat'e" unek'on».

6

Şamat' ğine barada zombsun
(*Mat'. 12:1-8; Mrk'. 2:23-28*)

¹ Sa Şamat' ğine İsus taxılı əkini aranexun c'ovakat'an, İz şagirdxon burt'unqi sünbülxo çuki içoğoy məxine şarpi ukxa. * ² Fariseyxoy bəzit'oğon pit'un: «Vën het'aynak'nan Şamat' ğine q'adağan baki əşurxo biq'sa?» ³ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Daviden q'a iz t'öğöl bakit'oğon busa bakat'an k'ə bsuna k'altenanpe? ⁴ Şo Buxaçuğoy

† 5:27 5:27 Levi Levin t'iyəmi s'i Mat'feyey. ‡ 5:30 5:30 Luk'. 15:1-2 * 6:1 6:1 K'an. 23:25

k'oyane başi; bëyinşoxun başq'a şuk'k'ali uksuna icaza nu bakala Q'onçuğö həsrbaki şumurxo ext'i kəye, iz t'öğöl bakalt'oğoval tanedi». †⁵ Oşa pine: «Amdari ĞarŞamat' ğineyalq'onçuxe».

Kul p'araliç amdari q'olaybaksun
(Mat'. 12:9-14; Mrk'. 3:1-6)

⁶ Q'erəz sa Şamat' ğine İsus p'urumal sinagoga başi zomebsay. T'et'iya yön kul p'araliç baki sa amdare buy. ⁷ K'anun zombalxon q'a fariseyxon İsus taxsırkər c'evkseynak' məənət'un qəvesay, Şot'ot'un fikir tast'ay ki, bëyn Şamat' ğine azarina q'olaybala yoxsa təə. ⁸ Ama İsusen şot'oğoy k'ə fikirbsuna avaney, şot'aynak'al kul p'araliç baki işq'ara pine: «Turel hayza, biyex c'eki!» T'e amdaral hayzeri biyexe c'eri.

⁹ Oşa İsusen şot'oğö pine: «Vəxun xavarez haq'sa, mat'uva icaza bu: Şamat' ğine saat'luğ bsuna, yoxsa pısluğ bsuna? Şinesa elmoğö çark'est'una, yoxsa şot'o əfçıbsuna?» ¹⁰ İsusen t'iya bakalt'oğoy bitot'ay loxol bëği t'e amdara pine: «Vi kula boxoda!» Şot'in boxonedı, iz kural q'olayebaki. ¹¹ K'anun zombalxo q'a fariseyxo isə gele əcuğləyinşəki «İsusa k'ə besyan bakon?» pi, maslaatbsat'un burqı.

İsusi İz p'as's'e şagirdə c'ək'psun
(Mat'. 10:1-4; Mrk'. 3:13-19)

¹² T'e ğimxost'a İsus buruğone laşi ki, afırık'ane. Şot'in dirist' üşena Buxaçuğö afırıpsunene c'ovakest'i. ¹³ Kəybakat'an isə İz şagirdxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoxun p'as's'e tana c'ək'p'i ap'ost'ol s'ine tadi: ¹⁴ morox P'et'er s'i tadi Simon, şot'ay viçi Andrey, İak'ov, İoan, Filip', Varfolomey, ¹⁵ Mat'fey, T'omas, Halfay ğar İak'ov, Kənançı ‡ Simon, ¹⁶ İak'ovi ğar İuda saal oşa xəyanətbi İuda İsk'ariot'.

İsusi azariğö q'olaybsun
(Mat'. 4:24-25; Mrk'. 3:7-12)

¹⁷ İsus şot'oğoxun sagala buruğoxun şiri, düzənluğa çurepi. T'et'iya İz baç'anexun tağala şagirdxoxun başq'a, İudeyınaxun, Yerusalımaxun saal Sur q'a Sidona İša bakala oçalxoxun hari gele amdarxone buy. ¹⁸ Şorox İsus ümüxlaxsa hamal içoğoy azarxoxun q'olaybaksat'un harey. Memiya içoğost'a murdar uruf bakaloroxal q'olayt'unbaksay. ¹⁹ Amdarxoy bitot'in İsusa lafst'unat'un çalışaksay, şot'aynak' ki, şot'oxun c'eğala zoren bütümə q'olayebşay.

İsusi burux gala bi karooz
(Mat'. 5:1-12)

²⁰ İsusen isə İz şagirdxoy loxol bëği pine:

«He bəxt'əvənnan, ay kəsıbxo!

Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ efine.

²¹ He bəxt'əvənnan, ay həysə busa bakalorox!

Şot'aynak' ki, boşalnan.

He bəxt'əvənnan, ay həysə önöç'alxo!

Şot'aynak' ki, axşumk'alnan.

† 6:4 6:4 1 Şam. 21:1-6; Lev. 24:9 ‡ 6:15 6:15 Kənançı - rimluğoy əleyinə İvel davına həzirleyinşakala əbrani millətçi teşk'ilati üzviğö tadeğala s'i.

22 Amdari Ğara görə amdarxon vëx nifrətbat'an, vëx içoğoy aranaxun şəp'esi təhk'irbat'an, ef s'iya biyaburbat'an, he bəxt'əvərnən! §
 23 T'e ği müqbakanan, müqəxun cupi-bitanan! Şot'aynak' ki, göynul ef mükəfət kalane. Axırı t'e amdarxoy bavoğonal xavareçalxoxun hametərt'un hərəkətbe. *

24 Ama vay ef hala, ay varluyorox!

Şot'aynak' ki, ene vëx lazım bakalt'oğō haq'enan.

25 Vay ef hala, ay həysə boş bakalorox!

Şot'aynak' ki, busaluğ ak'alnan.

Vay ef hala, həysə axşumk'alorox!

Şot'aynak' ki, yas efi önk'alnan.

26 Amdarxoy bitot'in ef barada şaat' şeymux uk'at'an, vay ef hala! Axırı şot'oğoy bavağonal əfçi xavareçalxoxun metərt'un hərəkətbe.

Ef düşmənxo çurekinan

(Mat'. 5:38-48)

27 İse vëx nexzu, ay Za ibakalxo: ef düşmənxo çurekinan, vëx nifrətbalt'oğō şaat'luğbanan, 28 vëx q'arğışbalt'oğō xeyir-bərəkət tadanən, vëx incit'mişalt'oğōynak' afırıpnan.

29 Vi sa çoyel sillə duğit'aynak' t'iyəmin çoyal fırida, vi alin paltara ext'alt'u gurat'al tada. 30 Şiin vaxun k'ənesa çureğayın tada, vi mala ext'alt'uxunal şot'o qaydı ma çureki. 31 Amdarxon vëxun mani yöndə rəft'ərbəsunə çurnansasa, vənal şot'oğoxun t'etər rəft'ərbənan. †

32 Əgər saycə vëx çureğalt'oğōnan çuresasa, avuzin k'ə binan baksa ki? Şot'aynak' ki, günaxkərxonal içoğō çureğalt'oğō çurt'unsa.

33 Əgər saycə vəynak' şaat'luğbalt'oğōnan şaat'luğ bsasa, avuzin k'ə binan baksa ki? Axırı günaxkərxonal ketərt'un bsa. 34 Əgər tənginə qaydı qoş ext'es bakala amdaranan bərc tast'asa, avuzin k'ə binan baksa ki? Axırı günaxkərxonal sunə tənginə tam qaydı qoş ext'alt'un pi bərc tast'a.

35 Ama vən ef düşmənxo çurekinan, şot'oğō şaat'luğ banan, borca qaydı qoş haq'suni umuden ma tadanən. T'e vədə ef mükəfət kala bakale, vənal Bitova-Başarəbalt'ay ğarmux hesabəkəlnən, axırı, Şot'in saycə şaat't'oğōynak' təə, ama şaat'luğ nu q'amışakalt'oğōynak' q'a pist'oğōynak'al ük'e bok'ospa. 36 Ef Bava ük' bok'osp'al bakalt'ullarık', vənal ük' bok'osp'al bakanən.

Divan mabanən

(Mat'. 7:1-5)

37 Divan mabanən ki, vənal divan nu bakanən. Q'inəyinşmabanən ki, vəxal q'inəyinşmaq'at'un bi. T'iyəmit'oğō bağışlayınşanan ki, vəxal bağışlayınşeq'at'un. 38 Tadanən - vəxal tadeğale. T'ap'k'a, jik'esi, çaxk'a-çaxk'a jomol şirik' buy sa usk'unen vëx tadeğale. Şot'aynak' ki, mani usk'unen usk'alnansa, hat'e usk'unenal vəynak' usk'alt'un».

39 İsusen şot'oğōynak' p'urumal sa məsələne eçeri: «Sa k'aç'inen t'iyəmi k'aç'ina taşes banekon? P'öğəl kurnu tene baft'on ki? ‡

40 Şagird məəliməxun ala tene, ama tam zombakit'uxun oşa hər şagird iz məəlim k'inək' bakale. § 41 Hun het'aynak' t'iyəmint'ay piyel

§ 6:22 6:22 1 Pet'. 4:14 * 6:23 6:23 2 Hadis. 36:16; Ap'ost'. 7:52-53 † 6:31 6:31 Mat'. 7:12 ‡ 6:39 6:39 Mat'. 15:14 § 6:40 6:40 Mat'. 10:24-25; İoan. 13:16; 15:20

bakala çöpə anksa, ama vi piyel bakala maqa ten aksa? ⁴² Vi piyel bakala maqa nu ak'i viçə hetəren pes bakon: "Ay viçi! Barta vi piyel bakala çöpə c'evk'az!" Ay p'əçolo, süft'ə vi piyel bakala maqa c'evk'a ki, vi viçey piyel bakala çöpə c'evk'es bakavax».

Xode q'a bare barada məsələ

(Mat'. 7:15-20; 12:33-35)

⁴³ «Şaat' xoden pis bar tene eçon, pis xodenal şaat' bar tene eçon. ⁴⁴ Metərluğen, hər xod iz baraxune çalxesa. Axırı q'aratikənəxun incil həvtet'unq'o, şaşluğaxunal t'ul tet'un həvq'on. ⁴⁵ Şaat' amdaren iz ük'e bakala şaat' şeymoğoxune çoyel c'evk'on, pis amdaren isə iz ük'e bakala pis şeymoğoxun. Şot'aynak' ki, ük'e k'ə bunesa jomoxun şone c'eysa.

Haq'ullu bari zap'k'al q'a haq'ılsuz bari zap'k'al

(Mat'. 7:21; 24-27)

⁴⁶ Het'aynak'nan Za "ay Q'onçux, ay Q'onçux" pi k'ale, ama Bez pit'oğə bex tenan p'ap'espəsa? ⁴⁷ Bez t'öğöl hari, Bez əyitmoğə ibaki şot'oğə əməlbala amdar avanan şuva oşq'arst'a? ⁴⁸ Şo oçala bəğəloy kaşp'i k'oja jəne binorin loxol laxala amdarane oşq'ar. Selen çaxk'at'anal k'oja zor bineton, ama şot'o şarpes tene bakon, şot'aynak' ki, k'ojin binora jəne loxole laxese. ⁴⁹ Ama Bez əyitmoğə ibaki şot'oğə nu əməlbala amdar oçali loxol binorasuz k'oj biq'ala amdarane oşq'ar. Selen t'e k'oja çaxek'on, k'ojal hat'e saad baredon. T'e k'oje bist'un hər şeyi axire bakon».

7

Rime q'oşuni baçtani kalat'ay vėbaksun

(Mat'. 8:5-13)

¹ İsusen İçu ümüxlaxala amdarxo İz əyitmoğə pi çark'it'uxun oşa K'efernaumane p'ap'i. ² Memiya sa Rime q'oşuni baçtani kalat'ay gele dəyərlü nöker azarayınşaki bask'enedey, şo elmoğoy loxoley. ³ Me baçtani kalat'in İsusi barada ibakat'an, hari iz nökerə q'olaybeq'an pi, İudeyin sa hema ağsaq'q'alxo şot'ay t'öğölə yaq'abi. ⁴ Şorox İsusi t'öğöl hari şot'o gele xoyinşbi metərt'un pi: «Me amdar Vi köməyə layiğə. ⁵ Şot'aynak' ki, şot'in beş azuk'a çuresa, yaynak' sinagoga biq'est'iyoval şone».

⁶ İsus şot'oğoxun sagala yaq'ane baft'i. Şo k'oja işalayınşakat'an baçtani kalat'in iz dost'urxoxun şot'aynak' metər xavare yaq'abi: «Ay Q'onçux, zəhmət ma zapa. Vi bezi k'oya baysuna layiğ tezu. ⁷ Kot'aynak'al bezi Vi t'öğöl eysunal za layiğ tez ak'i. Vi sa əyit upsunal bezi nökeri q'olaybakseynak' bəse. ⁸ Zuval tabi bakala sa amdarzu, ama beziyal kiin oq'a bakala əsk'ərxono. Şot'oğoy sunt'u uk'ayiz "taki!" - tanesa, uk'ayiz "eki!" - enesa; nökerə uk'ayiz "metər ba!" - bsane». ⁹ Mot'o ibakala İsusen baçtani kalat'ay əyitmoğə məət't'əle mandı. Şot'in fıırpı İz baç'anexun eğala amdarxo pine: «Vəx nexzu: sal İsrailal me cürə vėbaksun tez ak'e».

¹⁰ K'oya qaybakat'anal yaq'abaki amdarxon azari nökerə q'olaybak'it'un ak'i.

Süpür çuğoy ğare bəyinbaksun

¹¹ Mot'oxun samal oşa İsus Nain uk'ala sa şəhərene taşi. İçuxun İz şagirdxo saal q'erəzəl gele amdarxone buy. ¹² Şo şəhəri darvazina İşalayınşakat'an t'et'iin sa süpür çuğoy tək sa ğare meydət'un c'evksay. Şot'oxun sagala şəhərexun kala sa top amdare c'ey say. ¹³ Q'onçuğon t'e çuğo ak'at'an şot'o İz goroxe hari. Çuğo «ma önpa!» pi ¹⁴ İşalayınşaki İz kula sanduğane duği. Meyidə taşalorox çurt'unpi. İsusen isə pine: «Ay cəyil, va nexzu: hayza!» ¹⁵ P'uriyo hayzeri arşi bureqi əyitpsa. İsusen şot'o iz nanane qaydi.

¹⁶ Bitova q'iyen haneqi. «Beş arane kala sa xavareçale bu!», «Buxaçuğon İz azuk'i loxole bəği!» pi Buxaçuğo alxışpsat'un burqi. ¹⁷ İsusi barada me xavar bütüm İudeyina q'a hərrəminə bakala oçalxo yəymişe baki.

İsus Xrist'os q'a K'unuk'bal İoan
(Mat'. 11:2-19)

¹⁸ İoani şagirdxonal bütüm me əşurxoy barada içü xavart'un tadi. T'e vədə İoanen iz şagirdxoxun p'ranna iz t'öğöl k'alpi ¹⁹ Q'onçuğoy t'öğölə yaq'abi ki, Şot'oxun xavar haq'eq'at'un: «Eğala Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a bəgen?»

²⁰ Şot'oğon İsusi t'öğöl hari pit'un: «K'unuk'bal İoanen yax Vi t'öğölə yaq'abi ki, xavar haq'ayan: "Eğala Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a bəgen?"» ²¹ Hat'e vədə İsusen gele azariğo, içoğost'a murdar uruf bakala amdarxone q'olaybey, gele k'aç'iğoy pulmoğone qaypey. ²² İsusenal şot'oğo metərə coğab tadi: «Takinan, ef ak'i-ibakit'oğo İoana avabakest'anan:

K'aç'it'oğon at'unksa, axsağxo tarat'unne,
Cuzamluyox təmizt'unbaks, karurxon it'unbaks,
P'uriyoroş bəyint'unbaks, kəsibxoynak'al Mûq Xavare bayanbaks.

*

²³ Zaxun nu şüpələinşakalo he bəxt'əvərə!»

²⁴ İoani yaq'abi amdarxo taşit'uxun oşa, İsusen amdarxo İoani barada exlətpsane burqi: «Vən çölö het'u bəğsanən taşey? Muşen galgaldala gəşa? ²⁵ P'oy t'e vədə het'u bəğsanən taşey? Toyexlu paltar lapi sa amdara? Ama gözəl paltar lapi tamtaraği boş yəşəyınşalorox padçağxoy sarayat'un baks. ²⁶ P'oy het'u bəğsanən taşey? Sa xavareçala? Hoo, vəx nexzu, şo lap xavareçalaxunal üst'ün bakalone.

²⁷ Mo iz barada İvel Şame boş metər şameşiyone:

"Mone, Vaxun bəş Bez elçinaz yaq'absa.

Şot'in Vaxun bəş taşi Vaynak' yaq' həzirbale". †

²⁸ Vəx nexzu: nanaxun bakit'oğoy arane İoanaxun üst'ün bakalo tene bu. Ama Buxaçuğoy padçağluğa ən mis'ik'oval şot'oxun alane».

²⁹ İsusə ibakalt'oğoy bitot'in, lap naloggirbalxonal Buxaçuğoy yaq'e düz baksuna q'abulbi İoani t'öğöl taşi k'unuk't'unbakey. ³⁰ Ama fariseyxo q'a k'anun zombalxo İoani k'unuk'bsuna nu q'abulbsunen Buxaçuğoy yaq'al nu q'abulbit'un bakey. ‡

* 7:22 7:22 İsa. 35:5-6; 61:1-3 † 7:27 7:27 Mal. 3:1 ‡ 7:30 7:29-30 Mat'. 21:32; Luk'. 3:12

³¹ Oşa İsusen saal pine: «P'oy me döörin amdarxo şuxun barabar biq'az? Şorox şut'un oşq'ar?» ³² Şorox bazari meydane arşi harayk'a suna

"Yan vöynak' t'üt't'öyyan farpi, vën isə açitenanpi,
Yan önök'ala möğurxoyan möğpi, vën isə önötenanpi"
uk'ala əyloğot'un oşq'ar.

³³ Mone, K'unuk'bal İoan hari nə şum tene kəy, nə fi tene ũgi, ama pinan: "Şot'ost'a murdar urufo". ³⁴ Amdari Ğar hari ham kəye, ham ũneği - pinan: "Me tapanxora q'a ũğələ bəğanan! Naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxune dost' bake!" ³⁵ Ama Buxaçugoy müdriklüğ şo içoğost'a bakalt'oğoy əməlxoxune təst'igbaksə».

İsusi sa günaxkər çuğo bağışlayınşbsun

³⁶ Sa fariseyen İsusı iz k'oya içuxun sagala şum uksane k'alpi. İsusal taşi şot'ay sulfin bel areşi.

³⁷ T'e səhərə günaxkər sa çuuxe yəşəyinşbsay. Şot'in İsusı fariseyi k'oya baksuna ibakat'an t'iya mas'i mərməri sa q'ave boş saat' adeğala c'əyine eçeri. ³⁸ Çuux baç'anin tərəfəxun İsusı turmoğost'a önök'a areşi. Şot'ay neğur İsusı turmoğoy loxole barst'ay. Çuğon iz popen t'e neğurxo q'aribi, İsusı turmoğoy muçp'i, oşa isə şot'oğoy saat' adeğala c'əyin ləəms't'ane burqi. §

³⁹ İsusı iz k'oya k'alpi fariseyen mot'o ak'at'an iz boş metərə fikirbi: «Əgər me amdar xavareçal bakiniy, içü laft'ala çuğoy şu hamal he cürə baksuna avanebakoy, axırı şo günaxkərə». ⁴⁰ İsusen isə şot'o pine: «Simon, Bezi va əyite bu». Şot'inal pine: «Məəlim, bürüşə».

⁴¹ «P'ə tani hat'e sa amdara borce baksə. Sunt'ay qobaç dinar, t'e sunt'ay isə əlli dinar borce baksə. ⁴² Şot'oğoy borca qaydala imkan tenebaksə, borc tadalt'inal şot'oğoy p'rannayal borca içoğoy bağışlayınşbsə. Vi zənden t'e amdara mat'in gele çureğale?» ⁴³ Simonen coğabe tadi: «Zəndezbsə ki, mat'u gelene bağışlayınşakesə, şot'in». İsusen şot'o «düzen fikirbsə» pine.

⁴⁴ Oşa İsusen çuğoy tərəf bəği Simona pine: «Hun me çuğoy anksə? Zu vi k'oyaz hari, ama hun Bez turmoğoy os'kəynak' Za xeyal ten tadi. Me çuğon isə Bez turmoğoy iz piin neğen os'k'i iz popene q'aribi. ⁴⁵ Hun Za muçaltenpi, me çuğon isə Zu k'oya başit'uxun mağay Bez turmoğone muçe. ⁴⁶ Hun Bez bel zeytuni c'əyin ten ləəmdi, me çuğon isə Bez turmoğoy toyexlu adeğala c'əyine ləəmdi. ⁴⁷ Avanu het'u görə? Me çuğoy gele günaxxone bağışlayınşake, şot'o görə iz çuresunal gelene. Şu ki male bağışlayınşake, şot'ay çuresunal male».

⁴⁸ Oşa İsusen çuğone pi: «Vi günaxxo bağışlayınşebaki».

⁴⁹ T'e vədə İsusaxun sagala sulfin bel arşit'oğon içoğoy arane "me amdar şuva ki, günaxxoval bağışlayınşbsə?" pi əyitpsat'un burqi.

⁵⁰ Ama İsusen çuğoy pine: «Va vi vəbaksunene çark'est'i. Arxayin taki».

8

İsusi baç'anexun tağala çupux

¹ Me əşurxoxun oşa İsus səhərmoğə q'a ayizmoğə tarapsane burqi. Şot'in Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbsun Mıç Xavarane yəymişbsay. Şot'oxun sagala İz p'as'se şagird q'a ² içoğoxun murdar urufxo c'eri saal q'erəz azarxoxun q'olaybaki sa hema çuuxe buy: içuxun vüğ murdar uruf c'eri Magdallu Mariya, ³ İrodi k'ojin əşurxo bəğala Xuzay çuux Yoxanna, Susanna, q'erəzəl gele çupux İsusaxunt'unıy. Me çupuğon İsusə q'a Şot'ay şagirdxo içoğoy kisinəxunt'un köməybsay. *

Şareşi şilurxoy barada məsələ
(Mat'. 13:1-23; Mrk'. 4:1-20)

⁴ İsusi t'öğöl bütüm səhərmoğoxun amdarxone eysay. Sa ği lap gele camaat gireşi vədine İsusen şot'oğoynak' metər sa məsələne eçeri:

⁵ «Sa əkinçi şil sarp'sane c'eysa. Şark'at'an şilurxoy sa hemo yaq'e t'öğöl biti turinoq'a çaxçuxesa, q'uşurxonal şot'oğə t'uk't'i ut'unksa. ⁶ Sa hemo jəluğane bist'a, usumal göyünebaksa. Ama oçal mal baksuna görə xesuz mandı q'arinebaksa. ⁷ Bəziyo şaşluğane bist'a, şaşurxonal şiləxun sagala kalabaki şot'oğə haq'layınşebasa. ⁸ T'iyəminorox isə bərəkətlu oçalane bist'a, kalabakiyal sabaç q'at avuzin bərə tast'a». Mot'o pit'uxun oşa ost'aar pine: «Ümüx bakalt'in ibakeq'an!»

⁹ İzi şagirdxon isə İçuxun xavart'un haq'i: «P'oy me məsəlin məənə hik'ə?» ¹⁰ Şot'in pine: «Buxaçuğoy padçağluği sirurxo avabaksun vəxe tadeşe, t'iyəmit'oğoynak' isə hər şeyə məsələğonez exlətpsa ki, "Bəğəq'at'un - ama maq'at'un ak'i, İbakeq'at'un - ama maq'at'un q'amışaki". †

¹¹ Me məsəlin məənə mone: şil - Buxaçuğoy əyite. ¹² Yaq'e t'öğöl biti şilurxo - mo əyitə ibakalxone. Şot'oğon əyitə it'unbaksa, ama oşa iblisen hari əyitə içoğoy ük'exun ext'i taneşt'a ki, vəbaki çark'eşes nubakat'un. ¹³ Jeluğa biti şilurux - mo əyitə ibaki şot'o müqluğen q'abulbaloroxe. Ama içoğoy tum ost'aar tene, şot'aynak'al samal vədə vət'unbaksa, ama hari çətinluğa baft'ala k'inək' qoşt'unbaksa. ¹⁴ Şaşluğa biti şilurux - mo əyitə ibaki, ama me dünyəni narahatçiluğxon (təngə q'azayınşbsun, kef zapsun) içoğə saat' bar tast'a nu bark'ala amdarxone. ¹⁵ Bərəkətlu oçala biti şilurux isə əyitə ibaki, şot'o içoğoy ük'e boş düzgünluğen q'a saat'luğen efi amdarxone. Şot'oğon hər şeyə portp'i bart'un tast'a.

Çıraği barada məsələ
(Mrk'. 4:21-25)

¹⁶ Şuk'k'alən çırağa bəc'ük't'i q'aven but'teneksa, nəəl ki taxt'e oq'a latenexsa. Ama çıraği q'ave loxole laxsa ki, bağalt'oğon ak'eq'at'un. ‡ ¹⁷ Şot'aynak' ki, t'etər sa c'əp'k'in əş teno ki, qavuna nu c'eğane, t'etər sa but' əşəəl teno ki, iz çə nu qayeğane. § ¹⁸ Mot'aynak'al ef hetər ümüxlaxsuna fikir tadanən. Şot'aynak' ki, şi bunesa şot'o samalal gele

* **8:3** 8:2-3 Mat'. 27:55-56; Mrk'. 15:40-41; Luk'. 23:49 † **8:10** 8:9-10 İsa. 6:9-10; Ap'ost'. 28:26-27 ‡ **8:16** 8:16 Mat'. 5:15; Luk'. 11:33 § **8:17** 8:17 Mat'. 10:26; Luk'. 12:2

tadeğale. Ama şî tenosa, izi baksuna zəndbi şeyal iz kiyexun c'eğale».

*

İsusi nana q'a viçimux şuva?

(Mat'. 12:46-50; Mrk'. 3:31-35)

¹⁹ Sa ği İsusi Nana q'a viçimux İz t'öğölt'un hari, ama amdarxoy geleluğaxun Şot'o İşalayınşakes tet'un baki. ²⁰ İsusaxavar tadi pit'un: «Vi Nana q'a viçimux c'öş çurpet'un, Va aksunt'un çuresa». ²¹ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Bez Nana q'a viçimux Buxaçuğoy əyitə ibaki şot'o bex p'ap'esp'aloroxe».

İsusi tufana bask'est'un

(Mat'. 8:23-27; Mrk'. 4:35-41)

²² Sa ği İsus İz şağirdxoxun lodk'ina laşi şot'oğö pine: «Ekinan göle t'e tərəf tağen». Şorox yaq'at'un baft'i. ²³ Şorox lodk'inen tağat'an İsusə nep'en taneşeri, Şoval nep'axeşi.

Birdən sa tufane əqəşi. Lodk'a xenen buybaksane burqı, şoroxal xatalu vəzyətət'un baft'i. ²⁴ Şağirdxon İsusə İşalayınşaki Şot'o muğurbi pit'un: «Məəlim, ay məəlim, yan əfçıyan baksa!» İsusen hayzeri muşa q'a əqəğala xeyurxo q'adağanebi. Tufanal çurepi, şip'luğə baki.

²⁵ Me vədine Şot'in İz şağirdxo pine: «Ef vëbaksun tene bu?» Şot'oğon isə q'İya baft'i hamal məətt'əl mandi sun-sunaxun xavart'un haq'say: «Me amdar hetər sa amdara ki, muşurxo q'a xenal əmirebsa, şoroxal tabit'un baksa?»

İçust'a murdar uruf bakala amdari q'olaybaksun

(Mat'. 8:28-34; Mrk'. 5:1-20)

²⁶ Oşa şorox Galileyin bəş bakala gadaraluğoy oçalat'un hari. ²⁷ İsus lodk'inaxun q'ariluğa c'eğat'an şəhərexun bakala sa işq'are Şot'oxun irəst'hari. Me amdari boş murdar urufe bəsey, şot'in ene hema vaxt'e ki paltar tene laney hamal k'oya təə, gərəmzəluğxone yəşəyınşbsay. ²⁸ Şot'in İsusə ak'ala k'inək' haraypi Şot'ay bəş diz çökt'i ost'aar pine: «Zaxun k'ən çuresa, ay Ala Arşit'ay Ğar? Va xoyinşezbsa, za əzyət ma tada!» ²⁹ Şot'in metər şot'o görəne harayey ki, İsusen iz boş bakala murdar urufa c'eysunane əmirbey. Murdar urufen gele vaxt'axune me amdara əzyət tast'ay. T'etərə baksay ki, lap şot'ay kula-tura zinciren ğaçt'unney, ama şot'in p'urumal t'e zincirxo k'as'p'i t'İnest'ay, murdar urufenal şot'o çölmoğone taşt'ay.

³⁰ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Vi s'i hik'ə?» Şot'in "Q'oşun" pi coğabe tadi, şot'aynak' ki, iz boş murdar uruf geleney. ³¹ Şot'oğon İsusaxun içoğö bəğəloyluğxo nu bost'unat'un xoyinşbsa burqı. ³² T'et'İya - buruğoy bel kala sa bəq'e sürüne otarişaksay. Murdar urufxon İsusə xoyinşt'unbi ki, içoğö bəq'ürxoy boş baysuna icaza tadane. İsusenal şot'oğö icaza tanedi. ³³ Murdar urufxo amdaraxun c'eri bəq'ürxoy boşt'un başi. Dirist' sürüyəl buruğoxun oq'a - gölə baft'i q'əq'əneşi.

* 8:18 8:18 Mat'. 25:29; Luk'. 19:26

³⁴ Bõq' otarişalxon mot'oğo ak'i t'it'eri me barada şəhəre q'a ayizmoğot'un exlətp'i. ³⁵ Camaatal k'ə baksuna tamaşabsane c'eri. Şorox İsusı t'õğöl hari iz boşt'an murdar urufxo c'eri amdara paltarla hamal iz haq'il iz bel İsusı turmoğost'a arşit'un ak'i. Şot'oğo q'iyene haq'i. ³⁶ Me əşurxo ak'it'oğon isə iz boş murdar urufxo başı amdari hetər q'olaybaksuna exlətt'unbi. ³⁷ T'e vədə bütüm gadaraluğon İsusı içoğoy oçalaxun c'eri taysunat'un xoyinşbsa burqi, şot'aynak' ki, gelet'un q'ibey. İsusı lodk'ına laşı qoşe qaybaki. ³⁸ İz boşt'an murdar urufxo c'eri işq'aren İsusı t'õğöl manst'eynak' şot'o xoyinşebi. ³⁹ Ama İsusen şot'o metərə pi yaq'a badi: «Qaybaka vi k'oya, Buxaçuğon vaynak' bit'oğoval bitova exlətp'a». Me amdarenal taşi İsusı içeynak' bit'oğo dirist' şəhəre yəymişebi.

Xuyəri bəyinbaksun q'a çuğoy q'olaybaksun
(Mat'. 9:18-26; Mrk'. 5:21-43)

⁴⁰ İsus qoş qaybakat'an gele amdare şot'ay bəş c'eri, şot'aynak' ki, bitot'in şot'ay yaq'ane bəğsay. ⁴¹ Me vədə sinagogi kalo bakala Yair s'iyen sa işq'ar hari İsusı turmoğo biti şot'o xoyinşebi ki, iz k'oyaq'an hari. ⁴² T'e amdari bakal nu bakal sa dənə p'as's'e yəşt'ə xuyərə buy, şoval elmoğoy loxoley. İsus t'iyə tağat'an İz hərrəmine t'ema amdare buy ki, şot'oğoy aranexun satərene c'ovaksay.

⁴³ Me amdaxoy boş içust'a p'as's'e usen p'i taysuni azar bakala sa çuuxe buy. Şot'in izi bakalt'u doxt'urxone xaşlayınsey, ama şot'oğoy saycət'in içü q'olaybes tene bakey. ⁴⁴ Me çuux İsusı baç'anexun hari şot'ay paltarı ətəyə lafedi, hat'e saadal iz p'i taysun çurepi. ⁴⁵ İsusen pine: «Şuvay Za laft'iyoy?» Ama şuk'k'alən iz ozane tene ext'i. T'e vədə P'et'eren pine: «Məəlim, axırı Vi hərrəmine amdar gelene!» ⁴⁶ Ama İsusen pine: «Təə, Za şunesa lafedi, şot'aynak' ki, Zaxun zor c'eyşunaz hisp'i».

⁴⁷ T'e vədə çuğon izi c'ap' nu mandes baksuna ak'at'an t'ut'upsun hari İsusı turnoq'a bineti. Bütüm camaati bəş izi het'aynak' şot'o lafst'una saal hat'e saad hetər q'olaybaksuna İsusı exlətebi. ⁴⁸ İsusen şot'o pine: «Bez xuyər, vi vəbaksunen va çark'esedi. Arxayin taki».

⁴⁹ İsusen me əyitmoğoy uk'at'an sinagogi kalat'ay k'oyaxun sa amdər hari pine: «Vi xuyər p'urene, məəlimə ene naraat maba». ⁵⁰ Ama İsusen mot'o ibaki sinagogi kalat'u pine: «Ma q'iba, saycə vəbaka, Vi xuyər yəşəyınşale».

⁵¹ İsus şot'ay k'oya eğat'an P'et'eraxun, İoanaxun, İak'ovaxun saal xuyəri bava-nanaxun başq'a şuk'k'ala İçuxun k'oya baysa tene barti. ⁵² Bitot'in xuyəreynak' õnõpi şivant'unbsay. Ama İsusen pine: «Õnõmapanan, ko p'uritene, hat'etər basek'e». ⁵³ Şot'oğon isə İsusı loxol axşumsat'un burqi, şot'aynak' ki, xuyəri bisuna avat'unıy. ⁵⁴ İsusen isə xuyəri kiyexun biq'i pine: «Hayza, bez bala!» ⁵⁵ Xuyəri uruf iz bədənəne qaybaki, şoval hat'e saad turele hayzeri. Oşa İsusen pine ki, xuyərə ukunq'at'un tadi. ⁵⁶ Xuyəri bava-nana mat mandet'unıy. Ama İsusen şot'oğoy tapşurebi ki, me əşlin barada şuk'k'ala maq'at'un exlətp'i.

9

P'as's'e şagirdə tadeğala tapşuruğ
(Mat'. 10:1-15; Mrk'. 6:7-13)

¹ İsusen İz p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi şot'oğõ bito murdar urufxo c'evkseynak' saal azarxo q'olaybseynak' zor q'a ext'iyəre tadi. ² Oşa şot'oğõ Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbsa, azariğõ q'olaybsane yaq'abi. ³ Şot'oğõ metərə pi: «Yaq'eynak' hik'k'al - nə çombağ, nə toray, nə şum, nə təngə, nəəl ki badalbseynak' gurat' ma ext'anan. ⁴ Mani k'oya bağaynan, t'et'iya mandanan, t'etiinal yaq'a baft'anan. ⁵ Ama maya ki vəx nu q'abulbayt'un, t'e şəhərexun c'eğat'an ef turmoğoy tozal şap't'anan. Barta mo şot'oğõynak' sa nişanq'an baki». * ⁶ Metərлуğen, şorox yaq'a baft'i hər gala Müq Xavara yəymişbsun saal azarxo q'olaybsun ayizba-ayiz tarat'unpi.

Me əşurxo biq'ala amdar şuva?
(Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-16)

⁷ Bütüm me exlətxo hari t'et'rarx † İrodiyal ümüğõ p'anep'i, şot'inal tene avay ki, k'əq'an fikirbi. Şot'aynak' ki, bəzit'oğõn "mo İoane p'uri ganuxun bəyinbake", ⁸ bəzit'oğõn "İlyane hare", bəzit'oğõn "mo damna xavareçalxoxun soğõne bəyinbake" next'uniy. ‡ ⁹ İroden isə nexey: «İoani bula bot'est'ezu, p'oy iz barada me exlətxo tağala amdar şuva baki?» Şo İsusə ak'seynak' bisaney.

İsusi qo hazaraxun gele amdara boşevksun
(Mat'. 14:13-21; Mrk'. 6:30-44)

¹⁰ Ap'ost'olxon Ş İsusi t'öğöl qaybaki içoğoy biq'i əşurxoy barada şot'o exlətt'unbi. Oşa İsusen şot'oğõ İçuxun Bet'sayda uk'ala sa şəhərene taşeri. ¹¹ Ama camaaten me barada avabaki şot'ay qoşt'ane baft'i. İsusen şot'oğõ şaat'e q'abulbi, şot'oğõynak' Buxaçuğoy padçağluğaxune exlətp'i, q'olaybaksuna eht'iyəc bakalt'oğõval q'olayebi.

¹² Ene bəğ bateksay. P'as's'e şagirdal İsusi t'öğöl hari şot'o pit'un: «Camaata tərba, barta hərrəmoğõ bakala ganxo q'a ayizmoğõ taşi içoğoy baskseynak' gaq'at'un bəğğəbi, hamal sa şey haq'i kəyeq'at'un. Axırı yan miya çöl ganuyan». ¹³ Ama İsusen şot'oğõ pine: «Kot'oğõ ukun vən tadanən». Şagirdxon pit'un: «Yast'a qo şumaxun q'a p'ə çəlinəxun başq'a hik'k'al buteyax. Saycə taşi mema amdareynak' ukun haq'alane mande!» ¹⁴ T'et'iya isə qo hazara İša işq'are buy. Ama İsusen İz şagirdxo pine: «Şot'oğõ dəst'ə-dəst'ə, əlli-əlli arşevk'anan». ¹⁵ Şagirdxonal içoğõ pi k'inək' arşevt'un'k'i. ¹⁶ İsusen qo şuma q'a p'ə çəlinə ext'i göynul bəği şükürbala afırınane pi. Oşa şot'oğõ cöybi İz şagirxone tadi ki, camaata paybeq'at'un. ¹⁷ Bitõ kəyi-bot'unşi, avuzin mandala k'ot'orxoxun isə p'as's'e zənbile gireşi.

P'et'eri Xrist'osa çalxsun
(Mat'. 16:13-20; Mrk'. 8:27-30)

* 9:5 9:3-5 Luk'. 10:4-11; Ap'ost'. 13:51 † 9:7 9:7 t'et'rarx - Rim imp'eriin sa hissın kalo.
‡ 9:8 9:7-8 Mat'. 16:14; Mrk'. 8:28; Luk'. 9:19 § 9:10 9:10 Luk'. 6:13

18 Sa ği İsusen tək afırınney. Şagirdxo Şot'o İşalayınşt'unbaki. İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Camaaten k'ə nexə? Zu şuzu?»
 19 Şot'oğon metərt'un coğab tadi: «Bəzit'oğon K'unuk'bal İoan, bəzit'oğon - İlya, bəzit'oğon isə next'un ki, damna xavareçalxoxun soğone bəyinbake». *

20 T'e vədə İsusen xavare haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa?» P'et'eren coğabe tadi: «Hun Buxaçuğoy Xrist'osnu». † 21 Ama İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, me barada şuk'k'ala maq'at'un pi.

İsusi İz p'uri - bəyinbaksuni barada saturbēš avabakest'un
 (Mat'. 16:21-28; Mrk'. 8:31-9:1)

22 Oşa Şot'in pine: «Amdari Ğara ağsaq'q'alxon, samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon gele əzyət tadalt'un, Şot'oxun çə taradalt'un, Şot'o bəspalt'un. Ama p'urit'ay xibimci ğine Şə bəyinbakale».

23 Oşa bitot'u pine: «Əgər şunesa Bez bač'anexun eysun çuresasa, içuxun kul haq'eq'an, hər ğiyal Bez bač'anexun iz xaça ext'iq'an hari. ‡ 24 Şot'aynak' ki, şiin iz elmoğə efsun çureğayin, açesp'ale, ama şiin iz elmoğə zaynak' açesp'i bakayin, şot'o efale. § 25 Axiri bito dünyənə q'azayinşi hələl vi elmoğə açespsaxun nəəl ki əfçibaksaxun ten çark'eğalsa, şot'ay k'ə xeyirə bu? 26 Şin Zaxun saal Bez əyitmoğoxun ot'p'ayin, Amdari Ğarenal İzi, İz Bavay saal İvel angelxoy tamtarağen eğat'an şot'oxun ot'p'ale. 27 Vəx düzinəz nex: memiya çurpit'oğoy bəziyoroş Buxaçuğoy padçağluğı eysuna lap içoğoy piin ak'it'uxun oşa biyalt'un».

İsusi ak'esuni badalbaksun
 (Mat'. 17:1-8; Mrk'. 9:2-8)

28 Me əyitmoğoxun oşa muğ ğine c'ovaki. İsusen İçuxun P'et'era, İoana saal İak'ova ext'i afırıpseyinak' buruğone laşi. 29 İsusen afırık'at'an İzi ak'esun badalebaki, İzi paltari irəngəl map-mas'i, s'aldalane baki. 30 Hame vədine p'ə işq'ar hari İsusaxun exlətpsət'un burqi. Mot'oğoy soğə Moisey, t'e soğə isə İlyaney. 31 Şot'oğon tamtarağen hari İsusi Yerusalama İzi bisuni bex p'ap'epsuni baradat'un exlətəpsay.

32 P'et'era q'a içuxun bakalt'oğə isə bəğəloy nep'ene çaxp'ey. Ama muğurbaki şot'oğon İsusi tamtarağa saal İçuxun çurpi p'ə işq'arat'un ak'i. 33 İşq'arxo İsusaxun cöybakat'an P'et'eren Şot'o pine: «Məəlim, beşi memiya baksun he saat'e! Eki xib dənə çadır biq'en: soğə Vaynak', soğə Moiseyeynak', soğəval İlyaynak'». Əslində şot'in içinal tene avay k'ə nex.

34 P'et'eren me əyitmoğə uk'at'an, sa asoy hari şot'oğə but'ek'i. İçoğoy loxol xoji bitat'an şot'oğon q'it'unbi. 35 Asoyi boşt'an isə sa səse hari: «Mo Bezi Ğare, Bezi c'ək'p'iyone! Kot'o ibakanan!». * 36 Səs

* 9:19 9:19 Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8 † 9:20 9:20 Xrist'os - Ləəməşiyo, c'ək'eşiyo upsune. ‡ 9:23 9:23 Mat'. 10:38; Luk'. 14:27 § 9:24 9:24 Mat'. 10:39; Luk'. 17:33; İoan. 12:25 * 9:35 9:28-35 İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 1:11; 14:13-15; 2 P'et'. 1:17-18

bot'bakat'an şot'oğon İsusı savsat'un ak'i. Şagirdxon baki eşurxo sir k'inək' efi, me barada t'e vaxt' şuk'k'ala exlöt tet'unbi.

Ğaraxun murdar urufi c'eysun
(Mat'. 17:14-21; Mrk'. 9:14-29)

³⁷ Əyc'indəri, şorox buruğoxun şığat'an, İsusı bəş kala sa top camaate c'eri. ³⁸ Camaati aranexun sa işq'aren harayepi: «Məəlim, xoyinşezbsa, bez ğara bəğa, şo bez tək sa ğare. ³⁹ Ərəbir kot'ay boş sa murdar urufe baysa, t'e vədə kot'in ost'aar harayene, iz kiin-turin t'ut'unne. Urufen kot'o iz jomoxun kəf baramin incit'mişebsa. Əylə gele əzyət tadt'uxun oşane iz boşt'an c'eysa. ⁴⁰ Zu Vi şagirdxoxun şot'o c'evksuna xaişbezu, ama şot'oğon bacartet'unbi».

⁴¹ İsusenal pine: «Ay nu vėbakala q'a yaq'a açesp'i nəsil! Heq'ədər Zu vəxun mandi vəx portp'oz? Vi ğara Bez t'öğöl eça». ⁴² Əyel İsusı işalayınşakat'an murdar urufen şot'o oq'a saki jik'epi. Ama İsusen murdar urufa q'adağanebi, ğaral q'olaybi iz bavane qaydi. ⁴³ Bito Buxaçuğoy kalaluğa ak'i məət't'əlt'un manst'ay.

İsusı İzi bisuni barada p'urumal saturbəş avabakest'un
(Mat'. 17:22-23; Mrk'. 9:30-32)

Amdarxo hələl İsusı biq'i eşurxoxun içoğol tet'un harey. Hame vədine İsusen İz şagirdxo pine: ⁴⁴ «Həysə bezi uk'alt'oğo yönbəri ümüxlaxanan: Amdari Ğar amdarxoy kiyel tadeğale». ⁴⁵ Ama şagirdxon me əyitə q'amıştet'unbaki. Me əyitin məənə şot'oğoynak' c'ap'e mandi, şot'oxun me əyiti k'ə upsuna xavar haq'suna isə zap't'unsay.

Ən kalo şuva?
(Mat'. 18:1-5; Mrk'. 9:33-40)

⁴⁶ Sa ği şagirdxon içoğoy arane ən kalo şu baksuni barada həcətsat'un burqi. ⁴⁷ İsusen şot'oğoy ük'e boş bakala fikirxo avabaki, sa mis'ik' əylə eçeri İz t'öğöl çurdesedi. ⁴⁸ Oşa şot'oğo pine: «Şin Bez s'iyen me əylə q'abulbayın, Zane q'abulbi baksa, Za q'abulbalt'in isə Za Yaq'abit'une q'abulbi baksa. Şot'aynak' ki, ef arane bitot'uxun mis'ik' bakalo ən kalone».

⁴⁹ İoanen pine: «Məəlim, yan Vi s'iyen murdar urufxo c'evk'ala sa amdaryan ak'i, ama yallarik' Vi baç'anexun tağalt'oğoxun nu baksuna görə şot'o q'adağanyanbi». ⁵⁰ Ama İsusen şot'o pine: «Şot'o mane ma bakanan! Efi əleyinə nu bakalo ef tərəfe».

Samariyaluğoy İsusı nu q'abulbsun

⁵¹ İsusı dünyənexun cöybaksuni vaxt' işalayınşaksunen Şot'in Yerusalisa taysunane q'ərara hari. ⁵² İsusen İçuxun bəş İz elçığone yaq'abi. Şorox İsusı eysuni həzirluğa bəğseynek' taşi samariyaluğoy sa ayizet'un başı. ⁵³ Ama samariyaluğon İsusı q'abul tet'unbi, şot'aynak' ki, Şo Yerusalimane taysay.

⁵⁴ İz şagirdxo bakala İak'oven q'a İoanen mot'o ak'i pit'un: «Çurensa, ay Q'onçux, İlyan bi k'inək' yanal mot'oğo əfçibseynek'

göynuxun arux barst'una əmirben?» † ⁵⁵ Ama İsusen fıırıpi şot'oğö q'adağanebi. ⁵⁶ Şoroxal q'erəz sa ayizet'un taşi.

*İsusi şagird baksun k'ə upsuna
(Mat'. 8:19-22)*

⁵⁷ Şorox yaq' tağat'an sunt'in İsusə pine: «Hun maya tağayin, zu Vi bač'anexun eğoz». ⁵⁸ İsusen şot'o pine: «Tülküğoyal, göynul purk'ala q'uşurxoyal mese bu. Ama Amdari Ğare bul laxala sa gaal tene bu».

⁵⁹ Q'erəz sunt'u isə pine: «Bez bač'anexun eki». Şot'inal coğabe tadi: «Ay Q'onçux, za icaza tada, süft'ə tağaz bez bava oçalaxbaz». ⁶⁰ İsusen şot'o pine: «Barta p'urit'oğonq'an içoğoy p'urit'oğö oçalaxbi. Hun isə taki Buxaçuğoy padçağluği barada bayanba».

⁶¹ P'urum q'erəz sunt'in pine: «Ay Q'onçux, zu Vi bač'anexun eğoz, ama süft'ə icaza tada tağaz bez k'ojint'oğoxun dirist'oğonbaz».

⁶² Ama İsusen şot'o pine: «Kötən əşp'est'i, ama qoş bəğalo Buxaçuğoy padçağluğa yarayinş tenebsa».

10

*İsusi yetmiş tana karoozbsa yaq'absun
(Mat'. 10:5-16; 11:21-24; Mrk'. 6:7-13; Luk'. 9:1-6)*

¹ Mot'oxun oşa Q'onçuğon q'erəz sa yetmiş tan c'ək'p'i, şot'oğoval p'ə tan-p'ə tan İz tağala şəhərmoğö q'a ayizmoğone yaq'abi.

² Şot'oğö pine: «Məhsul gelene, əşp'al isə mal, şot'aynak'al məhsuli Q'onçuğö xoyinşbanan ki, İz məhsula girbseynak' əşp'alxoq'an yaq'abi. * ³ Takinan! Zu vəx q'uziğö canavarxoy boş yaq'abala k'inək'ez yaq'absa. † ⁴ Vəxun nə toray ma ext'anan, nə zənbil, nəəl ki torok'al. Yaq'al şuk'k'alaxun savaxeyir-aabatxeyir ma banan.

⁵ Şinesa k'oya bağat'an süft'ə "vəynak' xeyirq'an baki!" upanan. ⁶ T'et'iya xeyir-bərəkətə layiğ sa amdar bakayin, efi şot'aynak' çuresi xeyir-bərəkət şot'ay loxol bakale. Nu bakayin isə şö vəynak' qay-bakale. ⁷ Ef başi k'oyal mandanan, vəx tadalt'uxun ukanan-üğənən, şot'aynak' ki, əşp'al iz haq'q'a layiğə. K'oyaxun k'oya ma c'ovakanan.

⁸ Maninesa sa şəhərə bağat'an vəx q'abult'unbsasa, ef bəş laxalt'u ukanan. ⁹ T'iya bakala azariğoval q'olaybanan, şot'oğö "Buxaçuğoy padçağluğ vəx ene İşalayinşakene" upanan. ¹⁰ Ama maninesa şəhərə vəx nu q'abulbayt'un, t'e şəhəri küçəmoğö c'ekinan, metər upanan: ¹¹ "Ef şəhərə beş turmoğö arşi tozal şap't'i vəxyan qayst'a, ama mot'oval avabakanan ki, Buxaçuğoy padçağluğ ene İşabakene." ¹² Vəx nexzu, axırnci ğine t'e şəhəri hal Sodomaxun betər bakale.

¹³ Vay vi hala, ay Xorazin, vay vi hala, ay Bet'sayda! Vəst'a baki möcüzoox Sur q'a Sidona bakiniy, şot'oğon gele vaxt'axun çul lapi içoğoy bel jeq' şipi †toobabet'uniy. ¹⁴ Şot'aynak'al, axırnci ğine ef hal Sur q'a Sidonaxun betər bakale. ¹⁵ P'oy hun, ay K'efernaum? Fikirenbsa ki, va göynul əqevk'alt'un? Təə! Vi bula oçala badalt'un!

† **9:54** 9:54 2 Padç. 1:10 * **10:2** 10:2 Mat'. 9:37-38; İoan. 4:35 † **10:3** 10:3 Mat'. 10:16

‡ **10:13** 10:13 çul lapi jeq'e boş arşi - Damna israilluğon çul lapi içoğoy bel jeq' şit'unney ki, içoğoy yaslü baksuna nəəl toobabsuna ak'est'at'un.

16 Metər luğen, vəx ümüxlaxalo Za ümüxlaxine baksa, vəx t'öðxbalo za t'öðxbine baksa. Za t'öðxbalo isə Za Yaq'abit'une t'öðxbi baksa». §

Yetmiş şagirdi qaybaksun

17 Yetmiş şagird müq-müq qaybaki, pit'un: «Ay Q'onçux! Vi s'iyen əmirbat'an murdar urufxoval yax tabit'un baksa!»

18 İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «Zu Şeytani s'öq' k'inək' göynuxun bist'una ak'ezu. 19 Mone, Zu vəx dizik'xo q'a sk'arp'ionxo, düşməni k'ə zor bunesa vən zərəl zapinut' turin oq'a laxi çaxçuxpsuna ext'iyərez tadi. * 20 Ama urufxoy vəx tabi baksuna təə, ef s'iyurxoy göynul şamesuna müq bakanan».

İsusi müqluğ

(Mat'. 11:25-27; 13:16-17)

21 Metər upsun q'a İvel Urufi müqluğ İsusi loxol şisysun sane baki, Şoval müqluğen buybaki pine: «Ay göye q'a oçali Q'onçux bakala Bava! He saat'a ki, mot'o içəğə haq'ullu, kamallu hesabbalt'oğoxun c'ap'bi xuri əyloğəynak'en qaypi! Hoo, ay Bava, mo Vi saat' niyətey. 22 Bez Bavay tərəfəxun hər şey Zane tadeşe. Ğare Şu baksuna İz Bavaxun başq'a şuk'k'alən tene ava. Bavay Şu baksunal İz Ğaraxun q'a İz Ğaren avabakest'un çureğala amdaxoxun başq'a şuk'k'alən tene ava». †

23 Oşa İsus şagirdxoç fıırpi şot'oğə cöycə pine: «He bəxt'əvərə t'e pulmux ki, ef ak'alt'oğone aksa! 24 Vəx nexzu: xavareçalxoy q'a padçağxoy gelet'ine ef ak'alt'oğə aksun çureşi, ama tet'un ak'i, ef ibakalt'oğəval ibaksun çurt'unşi, ama tet'un ibaki».

Xeyirxax samariyalu barada bakala məsələ

25 Sa k'anun zombalen İsusə sinəyinqbseynek' hayzeri pine: «Məəlim, zu k'ə saat'luğ baz ki, həmişəluğ yəşəyinqə haq'az?»

26 İsusenal şot'oxun xavare haq'i: «K'anuni boş k'ə şameşe? K'alpi hetərən q'amışaksa?» 27 Şot'in coğabe tadi: «Q'onçuğə, Vi Buxaçuğə vi bütüm ük'en, vi bütüm elmuğen, vi bütüm zoren, saal vi bütüm haq'ilen çureki". Saal "vi işat'u hun va çureğalt'ullarik' çureki"».

28 İsusen şot'o pine: «Hun düz coğaben tadi. Haketərəl ba - yəşəyinqalnu». ‡

29 Ama k'anun zombalen içü təmizə c'evkseynek' p'urum İsusaxun xavare haq'i: «P'oy bez išoo şuva?» 30 İsusen metərə coğab tadi:

«Sa amdər Yerusalimaxun Yerixoya tağala yaq'e loxol amdər füğ'k'alxoy kiyene kofst'a. Füğ'k'alxon şot'ay paltara c'eq'i, şot'o t'api, oşa isə elmoğoy loxol barti tat'unsa.

31 T'etərə baksa ki, t'e yaq'en sa bəyinqə c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an c'ovaki yaq'e t'e soğə tərəfene taysa. 32 Sa leviluyal t'et'iya işalayinqakat'an t'e amdara ak'i c'ovaki yaq'e t'e soğə tərəfene taysa.

33 Samal oşa isə hat'e yaq'en sa samariyalune c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an şot'o iz goroxe eysa, 34 şot'ay yaroğə c'əyinen q'a finen os'ki ğaçene. Oşa me amdara iz elema arşevk'i q'onağxo

§ 10:16 10:16 Mat'. 10:40; Mrk'. 9:36-37; Luk'. 9:47-48; İoan. 13:20 * 10:19 10:19 İvel məğ. 91:13 † 10:22 10:22 İoan. 1:18; 3:35; 10:15 ‡ 10:28 10:25-28 Lev. 19:18; 18:15; K'an. 6:5; Mat'. 22:35-40; Mrk'. 12:28-34

mandala galane eşt'a, şot'ay q'ulluğene çure. ³⁵ Əyc'indəri şot'in q'onağ mandala k'ojin kalat'u c'evk'i p'ə dinar § tadi nexse: "Me amdara şaat' bəğə, əgər mot'oxunal gele vi xarc c'eğayin, zu qoş qaybakat'an va tadoz."

³⁶ Vi zənden, me xib tanaxun fūq'k'alxoy kiyel baft'i amdari išoo manuva?»

³⁷ K'anun zombalen coğabe tadi: «Şot'aynak' ük' bok'osp'iyoy». İsusenal şot'o pine: «T'e vədə taki, hunal haketər ba».

İsus Mart'ay q'a Mariyay k'oya

³⁸ İsus İz şagirdxoxun yaq' tağat'an şorox yaq'e loxol bakala sa ayizet'un başi. Memiya Mart'a s'iyen sa çuğon Şot'o iz k'oyane k'alpi. ³⁹ Şot'ay Mariya s'iyen sa xunçine buy. Şo Q'onçuğoy turmoğost'a arşi Şot'ay əyitmoğone ümüxlaxsay. * ⁴⁰ Mart'ay isə bul əşlə gərgürey. Şo İsus İşalayınşaki pine: «Ay Q'onçux! Ten aksa ki, bez xunçen əşurxo bütümə bez loxole bose? Kot'o upa ki, za köməybeq'an!» ⁴¹ Q'onçuğon isə şot'o metərə coğab tadi: «Mart'a, Mart'a, hun gele şeyaxunen fikirbi naraat baksa, ⁴² ama lazım bakalo tək sa şeye. Mariyan həgigi lazım bakalt'une içeynak' c'ək'p'e. Moval iz kiyexun tene haq'eğal».

11

Afırıpsuni barada zombsun

(Mat'. 6:9-13; 7:7-11)

¹ Sa ği İsusen afırınney. Afırıpi çark'it'uxun oşa İz şagirdxoy sunt'in Şot'o pine: «Ay Q'onçux, İoanen iz şagirdxo zombi k'inək' Hunal yax afırıpsuna zomba».

² İsusen şot'oğoy pine: «Afırık'at'an metər upanan:

Ay göynul bakala beş Bava,

Vi s'i İvelq'an baki,

Vi padçağluğq'an hari.

Göynul bakala k'inək'

Oçalal Vi əyitq'an baki.

³ Beşi ğiluğ şuma yax hər ği tada.

⁴ Yax borclu bakala amdaxo yan bağışlayınşala k'inək'

Hunal beş günaxxo bağışlayınşa.

Yax sinəyınşmaba,

Ama yax şərəxun çark'est'a».

⁵ Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Məsələ, ef boşt'an sunt'ay dost'e bu. Üşenin yarinest'a t'e dost'e t'öğöl taşi nexnu: "Bez dost', za xib dənə borc şum tada, ⁶ şot'aynak' ki, bez k'oya amdare hare, iz bəş laxala hik'k'al tezax bu". ⁷ Dost'enal k'oyaxun metərə coğab tast'a: "Za naraat ma ba. Çomo ene kirit'e, əyloxal bez t'öğöl bask'et'un, zu həysə hayzeri va hik'k'al tades tez baksa". ⁸ Vəx nexzu, me amdara iz dost' baksuna görə nuval tadayin, şot'ay inadən çuresuna görəl bakayin hayzeri şot'ay çureğalt'u tadale.

⁹ Şot'o görəl vəx nexzu: çurekinan - vəx tadeğale, qəvekinan - bəğəbalnan, çomo t'apanan - vəynak'al qayəğale. ¹⁰ Şot'aynak'

ki, hər çureğalt'in haq'ale, hər qəveğalt'in bəğəbale, hər çomo t'ap'k'alt'aynak'al çomo qayeğale.

¹¹ Ef arane t'etər sa bava bune ki, iz ğaren içuxun çəli çureğane, ama çəlin gala şot'o dizik' tadane? ¹² Nəəl ki, qoq'la çureğayin, şot'o sk'arp'ion tadane?

¹³ Metərluğen, əgər vən pis baksun-baksun ef əyloğə saat' şeymux tades bananksasa, göynul bakala Bavan İçuxun çureğalt'oğə İvel Uruf tene tadon ki?»

İsus q'a Baal-Zevul

(*Mat'. 12:22-30; Mrk'. 3:20-27*)

¹⁴ Sa ği İsusen lal sa amdaraxun murdar urufane c'evk'i. Murdar uruf c'erit'uxun oşa lale muz qayeşi. Camaat mat manedi. ¹⁵ Ama şot'oğoy bəzit'oğon next'uniy: «Kot'in murdar urufxo şot'oğoy kalo bakala Baal-Zevuli zorene c'evksa». * ¹⁶ T'iyəmit'oğon isə İsusa sinəyınşbseynak' Şot'oxun göynuxun eğala sa möcüzə ak'est'unat'un tələbbsay. †

¹⁷ Ama şot'oğoy k'ə fikirbsuna avabakala İsusen şot'oğə pine: «İz boş dava bakala padçağluğ vərəne bakon. İz boş dava bakala k'ojal şareğon. ¹⁸ Əgər Şeytanal iç-içuxun davinane c'eysasa, şot'ay padçağluğ hetərə portp'on? Vən nexnan ki, Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evksa. ¹⁹ Ama əgər Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evk'sasa, t'e vədə ef amdarxon şi zorene c'evksa? Kot'aynak'al şorox içan vəynak' divanbal bakalt'un. ²⁰ Ama əgər Zu murdar urufxo Buxaçuğoy zorenez c'evk'sasa, mo şo upsune ki, Buxaçuğoy padçağluğ ef aranene.

²¹ Əgər zorba sa amdar belxun-oşe silaxlayınşaki iz k'oja q'orişəbsasa, şot'ay var-dövləteynak' q'i butene. ²² Ama şot'oxun zorbat'in içü hücumbi q'alib eğayin, t'e vədə şot'ay güvəyınşəki silaxxo iz kiyexun exedon, talayınşı şeyurxoval cöyebon. ²³ Zaxun sagala nu bakalo Bez əleyinəne, Zaxun sagala nu girbalt'in şarene. ‡

²⁴ Murdar uruf amdaraxun c'əğat'an xesus ganxone tarak'on, içeynak' irəətlüğe qəveğon. Şot'o nu bəğəbat'an isə unek'on: "Bezi c'eri k'oya qaybakaz". ²⁵ K'oya qaybakat'anal şot'o şameşi gireşinə ak'on. ²⁶ Me vədə şot'in taşi içuxun samalal betər bakala vüğ murdar urufe eçon. Şoroxal t'iya başi mant'undon. T'e vədə me amdari hal şuft'int'uxunal pise bakon».

²⁷ İsusen mot'o uk'at'an sa çuğon amdarxoy boşt'an alloy səsen Şot'o pine: «Va iz tapane taradiyo, va dös tadiyo he bəxt'əvərə!» ²⁸ Ama İsusen pine: «Buxaçuğoy əyitə ibaki şot'o əməlbəloroxe bəxt'əvər!»

Xavareçal İonay nişan

(*Mat'. 12:38-42*)

²⁹ Camaat Şot'ay hərrəminə gelene baksay. İsusenal pine: «Həysət'in nəsil gele pise. Şot'oğon möcüzət'un qəvesa, ama şot'oğə İonay möcüzənaxun başq'a sal sa möcüzə tene tadeğal. § ³⁰ Şot'aynak' ki, İona Ninevin camaateynak' hetər sa möcüzə

* 11:15 11:15 Mat'. 9:34; 10:25 † 11:16 11:16 Mat'. 12:38; 16:1; Mrk'. 8:11 ‡ 11:23 11:23 Mrk'. 9:40 § 11:29 11:29 Mat'. 16:4; Mrk'. 8:12

bakenesa, Amdari Ğaral me nəsiləynak' hat'etər bakale. * 31 Güney tərəfin çuux-padçağenal † axırncı ğine me nəsili amdarxoxun sagala bəyinbaki şot'oğə taxsırkər c'evk'i pisləyişale. Axırı şo dünyəni t'e t'öğölxun hayzeri Solomoni müdrək əyitmoğə ümüxlaxsane harey. Ama memiya Solomonaxunal ala Bakalono. 32 Ninevin amdarxonal axırncı ğine me nəsiləxun sagala bəyinbaki şot'oğə taxsırkər c'evk'alt'un. Axırı şot'oğon İonay karooza ibaki toobabet'uniy. Ama həysə ef t'öğöl Bakalo İonaxunal üst'üne! ‡

Bədəni çirağ
(Mat'. 6:22-23)

33 Şuk'k'alən şama bəc'ük't'i şot'o c'əp'k'in gala, nəəl ki q'ave oq'a latenexo. Ama şama çirağı q'ave boşə laxon ki, bona bağalt'oğon işiğə ak'at'un. §

34 Amdara işiğlu balo isə izi pule. Əgər vi pul sağlam bakayin, dirist' vi bədənəl işiğlu bakale. Ama piin zəif ak'ayin, bədənəl bayinq'une bakon.

35 Metərluğən, bəğə ki, vast'a bakala "işig" bayinq'un maq'an baki. 36 Şot'aynak' ki, dirist' vi bədən işiğlu baki sal sa ga bayinq'un nu mandayin, vast'a bakala işig şamen vi loxol sakala işig k'inək' bakale».

Vay ef hala, ay fariseyxo!
(Mat'. 23:1-36)

37 İsusen mot'oğə pit'uxun oşa fariseyxoy sunt'in Şot'o iz k'oya şum uksane k'alpi. Şoval şot'ay k'oya taşi sulfin bel areşi. 38 İsusi şum ukalt'uxun bəş İz kulmoğə nu os'ksuna ak'ala farisey məət't'əle mandi.
*

39 T'e vədə Q'onçuğon şot'o pine: «Vən, ay fariseyxo, ef t'alik'i, boşq'avi baç'anal os'nank'sa, ama ef bonaxun tamaxkərluğən q'a pislüğən buynan. 40 Ay haq'ılsuzxo, q'amıştenanbaksa ki, qavuna bakalt'u Yaratmışalt'ine bona bakalt'uval yaratmışe. 41 Vəx isə ef q'ave boş bakalt'oğə kəsibxo tast'une manst'a, t'e vədə vəynak' hər şey təmizə bakon.

42 Ama vay ef hala, ay fariseyxo! Şot'aynak' ki, vən irəəni q'a q'erəzəl göyüni vis' paye sunt'u tast'una ən vacib hesabbi, insafa q'a Buxacığə çuresuna isə t'ödxnan bost'a! Ama sunt'u bat'an, t'e sunt'uval gərəy eyexun nu c'evk'an! †

43 Vay ef hala, ay fariseyxo! Axırı vən sinagogxo ən hörmətlü gala arst'una, bazarin meydanxo amdarxon vəxun p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsunanən çuresa.

44 Vay ef hala! Şot'aynak' ki, vən insanxoy nu avabaki iz looxun çaxp'i c'ovakala açi gərəmzoğxonan oşq'arst'a».

45 T'e vədə k'anun zombalxoy sunt'in İsusə coğabe tadi: «Məəlim, hun mot'oğə upsunen yaxal təhk'irenbsa». 46 İsusenal metərə pi: «Vay efiyal hala, ay k'anun zombalxo! Şot'aynak' ki, amdarxo bihi yuken yükləyişnanbsa, ama vən ef k'əşinal me yükürxo tenan duğsa.

* 11:30 11:30 İon. 3:4 † 11:31 11:31 güney tərəfi çuux-padçağ - yəni, Səbaxun Solomoni t'öğöl hari çuux-padçağ. 1 Padç. 10:1-13; 2 Hadis. 9:1-12 ‡ 11:32 11:32 İon. 3:5 § 11:33 11:33 Mat'. 5:15; Mrk'. 4:21; Luk'. 8:16 * 11:38 11:38 - T'e vaxt' iudeyxon sa ədət k'inək' şum ukalt'uxun bəş içoğoy kula oşk'alat'uniy. Me hərəkəten içoğə pakbsunat'un ak'est'ay.

† 11:42 11:42 Lev. 27:30

47 Vay ef hala! Şot'aynak' ki, ef bavoğon bəsp'i xavareçalxoynak'nan məğbərox† biq'sa. 48 Metərluğen, ef bavoğon, kalboğon bit'oğo təst'iğnanbsa. Şot'aynak' ki, şot'oğont'un xavareçalxo bəsp'e, vənəl şot'oğoynak' məğbəroxnan biq'sa. 49 Mot'aynak'al Buxaçuğoy əyit metərey: "Zu şot'oğoynak' xavareçalxo q'a ap'ost'olxo yaq'aboz, ama şot'oğon bəzit'oğo bəsp'alt'un, bəzit'oğo şəp'eğalt'un". 50 Mot'aynak'al me nəsilən dünyəni binora laxəsit'uxun mağay 51 bari bütüm xavareçalxoy p'iya görə coğab tadale: Aveli p'iyaxun burqı q'urban eçala gane q'a xrami arane bəsp'i Zəkəriyəy p'iyal şirik'. Hoo, Zu vəx nexzu, me əşurxo görə coğab tadalo me nəsil bakale. §

52 Vay ef hala, ay k'anun zombalxo! Şot'aynak' ki, avabaksuni çomoy açara exnandi, ama nə vən bağalo tenan baki, nəəl t'iya baysun çureğalt'oğo tenan barti».

53 İsus t'et'iin c'eğat'an, k'anun zombalxon q'a fariseyxon Şot'o p'əbullə sualxo tadi çətinluğa bast'unt'un çuresay ki, 54 İz jomoxun c'eğala sa sərf əyiten Şot'o təlinə badat'un.

12

Ma q'ıbanan

(Mat'. 10:26-33)

1 Me vədə İsusi hərrəminə hazarxon amdarxone gireşi. Şorox t'eq'ədər gelet'uniy ki, sun-sunay loxolt'un laysay. İsusen süft'ə İz şagirdxoxun exlətə burqı pine: «Fariseyxoy əyinəl ma vəbakanan! Şot'aynak' ki, şorox p'əçolat'un. * 2 T'etər c'ap' sa şey teno ki, əşk'ərə nu c'əgane, t'etər c'əp'k'in sa şeyal teno ki, nu avabakeğane. † 3 Mot'o görəl vən bayinq'una pit'u gene işiğa ibakalt'un, t'e bonin otağa ümüğoy tume pi hər əyitəl üğülxun bayan bakale.

4 Ay Bez dost'urxo, vəx nexzu: bədənə bəsp'i şot'oxun oşa q'erəz hik'k'al nu bes bakalt'oğoxun ma q'ıbanan. 5 Ama şuxun q'ıbsun lazım baksuna vəx uk'az: amdara bəsp'it'uxun oşa, şot'o cəhənnəmə boses bakala Buxaçuğoxun q'ıbanan! Hoo, vəx nexzu, Şot'oxun q'ıbanan. 6 Qo çoval tene ki, p'ə xuri tənginə toyəğalo? Ama şot'oğoyal sayco Buxaçuğoy eyexun tene c'eyəsa. 7 Ef bel bakala popurxoval isə bəq'ələsəne! Ma q'ıbanan, vən bəq'əlpı çark'es nu bakala çovalxoxun gele dəyərlunan!

8 Zu vəx mot'oz nex: şiin Za amdarxoy bəş çalxayin, Amdari Ğarenal şot'o Buxaçuğoy angelxoy bəş təmiz ük'en çalxale. 9 Ama şiin Za amdarxoy bəş nu q'əbulbayin, şoval Buxaçuğoy angelxoy bəş q'əbul tene bakal. 10 Amdari Ğare əleyinə k'ənesa uk'ala amdar bağışlayınşakale, ama İvel Urufi əleyinə uk'alo tene bağışlayınşakal. †

11 Vəx sinagogxo, kalaluğbalxoy bəş eçat'an vəx hetər çark'est'uni, k'ə upsuni barada naraat ma bakanan. 12 İvel Urufen vəx t'e dayğınast'a k'ə upsuna zombale». §

† 11:47 11:47 məğbərə - but' gala bakala gərəmzəluğ § 11:51 11:50-51 Burq. 4:8; 2 Hadis. 24:20-21 * 12:1 12:1 Mat'. 16:6; Mrk'. 8:15 † 12:2 12:2 Mrk'. 4:22; Luk'. 8:17 † 12:10 12:10 Mat'. 12:31-32; Mrk'. 3:28-29 § 12:12 12:11-12 Mat'. 10:19-20; Mrk'. 13:11; Luk'. 21:14-15

Dövlətli q'ammazi barada mäsälə

¹³ Amdarxoy boş'tan sunt'in İsusə pine: «Məəlim, bez viçə upa ki, bavaxun mandi mirasa zaxun cöybeq'an». ¹⁴ İsusen şot'o metərə coğab tadi: «Ay viçi, Za şina ef loxol divanbal, nəəl ki, mal cöybal laxe?» ¹⁵ Oşa İsusen şot'oğə pine: «Diggətlü bakanan, hər cür tamaxkərluğaxun əxil bakanan, şot'aynak' ki, amdari saat' yəşəyinqsbus dövləti geleşuğaxun asulu tene».

¹⁶ T'e vədə İsusen şot'oğə me mäsəlinəne exlətp'i: «Sa varlu amdari oçalen bol məhsule tast'a. ¹⁷ Me amdarenal iz ük'e boş fikirebsa: "Me məhsula bez laxala ga butezax. İse k'ə baz?" ¹⁸ Oşa pine: "Metər booz: bez bütüm ambarxo şark'oz. Oşa samalal kalo biq'i bez bütüm taxıla q'a mala t'iya bar'oz. ¹⁹ Oşa isə bez elmux irəətluğa c'əgale. Bez yəşəyinqi axıral şirik' bəs bakala var-dövlətzax bu. Kəyi-ügi kef booz!" ²⁰ Ama Buxaçuğon şot'o pine: "Ay axmağ, me üşə vi elmoğə vaxun haq'alt'un. P'oy vi girbiyo şu mandale?"

²¹ Hametər içeynak' dövlət girbi, ama Buxaçuğoy bəş dövlətli nu bakala hər sunt'ay axır metər bakale».

Hik'k'ali fikirə ma zapanan!

(Mat'. 6:20-21; 25-34)

²² Oşa İsusen iz şagirdxo metərə pi: «Kot'aynak'al Zu vəx nexzu: "K'ə ukalyan?" pi, ef elmoğoy, "K'ə lak'alyan?" pi, ef bədəni fikirə ma zapanan. ²³ Elmux uksunaxun, bədən isə lapsunaxun vacibe.

²⁴ Gəynəğə bəğanan: şot'oğon nə bitet'unst'a, nə extet'unbsa, nə ambarxo tet'ux bu, nə kururxo. Ama Buxaçuğon şot'oğə ukesest'a. Vən isə q'uşurxoxun heq'ədər dəyərlunan! ²⁵ Ef mat'ine fikirbsunen iz ömürə malcəəl bakayin boxoy bes bakon? ²⁶ Əğər vən me mis'ik' şeyə bes tenan baksasa, ene q'erəz şeyurxoy fikirə zap'suni he mənə bu?

²⁷ İse vardurxoy hetər kalabaksuna bəğanan! Şot'oğon nə zəhmət tet'un zap'e, nə əltet'unst'a. Ama vəx nexzu, lap Solomonenal bütüm iz var-dövləti boş me vardurxoy saycət'ullarık' tene lapey. * ²⁸ Ay vələğ mal bakalxo, Buxaçuğon çölə ğə baki, əyc'ə isə aruğə boşəgala oya metər lapesest'asa, yəni vəx tene lapest'on ki?

²⁹ Şot'o görəl "k'ə ukalyan?", "k'ə üğəlyan?" pi fikir ma banan, mot'aynak' naraat ma bakanan. ³⁰ Şot'aynak' ki, mo Buxaçuğə nu çalxalt'oğoy əsəs fikire. Ef Bavan isə efi het'u eht'iyəc baksuna avane. ³¹ Vən isə tək Buxaçuğoy padçağluğa qəveynan, t'e vədə mandi şeymuxal vəx avuzin tadeğale.

³² Ma q'ıba, ay mis'ik' sürü! Şot'aynak' ki, ef Bavan padçağluğa vəx tast'unane çurəsi. ³³ Ef bakalt'u toydanan, kəsibxo paybanan. Vəynak' isə nu bisibakala kisoox, göynul nu çark'ala dövlət həzirbanan. T'et'iya nə oğri tene eğon, nə şot'o miğmiğen tene k'as'kon. ³⁴ Şot'aynak' ki, ef dövlət mayanesa, ef ük'əl t'et'iya bakale».

Ayığ bakanan

(Mat'. 10:34-36; 24:42-51; Mrk'. 13:32-36)

³⁵ «Bəğanan ki, ef biğ həmişə ğaç, çirağxo isə bəc'ük't'i həzirq'an baki. ³⁶ Laşk'oyaxun qaybakala ağay yaq'a bəğala, şot'in çomo t'ap'sun

* 12:27 12:27 1 Padç. 10:4-7; 2 Hadis. 9:3-6

q'a qaypsuna həzir bakala nöker k'inək' bakanan. † 37 He bəxt'əvərə t'e nökerxo ki, içoğoy ağa qaybakat'an şot'oğoy muğure aksa! Vəx düzinəz nex: t'e vədə şot'in içine iz bığa gəçp'i nökerxo sulfin bel arşest'on, şot'oğoy q'ulluğebon. 38 Ağan içoğoy lap üşenin yarine, nəəl ki kəykəymoğoy hari muğur ak'ala nökerxo he bəxt'əvərt'un!

39 Avabakanan ki, əgər k'ojin q'onçuğon oğrin mani vədine eysuna avabakiniy, iz k'oj füğ'teneğoy. 40 Hametər, vənal həzir bakanan, şot'aynak' ki, Amdari Ğar vən nu yaq'bəğala vədine eğale».

41 P'et'eren pine: «Ay Q'onçux, me məsəlinə tək yaynak'en exlətpsa, yoxsa bitot'aynak'?» 42 Q'onçuğon coğabe tadi: «Ağan iz nökerxoy loxol kalo laxi, şot'oğoy iz vədineş'ta şum tast'una tapşurbi ext'ibərli q'a haq'ullu nöker şuva p'oy? 43 He bəxt'əvərə t'e nöker ki, iz ağan k'oya qaybakat'an içü əşlin bele aksa! 44 Vəx düzinəz nex, ağan me nökerə iz bito var dövləti loxol kalo laxale. 45 Ama əgər t'e nökeren iz ük'e boş "bez ağa c'əyi eğale" pi, t'iyyəmi nökerxo q'a çuux-nökerxo t'ap'k'ayin, kəyi-üği finağoyluğbayin, 46 t'e nökeriəğa şot'in nu yaq'bəğala ğine, sal iz haq'ile nu eğala vədineş'ta eğale. Hariyal şot'o bihi caza tadale, oşal ext'ibərsuzt'oğoxun sa biq'ale.

47 İz q'onçuğoy çureğalt'u avabaksun şot'ay çureğalt'u əməl nu bala nöker gele t'ap'eğale. 48 Ağay çureğalt'u nu avabaki cazina layiğ əş biq'alo isə mal t'ap'eğale! Şu gelene tadesəsa, şot'oxun geleyal haq'eğale. Şu gele əşe tapşurbakesa, şot'oxun tələb bakaloval gele bakale.

Dünyəni p'ə gala cöybaksun

49 Zu dünyəne arux şip'saz hare. K'ə bakoy me arux bəc'ük'eşi bok'i bakiniy! 50 Ama Zu gele əzyət ak'i biyalazu. Za tapşurbaki əşləl bex p'ap'esp'amin Zu çətinluği boş bakalazu! † 51 Vən fikirnanbsa ki, Zu oçali çoyel şip'luğ eşt'az hare? Təə, vəx nexzu ki, Zu cöybaksun eşt'az hare! 52 Şot'aynak' ki, mot'oxun oşa sa k'oya qo tan yəşəyinşəbsasa, şorox sun-sunaxun cöybaki xib tan p'ə tani loxol, p'ə tan xib tani loxol eçəğale. 53 Bava ğaraxun, ğar bavaxun, nana xuyərəxun, xuyər nanaxun, q'aynako binaxun, bin q'aynakoxun cöybakalt'un». §

Nişanxo q'amışaksun

(Mat'. 16:2-3)

54 Oşa İsusen bütüm camaata mot'oval pine: «Vən bəğ batk'ala tərəfəxun eğala asoya ak'at'an hat'e saad "ağala eğale" nexnan, düzəl c'enesa. 55 Güney tərəfəxun muşə fupsuna ak'at'an "gele gam bakale" nexnan, düzəl c'enesa. 56 Ay p'əçolorox, oçali q'a göye nişanxon k'ə upsuna q'amışakes bananksa, ama həysət'in vaxt'en k'ə upsuna q'amışakes tenan baksa?

57 Vəynak' het'ay düz baksuna het'u görə q'amışakes tenan baksa? 58 Axırı əgər hun va taxsırkər balt'uxun sagala divanbali t'öğöl tağayin, vaynak' şaat'e bakon ki, şot'oxun yaq'acə barişakavax. Tenesa, şot'in va divanbali t'öğöl xork'ale, divanbalen isə va zindani kalat'ay kiyel tadale. Şot'inal va zindana bosale. 59 Vəx nexzu: t'et'iin axırinci köpiyal şirik' tadinut' ten c'eğal». *

† 12:36 12:35-36 Mat'. 25:1-13 † 12:50 12:50 Mrk'. 10:38 § 12:53 12:51-53 Mat'. 10:34-36; Mik'. 7:6 * 12:59 12:58-59 Mat'. 5:25-26

13

Amdarxo toobabsuna k'alpsun

¹ Me vaxt' t'et'iya bakala bəzi amdarxon İsusı xavart'un tadi ki, P'ilat'en sa hema Galileyluğo besp'i şot'oğoy p'iya içoğoy eçala q'urbanxoy p'iyane gərbe. ² İsusen kot'o metəre coğab tadi: «Vən penanp'oy me Galileyluyox mandi Galileyluğoxun betər günaxkərt'unıy ki, me cürət'un p'uri? ³ Təə! Ama Zu vəx nexzu: əgər tooba nu baynan, vənəl bito şot'oğollarik' əfçibakalnan. ⁴ Nəəl ki, Siloami q'ala muğes's'e tane bel bitı şot'oğo besebi, fikirnanbsa ki, şorox mandi Yerusalımluğoxun gele taxsırkərt'unıy? ⁵ Təə! Ama Zu vəx nexzu: əgər tooba nu baynan, vənəl bito şot'oğollarik' əfçibakalnan».

Bar nu tadala incilnə xod (Mat'. 21:18-19; Mrk'. 11:12-14)

⁶ Oşa İsusen me məsəlinəne eçeri: «Sa amdari ganu incilnə xode baksı. Me amdaren hari xodin loxol meyvəne qəvesa, ama tene bəğəbsa. ⁷ Şot'in bağbana nexse: «Mağay bəğa, xib usene ki, hari me incilnə xodin loxol meyvəz qəvesa, ama bəğətezbsa. Bot'a kot'o, het'aynak' ams'i gala ga biq'ane?» ⁸ Bağbanen isə metəre coğab tast'a: "Ağa, sa usenal kot'o ma galda. Zu iz tuma kaşezkon, peyinez şik'on. ⁹ Eğala usen meyvə tadayın, lap şaat'; nu tadayın, t'e vədə bont'on"».

Azari çuğoy Şamat' ğine q'olaybaksun

¹⁰ İsusen Şamat' ğine sa sinagoga zomebsay. ¹¹ T'et'iya sa çuuxe buy. Şot'o muğes's'e useney ki, murdar urufen azari boş efi iz baç'ana k'os'beney. Şot'in iz baç'ana sal düzbes tene baksay. ¹² İsusen me çuğo ak'at'an şot'o k'alpi pine: «Ay çuux, hun vi azaraxun çarenk'i». ¹³ İsusen İz kula şot'ay loxol lanexi, şoval hat'e saad düzbaki bureqi Buxaçuğo alxışpsa.

¹⁴ Ama sinagogi kalat'in İsusı azarina Şamat' ğine q'olaybsuna görə əcuğon biq'i camaata metəre pi: «Əş biq'seynak' üq ğino, hat'e üq ğimxoy sunt'ust'a q'olaybakseynek' ekinan, Şamat' ğine təə». * ¹⁵ İsusen isə şot'o metəre coğab tadi: «Ay p'əçolorox! Şamat' ğine pi ef öküzə nəəl ki elema xe üğəst'inut', ağıla ğaç enanfsa? ¹⁶ İz bava Avraham bakala me çuğo Şeytanen muğes's'e usene ki, iz kula-tura ğaçp'i efene. P'oy isə Şamat' ğine pi, me çuğo çark'est'un lazım tene?»

¹⁷ İsusen me əyitmoğo uk'at'an İçuxun nu irəziləyınşakalt'oğoynak' əyibe baki, camaat isə şot'ay biq'ala şaat' əşurxo görə müqəbaksay.

Xardali şile q'a əyini barada bakala məsələlox (Mat'. 13:31-33; Mrk'. 4:30-32)

¹⁸ Oşa İsusen pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u oşq'ardaz? ¹⁹ Şo amdaren ext'i iz ganu bit'i sa xardali şiləne oşq'ar. T'e şil kalabaki xode baksı. Göye q'uşurxonal şot'ay taymoğoy loxol mest'un biq'sa».

* 13:14 13:14 C'eys. 20:9-10; K'an. 5:13-14

20 İsusen saal pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u oşq'ardaz? 21 Şo çuğon ext'i xib tay xarin boş bapi sa əyin k'inək'e. Şot'in dirist' boq'oyane ayevkon".

Q'ac' çomo

(*Mat'. 7:13-14; 21-23*)

22 İsusen şəhərmoğoxun, ayizmoğoxun c'ovaki zombsun Yerusali-mane taysay. 23 Sa amdaren Şot'oxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, yəni mal amdar çark'eğale?» İsusen şot'oğö metəre coğab tadi:

24 «Çalışakanan q'ac' çomoxun bakinan. Vəx nexzu: gelet'in çalışakale me çomoxun bağane, ama bayes tene bakal. 25 K'ojin q'onçuğon hayzeri çomo but'k'it'uxun oşa isə vən c'öşin tərəf mandi çomo t'ap'k'alnan, xoyinşbi uk'alnan: "Ağa, çomo qaypa!", ama şot'in "nə vəx çaltezaxsa, nə efi mayin eysuna tez ava" pi coğab tadale. † 26 T'e vədə vən "yan vaxun sagala kəyi-üyanğə, hun beş küçəmoğö zomenbsay" uk'alnan. 27 Ama şot'in vəx uk'ale: "Ay şər bakalorox, Zu nə efi şu baksuna, nəəl efi mayin eysuna tez ava! Zaxun əxilbakanan bito!" pi coğab tadale. ‡

28 T'e vədə Avrahama, İak'ova, İsaak'a saal bütüm xavareçalxo Buxaçuğoy padçağluğa, vəx isə c'öş boseşi ak'at'an ef arane önöp'sun, uluxxo ğırıc'est'un bakale. 29 Ama me vədine dünyəni bip' t'öğölxun q'erəz amdarxo hari Buxaçuğoy padçağluğa, q'onaxluği sulfin bel arsalt'un. § 30 Metərluğen, həysə axırnci bakalorox samci, samci bakalorox isə axırnci bakalt'un». *

Yerusalimi axır

(*Mat'. 23:37-39*)

31 T'e vədə İsusı t'öğöl bəzi fariseyxoy hari pit'un: «C'eki taki memiin, şot'aynak' ki, İrod padçağen Va bespsune çuresa». 32 İsusen şot'oğö pine: «Takinan t'e tülkünə upanan: "Metəre, Zu ğe q'a əyc'ə murdar urufxo c'evk'i amdarxo q'olayboz, xibimci ğine isə Bez əşlə çark'est'oz". 33 Ama ğe, əyc'ə saal oşin ği Bez yaq'a davambiz buq'on. Axırı bakes tene bakon ki, xavareçala Yerusalimaxun əxil bəsp'at'un!

34 Ay Yerusalim, Yerusalim! Xavareçalxo bəsp'ala, t'iya yaq'abakit'oğö jələyişala şəhər! Zu vəx hema kərəmez q'urten iz s'irik'xo q'ənədxoy oq'a girbala k'inək' girbsun çuresi? Ama vən çurtenanşi! 35 İse mone, ef k'oj vərəne manst'a. Vəx mot'oz nex: vən "Q'onçuğoy s'iyen Eğalt'u alxışq'an baki!" uk'amin Za ene tenan ak'al». †

14

İsus q'a fariseyxoy kalo

1 Sa Şamat' ğine İsus fariseyxoy kalat'oğoy sunt'ay k'oya şum uksane taşi. Bitot'in İçune fikir tast'ay. 2 İçuxun çobaço içust'a bədənə xe giresuni azar bakala sa amdare buy. 3 İsusen fariseyxoxun q'a k'anun zombalxoxun xavare haq'i: «Şamat' ğine amdarxo q'olaybsun

† 13:25 13:25 Mat'. 25:11-12 ‡ 13:27 13:27 İvel məğ. 6:8 § 13:29 13:28-29 Mat'. 8:11-12; 22:13; 25:30 * 13:30 13:30 Mat'. 19:30; 20:16; Mrk'. 10:31 † 13:35 13:35 İvel məğ. 118:26; Yer. 12:7; 22:5; 26:6

k'anunen düze yoxsa təə?» ⁴ Ama şot'oğon qaqtet'unpi. İsusen isə t'e amdari kula biq'i şot'o q'olaybi yaq'anebi. ⁵ İsusen şot'oğə pine: «Əgər efi mat'aysa ğar, nəəl ki öküz Şamat' ğine kərizə baft'ayın, şot'o hat'e saad c'evtenank'on?» * ⁶ Şot'oğonal İsusi me suala coğab tades tet'un baki.

Q'onağxoy barada məsələ
(Mat'. 22:1-10)

⁷ Oşa İsusen k'alesit'oğoy içoğoynak' best'a ga c'ək'psuna ak'at'an şot'oğoynak' metər sa məsələne exlətp'i: ⁸ «Əgər sunt'in va laşk'oy k'alpenesa, mərəkəyə taşi best'a ma arsa. Bərkə k'ojin q'oncuğoy vaxunal hörmətlü sa q'onağə bu? ⁹ T'e vədə vəx p'rannal laşk'oy k'alpit'in hari va "me amdara ga tada" uk'ayın, hun ot'psun taşi oq'a gala arsa bakalnu. ¹⁰ Ama maninesa mərəkəyə tağat'an ən oq'a gala arsa ki, va k'alpi amdaren hari va "dost', t'e bel c'ovaka" peq'an. T'e vədə vaxun sagala arsit'oğoy bitot'ay bəş hörməten q'azayınşon. † ¹¹ Şot'aynak' ki, içü ala biq'alo oq'a, içü oq'a biq'alo isə ala bakale». ‡

¹² İçü q'onağ k'alpit'u isə İsusen metərə pi: «Berezərin nəəl ki biyəsin ukun tadat'an vi dost'urxo, viçimoğə, q'oomxo, dövlətlü q'onşığə ma k'alpa, şot'aynak' ki, oşa şot'oğonal va k'alpi t'e q'onaxluğə əvəzə c'eğalt'un. ¹³ Ama q'onaxluğ tadat'an kəsibxo, mayifxo, axsağxo, k'aç'ığə k'alpa. ¹⁴ T'e vədə hun bəxt'əvər bakalnu, axırı şot'oğost'a t'e q'onaxluğə əvəzə c'eyseynak' hik'k'al butene. Şot'aynak' ki, hun düzgün amdaxoxun sagala bəyinbakat'an va şot'ay əvəz tadeğale».

¹⁵ Sulfin bel arsit'oğoy sunt'in mot'o ibaki İsusə pine: «Buxacığoy padçağluğa şum ukalo he bəxt'əvərə!» ¹⁶ İsusen isə şot'o metərə coğab tadi: «Sunt'in gele amdar k'alpi kala sa q'onaxluğə həzirluğə bəğsa. ¹⁷ Şuma arsa vədə hari p'ap'at'an iz nökerə k'alpit'oğoy t'öğöl yaq'abi nexə ki, "bürüşanan, hər şey həzire".

¹⁸ Ama şot'oğoy bitot'in sa məənə bəğəbi hərt'in sa əyite nexə. Sunt'in "za bağışlayınşa, oçalez haq'e, taşi şot'o bəğalazu" nexə. ¹⁹ T'iyəmint'in "za bağışlayınşa, qə çüt öküzəz haq'e, taşi şot'oğoy hetər əşbsuna bəğalazu" nexə. ²⁰ Xibimcit'in isə nexə: "Zu təzəz laşk'oybake, kot'aynak'al eyes tez bakon".

²¹ Nökərənal qaybaki bitova iz ağa exlətebsa. T'e vədə k'ojin q'oncux əcuğləyınşəki nökerə nexə: "Usumluğen taki, şəhəri küçəmoğə, dönboğə bakala kəsibxo, mayifxo, axsağxo, k'aç'ığə miya eça".

²² Oşa nökerən hari nexə: "Ağa, vi əmirbit'u biyan, hələ avuzin gaal manedi". ²³ Ağan isə iz nökerə metərə əmirbsa: "Taki, bütüm yaq'moğə, çəpərxo tarapi şu ak'ayın bez k'oya eça. Barta bez k'oj q'onağxon buybeq'an. ²⁴ Vəx nexzu: süft'ə k'alesit'oğoxun sayco bez sulfin bel tene arsal!"»

Şaqird baksuni toy
(Mat'. 10:37-38)

²⁵ İsusaxun sagala gele amdare taysay. İsusen şot'oğəç fırpı pine: ²⁶ «Bez t'öğöl hari, ama iz bava-nana, çuğə-əyloğə, viçə-xunça nəəl ki lap iz elmoğə Zaxun üst'ün biq'alo Bezi şaqird bakes batenekon. ²⁷ İz

* 14:5 14:5 Mat'. 12:11 † 14:10 14:7-10 Məs. 25:6-7 ‡ 14:11 14:11 Mat'. 23:12; Luk'. 18:14

xaça için iz əmna bel taşeri Bez baç'anexun nu eğaloval Bez şagird bakes tene bakon. §

²⁸ Ef boş't'an sunt'in sa q'ala biq'sun çureğayin, süft'ə arsi xaşlayınşakala tənginə tene bôq'əlk'on ki, bëyn me əşlə çark'est'eynak' iz təngə p'oyesa yoxsa təə? ²⁹ Axırı şot'in q'alın binorına laxi əşlə çark'est'es nu bakayin, mot'o ak'alt'oğoy bitot'in şot'o lağa haq'i uk'alt'un: ³⁰ "Biq'sa burqene, çark'est'es tene baksa".

³¹ Nəəl ki, sa padçağ t'iyəmi padçağaxun davına c'eğat'an şot'in iz vis' hazar əsk'əri içoğoy loxol eğala q'a hazar əsk'əri bəş çurpes baki-nu baksuna saturbəş fikirtenebon ki? ³² Nu bacarbes baksunal ak'ayin, t'iyəmi padçağ hələ əxil amaq'un elçiğə yaq'abi şot'oxun barişaksune çureğon.

³³ Hametərəl, ef boş't'an sayco iz bakala hər şeyaxun kul nu haq'ayin, Bez şagird bakes tene bakon.

³⁴ El saat' şeye, ama elen iz elaxoyluğa açesp'ayin, şot'o het'ina elaxp'es bakon? ³⁵ Şo nə oçaleynak' tene lazım bakon, nəəl peyin k'inək' tene yarayınşon. Şot'o hat'etər bot'unson. Ümüx bakalt'in ibakeq'an!» *

15

Açi eğeli barada bakala məsələ

(Mat'. 18:12-14)

¹ Bütüm naloggirbalxo q'a günaxkərxo İsusə ümüxlaxseynek' İz t'öğölt'un eysay. ² Fariseyxon q'a k'anun zombalxon isə "me amdaren günaxkərxone q'abulbsa, şot'oğoxun şume ukxa" pi t'ot'ot'unney. *

³ T'e vədə İsusen şot'oğoynek' me məsəlinəne eçeri: ⁴ «Sa amdari sabaç eğele bu, sa ğiyal şot'oğoy sunt'u açesebsa. Ef zənden, şot'in doxsan vuy eğela çölə barti, t'e açi eğela bəğəbamin şot'o qəvteneğon ki? ⁵ Bəğəbiyal şot'o müq-müq iz əmna bel laxi, ⁶ k'oya hari isə iz dost'urxo, q'onşığı k'alpi tene uk'on ki, "ekinən, bezi müqluğa şərik bakanən, açesp'i bez eğela bəğəbezu"»

⁷ İsə avabakanən ki, göynulal sa toobabi günaxkərə görə doxsan vuy toobinə eht'iyəc nu bakala düzgün amdara görə müqbaksunaxun gele müqbakalt'un.

Açi təngin barada bakala məsələ

⁸ İsə vəynək' sa məsələl exlətp'az. Sa çuğoy vis' draxmane † bu, sa ğiyal şot'in şot'oğoy sunt'u açesebsa. Ef zənden, şot'in t'e sa draxminə bəğəbamin şama bəc'ük't'i k'ojin bip' dönbinə şampi şot'o tene qəveğon ki? ⁹ Bəğəbiyal iz İsat'oğə, q'onşığı k'alpi tene uk'on ki, "ekinən, bezi müqluğa şərik bakanən, açesp'i tənginə bəğəbezu"»

¹⁰ İsə avabakanən ki, Buxaçuğoy angelxoval toobabi sa günaxkərə görə müqt'unbaksa».

Açi ğare barada bakala məsələ

¹¹ İsusen mot'oval exlətebi: «Sa amdari p'ə ğare bu. ¹² Sa ği ğarmoğoy mis'ikt'in iz bava nexə: "Ay bava, vi var-dövlətəxun bez

§ 14:27 14:27 Mat'. 16:24; Mrk'. 8:34; Luk'. 9:23 * 14:35 14:34-35 Mat'. 5:13; Mrk'. 9:50

* 15:2 15:2 Luk'. 5:29-30 † 15:8 15:8 draxma - gümüş təngə

paynu koft'alt'u za tada". Bavanal iz var-dövlətə iz p'ə ğare arane cöyebşa.

¹³ Sa hema ği oşa mis'ik' ğaren iz bakalt'u girbi əxil sa oçala yaq'ane bafst'a. Şot'in t'iya p'ap'it'uxun oşa pozğun yəşəyiş c'ovakest'i iz var-dövlətə çark'esest'a. ¹⁴ Ğaren iz bakala hər şeyə xaşlayiñşeba.

Samal oşa, t'e ölkinə kala sa busaluğə baksa. Şot'in çətinluğ aksane burqsa. ¹⁵ Mot'aynak'al ğaren t'e ölkın amdarxoy sunt'ay t'öğöl əşbalane baksa. T'e amdaren şot'o iz oçalxo böq' bəğsane yaq'absa. ¹⁶ Şo t'ema busane manst'a ki, böq'urxon ukala yemenal tapana boşevksuna irəzine baksa, ama haşot'oval tadal tene baksa.

¹⁷ Ğaren iz taxsıra q'amışakat'an isə nexə: "Bez bavay heq'ədər tənğinen əyiteşi əşp'ale bu, bitot'ayal boşamin ukala şume bu. Zu isə memiya busa bisaz! ¹⁸ Hayzeri bavay t'öğöl taşi şot'o uk'oz: "Ay bava, zu göye † q'a vi bəş günaxezbe. ¹⁹ Zu ene vi ğar k'alesuna layiğ tezu. Za tənğinen əyitp'i sa əşp'al k'inək' hesabba".

²⁰ Metərluğen, ğar hayzeri iz bavay t'öğölə taysa. Şo hələ əxil amaq'un iz bavan şot'o ak'i goroxe eysa. İz ğare bəş t'it'eri şot'o q'ujbi muçene. ²¹ Ğaren nexə: "Ay bava, zu göye q'a vi bəş günaxezbi. Zu ene vi ğar k'alesuna layiğ tezu." ²² Bavan isə iz nökerxo nexə: "Usum bakanan, ən gözəl xələt eçeri şot'o lapest'anan. İz k'əşine boğoçal lavk'anan, iz turel torok'al lapest'anan. ²³ Kökbi mozinal eçeri şampanan. Ekinan uken-üğən müqluğben! ²⁴ Şot'aynak' ki, bezi me ğar p'ureney - qayebaki, açeney - bəğğəneşi". Metərluğen, me müqluğa c'ovakest'at'un burqsa.

²⁵ Bavay kala ğar isə çölöney. Şo k'oya qaybakat'an fare, əçin səsurxo ibaki ²⁶ nökerxoy sunt'u iz t'öğöl k'alpi xavare haq'sa: "Mo hik'ə?" ²⁷ Nökeren şot'o nexə: "Vi viçinə qaybake. Vi bavanal şot'ay salamat qaybaksuna görə kökbaki mozinane şampe".

²⁸ Kala ğar t'eq'ədər əcuğləyiñşebaksa ki, bona baysunal tene çuresa. Bavan isə c'öş c'eri şot'o xoyiñşeba. ²⁹ Ama ğaren iz bava metərə coğab tast'a: "Bəğə, hema usene ki, vaynak' nöker k'inək' əşezbsa. Sal sa vədəl vi əyitəxun tez c'ere. Ama zaynak' sa keçin balal ten q'iymişi ki, bez dost'urxoxun kəyi-üğəz. ³⁰ Me vi ğaren isə vi bütüm var-dövlətə tarak'ala çupuxxoynak' xaşlayiñşi çark'esedi. Ama şo qaybakat'an hun içeynak' kökbi mozinan şame". ³¹ Bavan şot'o nexə: "Ay bez ğar, axırı hun həmişə zaxunnu, bez bakaloval bito vine. ³² Ama yan həysə müq bakalayan, müqluğ c'ovakest'alayan! Axırı, vi me viçi p'ureney - qayebaki, şo açeney - bəğğəneşi!"».

16

Yön bəğğəbala kalaluğbali barada məsələ

¹ İz şagirdxo isə İsusen mot'oğone pi: «Dövlətlü sa amdari iz əşurxo bəğala sa amdare baksa. Şot'o xavart'un tast'a ki, t'e amdaren iz var-dövlətə şarene. ² Dövlətlü amdarenal şot'o iz t'öğöl k'alpi nexə: "Mo hik'ə, vi barada zu k'əz ibaksa? Za hər şeyi hesaba tada. Hun ene kalo bakala ten".

³ T'e vədə əşurxo bəğala amdaren için içeynak' nexə: "İsə zu k'ə booz? Ağan kalaluğbsuna bez kiyexun exest'a. Nə kaşp'sun kaşk'alt'oğoxun tezu, nə dilənçiluğbalt'oğoxun. ⁴ Ama avazu k'ə booz! Gərəy t'etər baz ki, me əşləxun c'erit'uxun oşa za içoğoy k'ojurxo q'abulbala amdar bakane".

⁵ Şot'aynak'al iz ağa borclu bakalt'oğə soğə-soğə k'alpi nexə: "Bez ağa heq'ədərən borclu?" ⁶ Sunt'in nexə "sabaç bat' * zeytuni c'əyin". Əşurxo bəğalen şot'o pine: "Vi q'əbizə ext'a, arsa usum şampa: əlli". ⁷ Oşa t'iyəmint'une nexə: "P'oy vi heq'ədər borcvax bu?" Şot'in coğabe tast'a: "Sabaç k'or † arum". Əşurxo bəğalt'in şot'o nexə: "Vi q'əbizə ext'a şampa: səksən".

⁸ Dövlətlü amdarenal t'e haq'suzluğbala əşp'ala iz yön bəğəbsuna görə tərifləyinşeba. Axiri me dünyəni amdarxon içoğollarikt'oğoxun bakala əşurxost'a işiğə tarak'ala amdarxoxun gelet'un q'amış. ⁹ Zuval vəx nexzu: me dünyəne bakala var-dövlətən vəynak' dost' q'azayınşanan ki, oşa me dövlət çark'at'an vəx həmişəluğ dünyəne q'abulbal bakane.

¹⁰ Mis'ik' sa əşləst'a ext'ibərli bakalo, kala əşləst'al ext'ibərlune. Mis'ik' sa əşləst'a haq'suz bakalo isə kala əşləst'al haq'suze. ¹¹ Metərluğən, əgər me dünyəni var-dövlətə vəx ext'ibərbes tene baksasa, əsil var-dövlətə vəx şina ext'ibərbon? ¹² Əgər q'ert'ay bakalt'u ext'ibərli tenan c'eyasa, efi bakalt'u vəx şina tadon?

¹³ Sal sa nökrən p'ə ağa q'ulluğbes batenekon. Şot'aynak' ki, nə sunt'u nifrətbi t'iyəmint'u çurəğale, nəəl ki sunt'u gəcəsi t'iyəmint'u pis piin bəğale. Vənal ham Buxaçuğə hamal var-dövlətə q'ulluğbes batenankon». †

¹⁴ Təngəpərəst' fariseyxon bütüm me əyitmoğə ibaki İsusi loxol axşunt'unney. ¹⁵ İsusen isə şot'oğə pine: «Vəx amdarxoy bəş düzgünən ak'est'a, ama Buxaçuğən ef ük'əne aksa. Ama avabakanan ki, amdarxon üst'ün biq'alt'uxun Buxaçuğən irit'ene.

Buxaçuğəy padçağluğ q'a K'anun

¹⁶ K'anuni q'a xavareçalxoy girkurxo İoan eğaminey. Şot'oxun oşa isə Buxaçuğəy padçağluği Müq Xavare yəymışaksa, bütüməl t'iya baysunt'un çuresa. § ¹⁷ Ama göye q'a oçali əfçibaksun K'anuni girke boş bakala sa ğis'e aşt'unaxun hasande. *

¹⁸ İz çuğə c'evki q'erəz çuğoxun laşk'oybakalo pozğune. İşq'araxun c'eri çuğə haq'aloval pozğune. †

Dövlətlün q'a kəsibi barada məsələ

¹⁹ Sa dövlətlü amdare baksa. Şot'in həmişə iz loxol toyexlu tünd ç'oç'a irəngen paltar q'a nəzik' kətani parçinen paltare layey, izi hər ğiyal köfe boşə c'ovaksay. ²⁰ Saal Lazar s'iyen sa kəsibe baksa. Şot'ay bədən dirist' yara baf'ine baksa. Şo t'e dövlətlü amdari çomoy tume bask'i ²¹ iz pul şot'ay sulfinaxun barala k'ot'orxoy loxole baksa. Xəyoğonal hari şot'ay yaroğone lamey.

* **16:6** 16:6 sabaç bat' - təxminən 3950 lit'ir † **16:7** 16:7 sabaç k'or - təxminən 3950 lit'ir
 † **16:13** 16:13 Mat'. 6:24 § **16:16** 16:16 Mat'. 11:12-13 * **16:17** 16:17 Mat'. 5:18 † **16:18** 16:18 Mat'. 5:32; 19:19; Mrk'. 10:11-12; 1 K'or. 7:10-11

²² Mone, kəsib bisane, angelxonal şot'o lap Avrahami t'öğölt'un taşt'a. Dövlətlü amdari vaxt'al p'anep'sa, şoval bisane. Şot'o oçalaxt'unbsa. ²³ Me amdaren cəhənnəmə koruğ ak'at'an, iz pulmoğo alabi əxil bakala Avrahama, saal iz t'öğöl Lazarane aksa. ²⁴ Şot'in ost'aar nexə: "Ay bez bava Avraham, za gorox eki! Lazara yaq'aba, iz k'əşin bula xena badi bez muza şəyinbeq'an, me aruğoy boş koruğez aksa". ²⁵ Ama Avrahamen nexə: "Bez ğar, vi eyex bada ki, hun vi yəşəyınşast'a saat' şeymux, Lazaren isə pis şeymuxe ak'e. İsəəl şot'in miya irəətlüğe bəğəbe, hun isə koruğen aksa. ²⁶ Hamal ef q'a beş arane t'etər sa bəğəloyluğe laxeşe ki, nə memiin ef tərəf, nəəl kekiin me tərəf şinesa çuralğayın, c'ovakes tene baksa".

²⁷ Dövlətlü amdaren nexə: "Ay bava, t'e vədə va xoyınşezbsa, Lazara bez külfəti t'öğöl yaq'aba. ²⁸ Axiri qo viçizax bu. Barta şot'oğö metər sa ga baksuna avabakest'eq'an ki, şorox me koruğ ak'ala gala maq'at'un hari. ²⁹ Avrahamen şot'o nexə: "Şot'oğost'a Moiseyi q'a xavareçalxoy girkurxono, barta t'iya sameşit'oğoc'at'un əməlbı". ³⁰ Dövlətlü amdaren isə nexə: "Təə, ay bez bava Avraham, şot'oğoy t'öğöl p'urit'oğoxun soğö nu tağayın, toobabalo tet'un". ³¹ T'e vədə Avrahamen şot'o nexə: "Əğər şot'oğon Moiseya q'a xavareçalxo tet'un ümüxlaxsasa, p'urit'oğoxun soğö bəyinalbakayın tet'un vəbakal"».

17

Günax, vələğ saal vəzifə
(Mat'. 18:6-7; Mrk'. 9:42)

¹ Oşa İsusen İz şagirdxone pi: «İnsanxo pis yaq'a taşala şeymux müt'lək' bakale. Ama t'iyəmint'u yaq'nuxun c'evksuni səbəb bakalt'ay vay hala! ² Şiin me mis'ik' hesabbakalt'oğoxun sunt'u pis yaq'a zap'k'ayın, t'e amdareynak' iz q'oq'exun kala sa jomok'ojin jə suruk'bi dənizə boşesun saat'e bakon. ³ Şot'o görə vəx fikir tadanən.

Əğər vi viçen günax əşp'est'i va pislüğbenesa, şot'o töhmətba. Ama şot'in toobabayın, şot'o bağışlayınşa. * ⁴ Əğər lap sa ğınast'a vüğ kərəm günax əşp'est'i va pislüğbayın, oşa vüğ kərəməl vi t'öğöl hari "toobazbi" uk'ayın, şot'o bağışlayınşa». †

⁵ Sa ği ap'ost'olxon Q'onçuğö pit'un: «Yast'a bakala vələğə avuzba!» ⁶ Q'onçuğon şot'oğö metərə pi: «Əğər vəst'a sa xardalı şile hama vələğ bunesa, me tutna xoda "va tumexun c'evk'i taşa dənizə bit'a" unank'on, şot'inal ef əyitə bənəğon. ‡

⁷ Ef boşt'an mat'ina iz kətən zap'k'ala nəəl ki eğel bəğala nökerə çölöxun qaybakat'an "usum baka, arsa şum uka" uk'on? ⁸ Şuk'k'alən! Şot'o "bezi biyəşin şuma həzirba, zu kəyi-üğəminal vi bığa ğac'p'i za q'ulluğba, oşa hun unkon" uk'alnan? ⁹ Oşal hayzeri t'e nökerə iz bit'oğö görə "dirist'bakal" ten uk'al. Axiri şot'in iz borcane bi. ¹⁰ Vənal haketər, vəx bürüşit'oğö bitova bex p'ap'esp'it'uxun oşa upanan: "Yan tərifə layığ nu bakala nökerxoyan, şot'aynak' ki, k'ə beyansa beş borce"».

Vis' tani cuzam azaraxun q'olaybaksun

* 17:3 17:3 Mat'. 18:15 † 17:4 17:4 Mat'. 18:21-22 ‡ 17:6 17:5-6 Mat'. 17:20

11 İsus Yerusulima tağala yaq'e loxol Samariin q'a Galileyin arane bakala zahmani t'öğölxune c'ovaksay.

12 Ayizmoğoy sunt'u bağat'an şot'o vis' cuzamlu amdare irəst'hari. Şorox əxil çurpi 13 ost'aar harayt'unpi: «İsus! Ay məəlim, yax gorox eki!» 14 İsusen şot'oğö ak'i «takinan, vəx bəyinşxo ak'est'anan» pine. Şoroxal tat'unşi. Tet'əre baki ki, şorox hələ yaq'a amağ'un təmizt'unbaki. § 15 Şot'oğoxun sunt'in izi q'olaybaksuna ak'at'an Buxaçuğö ost'aar alxışpsun qayebaki. 16 Şo İsusi turin oq'a biti Şot'o dirist'bakane pi. Me amdar isə sa samariyaluney.

17 T'e vədə İsusen pine: «Q'olaybakiyorox vis' tan teney ki? P'oy mandi vuy tan maya? 18 Yəni me samariyalunaxun başq'a qoş qaybaki Buxaçuğö alxışp'al bateneqi?» 19 Oşa t'e amdara pine: «Hayza, taki, vi vėbaksunen va çark'esedi».

Buxaçuğoy padçağluğ hevaxt' eğala?

20 Sa ği fariseyxon İsusaxun «Buxaçuğoy padçağluğ hevaxt' eğala?» pi xavart'un haq'i. İsusenal şot'oğö metəre coğab tadi: «Buxaçuğoy padçağluğ ef piin aksunen tene eğal. 21 Şuk'k'alən şot'o "bəğə, şo memiyane" nəəl ki "t'et'iyane" tene uk'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ ene ef aranene». *

22 İz şagirdxo isə İsusen mot'oğone pi: «T'etər ğimxo eğale ki, Amdari Ğare ef arane bakala ğimxoy sunt'u aksun çureğalnan, ama ak'alatanan. 23 Amdarxon vəx "bəğə, Şo t'et'iyane" nəəl ki, "memiyane" uk'alt'un. T'it'eri bəmağanan! 24 Şot'aynak' ki, s'əq'en göye sa tərəf duği t'iyəmi tərəfəl şirik' hetər işiğebsasa, Amdari Ğaral İz qaybakala ğine hat'etər bakale. † 25 Ama süft'ə Şot'in gele əzyət zap'k'alane, həysət'in nəsili amdarxoy tərəfəxun t'öox boseğalane.

26 Noye döörəst'ə hetəre bakesə, Amdari Ğar eğala ğimxost'al hat'etər bakale. 27 Noy gəminə başi ğinal şirik' insanxon kəyi-üt'ünğsay, laşk'oyt'un baksay, işq'arat'un taysay. Oşa sel hari bitova əfçinebi. ‡ 28 Lut'e ğimxost'al hametərey. İnsanxon kəyi-üt'ünğsay, haq'i-toyt'unst'ay, bit'unst'ay, bit'unq'say. 29 Ama Lut' Sodonaxun c'eri ğine göynuxun arux q'a kükürde bari, bitoval əfçinebaki. § 30 Amdari Ğare eğala ğiyal hametər bakale.

31 T'e ği iç k'ojin bel, iz şeymux isə k'ojin boş bakala amdar * şot'oğö exst'eynak' bona mağ'an başi. Çölö bakaloval qoş mağ'an qaybaki. † 32 Lut'e çuğö ef eyex badanan! ‡ 33 İz elmoğö çark'est'un çureğalt'in şot'o açesp'ale, ama şiin iz elmoğö açesp'ayin, şot'in iz elmoğö efale. § 34 Vəx nexzu: t'e üşe sa gane boş bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğö isə mandale. 35 Sagala dən berxala p'ə çuğoxun

§ 17:14 17:14 Lev. 14:1-32 * 17:21 17:21 Mat'. 24:23; Mrk'. 13:21 † 17:24 17:23-24

Mat'. 24:23,26-27; Mrk'. 13:21 ‡ 17:27 17:26-27 Burq. 6:5-8; 7:6-24; Mat'. 24:37-39 § 17:29

17:28-29 Burq. 18:20-19:25 * 17:31 17:31 k'ojin bel - Felist'inə k'ojurxoy bul hamavare bake.

T'iya c'öşin tərəfi k'as'k'alent'un laşe. Amdarxon içoğoy gele vaxt'a k'ojin belt'un c'ovakeste: əşt'unbe, afırt'unpe, useni eğarix vədəmoğö t'et'iya bast'unk'e. † 17:31 17:31 Mat'.

24:17-18; Mrk'. 13:15-16 ‡ 17:32 17:32 Burq. 19:26 § 17:33 17:33 Mat'. 10:39; 16:25; Mrk'. 8:35; Luk'. 9:24; İoan. 12:25

sunt'u ext'alt'un, t'e soğo isə mandale. * 36 Çölö bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğo isə mandale».

37 Şot'oxun xavart'un haq'i: «Ay Q'onçux, me əşurxo maya bakala?» Şot'in isə pine: «Cəmdəy mayanesa, q'irğiyoخال t'iya gireğale». †

18

Süpür çuğoy q'a insafsuz divanbali barada məsələ

1 İsusen İz şagirdxoynak' həmişə afırıp'i urufaxun maq'at'un bit'i pi sa məsələne eçeri: 2 «Sa şəhərə sa divanbale baksa. Şot'in nə Buxaçuğ tene çalxsay, nə amdarxo tene hörmətsay. 3 Hat'e şəhərə sa süpür çuuxal baneksa. Çuğon t'e divanbali t'öğöl hari nexə: "Bez rəgibəxun bakala məhkəmin əslə hun bəğa". 4 Ama divanbalen sa heq'ədər vaxt' mot'o əməlsun çurtenesa, oşa isə için içeynak' metərə fikirbsa: "Düze, zu nə Buxaçuğ tez çalxsə, nə amdarxo tez hörmətsə, 5 ama me çuğon bez zəhlə şipsuna görə iz əslə bəğoz, tene bez ümüğə taşale"».

6 Oşa Q'onçuğon pine: «İnanbaksa me haq'suz bakala divanbalen k'ə nex? 7 Kot'in ketərə bsasa, t'e vədə Buxaçuğon hetərə bon? Yəni İz c'ək'p'it'oğoy, üşə-ğena İçuxun köməy çureğalt'oğoy əslə bəği düzgün q'ərar tene c'evk'on ki? Şot'oğə gele yaq'bəgesedon ki? 8 Vəx nexzu: şot'oğoy əslə usumluğen bəğale. Ama Amdari Ğar eğat'an oçali çoyel Buxaçuğə vəluğ bəğəbale?»

Farisey q'a naloggirbali barada məsələ

9 İçoğə düzgün hesabbi, t'iyəmit'oğə isə oq'a sakala amdarxoynak' İsusen me məsəlinəne eçeri:

10 «Sa ği p'ə tan afırıpseynak' xramat'un baysa. Soğə farisey, t'iyəmino isə naloggirbal.

11 Fariseyen turel çurpi iz barada metərə afırıpəsa burqi: "Ay Buxaçux, Va şükürəzbsa ki, zu nə t'iyəmit'oğollarik' amdarfūq'k'al, haq'suz, q'ert'ay çuğoy loxol bəğal tezu, nəəl ki me naloggirbalt'ullarik'. 12 Şamat'e p'ə kərəm ğuruxez efsa, bütüm bez q'azanci vis' paye sunt'ual tast'a".

13 Naloggirbal isə əxil çurpi, iz pulmoğə göynul alabsunal q'inebsa. Saycə iz bel t'api nexey: "Ay Buxaçux! Za günaxkərə gorox eki!"

14 İşə Zu vəx nexzu: t'e farisey təə, naloggirbale Buxaçuğoy piyəs düzgün ak'əsi iz k'oya taşi. Şot'aynak' ki, için içü ala biq'alo oq'a bakale, içü oq'a biq'alo isə ala». *

İsusi əyloğə xeyir-bərəkət tast'un

(Mat'. 19:13-15; Mrk'. 10:13-16)

15 Amdarxon İsusi t'öğöl körpə əyloğoval et'unşt'ay ki, Şot'in xeyir-bərəkət tast'eynak' İz kula şot'oğoy loxol laxane. Şagirdxon isə mot'o ak'i şot'oğə İşa tet'un barti. 16 Ama İsusen əyloğə İz t'öğöl k'alpi pine: «Bartanan əylux Bez t'öğölq'at'un hari. Şot'oğə galmadanan! Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ metərt'oğoye. 17 Vəx serinaz nex:

* 17:35 17:34-35 Mat'. 24:40-41 † 17:37 17:37 İov. 39:30; Mat'. 24:28 * 18:14 18:14 Mat'. 23:12; Luk'. 14:11

šiin Buxaçuğoy padçağluğa sa əyel k'inək' nu q'abulbayin, t'iya sal sa vədine bayes tene bakon».

Var-dövlət q'a Buxaçuğoy padçağluğ
(Mat'. 19:16-30; Mrk'. 10:17-31)

¹⁸ Sa kalaluğbalen İsusaxun xavare haq'i: «Ay saat' Məəlim, zu k'ə baz ki, həmişəluğ yəşəyinşə miras k'inək' haq'az?» ¹⁹ İsusen şot'o pine: «Za het'aynak'en saat' nexə? Saat' bakalo tək Buxaçuxe. ²⁰ Şot'ay əmirxo avanu: "Əxlagsuzluğ ma ba, besmaba, başmaq'a, əfçidən şuk'k'ali əleyinə şahidluğ ma ba, bava-nana hörmətba"». †

²¹ Şot'in isə pine: «Mot'oğə bitova əyelluğaxun əmələzbsa». ²² Mot'o ibakat'an İsusen şot'o pine: «Vi sa şey kame: hik'k'ə buvaxsa toydi kəsibxo payba. T'e vədə göynul vi var-dövlət bakale. Oşa qaybaka, Bez bač'anexun eki». ²³ Şot'in isə me əyitmoğə ibaki pərte baki, şot'aynak' ki, gele dövlətlüney.

²⁴ İsusen şot'ay pərt baksuna ak'i pine: «Var-dövlət bakalt'oğəynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun heq'ədər çətine! ²⁵ Serine ki, buşə bəke deşiyexun c'ovaksun dövlətlü amdari Buxaçuğoy padçağluğa baysunaxun hasande». ²⁶ Mot'oğə ibakalt'oğon pit'un: «Ketəresa, şuva çark'eşes bakon»? ²⁷ Şot'in isə pine: «İnsanxoynak' мүmkün nu bakala əşurxo Buxaçuğəynak' мүmküne».

²⁸ T'e vədə P'et'eren pine: «Mone, yan hər şeyə bosı vi bač'anexunyan hare». ²⁹ İsusen şot'oğə pine: «Vəx serinaz nex: Buxaçuğoy padçağluğəynak' iz k'oja, iz çuğə, iz viçimoğə, iz bava-nana, nəəl ki əyloğə efi t'etər sa amdar tene bakal ki, ³⁰ me dünyəne şot'oxun hema q'at gele, gələcəyə isə həmişəluğ yəşəyinş nu haq'ane».

İsusen İz p'uri-bəyinbaksuni barada xibimci kərəm xavare tast'a
(Mat'. 20:17-19; Mrk'. 10:32-34)

³¹ İsusen İz p'as'se şagirdə t'ödx zapi şot'oğə pine: «Mone, yan Yerusəliməyan taysa, xavareçəlxonAmdari Ğare barada şampiyoroxal bito bex p'ap'ale. ³² Şot'o Buxaçuğə nu vəkəlxoy kiyel tadalt'un, lağa haq'alt'un, tək'irbalt'un, Şot'ay çoyel çuk'alt'un. ³³ Şot'o tatarlayinşi oşa bəsp'alt'un. Xib ğinaxun oşa isə Şə bəyinbakale».

³⁴ Aşa şagirdəxon me əyitmoğəoxun hik'k'al q'amış tet'unbaki. Me əyitmoğəy məənə c'ap'e mandı, şot'oğonal Şot'ay pit'oğə tet'un q'amışaki.

İsusi k'aç'i amdari pulmoğə qaypsun
(Mat'. 20:29-34; Mrk'. 10:46-52)

³⁵ İsus Yerixoya İşalayinşakat'an sa k'aç'i amdar yaq'e t'öğöl arsi dilənçilüğəbsay. ³⁶ K'aç'i amdaren iz t'öğöləxon gele amdar c'ovaksuna ibaki xavare haq'i: «K'ə bake?» ³⁷ Şot'o pit'un: «Nazaret'lu İsusə memiin c'ovaksa».

³⁸ T'e vədə şot'in harayepi: «Ay Davidi Ğar İsus, za gorox eki!» ³⁹ Bəş tağalt'oğon şot'o q'adağanbi şipbsunt'un çuresay, ama şot'in samalal ost'aare haraypi: «Ay Davidi ğar! Za gorox eki!» ⁴⁰ İsusen çurpi əmirebi ki, şot'o İz t'öğölq'at'un eçeri. Amdar İşalayinşakat'an

İsusen şot'oxun xavare haq'i: ⁴¹ «K'ən çuresa vaynak' baz»? Şot'in pine: «Ay Q'onçux, bez pulmoğon ak'eğ'an». ⁴² İsusen şot'o pine: «Vi pulmux qayeşeq'an, vi vë baksunen va çark'esedi». ⁴³ Hat'e saad me amdari pulmux qayesi, şot'inal Buxaçuğö alxışp'i İsusi bač'anexune taşi. Amdarxonal mot'o ak'i bitot'in Buxaçuğö alxışt'unbi.

19

İsus q'a Zak'k'ay

¹ İsus Yerixoya başi t'et'iin c'ovaneksay. ² T'et'iya naloggirbalxoy kalo bakala Zak'k'ay s'ila sa dövlətlü işq'are buy. ³ İsus ak'seynak' içu besebsay. Ama iz boy oq'oloy baksuna görə amdarxoy kiyexun Şot'o ak'es tene baksay. ⁴ Şot'o görəl bəş t'it'eri sa incilnə xodane laşi ki, İsus t'et'iin c'ovakat'an ak'ane.

⁵ İsus t'e gala p'ap'at'an ala bəği pine: «Zak'k'ay, usum oq'a şiki. Ğe Zu vi k'oya mandalazu». ⁶ Şoval usum oq'a şiri İsus mūqluğen q'abulebi. ⁷ Amdarxon mot'o ak'i t'ot'opsat'un burqi: «Taşi sa günaxkəri k'oyane q'onağ baki!»

⁸ Zak'k'ay isə turel hayzeri Q'onçuğö metərə pi: «Ay Q'onçux, bez var-dövləti qıt'u kəsibxo payboz, şuxunal haq'suz sa şey ext'ezsə, bip' q'at avuz qaydoz». ⁹ İsusen şot'o pine: «Ğe me k'oya çark'esune hari, şot'aynak' ki, me amdaral Avrahəmi ğare. ¹⁰ Axiri Amdari Ğar açit'oğö qəveşi çark'est'eynak'e hare».

Amanat təngin barada məsələ (Mat'. 25:14-30)

¹¹ İsusen amdarxoynak' sa məsələl exlətebi, şot'aynak' ki, Şo ene Yerusəlima işalayınşakeney, amdarxonal t'etərt'un fikirbsay ki, Buxaçuğoy padçağluği eyseynak' male mande. ¹² İsusen pine: «Sa s'ila amdar əxil sa ölkinə yaq'ane bafst'a ki, t'iya iz padçağ baksuna təst'igbi qaybakane. * ¹³ Tağalt'uxun bəş iz nökerxoxun vis' tana k'alene, şot'oğö vis' mina † tənginə tadi nexə: "Zu eğamin me tənginen alverbanan".

¹⁴ Ama t'e ölkən amdarxon şot'o nifrətbsuna görə şot'ay bač'anexun elçiğö yaq'abi pest'unst'a: "Me amdari beş padçağ baksuna çurteyansa".

¹⁵ Ama me amdar padçağ baneksa. Qaybakat'an isə təngə tadi nökerxo izi t'öğöl k'alpest'i şot'oğöy heq'ədər q'azayınşbsunane avabaksun çuresa. ¹⁶ Samcit'in hari nexə: "Ağa, vi sa minan vis' minane eçere". ¹⁷ Ağan şot'o nexə: "Dirbaşnu, bez şaat' nöker. Ən mis'ik' sa əşləst'a ext'ibərli c'eyşuna görə va vis' şəhəri loxol kalaluğbsunaz ext'ibərbsa". ¹⁸ P'əmcit'in hari nexə: "Ağa! Vi sa minan qo minane eçere." ¹⁹ Ağan şot'o "vaal qo şəhəri kaloz laxsa" nexə.

²⁰ T'iyəmint'in isə hari nexə: "Ağa! Mo vi vis' mina, kot'o dəsmərə bəc'ürpi eze. ²¹ Şot'aynak' ki, vaxun q'izbe. Axiri hun gorox nu eğala sa amdarnu. Nu laxi ganuxun exenst'a, nu ezbi ganuxun exenbsa". ²² Ağan şot'o nexə: "Ay pis nöker, va vi jomoxun eğala əyitmoğon

* **19:12** 19:12 T'e döürəst'ə Rime İmperiin sa bölgən padçağ c'ək'eşi amdar iz kalaluğa burqsunaxun bəş süft'ə Rima taşi iz padçağluğa təst'igbakalaney. † **19:13** 19:13 mina - 100 dirhəmə barabar, 100 ğilüğ maşey.

biq'oz! Huncə nexnu ki, bezi q'əddar baksuna, nu laxi ganuxun exst'una, nu bit'i ganuxun exbsuna avanuy. ²³ P'oy t'e vədə het'u görə bez tənginə faizen ten tade ki, zu eġat'an bez laxit'uxun avuzin ext'az?"

²⁴ Oşa iz t'ödx bakal't'oġo nexse: "Me amdari kiyexun tənginə ext'i vis' mina bakal't'u tadanan!" ²⁵ Şot'o next'un: "Aġa, axırı şot'ay ene vis' mina bune!" ²⁶ Ama şot'in çoġabe tast'a: "İsə ibakanen, vəx nexzu: şust'a bune, şot'o samalal gele tadeġale, şust'a tenosa, iz kiye bakaloval haq'eġale. † ²⁷ Bezi içoġoy loxol padçaġ baksuna nu çureġala bez düşmənxo isə miya eçanan, bez piin bəş içoġoy bula bot'anani!"»

İsusi Yerusalisa baysun

(*Mat'. 21:1-11; Mrk'. 11:1-11; İoan. 12:12-19*)

²⁸ İsusen me məsəlinə exlətp'it'uxun oşa p'urum bəş baft'i Yerusali-imaçe taşi. ²⁹ Zeytuni buruġoy döşel bakala Bet'fagen q'a Bet'anya uk'ala ayizmoġo İşalayınşakat'an, Şot'in İz şaġirdxoxun p'ranna bəş yaq'abi pine: ³⁰ «Ef bəş bakala ayize takinan. T'iya baġat'an hələ şuk'k'alən nu c'idi, ġaç sa eleme bala bəġəbalnan. Şot'o şadbi miya eçanan. ³¹ Şiin vəxun "het'aynak'nan me eleme balina şadbsa?" xavar haq'ayin, upanan: "Q'onçuġone lazım"».

³² Şaġirdxonal taşi bitova içoġo pi k'inək' at'unk'i. ³³ Şot'oġon eleme balina şadbat'an şot'ay q'onçuġon xavare haq'i: «Me eleme balina het'aynak'nan şadbsa?» ³⁴ Şot'oġon çoġabt'un tadi: «Mo Q'onçuġone lazım». ³⁵ Şot'oġon eleme balina İsusi t'öġöl et'unçeri, oşal t'e eleme loxol içoġoy paltara lap't'i İsusə şot'ay loxol arsev't'unk'i. ³⁶ Şo tanesay, amdarxonal Şot'ay taġala yaq'a içoġoy paltarxot'un past'st'ay.

³⁷ İsus hari Zeytun buruġoy döşel p'ap'at'an t'iya bakala şaġirdxon içoġoy ak'i bito möcüzöġo görə müq baki, Buxaçuġo ost'ar səsen alxışpsat'un burqi:

³⁸ «Q'onçuġoy s'iyen eġala padçaġa xeyir-bərəkətq'an baki!

Göynul şip'luġ, ən alloyluġxo alxışq'an baki!» §

³⁹ Amdarxoy arane bakala bəzi fariseyxon Şot'o pit'un: «Məəlim, vi şaġirdxoy səse bot'a!» ⁴⁰ Ama İsusen şot'oġo metəre çoġab tadi: «Vəx nexzu, əġər korox şip' çurk'ayin, jeyurxo muzal bakale!»

İsusi Yerusalimeynak' önöpsun

⁴¹ İsus Yerusalisa İşalayınşakat'an şəhərə ak'i şot'aynak' önönepi. ⁴² Şot'in pine: «K'ə bakoniy, hun ġeq'a bakayin va serluġa taşala yaq'a q'amışakinuy! Ama me yaq' hələ ki vaynak' c'ap'e. ⁴³ İşəəl, va t'etər sa ġimxone yaq'bəsa ki, vi düşmənxon va haq'seynak' eçeri vi q'alın tume k'ul şipi oçala şot'oxun barabar balt'un. Şot'oġon vi bip' t'öġə biq'i va hər tərəfəxun sıxışt'ırışalt'un. ⁴⁴ Vaal, vi boş bakala amdarxoval əfçibalt'un. Vast'a sa jəna jəne loxol tet'un bark'al, şot'aynak' ki, Buxaçuġoy va İşalayınşakala vədinə ten q'amışaki».

İsusi alverçiġo xramaxun şəp'esun

(*Mat'. 21:12-17; Mrk'. 11:15-19; İoan. 2:13-22*)

⁴⁵ Oşa İsus xrame mæalne başi t'et'iya alverbaltoğo şəp'esane burqi.
⁴⁶ Şot'oğo metərə pi:

«"Bez k'oj afırıbseynak' bakala k'oj bakale" *
 pine şameşe. Ama vən şot'o fūq'k'alxoy mesanan c'urevk'e!»

⁴⁷ İsusen hər ği xrama zomebsay. Samci bəyinşxon, k'anun zombalxon q'a azuk'i sanballu amdarxon isə Şot'o bəspseynak' yaq't'un qəvesay. ⁴⁸ Ama mot'o hetər balt'un avatet'uniy, şot'aynak' ki, amdarxo dim İz hərrəminet'un baksay, Şot'ay jomoxun c'eğala sa əyitəl tet'un c'ovakest'ay. †

20

İsusa tadeşi ext'iyər

(Mat'. 21:23-27; Mrk'. 11:27-33)

¹ Ğimxoy sa ği İsusen xrama amdarxo zombi hamal Müq Xavara yəymişat'an samci bəyinşxo, k'anun zombalxo saal ağsaq'q'alxo Şot'o İşalayınşaki ² pit'un: «Upa bəyn, Hun me əşurxo mani ext'iyərenen bsa? Va me ext'iyərə şina tade?» ³ İsusen şot'oğo metərə coğab tadi: «Zuval vəx metər sa sual tadoz. Za upanan: ⁴ İoanen k'unuk'bseynak' ext'iyərə mayina haq'ey? Göynul bakala Buxaçuğoxun, yoxsa amdarxoxun?»

⁵ Şot'oğonal içoğoy arane maslaatp'i metərt'un pi: «Əgər uk'ayan "Buxaçuğoxuney", t'e vədə "p'oy het'aynak' şot'o vətənanbaki?" uk'ale. ⁶ Uk'ayan "amdarxoxuney", dirist' azuk'en yax jəlayınşebon. Şot'aynak' ki, amdarxon İoani xavareçal baksuna vət'un».

⁷ Axırdal Şot'o "yan avateyan mayina" pit'un coğab tadi. ⁸ İsusen isə şot'oğo pine: «T'e vədə Zuval vəx me əşurxo mani ext'iyəren bsuna uk'alatez».

Pis bağbanxoy barada məsələ

(Mat'. 21:33-46; Mrk'. 12:1-12)

⁹ Mot'oğo pit'uxun oşa İsusen amdarxoynak' metər sa məsələne exlətpsa burqi: «Sa amdaren t'ulluğə lasaksa. Oşa t'e t'ulluğa bare vədine içu p'ap'ala paya tast'uni şərten bağbanxo tadi q'erəz ölkinəne taysa. Şo t'et'iya boxoy vaxt' manst'uni s'iyene taysa. * ¹⁰ Hari t'ul p'ap'i vədine t'e bağbanxoy t'öğöl iz nökerəne yaq'absa ki, izi paya şot'oğoxun ext'ane. Ama t'ulluği əşp'alxon t'e nökerə t'api kul ams'i yaq'at'unbsa. ¹¹ T'ulluği q'onçuğon q'erəzəl sa nökerə yaq'absa, ama bağbanxon mot'oval t'api biyaburt'unbsa, kul ams'i qoşt'un yaq'absa. ¹² T'ulluği q'onçuğon xibimci nökerəl yaq'anebsa, ama bağbanxon şot'oval yaralayınşi şəp't'unsa. ¹³ T'e vədə t'ulluği q'onçuğon nexə: "İsə k'ə baz? Barta bez bakal nu bakal sa ğara yaq'abaz, bərkə şot'o hörmətbat'un". ¹⁴ Ama bağbanxon şot'o ak'i içoğoy arane exlətp'i next'un: "Mo varise! Ekinan kot'o bəsp'en ki, miras yaxq'an mandı". ¹⁵ Haketərəl bsat'un, şot'o t'ulluğaxun c'evk'i best'unbsa.

İsə ef zənden, t'ulluği q'onçuğon şot'oğo k'ə bale? ¹⁶ Şot'in hari me bağbanxo əfçibale, t'ulluğa isə q'erəzt'oğo tadale». Amdarxon mot'o ibaki "Buxaçuğon maq'an bi!" pit'un.

* 19:46 19:46 İsa. 56:7; Yer. 7:11 † 19:48 19:47-48 Luk'. 21:37 * 20:9 20:9 İsa. 5:1-7

17 Ama İsusen şot'oğoy piin boş bəği pine: «P'oy me Şam k'ə upsuna? "Barizap'k'alxon bosı jë

Ən vacib t'öğün jëne baki". †

18 Me jëne loxol bitalo şareğale, jë mat'ay loxol bitayin isə şot'o ç'ak'k'ale».

19 K'anun zombalxon q'a samci bəyinşxon q'amişt'unbaki ki, İsusen me məsəlinə içoğoy baradane exlətp'i. İmkan bakiniy Şot'o hat'et'iya bit'unq'oy, ama amdarxoxun q'it'unbsay.

Hər tani iz haq'q'

(*Mat'. 22:15-22; Mrk'. 12:13-17*)

20 K'anun zombalxon q'a samci bəyinşxon İsusı baç'anexun busmişt'unbsay. Şot'ay t'öğöl sa hema amdaral yaq'abet'unıy. T'e amdarxon içoğə təmiz ak'est'i dim İsusı t'öğöl bakalat'unıy, İz jomoxun sa sərf əyit c'eğala k'inək' isə Şot'o biq'i Rimen təyinbi kalat'ay kiyel tadalat'unıy. 21 Şot'oğon İsusaxun xavart'un haq'i: «Məəlim, yan avayan ki, Hun düzən əyitp'i zombsa, şuk'k'aleynak'al tərəfkəşlüğ tenbsa. Buxaçuğoy yaq'a düzən zombsa. 22 İsə upa bəyn, beşi Rime imp'erat'ora nalog tast'un düze, yoxsa təə?»

23 Ama İsusen şot'oğoy bic'luğa q'amişaki metərə pi: 24 «Za sa dinar ak'est'anan. Şot'ay loxol bakala şikil q'a s'i şiya?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «İmp'erat'ori». 25 İsusen şot'oğə pine: «T'e vədə imp'erat'ori haq'q'a imp'erat'ora, Buxaçuğoy haq'q'a isə Buxaçuğə tadanan».

26 Metər, İsusə amdarxoy bəş əyiti loxol biq'es tet'un baki. Şot'ay coğabal mat mandı şip' çurt'unpi.

Bəyinbaksuni barada sual

(*Mat'. 22:23-33; Mrk'. 12:18-27*)

27 Bəyinbaksun tene bu uk'ala sa hema saduk'eyen‡ İsusı t'öğöl hari xavare haq'i: 28 «Məəlim, Moiseyen yaynak' metərə şampe: "Əgər sa amdari laşk'oy baki viçi əyelsuz biyayin, şot'in t'e viçey süpür mandı çuğə haq'i p'uri viçey nəsilə davam beq'an".

§ 29 Məsələn, vüğ viçinə baksa. Samcit'in sa çuuxe haq'sa, içoğoy əyel bakinut' bisane. 30 Oşa p'əmcı viçene me çuğə haq'sa, ama şoval içoğoy əyel bakinut' bisane. 31 Oşa xibimcit'inal şot'o haneq'sa. Haketər vüğ viçey vüğəranal me çuğə haq'i, ama içoğoy əyel bakinut' bisat'un. 32 Axırda me çuux içal bisane. 33 P'oy isə p'uriyoroş bəyinbakat'an me çuux şot'oğoy mat'ay çuux bakale? Axırı, vüğ viçey vüğəranal me çuğə haq'eney».

34 İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «Me döörin amdarxo laşk'oyt'un baksa, işq'arat'un taysa. 35 Ama p'urit'oğoy bəyinbakit'uxun oşa həmişəlüğ yəşəyinqə layiğ hesabkaloroş isə nə laşk'oy tet'un bakal, nə işq'ara tet'un tağal. 36 Ene biyalatet'un, şot'aynak' ki, angelxo oşq'ardalt'un, bəyinbakala ğarmux baksuna görəl şoroş Buxaçuğoy ğarmuxt'un. 37 Moiseyenal şaşə barada bakala hadisinə şamk'at'an Q'onçuğə "Avrahəmi Buxaçuş, İsaak'i Buxaçuş

† 20:17 20:17 İvel məğ. 118:22 ‡ 20:27 20:27 saduk'eyen - Rime hökmətəxun ğaç bakala arist'ok'rat p'art'iya. İvel Şamaxun tək Moiseyi qo girkət'un q'abulbsay, nə bəyinbaksuna, nə angelxo, nəəl axırncı ğine tet'un vəbaksay. § 20:28 20:27-28 K'an. 25:5; Ap'ost'. 23:8

saal İak'ovi Buxaçuxe" nexe. Metər, Moiseyen içinal p'urit'oğoy bəyinbaksunane ak'est'a. * 38 Buxaçux p'urit'oğoy tene, dirist't'oğoy Buxaçuxe, axırı Şot'aynak' bito dirist'e».

39 K'anun zombalxoy bəzıt'oğon metərt'un pi: «Məəlim, Hun he gözəlen pi». 40 Eneyal İsusaxun sa şey xavar haq'suna zap't'unşi.

Xrist'os şi Ğara?

(*Mat'. 22:41-46; Mrk'. 12:35-37*)

41 T'e vədə İsusen şot'oğoy pine: «Het'aynak't'un nex ki, Xrist'os Davidi Ğare? 42-43 Axırı Daviden için "İvel məğurxo" girke boş "Q'onçuğon bez Q'onçuğoy pine:

Zu Vi düşmənxo Vi turin oq'a sakamin

Bez yön tərəf arsa" †
pene.

44 Metərлуğen, Daviden Şot'o "Ağa" pine k'ale. T'e vədə Şo hetərə Davidi ğar bakes bakon?»

K'anun zombalxoxun vəx bəğanan

(*Mat'. 23:5-7; Mrk'. 12:38-40*)

45 Amdarxon bitot'in me əyitmoğoy ümüxlaxat'an, İsusen İz şagirdxo pine: 46 «K'anun zombalxoxun vəx bəğanan. Şot'oğoy çureğalo boxoy paltar lapi tarapsun, amdarxoy içoğoy bazarın meydanxo ak'i p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsun, sinagogxo q'a q'onaxluğxo best'a arst'une. 47 Şot'oğon süpür çupuğoy dövlətə ut'unksa, oşa isə içoğoy ak'est'eynak' boxoy afirit'unne. Me amdarxoy caza lap bihi bakale».

21

Süpür çuğoy nəzir

(*Mrk'. 12:41-44*)

1 İsusen xrama bakala nəziri q'utin t'öğöl nəzir laxala dövlətlü amdarxone bəğsay. 2 Şot'in sa kəsib süpür çuğoyal nəziri q'utina p'ə lep't'on * təngə laxsuna anek'i.

3 İsusen pine: «Vəx düzinəz nex: me kəsib süpür çuğon bitot'uxun gele təngəne laxi. 4 Şot'aynak' ki, bitot'in içoğoy bakala ganuxunt'un laxi, me çuğon isə iz kəsib ganuxun, iz xaşluğeynak' kiyel bakalt'une tadi».

Dünyəni axırı İşalayınşaksuni nişanxo

(*Mat'. 24:1-28; Mrk'. 13:1-23*)

5 T'iya bakalt'oğon xrame q'əşəng jəyurxoxun, Buxaçuğoy s'iyal laxesi payurxoxun exlətp'at'an İsusen pine: 6 «T'ətər ğimxo eğale ki, vən memiya ak'alt'oğoxun hik'k'al tene mandal. Jəne loxol jə tene mandal, bito oçalaxun barabar bakale».

7 Şot'oxun xavart'un haq'i: «Məəlim, me Vi piyorox hevaxt' bakale? Me əşurxoy İşalayınşaksuna mani möcüzəlü nişanxon ak'est'ale?»

8 İsusen pine: «Eht'iyat'lu bakanan, feret' ma bakanan! Şot'aynak' ki, Bez s'iyen gele amdaren hari "zu Şozu", "vaxt' İşalayınşakene" uk'ale. Şot'oğoy baç'anexun ma baft'an. 9 Davoğoy q'a amdarxoy eşesuni

* 20:37 20:37 C'eys. 3:6 † 20:42-43 20:42-43 İvel məğ. 110:1 * 21:2 21:2 lep't-on - ən mis'ik' təngə

s'iya ibakat'an ma q'ıbanan. Şot'aynak' ki, morox süft'ə bakalane. Ama mo hələ axır tene».

¹⁰ Oşa şot'oğometərə pi: «Azuk' azuk'i, padçağluğ padçağluğı loxol eşeğale. ¹¹ Ost'aar oçal galpsunxo, hər gala busaluğ, pis azarxo saal dəhşətlü əşur bakale, göyenal yax möcüzəlü nişanxo ak'est'ale.

¹² Ama bito me əşurxoxun bəş Za görə vəx biq'alt'un, təqıbbalt'un, zindanxo badalt'un. Vəx sinagogxo q'a padçağxoy saal kalaluğbalxoy bəş coğab tast'eynak' taşalt'un. ¹³ Morox vəynak' Müq Xavara yəymışbseynek sa fürsət bakale. ¹⁴ Vənal saturbəş k'ə coğab tast'uni barada ma fikirbanan. ¹⁵ Şot'aynak' ki, Zu vəx t'etər sa exlətpsuni yönə avabaksun q'a haq'ıl tadoz ki, ef bəş c'eğalt'oğoy saycət'in nə ef sa əyitə p'ə bes tene bakal, nəəl ki şot'ay bəş çurpes tene bakal. † ¹⁶ T'etər bakale ki, vəx lap ef nanoğon, bavoğon, viçimoğon, q'oomxon q'a dost'urxonal biq'est'alt'un, vəxun bəzit'oğobesp'esaldalt'un. ¹⁷ Za görə bitot'in vəx nıfrət balt'un. ‡ ¹⁸ Ama ef belxun sa popal kam tene bakal. ¹⁹ Hər şeyə portbsunen ef elmoğob çark'est'alnan.

²⁰ Q'oşunxoy Yerusalmi bip' t'öğə haq'layınşbsuna ak'at'an avabakanan ki, şot'ay vərən baksuni vaxt' ıšalayınşakene. ²¹ T'e vədə İudeyina bakalorox bito buruxmoğob'at'un t'it'eri, barta şəhərə bakalorox t'etiin c'ereq'at'un, şəhərəxun t'öox bakalorox isə t'etiya maq'at'un başı. ²² Şot'aynak' ki, me ğimxo həyif haq'ala ğimxo bakale, bito samesiyorox bex p'ap'ale. § ²³ T'e ğimxost'a bıhi çupuğoy q'a döş tadala çupuğoy vay hala! Şot'aynak' ki, me ölkın bel kala bələ eğale, Buxaçuğoy əcuğal me azuk'i bel barale. ²⁴ Şorox q'ılincaxun biyalt'un, q'erəz millətxonal şot'oğobıy badi içoğoy əsir balt'un. Hametərəl, Yerusalm q'erəz millətxoy kiyel bakala vaxt' çark'amin, şəhər şot'oğob turin oq'a çaxçuxəğale.

Amdari Ğare eysun

(*Mat'. 24:29-35; Mrk'. 13:24-31*)

²⁵ Göynul bakala bəğen, xaşen, muç'uliğon möcüzəlü nişanxo ak'est'alt'un. Millətxo oçalı çoyel bakala dənizi gürultınaxun q'ıya baft'alt'un, şot'oğon koruğ ak'alt'un. * ²⁶ Oçalı loxol eğala bəlinəxun amdaxon içoğob ačesp'alt'un, şot'aynak' ki, göynul bakala p'lanet'xo jik'eğale. ²⁷ T'e vədə şot'oğon Amdari Ğare asoyxoy loxol tamtarəğen q'a İz kala zoren eysuna ak'alt'un. ²⁸ Me əşurxo bex p'ap'sa burqat'an tikbaki ef bula alabanan, şot'aynak' ki, ef çark'esun ene ıšane».

²⁹ Oşa İsusen şot'oğobnak' sa məsələl eneçeri: «İncilnə xoda q'a mandı xodurxo bəğanan: ³⁰ şot'oğon xazal qayk'at'an vən mot'o ak'i avananbaxsa ki, yəy ene ıšane. ³¹ Haketərəl vən me şeymoğob burqesuna ak'at'an avabakanan ki, Buxaçuğob padçağluğ ıšane. ³² Vəx düzinəz nex: hələ me nəsil c'ovaki tağamin morox bito bex p'ap'ale. ³³ Göy q'a oçal c'ovaki tanəğon, ama Bezi əyitmux sal sa vədə c'ovaki tene tağon.

³⁴ Bəğanan ki, ef fikir tarapsuni, uğsuni saal hetər yəşəyınşbsuni loxol maq'an baki, tene t'e ğinen vəx bürdən biq'ale, sal ef xavaral tene bakal! ³⁵ Axırı t'e ği oçalı çoyel yəşəyınşala amdaxoy bitot'aynak'

† 21:15 21:14-15 Luk'. 12:11-12 ‡ 21:17 21:12-17 Mat'. 10:17-22 § 21:22 21:22 Yer. 5:29; Hos. 9:7 * 21:25 21:25 İsa. 13:10; Yez. 32:7; Yol. 2:31; Qay. əyit 6:12-13

eğale. ³⁶ Vənal ef bel eğala me bəloğoxun çark'esi Amdari Ğare bəş çomas'i çurpes bakseynak' afırıpsunaxun çurmapanan».

³⁷ İsusen hər ği xrama amdarxo zomebsay, üşena isə taşi Zeytuni burux uk'ala galane c'ovakest'ay. † ³⁸ Savaxt'an üşenen isə camaat İsusə ümüxlaxseynak' şot'ay t'öğöl, xramat'un eysay.

22

İsusa bəspseynak' həzirluğ bəğsun

(Mat'. 26:1-5; Mrk'. 14:1-2; İoan. 11:47-53)

¹ Əyinsuz Şume axsibay İşalayınşebaksay. Me axsibayi s'iya C'ovaksuni axsibayal next'uniy. * ² Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon camaati İsusə baç'anexun taysunaxun q'it'unbsay, şot'aynak'al şot'o bəspseynak' sa yaq't'un qəvesay.

İuday İsusə toyst'un

(Mat'. 26:14-16; Mrk'. 14:10; İoan. 13:18-30)

³ Hame vədə Şeytan p'as'se şagirdaxun soğə bakala, İsk'ariot' k'aleğala İuday boşə başi. ⁴ Şot'inal taşi samci bəyinşxoxun q'a xrame q'aroolçığoy kalat'oğoxun İsusə şot'oğoy kiyel mani yönen tast'uni barada exlətebi. ⁵ Şorox müqt'unbaki, şot'o təngə tast'unat'un əyit tadi. ⁶ İudal irəzine baki. Şot'in İsusə camaataxun c'əp'k'in şot'oğoy kiyel tast'eynak' yaq'e qəvesa burqi.

Axırncı biyəsin ukun

(Mat'. 26:17-30; Mrk'. 14:12-26; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25)

⁷ Əyinsuz şume axsibayi C'ovaksuni axsibayi q'urbanluğ q'uzina şamk'ala ği hare. † ⁸ İsusen P'et'era q'a İoana bəş yaq'abi pine: «Takinan, yaynak' axsibayi ukuneynak' həzirluğ bəğanan». ⁹ Şot'oğon isə İsusaxun xavart'un haq'i: «P'oy həzirluğa maya bəğen?» ¹⁰ İsusen şot'oğə pine: «Bəğanan, vən şəhərə bağat'an ef bəş gamaten xe taşala sa amdar c'eğale. Şot'ay baç'anexun takinan, şə bağala k'oya bakinan. ¹¹ T'e k'ojin q'onçuğə upanan: "Məəlimen vaxun xavare haq'sa: <Bez şagirdxoxun sagala C'ovaksuni axsibayi ukuna ukseynak' q'onəği otağ maya?>" ¹² K'ojin q'onçuğon vəx alin k'oya həzərbaki sa otağ ak'est'ale. T'et'iya həzirluğ bəğanan». ¹³ Şot'oğon taşi hər şeyə İsusen pi k'inək't'un ak'i, C'ovaksuni axsibayi ukuneynak' həzirluğa bət'unği.

¹⁴ Ukuni vədə hari p'ap'at'an İsus ap'ost'olxoxun sagala sulfin bel areşi. ¹⁵ İsusen şot'oğə pine: «Zu koruğ aksa burqamin me C'ovaksuni axsibayi ukuna vəxun sagala uksuna gelez çuresay. ¹⁶ Vəx mot'oz nex: Buxaçuğoy padçağluğa C'ovaksuni axsibay k'ə upsuni tam çoyel c'eğamin, Zu me axsibayi ukuna ene ukalatezu».

¹⁷ Oşa İsusen cama ext'i şükürbi pine: «Mot'o ext'anan, ef arane cöybanan. ¹⁸ Vəx nexzu: Buxaçuğoy padçağluğ əğamin Zu t'ulen tadala me baraxunal üğalatez».

19 Oşa İsusen şumal ext'i şükürebi. Şot'o cöybi İz şagirdxo tadi pine: «Mo vöynak' q'urban tadeğala Bez bədəne. Za eyex bast'eynak' metər banan».

20 Haketərəl biyəsin ukunaxun oşa camane ext'i pi: «Me cam vöynak' barala Bez p'iyenğaçeşi Təzə İrəzilüğe. † 21 Ama mone, Za xəyənətbalt'in Zaxun sagala iz kula me sulfinane boxost'a. § 22 Amdari Ğar İçeynak' hetər şameşenesa t'etərə taysa, ama Şot'o xəyanətbala amdari vay hala!» 23 Şagirdxon me amdari içoğoy boşt'an şuva bakes bakon pi sun-sunaxun xavar haq'sat'un burqı.

24 Oşa içoğoy arane ən kalo şu hesabxun baradal sa exlote baki. * 25 Ama İsusen şot'oğoy pine: «Q'erəz millətxoy padçağxonal q'a kalaluğbalxonal amdarxoy loxol kalaluğt'unbsa, oşal içoğoy şot'oğoy havadart'un † hesabbsa. 26 Ama vən metər ma bakanan! Barta ef arane ən kalo ən mis'ik'o k'inək'q'an baki, kalaluğbaloval q'ulluğçı k'inək'q'an baki. † 27 Axırı şuva kalo, sulfin bel arsiyo, yoxsa q'ulluğ balo? Sulfin bel arsiyo tene ki? Ama Zu ef arane q'ulluğçı k'inək'zu. §

28 Zu sinaxoxun c'ovakat'an Zaxun sa gala bakiyoroş vənnan. 29 Bez Bavan Za padçağluğa tapşurbi k'inək', Zuval vəxez padçağluğ tapşurbsa ki, 30 vənal Bez padçağluğast'a Bez sulfin bel arsi kəyi-üğənan, hamal İsraili p'as's'e tayfina divanbseynak' taxt'urxo arşanan.

P'et'eri danmişaksuna saturbēš avabakest'un

(Mat'. 26:31-35; Mrk'. 14:27-31; İoan. 13:36-38)

31 «Simon, Simon! Şeytanen vəx arum k'inək' xaxalaxun c'ovakest'eynak' ene icazina haq'ene. 32 Ama Zu vast'a bakala vėluğ maq'an açi pi vaynak' afırızpi. Oşa hun p'urum Zaç qaybakat'an vi viçimoğoy ük' tada». 33 Şot'in İsusə coğabe tadi: «Ay Q'onçux, zu Vaxun zindanal, bisunal taysuna həzirzu». 34 Ama İsusen pine: «P'et'er, va nexzu: ğe dadalen elk'amin hun Za çalxsunaxun xib kərəm danmişakalnu».

35 Oşa şagirdxoxun xavare haq'i: «Zu vəx təngəsuz, toraysuz, torok'alsuz yaq'abat'an sa şeyaxun koruğ ak'enan?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «Sal sa şeyaxun». * 36 T'e vədə İsusen şot'oğoy pine: «Həysə isə şi ki təngə q'a toray bune şot'o ext'eğ'an. Q'ılinc nu bakalt'inal iz paltara toydi q'ılincq'an haq'i. 37 Şot'aynak' ki, vəx nexzu: İvel şamast'a bakala "k'anuna pozmişalt'oğoxun taye baki" † əyitə tam bex p'ap'esp'iz buq'on. Şot'aynak' ki, Bez barada şameşiyoroş bito bakale». 38 Şot'oğon pit'un: «Ay Q'onçux, mone, memiya p'ə q'ılince bu». Şot'in isə şot'oğoy pine: «Bəse».

İsusi Zeytun buruğoy bel afırıp sun

(Mat'. 26:36-46; Mrk'. 14:32-42)

† 22:20 22:20 Yer. 31:31-34 § 22:21 22:21 İvel məğ. 41:9 * 22:24 22:24 Mat'. 18:1; Mrk'. 9:34; Luk'. 9:46 † 22:25 22:25 havadar - t'iyəmint'oğoy köməybala amdar. Kalaluğbalxoynak' q'a c'ək'eşi amdarxo tadeğala s'i. † 22:26 22:25-26 Mat'. 20:25-27; 23:11; Mrk'. 9:35; 10:42-44 § 22:27 22:27 İoan. 13:12-15 * 22:35 22:35 Mat'. 10:9-10; Mrk'. 6:8-9; Luk'. 9:3; 10:4 † 22:37 22:37 İsa. 53:12

³⁹ İsus c'eri həmişənin k'inək' Zeytun buruğone laşi. İz şagirdxoval İz bač'anexunt'un taşi. ⁴⁰ T'iya p'ap'at'an İsusen şot'oğö pine: «Afırıpnanan ki, sinəyişaksun vəxun əxilq'an baki».

⁴¹ İsus İç isə şot'oğöxun sa jě boses bakala q'ədər aralayışaki, oşa diz çökt'i afırınepi. ⁴² Şot'in metərə pi: «Ay Bez Bava, əgər mümkünesa, me cama † Zaxun əxilba. Ama Bez təə, barta Vi çureğala k'inək'q'an baki». ⁴³ T'e vədə göynuxun sa angel İsusə ak'eşi İçu zore tadi. ⁴⁴ İsusen əzyət aksun samalal ük'en afırınney. Şot'ay ap' oq'a bitala p'iyə k'at'punxo k'inək'ey.

⁴⁵ İsus afırıpıt'uxun oşa hayzeri İz şagirdxoy t'öğöle hari, ama şot'oğö nep'axe ak'i. ⁴⁶ Şot'in İz şagirdxo pine: «Het'aynak'nan bask'e? Hayzeri afırıpnanan ki, sinəyişaksun vəxun əxilq'an baki».

İsusi biq'esun

(*Mat'. 26:47-56; Mrk'. 14:43-50; İoan. 18:3-12*)

⁴⁷ Mone, İsusen metər əyitk'ala vədine, bürdən sa dəst'ə amdare ak'eşi. P'as's'e şagirdxoxun soğö bakala, İuda uk'ala şagird isə t'e dəst'in bəşe taysay. Şo İşalayınşebaki ki, İsusə muçk'ale. ⁴⁸ Ama İsusen şot'o pine: «İuda, yəni Amdari Ğara sa muçbsunenən toyst'a?»

⁴⁹ İsusi hərrəmine bakalt'oğon isə me əşurxo ak'at'an Şot'o pit'un: «Ay Q'onçux, bərkə beş q'ılıncxo ext'en?» ⁵⁰ Hat'e dayğal şot'oğöy sunt'in q'ılıncen duği samci bəyinşxoy kalat'ay nökeri yön ümögö tumexun bonet'i. ⁵¹ Ama İsusen "bəsp'anan!" pi İz kula nökeri ümögöy loxol laxi şot'o q'olayebi.

⁵² Oşa İsusen İz bač'anexun hari samci bəyinşxo, xrame q'aroolçığoy kalat'oğö saal ağsaq'q'alxo pine: «Zu amdar füq'k'alzu ki? Q'ılıncen q'a maqen het'aynak'nan hare Bez bač'anexun? ⁵³ Zu hər ği vəxun sagala xramazuy, t'e vədə Za galtenanst'ay. Ama həysə ef vaxt'e hare - bayinq'luği § kalaluğbala vaxt'!» *

P'et'eri İsusaxun danmişaksun

(*Mat'. 26:57-58; 26:67-75; Mrk'. 14:53-54; 14:65-72; İoan. 18:13-18; 18:25-27*)

⁵⁴ İsusə biq'i tat'unşeri, Şot'o samci bəyinşxoy kalat'ay k'oyat'un eçeri. Samal aralı isə P'et'eral şot'oğöy bač'anexun tanesay. ⁵⁵ Məəlin biyex eçeri aruxt'unbi. P'et'eral hari t'e aruğoy hərrəmine arşit'oğöy arane areşi.

⁵⁶ Aruğoy işğ P'et'eri loxole biti, t'iya bakala çuux nökerxoy sunt'inal şot'o anek'i. Şot'in P'et'eri loxol saal bəği pine: «Moval İsusaxun sagalaney». ⁵⁷ Ama P'et'eren "ay çuux, zu t'e amdara çaltezxsə!" pi danmişebaki.

⁵⁸ Samal oşa q'erəz sa amdarenal şot'o ak'i pine: «Hunal şot'oğöxun soğonu». Ama P'et'eren pine: «Təə, ay işq'ar!»

⁵⁹ Sa saadaxun oşa q'erəz sa amdarene ak'i pi: «Həgigiyal, me amdar şot'oxun sagalaney! Atenank'sa ki, mo galileyalune?» ⁶⁰ Ama P'et'eren pine: «Ay işq'ar, hun het'uxunen əyite avatez».

† 22:42 22:42 cam - İsusi xaçe loxol bisuni nişan § 22:53 22:53 bayinq'luği - yəni, şeytani

* 22:53 22:53 Luk'. 19:47-48; 21:37

Mot'o uk'ala vədine dadalen elepi. ⁶¹ T'e vədə Q'onçuğon fırpı P'et'eri loxole bəği. P'et'eriya Q'onçuğon içü "ğə dadalen elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu" pi əyit eyexe baft'i. ⁶² Şoval t'et'iin c'eri hönkür-hönkür önönepi.

⁶³ İsusı q'aroola zap'k'ala amdarxon isə Şot'o lağa haq'i t'ap't'unney. ⁶⁴ Şot'ay pulmoğə ğac'p'i xavart'un haq'say: «Sa xavareçalluğba bəyn, va şına duği?» ⁶⁵ Şot'o q'erəzəl gele əyitmux pi lağat'un haq'say.

İsus Kala Şurın bəş

(*Mat'. 26:57-66; Mrk'. 14:53-64; İoan. 18:19-24*)

⁶⁶ Kəybakat'an azuk'i ağsaq'q'alxoy, samci bəyinşxoy saal k'anun zombalxoy Kala Şurane gireşi, İsusal içoğoy bəşt'un c'evk'i. ⁶⁷ Şot'oğon pit'un: «Yax düz upa, hun Xrist'osnu?» İsusen şot'oğə pine: «Vəx uk'ayiz, tenan vəbakal, ⁶⁸ vəxun xavar haq'ayiz isə Za coğab tenan tadal. ⁶⁹ Ama mone, mot'oxun oşa Amdari Ğar zorba Buxaçuğoy yön tərəf arsale». ⁷⁰ Şot'oğoy bitot'in xavare haq'i: «İsə Hun Buxaçuğoy Ğarnu?» İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Vənnan nexə ki, Zu Şozu». ⁷¹ T'e vədə şot'oğon pit'un: «Ene q'erəz şahidluğa k'ə eht'iyəcə bu ki? Me əyitə İz jomoxunyan ibaki!»

23

İsus Rimen təyinbi başçı P'ilat'i q'a Galileyin kalo İrodi bəş

(*Mat'. 27:1-2; 11-26; Mrk'. 15:1-15; İoan. 18:28-19:16*)

¹ T'e vədə Kala Şurın üzviyox bito hayzeri İsusə P'ilat'i t'öğölt'un taşeri. ² Şot'o taxsırkər c'evksun çuresi pit'un: «Yan q'ərarayan hari ki, me amdaren beş millətə yaq'nuxune c'evksa. Amdarxo imp'erat'ora nalog tast'una tene bare, içü isə Xrist'os pi padçağə hesabbsa».

³ P'ilat'en Şot'oxun xavare haq'i: «Hun iudeyxoy padçağnu? İsusen coğab tadi şot'o pine: «Hunen metər nex». ⁴ P'ilat'en samci bəyinşxo q'a camaata pine: «Zu me amdarast'a sal sa taxsır atezak'sa». ⁵ Ama şot'oğon içoğoy əyitin loxol çurpi pit'un: «Me amdaren Galileyinaxun burqi me oçalxol şirik' dirist' İudeyina İz zombsunen camaata yaq'nuxune c'evksa».

⁶ P'ilat'en Galileyin s'iya ibaki xavare haq'i: «Me amdar galileyalune ki?» ⁷ İsusı İroden kalaluğbala oçalaxun baksuna avabakiyal Şot'o İrodi t'öğölə yaq'abi. Şot'aynak' ki, t'e vədə İrodal Yerusalimaney.

⁸ İroden İsusə ak'i gele müqebaki. Şot'aynak' ki, Şot'ay barada t'ema ibakeney ki, Şot'o gele vaxt'axun aksune çuresay. Şot'in İsusı içeynak' sa möcüzə ak'est'unane çuresay. ⁹ İroden Şot'o gele sualxone tadi, ama İsusen şot'o sal sa coğab tene tadi.

¹⁰ Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon hayzeri gele əyitmux pi Şot'o taxsırkərt'un c'evksay. ¹¹ İroden q'a iz əsk'əraxon isə İsusı loxol boşşamin axşumpi lağa haq'it'uxun oşa Şot'o padçağ k'inək' lapest'i qaydi P'ilat'i t'öğölt'un yaq'abi. ¹² Süft'ə sunaxun düşmən bakala P'ilat' q'a İrodal t'e ğinaxun oşa dost't'un baki.

¹³ T'e vədə P'ilat'en samci bəyinşxo, kalaluğbalxo saal camaata topbi ¹⁴ şot'oğə pine: «Vən me amdara bez t'öğöl şot'aynak'nan eçere ki,

kot'in amdarxo yaq'nuxune c'evksa. Mone, zu ef piin bēš me məsəlinə bēği q'əraraz hari ki, me amdarast'a ef uk'ala əşurxost'a saal sa taxsır butene. ¹⁵ İrodenal sa taxsır tene ak'i, şot'aynak'al beş loxole qaydi. İse vəncə ananksa ki, me amdaren bisuna layiğ bakala sal sa əş tene biq'e. ¹⁶ Şot'aynak'al kot'o saycə t'apsuni caza tadi tərboz». ¹⁷ Hər usen P'ilat'en me axsibaya görə sa biq'əsīt'u tərebsay. ¹⁸ Ama camaaten harayepi: «P'ureq'an, p'ureq'an! Yaynak' Barabbina tərba!» ¹⁹ Barabba isə şəhərə amdarxo hökmətə q'arşi əqəvksuna görəne zindana bosesəy.

²⁰ P'ilat'en İsusə tərbsuni tərəf baki p'urum amdarxoxun əyitepi. ²¹ Ama şot'oğon «kot'o xaçe loxol t'əqt'a, xaçe loxol t'əqt'a!» uk'a harayt'unney.

²² P'ilat'en xibimci kərəm xavare haq'i: «Axırı me amdaren k'ə pisluga be? Zu kot'o bespest'una layiğ bakala sal sa taxsır tez aksa. Mot'o görəl Kot'o saycə t'apsuni caza tadi tərboz». ²³ Ama şot'oğon p'urum içoğoy əyiti loxol çurpi harayk'a Şot'ay xaçe loxol t'əqt'esunat'un tələbbsay. Camaaten uk'aloval baneki.

²⁴ P'ilat'en şot'oğoy çureğalt'u bine: ²⁵ şot'in amdar bespsuna görə, amdarxo hökmətə q'arşi əqəvksuna görə biq'əsi amdara tərəbi. İsusə isə şot'oğoy kiyele tadi.

İsusə xaçe loxol t'əqt'esun

(Mat'. 27:32-44; Mrk'. 15:21-32; İoan. 19:17-25)

²⁶ Əsk'ərxon İsusə t'əqt'a taşat'an, hame vədine ayizexun eğala Simon s'iyen k'irenalı sa amdara biq'i xaça şot'ay baç'ane lat'unxi. Şot'in İsusə baç'anexun taşi xaça taşalaney.

²⁷ İsusə baç'anexun gele amdarxo, Şot'aynak' öñopi neğ şik'ala çupuxe taysay. ²⁸ İsusen fıripı şot'oğoy pine: «Ay Yerusalmi xuyərmux, Bez dərden ma öñöpanan. Vəynak' q'a ef əyloğoynak' öñöpanan. ²⁹ Şot'aynak' ki, t'etər ğimxone eysa ki, "he bəxt'əvərə songsuzxo, me dünyəne əyel nu eçeri q'a döş nu tadi çupuxxo!" uk'alt'un. ³⁰ Me vədə "buruxmoğoy <beş loxol bitanan!>, təpoğoy <yax but'k'anan!> uk'alt'un". * ³¹ Şot'aynak' ki, əgər göyün xode bel me əşurxo et'unşt'asa, t'e vədə q'ari xoda k'ət'un bon?» †

³² İsusəxun sagala p'ə cinəyətəkərəl bespsat'un taşt'ay. ³³ Şorox "Kəllə" uk'ala gala hari p'at'unp'i. T'iyə Şot'oval t'e p'ə cinəyətəkərəl - sunt'u İz yön, t'e sunt'u isə İz tərş tərəf xaçe loxol t'əqt'undi. ³⁴ İsusen pine: «Ay Bava! Me amdarxo bağışlayınşa, şot'aynak' ki, içoğoy k'ə bsuna içanal tet'un ava!» Əsk'ərxon isə çöp bosi İsusə paltara içoğoy arane cöyt'unbi. ‡

³⁵ Camaaten çurpi tamaşanebsay. T'iyə samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxonal İsusə lağa haq'i next'unıy: «Mot'in q'erəzt'ogone çark'est'ay. Əgər Buxaçuğon c'ək'p'i Xrist'osesə, t'e vədə İçuval çark'est'eq'an!» ³⁶ Əsk'ərxonal İşalayınşaki Şot'o lağat'un haq'say. Şot'o fine oq'oy tadi ³⁷ next'unıy: «Əgər hun iudeyxoy padçağnusa, va

* 23:30 23:30 Hos. 10:8; Qay. əyit 6:16 † 23:31 23:31 - Memiya İsusen İçu "göyün xod" upsunen İzi düzgünluğa, günaxkərxo "q'ari xod" upsunen isə şot'oğoy günaxi boş batk'sunane ak'est'a. ‡ 23:34 23:34 İvel məğ. 22:18

çark'est'a!»³⁸ Şot'ay best'a xaçe loxol "me amdar iudeyxoy padçağə" same buy. §³⁹ Xaçe loxol t'əq't'eşi cinəyətəkərxoy sunt'inal Şot'o təhk'irbi pine: «P'oy Xrist'osnuy, t'e vədə vaal, yaxal çark'est'a!»

⁴⁰ T'iyəmi cinəyətəkəren isə şot'o q'adağanbi pine: «Hun sal Buxaçuğoxun q'itenbsa? Axiri hunal xaçe loxolnu!»⁴¹ Yan beş əməlxo gərəyan cazina zap'e, me Amdari isə sal sa taxsır butene». ⁴² Oşa İsusane pi: «Ay İsus, Vi padçağluğa padçağ k'inək' eğat'an za eyex bada!»⁴³ İsusen şot'o pine: «Va düzinəz nex, ğe hun Zaxun sagala cənnəte bakalnu».

İsusi bisun

(*Mat'. 27:45-56; Mrk'. 15:33-41; İoan. 19:25-30*)

⁴⁴ Üqumci saadey, * ama dirist' oçali çoyel vuyumci saadal şirik' † bayinq'luğə baki. ⁴⁵ Bəğen iz işiğa satenek'say, xrame pərdəəl biyexun cöyebaki. ‡ ⁴⁶ İsusen ost'ar «ay Bava! Bez Urufa Vaz tapşurbsa» § pi elmuxe tadi. Şo pure.

⁴⁷ Me əşurxo ak'i q'oşuni baçtani kalat'in «həgigiyal, me Amdar düzgün amdarey» pi Buxaçuğə alxışebi. ⁴⁸ Tamaşabseynak' t'iya gireşi amdarxonal bütüm me əşurxo ak'i içoğoy bel t'ap'sun qoşt'un qaybaki.

⁴⁹ İsusə çalxalt'oğon isə Galileyinaxun İz baç'anexun hari çupuxxoxun sagala bütüm me baki əşurxo t'öğoxun çurpi bət'unğsay.

*

İsusa oçalaxbsun

(*Mat'. 27:57-61; Mrk'. 15:42-47; İoan. 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ T'iya İosif s'iyen sa amdare buy. Şo Kala Şurin üzviney, ama şot'ay c'evk'i q'əraraxun irəzi teney, şot'aynak' ki, düzgün, xeyirxax hamal Buxaçuğoy padçağluği eysuna yaq'bəğala sa amdarey. Şo İudeyin Arimat'eya şəhərexuney. ⁵² Şot'in P'ilat'i t'öğöl taşi İsusi meyidəne çureşi. ⁵³ Meyidə xaçe loxolxun şivk'i parçına bəç'ürepi. Oşa q'ayane kaşesi, hələ memaçağ şuk'k'al nu oçalaxeşi sa mağarina lanexi. ⁵⁴ T'e ği Həzirluğ bəğala ğiney, †Şamat' ğiyal İşalayinşebaksay.

⁵⁵ İsusaxun sagala Galileyinaxun hari çupuxal İosifi baç'anexun taşi mağarina q'a Şot'ay meyidə t'iya hetər laxsuna at'unk'i. ⁵⁶ Şot'oğon k'oya taşi saat' adeğala oyurxoxun toyexlu c'əyinxot'un həzirbi. Şamat' ğine isə Buxaçuğon bürüşü k'inək' hik'k'al əştet'unbi. ‡

24

İsusi bəyinbaksun

(*Mat'. 28:1-10; Mrk'. 16:1-11; İoan. 20:1-18*)

¹ Şamat'i samci ğine* savaxt'an üşenen, çupuğon içoğoy həzirbi adeğala oyurxo ext'i mağarin t'öğölt'un taşi. Şot'oğoxun sagala

§ 23:38 23:38 sameşey - bəzi kiinşamurxost'a greki, lat'ini saal əbrani t'arurxone sameşey.

* 23:44 23:44 üqumci saad - həysət'in vaxt'en berezəre saad p'as's'e. † 23:44 23:44 vuyumci saad - həysət'in vaxt'en berezərexun oşa saad xib. ‡ 23:45 23:44-45 C'eys. 26:31-33

§ 23:46 23:46 İvel məğ. 31:5 * 23:49 23:49 Luk'. 8:2-3 † 23:54 23:54 Həzirluğ bəğala ği - yəni iudeyxost'a İvel hesabbakala Şamat' ğineynak' həzirluğ bəğəğala qomci ği. ‡ 23:56

23:56 C'eys. 20:10; K'an. 5:14 * 24:1 24:1 şamat'i samci ği - yəni bazarin ği

q'erəzəl sa hema amdar buney. ² Şot'oğon hari mağarin çomost'a bakala jəna t'ödx t'ık'ıresit'un ak'i. ³ Bona başi isə Q'onçux İsusi meydə tet'un bəğəbi.

⁴ Şorox çəsmişəki mandet'unıy. Bürdən içoğoy bəş s'əq'e işig k'inək' s'aldala paltarla p'ə işq'are c'eri. ⁵ Çupuxxo q'iyene haq'i. Şorox çooq'a past'unşi. İşq'arxon isə xavart'un haq'i: «Vən het'aynak'nan dirist' Bakalt'u p'urit'oğoy arane qəvesa? ⁶ Şo memiya butene, Şo bəyinbakene! Hələ Galileyina bakat'an Şot'in vəx pit'u ef eyex badanan: ⁷ "Amdari Ğar günaxkərxoy kiye tadeğalane, şot'oğonal Şot'o xaçe loxol t'əq't'alt'un. Xibimci ğine isə Şo bəyinbakalane"». † ⁸ Çupuğonal İsusi əyitmoğoy eyext'un badi.

⁹ Şot'oğon t'et'iin qaybaki bütüm me baki əşurxo İsusi sas's'e şagirdə q'a t'iyəmin amdarxo exlətt'unbi. ¹⁰ Me xavara ap'ost'olxo p'ap'esp'alorox Magdallu Mariya, Yoxanna, İak'ovi nana Mariya saal sa hema q'erəz çupuxey. ¹¹ Ama ap'ost'olxo şot'oğoy əyitmoğoy tet'un vəbaki, bütüm me əşurxo içoğoyinak' vəbakala tene ak'esay. ¹² Ama P'et'er t'it'eri mağarina bəğsane taşi. Şot'in hari bona bəği t'ıya saycə meydə bəc'ürpi parçoğone ak'i. Me əşlə gele məətt'əl mandiyal iz k'oyane qaybaki.

İsusi p'ə şagirdə ak'esun
(Mrk'. 16:12-13)

¹³ Hat'e ği şagirdoxun p'öğö Yerusolimaxun altmış st'adi † əxil bakala Emmaus uk'ala ayizet'un taysay. ¹⁴ Şot'oğon bito me əşurxo barada içoğoy arane exlətt'unbsay. ¹⁵ Şot'oğon exlətp'ala, sun-suna içoğoy fikirxo uk'ala vədineyal İsus İç işalayınşaki şot'oğoxun sagala yaq' taysane burqi. ¹⁶ Ama şot'oğon İsusə tet'un çalxi, içoğoy pulmux ğaçesəney.

¹⁷ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Mo het'ay baradanan metər yaq' taysun exlətpsa?» Şorox beykəf çurt'unpi. ¹⁸ Şot'oğoy boşt'an K'leop'a s'iyen bakalt'in pine: «Yerusalima baksun-baksun me baki əşurxoxun xavar nu bakalo saycə hunnu unko p'oy?» ¹⁹ İsusen «mani əşurxoxun?» pine. Şot'o coğabt'un tadi: «Nazaret'lu İsusi bel hari əşurxoxun. Şo Buxaçuğoy q'a amdarxoy piyes İz uk'ala əyitmoğon q'a əməlxon c'ək'eğala sa xavareçaley. ²⁰ Beşi samci bəyinxon q'a kalaluğbalxon Şot'o bespsuni caza tadi xaçe loxol t'əq't'est'undi. ²¹ Yanal umudyanbaksay ki, me amdar gələcəyə İsrailə çark'est'alone. Hamal, me əşur xib ği bəşe bake, ²² ama beş çupuxxoxun bəzit'oğon yax mat mandala əşurt'un exlətpsa. Şorox savaxt'an üşenen meyd laxesi mağarina taşi ²³ bəğət'un ki, t'ıya meyd butene. Next'un ki, içoğoy t'et'ıya angelxone ak'ese, şot'oğon İsusi dirist' baksunat'un pe. ²⁴ Oşa beşt'oğoxun bəziyoroaxal mağarina taşi hər şeyə çupuğon içoğoy exlətpi k'inəkt'un ak'e. Ama İsusə İçu ak'itet'un».

²⁵ T'e vədə İsusen şot'oğoy pine: «Ay haq'ılsuzxo! Xavareçalxoy pit'oğoy vəbaksun vəx heq'ədər çətine tadesa! ²⁶ P'oy tenan

† **24:7** 24:6-7 Mat'. 16:21; 17:22-23; 20:17-19; Mrk'. 8:31; 9:31; 10:32-34; Luk'. 9:22; 18:31-33

‡ **24:13** 24:13 altmış st'adi - təxminən 11 k'ilometr

k'alpe ki, Xrist'osen İz kala s'iya bütüm me koruğxoxun c'ovaki q'azayınşalaney?»²⁷ Oşa Şot'in İvel Same boş Moiseyi girkurxoxun burqı xavareçalxoy girkurxol şirik' İz barada sameşi bito ganxo q'andrişebi.

²⁸ Şorox içoğoy tağala ayiza hari p'ap'at'an, İsusen İçu t'etəre taşeri ki, güvə hələ t'etiinal t'ağay tağale. ²⁹ Ama şot'oğon İsusə "eki, yaxun manda! Ene biyəne, bəğal batksaxe" pit'un. Şoval içoğoxun sagala k'oyane başi.

³⁰ Hari şum ukala vədine, İsusen şuma ext'i şükürbala afırnal pit'uxun oşa cöybi şot'oğone tadi. ³¹ Hame vədə şot'oğoy pulmux qayesi, şot'oğonal İsusə çalt'unxi. Ama İsus şot'oğoy piyexun aneçi. ³² Şot'oğon pit'un: «Şot'o görəne Şot'in yaxun yaq'a exlətp'i İvel Səma q'andrişat'an beş ük' metər bəc'ük'esi boksay!»

³³ Şorox hat'e saad hayzeri Yerusəlimat'un qaybaki. Hariyal sas'se şagirdə q'a şot'oğoxun sagala bakalt'oğə giresit'un ak'i. ³⁴ Şot'oğonal içoğə Q'oncuğoy həgigiyal bəyinbaksuna saal Simona ak'esunat'un exlətpi. ³⁵ T'e vədə harit'oğonal yaq'a içoğoy bel hari əşurxo q'a İsusə şum cöybat'an hetər çalxsunat'un exlətp'i.

İsusə sas'se şagirdə ak'esun

(*Mat'. 28:16-20; Mrk'. 16:14-18; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8*)

³⁶ Mot'oğon me barada exlətp'ala vədine bürdən İsus İç şot'oğoy arane çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!»³⁷ Şorox çəşmişt'unbaki, içoğə q'iyen haneq'i, fikirt'unbi ki, içoğoy piyese ak'esa. ³⁸ Ama İsusen şot'oğə pine: «Het'aynak'nən q'İbsə? Het'u görənən ef ük'e metər fikirxo eşt'a?»³⁹ Bez kulmoğə q'a turmoğə bəğanən. Mo Zuzu! Za kuldanan bəğanən! Axırı urufi nə bədən tene baksa, nə üq'ən, ama Zast'a bune». ⁴⁰ İsusen mot'o pi şot'oğə İz kulmoğə q'a turmoğə ak'est'i. ⁴¹ Şorox içoğoy müqexun hələl vətet'unbaksay, mat mandet'uniy. T'e vədə İsusen pine: «Ukala şey buvəx?»⁴² Şot'o sa tikə ap'esp'i çəli q'a sa k'ot'or uç'e şamt'un tadi. ⁴³ İsusenal ukuna ext'i şot'oğoy piin bəş kəye.

⁴⁴ Oşa İsusen şot'oğə pine: «Vəxun sagala bakat'an Bez pi əyitmoğoy məənə money: Moiseyi k'anunast'a, xavareçalxoy girkurxost'a q'a İvel məğurxost'a Bez barada sameşiyorox bex p'ap'alane».

⁴⁵ Oşa İsusen İvel Səma hetər düzgün q'amışaksunane şot'oğə zombi. ⁴⁶ Şot'in pine: «Metəre sameşe: Xrist'os koruğ zəpi biyalane, xib gi oşa isə bəyinbakalane. ⁴⁷ Yerusəlimaxun burqı bütüm millətəxoynak' içoğoy günaxxo toobinen bağışlayınşaksun Şot'ay s'iyen karooz bakalane. ⁴⁸ Vən bütüm me əşurxoy şahidxonən. ⁴⁹ Mone, Zu Bez Bavan vəx əyit tadi Bakalt'u yaq'aboz. Vən isə, göynuxun eğala zora haq'amin, Yerusəlimaxun c'emakinən». §

İsusə göynul əqesun

(*Mrk'. 16:19-20; Ap'ost'. 1:9-11*)

⁵⁰ Oşa İsusen şot'oğə şəhərexun c'evk'i Bet'anyanal şirik' eneçeri, İz kula alabi şot'oğə xeyir-bərəkətə tadi. ⁵¹ Xeyir-bərəkət tast'unal

şot'oğoxun əxilbaki göynule əqəsi. ⁵² İz şagirdxon Şot'o bult'un k'os'bi, mǔq-mǔqal Yerusalimat'un qaybaki. ⁵³ Metərluğen, şorox həmişə Buxaçuğo alxışpsun xramat'un baksay.

İoanen şampi Müq Xavar Bëşin əyit

Me girke şampiyo ap'ost'ol İoane. İçal me girke boş şampi hadisoğoy şahide. Şot'in ham əbraniğoy ədət xo q'a şot'oğoy fikir xo, hamal İsraili coğrafiina şaat'e avay. Metər sa fikire bu ki, İoanen me girke beş erin 50-70 ci usenxoy aranene şampe.

İoanen iz girke məksədə qay təst'igəbsa: «Ama memiya bakalorox şot'aynak'e şameşe ki, vən İsusı Xrist'os, Buxaçuğoy Ğar baksuna vëbaki Şot'ay s'iyen yəşəyinq haq'es bakanan» (20:31).

«İoanen şampi Müq Xavar» girken İsusı Buxaçuğoy həmişəluğ əyit k'inək'e ak'est'a: «Əyit Amdar baki beş aranene yəşəyinqi. Şo ük' bok'ospsunen q'a seriluğen buyey». (1:14). İsusı Buxaçuğoy həmişəluğ əyit k'inək' ak'est'ala samci bəndurxoxun oşa «Müq Xavarast'a» İsusı cürbəcür möcüzəğoy ak'est'uni baradane exlətesa. Me möcüzəğon İsusı əyit tadesi Çark'est'al saal Buxaçuğoy Ğar baksunane ak'est'a. Morox ak'est'i möcüzəğon q'andırışala əyitmoğone təst'igəbaksı. Girke me hissinen bəzi amdarxoy İsusı hetər vëbaksuna q'a İz baç'anexun taysuna, t'iyəmit'oğoy isə Şot'ay əleyinə baki nu vëbaksunane ak'est'a. 13-17-ci bulurxost'a isə İsusı biq'esi biyəsin İz şagirdxoxun sagala baksuna q'a içoğoy hərtərəfli exləti baradane şamesa. İsusen xaça t'əq't'esunaxun bəş şagirdxo ük'e tast'a. Axırncı bulurxon isə İsusı biq'esuna, divanbaksuna, bəyinbaksuna, bəyinbakit'uxun oşal İz şagirdxo ak'esunane ak'est'a.

İoanen me girke boş Xrist'osi tərəfəxun amdarxo tadeğala həmişəluğ yəşəyinqi haq'suni yaq'ane ak'est'a. Me həmişəluğ yəşəyinq İsusı yaq'a, düzlüğa, Şot'ay yəşəyinqə vëbakala amdarxone tadesa. İoani Müq Xavari t'iyəmi girkurxoxun c'ək'esun şone ki, İsusen İçu "xe", "şum", "çoban", "eğelxo", "c'ap' saal iz zoğurux" əyitmoğon İzi "Həmişə Bakalo" baksunane ak'est'a.

Girke boş bakalorox:

1:1-18 P'rolog: İsus - Buxaçuğoy Əyite

1:19-51 İsusı q'ulluği burqesun: K'unuk'bal İoani şahidluğ saal İsusı samci şagirdxo

2:1-11:57 İsusen amdarxoynak' bi q'ulluğ

12:1-19:42 İsusı axırncı ğimxo

20:1-29 İsusı bəyinbaksun saal amdarxoynak' ak'esun

20:30-31 İoani girke məksəd

21:1-25 Ep'ilog: Q'onçuğoy Galileyina p'əmcı kərəm ak'esun

Buxaçuğoy Əyit Amdare baksı

¹ Burqesunast'a Əyit buney. Əyit Buxaçuğoxun sagalaney, Əyit Buxaçuxey. ² Şo burqesunast'a Buxaçuğoxun sagalaney. ³ Hər

şeyə Şot'ine yaratmışı, yaranmışıki şeyurxoxun sal soğə Şosuz tene yaranmışıki. ⁴ Şo yəşəyiñşi orayiney, me yəşəyiñşal amdarxoy işiğey.

⁵ İşiğen bayinq'luğa s'alest'a, bayinq'luğen şot'o bəc'ürpes tene baki.

⁶ Buxaçuğoy tərəfəxun yaq'abaki sa amdare hari, şot'ay s'i İoaney.

* ⁷ Şo şahidluğbseynak'e harey ki, işiği barada şahidluğbane, bütüm amdarxonal me şahidluğa ibaki və bakat'un. ⁸ Şo iç işiğ teney, ama işiği barada şahidluğbseynak'e harey.

⁹ T'e işiğ seri işiğey, şo dünyəne harit'oğoy hər sunt'u işiğlune bsay.

¹⁰ Şo dünyənəney, dünyənə Şot'ine yaratmışı, ama dünyənən Şot'o tene çalxi. ¹¹ Şo İzt'oğoy t'öğölə hari, ama İzt'oğon İçu tet'un q'abulbi.

¹² Ama Şot'in İçu q'abulbi İz s'iyə vəbakit'oğə bitova Buxaçuğoy əylux baksuni ext'iyərə tadi. ¹³ Şorox nə sa amdari əsiləxun, nə bədəni nəəl insani çuresunen tet'un baki, ama Buxaçuğoxunt'un baki.

¹⁴ Əyit Amdar baki beş aranəne yəşəyiñşi. Yan Şot'ay kalaluğa q'a zora ayank'i. Şot'in mot'oğə İz Bavaxun Şot'ay tək sa Ğar baksunene haq'i. İzi eysunen Şot'in yax ük' bok'ospsuni q'a het'ay seri baksunane ak'est'i.

¹⁵ İoanen Şot'ay barada şahidluğbi ost'aar pine: «"Zaxun oşa Eğalo zaxun üst'üne, şot'aynak' ki, zaxun bəş buney" pi, İz barada bez exlətp'i Amdar mone». ¹⁶ Yan bitot'in Şot'ay bakalt'uxun hayanq'i, Şot'in İz ük' bok'ospsunen yax bol xeyir-bərəkəte tadi. ¹⁷ Buxaçuğon İz k'anuna Moiseyaxune avabakest'i, ük' bok'ospsuna q'a seri bakala yaq'a ak'est'una isə İsus Xrist'osane tapşurbi. ¹⁸ Buxaçuğə şuk'k'alən sal sa vədə tene ak'e, ama Bavay t'öğöl bakala tək sa Ğaren Buxaçuğə yax çalxesedi.

İoan Xrist'os tene

(*Mat'. 3:1-12; Mrk'. 1:1-8; Luk'. 3:1-18*)

¹⁹ İudeyxoy kalat'oğon İoanaxun "hun şunu?" pi xavar haq'seynak' Yerusolimaxun bəyiñşxo q'a leviğə şot'ay t'öğölt'un yaq'abi. T'e vədə İoanen şahidluğbi ²⁰ düzə pi c'ap'tenebi, şot'in qay pine: «Zu Xrist'os tezu».

²¹ Şot'oğon İoanaxun xavart'un haq'i: «P'oy hun şunu? İlyanu?» İoanen "təə, şo tezu" pine. T'e vədə şot'oğon xavart'un haq'i: «Bərkə yan yaq'bəğala xavareçalnu?» İoanen "təə" coğabe tadi. †

²² Şot'oxun saal xavart'un haq'i: «P'oy hun şunu? Yax yaq'abit'oğə k'ə coğab taden? Vi barada k'ən pes bakon?» ²³ İoanen İsayə xavareçali pi əyitmoğone coğab tadi: «"Q'onçuğoy yaq'a düzbanan" pi

ams'i oçala bayanbalt'ay səszu». ‡

²⁴ T'e vədə bəzi yaq'abaki fariseyxon ²⁵ İoanaxun xavart'un haq'i: «P'oy hun Xrist'os, İlyə nəəl yan yaq'bəğala xavareçal tenusa, het'aynak'en xena badi k'unuk'bsa?»

²⁶ İoanen şot'oğə coğabe tadi: «Zu xenenez k'unuk'bsa, ama ef arane vən nu çalxala sa Tano. ²⁷ Şo zaxun oşa eğale. Zu Şot'ay sal torok'ali bağa şadbsunal tez lafst'a».

²⁸ Me əşurxo İordan oqe t'e soğə tərəf - Bet'anyina, İoanen xena badi k'unuk'bala galane bakey.

* 1:6 1:6 Mat'. 3:1-2; Mrk'. 1:4; Luk'. 3:1-2 † 1:21 1:21 K'an. 18:15,18; Mal. 4:5 ‡ 1:23 1:23 İsa. 40:3

K'unuk'bal İoani şahidluğbsun

²⁹ Əyc'indəri İoanen İsusı şot'ay t'öğöl eysuna ak'i pine: «Dünyəni günaxa İz loxol ext'ala Buxaçuğoy Q'uzi mone! ³⁰ "Zaxun oşa Eğalo zaxun üst'üne, şot'aynak' ki, zaxun bəş buney" pi İz barada bez exlətp'i Amdar mone. ³¹ Zu Şot'o tez çalxsay, ama Şot'o İsraila çalxest'eynak'ez xenen k'unuk'bsa hari». ³² İoanen şahidluğbi pine: «Azk'i ki, Uruf göynuxun göyərçin k'inək' şiri Şot'ay loxole çurpi. ³³ Zu Şot'o tez çalxsay, ama xenen k'unuk'bseynak' za Yaq'abit'in İçin za peney: "Uruf şı loxol şiri manst'una ak'ayın, İvel Urufen k'unuk'baloŞ Şone". ³⁴ Zuval mot'o ak'i şahidluğezbsa ki, "Buxaçuğoy Ğar mone"».

İsusı samcı şagirdxo

³⁵ Əyc'indəri İoan iz şagirdxoxun p'öğö iz t'öğöl p'urum t'et'iya çurpeney. ³⁶ Şot'in içoğoy t'öğölxun c'ovakala İsusı ak'i pine: «Bəğanan, Buxaçuğoy Q'uzi mone!»

³⁷ Me p'ə şagirdal şot'ay əyitə ibaki İsusı baç'anexunt'un taşi. ³⁸ İsusen fırlı pi İz baç'anexun eğalt'oğə ak'i şot'oğə pine: «Vəx k'ə lazım?» Şot'oğon İsusı pit'un: «Ravvi, Hun mayan manst'a?» ("Ravvi" "Məəlim" upsune.) ³⁹ İsusen şot'oğə pine: «Zaxun ekinan, ak'alnan». Şoroxal taşi İsusı maya manst'una at'un'ki, t'e ği vis'imci saadal şirik'əl * Şot'oxunt'un baki.

⁴⁰ İoanaxun ibaki İsusı baç'anexun taşi p'ə tanaxun soğə Simon P'et'eri viçi Andreyey. ⁴¹ Şot'in süft'ə taşi iz viçi Simona bəğəbi şot'o pine: «Yan Xrist'osa bəğəyanbi!» ("Xrist'os" "İləməşi, yəni c'ək'əsi amdar" upsune.) ⁴² Andreyen şot'o İsusı t'öğöle taşeri. İsusen Simoni loxol bəği pine: «Hun İoani ğar Simonnu, ama K'efa k'aleğalnu». (K'efa isə grek'i muzin P'et'er, yəni ğe upsune.)

⁴³ Əyc'indəri İsus Galileyinə taysune çureşi. Şot'in Filip'a bəğəbi şot'o pine: «Bezi baç'anexun eki». ⁴⁴ Filip'al, Andrey q'a P'et'er k'inək' Bet'sayda şəhərexuney.

⁴⁵ Filip'en Nat'anaila bəğəbi şot'o pine: «Moiseyi k'anuna şameşi, xavareçalxonal pi Amdara bəğəyanbi. Mo nazaret'lu İosifi ğar İsusə». ⁴⁶ Nat'anailen şot'o pine: «Nazaret'axun saat' sa şey c'eneğon ki?» Filip'en isə "eki, huncə ak'alnu" pine.

⁴⁷ İsusen Nat'anaili İçuç eysuna ak'i şot'ay barada metərə pi: «Mo iz ük'e bic'luğ nu bakala əsil sa israillune». ⁴⁸ Nat'anailen "Hun za k'ən çalxsax?" pi Şot'oxun xavare haq'i. İsusen şot'o coğabe tadi: «Filip'en va k'alk'alt'uxun bəş va incilnə xodin oq'a ak'ezuy». ⁴⁹ Nat'anailen Şot'o pine: «Ravvi, Buxaçuğoy Ğar Hunnu, İsraili padçağ Hunnu!» ⁵⁰ İsusen pine: «Bezi va incilnə xodin oq'a azk'i upsuna görən Za və baki? Hun kot'oxunal kala şeyurxo ak'alnu». ⁵¹ Oşa p'urum şot'o pine: «Serina, serinaz vəx nex: göye qayesuna saal Buxaçuğoy angelxo Amdari Ğare t'öğöl laşi-şiysuna ak'alnan». †

Ş 1:33 1:33 İvel Urufen k'unuk'balo - yəni İvel Urufen amdarxoy ük'ə təmizbalo * 1:39
1:39 vis'imci saad - həysət'in vədine bərezərə saadin bip'. † 1:51 1:51 Burq. 28:12

2

İsusi xena fina tarast'un

¹ P'ə ği oşa Galileyin Gana ayize sa laşk'oye baki. İsusi Nana t'et'ianey. ² İsusa q'a İz şagirdxoval laşk'oya k'alpet'uniy. ³ Fi çark'at'an İsusi Nanan İçu pine: «Mot'oğoy fi çark'ene». ⁴ İsusen pine: «Avazu, ay Nana, ama Bezi vaxt' hələ p'ap'itene». ⁵ İz Nanan q'ulluğçıgo pine: «Kot'in vəx k'ə uk'ayin, banan».

⁶ İudeyxoy içoğo pakbsuni ədətə görə t'et'iya hər sunt'ay boş p'ə-xib met'rit' * xe p'aq'ala üq dənə jəne k'oyine buy. ⁷ İsusen q'ulluğçıgo pine: «K'oyiğə xenen buybanan». Şot'oğonal k'oyiğə jomol şirik' buyt'unbi. ⁸ Oşa Şot'in saal pine: «İsə kot'oxun samal ext'i düvənbəyin t'öğöl taşanan». Şot'oğonal tat'unşeri. ⁹ Dövənbəyinen fina tarapi xene tadane bəği. Şot'in fine mayin baksuna tene avay, mot'o saycə xena eçeri q'ulluğçıgone avay. Dövənbəyinen bəyə k'alpi ¹⁰ şot'o pine: «Bitot'in süft'ə saat' fina, amdarxon ügit'uxun oşa isə keje finane eşt'a. Ama hun saat' fina axıran efe».

¹¹ Hametər, İsusi Galileyin Gana ayize ak'est'i me samci möcüzəlü nişanen Şot'ay kalaluğa çoyele c'evk'i, İz şagirdxoval İçu vət'un baki. ¹² Mot'oxun oşa Şo İz Nanaxun, viçimoğoxun saal şagirdxoxun sagala K'efernauma taşi sa hema ği t'et'iyane mandı. †

İsusi haq'i-toydaxo xrame məəlinexun şəp'esun
(*Mat'. 21:12-13; Mrk'. 11:15-17; Luk'. 19:45-46*)

¹³ İudeyxoy C'ovaksuni axsıbay† işalayınşebaksay. İsusul Yerusalmıne taşi. ¹⁴ Şot'in hari xrame məəline arak', eğel, göyərçin toydaxone ak'i, t'et'iya təngə badalbalxoval buney.

¹⁵ İsusen vijurxon sa tatar düzbi bütüm haq'i-toydaxo içoğoy eğel saal arak'xoxun sagala xramaxun şəp'esi, təngə badalbalxoy ist'olxoval taradı təngöğə oq'ane şipi. ¹⁶ Şot'in göyərçin toydaxo pine: «Mot'oğə memiin ext'anan! Bezi Bavay k'oja bazaranan c'urevk'e!» ¹⁷ İz şagirdxonal İvel Şame boş bakala "vi k'oja çuresunen Za bok'osp'işik'ale" əyitə eyext'un badi. §

¹⁸ T'e vədə iudeyxoy kalat'oğon Şot'oxun xavart'un haq'i: «Mot'oğə bseynak' Vi ext'iyər baksuna yax mani möcüzəlü nişanxonon ak'est'es bakon?» ¹⁹ İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Me xrama şarpanan, xib ğiin boş Zu kot'o təzədən biq'oz». * ²⁰ T'e vədə iudeyxoy kalat'oğon pit'un: «Me xram q'ırx üq useni bele biq'eşe, hun isə kot'o xib ğiin biq'alnu?» ²¹ Ama İsusen "xram" uk'at'an İz bədənəxune əyitey. ²² İsus p'uribəyınbakit'uxun oşa şagirdxon Şot'ay me pi əyitmoğə eyext'un badi, İvel Şamurxo q'a İsusi pi əyitmoğə vət'unbaki.

²³ İsusen C'ovaksuni axsıbayi vədine Yerusalmıne bakat'an, Şot'in t'iya ak'est'i möcüzəlü nişanxo ak'it'oğoy gelo Şot'o vət'un baki. ²⁴ Ama İsusen amdarxoy ük'e bakalt'oğə avabaksuna görə şot'oğə İz barada hər şeyə nexteney ²⁵ şot'o görə ki, amdarxoy barada şinesa Şot'o

* 2:6 2:6 P'ə-xib met'rit' - təxminən 100 lit'ir. † 2:12 2:12 Mat'. 4:13 ‡ 2:13 2:13 C'eys. 12:1-27 § 2:17 2:17 İvel məğ. 69:9 * 2:19 2:19 Mat'. 26:61; 27:40; Mrk'. 14:58; 15:29

exlətpsuna eht'iyəc buteney, axırı amdarxoy ük'exun c'ovakalt'oğö avaney.

3

İsusi q'a Nik'odimi exlət

¹ Fariseyxoy arane Nik'odim s'iyen iudeyxoy kalat'oğöxun soğone buy. ² Şo üşe İsusi t'öğöl hari pine: «Ravvi, avayan ki, Hun Buxaçuğon yaq'abi sa məəlimnu. Şot'aynak' ki, Buxaçuxsuz şuk'k'alən Vi ak'est'i möcüzəlü nişanxo ak'est'es batenekoy». ³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Serina, serinaz va nex: sal sa amdaren təzədən nanaxun nu bakayin, Buxaçuğoy padçağluğa çalxes tene bakon».

⁴ Nik'odimen Şot'oxun xavare haq'i: «Yəşlü sa amdar hetəre təzədən nanaxun bakes bakon? Şo p'əmci kərəm iz nanay tapane başi saal nanaxun bakes banekon ki?» ⁵ İsusen coğabe tadi: «Serina, serinaz va nex: amdaren xenaxun saal Urufaxun təzə yəşəyiş nu haq'ayin, *Buxaçuğoy padçağluğa bayes tene bakon. ⁶ Amdaraxun bakalo amdare, Urufaxun bakalo uruf. ⁷ Va Bezi "təzədən nanaxun bakalanan" upsuna mat ma manda. ⁸ Muşen iz çureğala galane fune, şot'ay səsə inbaksa, ama mayin hari maya taysuna ten avabaksa. Urufaxun təzə yəşəyiş haq'i amdaral metəre».

⁹ Nik'odimen "ke əşur hetəre bakes bakon?" pi xavare haq'i. ¹⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Hun İsraila çalxeşi məəlimnu. Mot'oğö avatenu ki? ¹¹ Serina, serinaz va nex: yan beşi avabakalt'uyan exlətpsa, beşi ak'it'uyan şahidluğbsa, ama vən beşi şahidluğbsuna tenan q'abulbsa. ¹² Bezi me dünyənin əşurxoxun exlətp'it'oğö və tenansa, göynul bakala əşurxoxun exlətp'ayiz hetər və bakalnan? ¹³ Göynuxun şiri Amdari Ğaraxun başq'a şuk'k'al göynul laşi tene, † saycə Amdari Ğare t'et'iya bake. ¹⁴ Moiseyen çölə dizik'ə ala əqevk'i k'inək' †Amdari Ğaral Buxaçuğoy kiin ala əqəşinə buq'on ki, ¹⁵ Şot'o və bakala hər sunt'in həmişəluğ yəşəyiş haq'ane.

¹⁶ Şot'aynak' ki, Buxaçuğon dünyənə t'etərə çureşi ki, İz tək sa Ğarane tadi; tanedi ki, Şot'o və bakalo maq'an p'uri, ama həmişəluğ yəşəyişq'an haq'i. ¹⁷ Buxaçuğon İz Ğara me dünyəneynak' pis q'ərar c'evkseynak' təə, şot'o çark'est'eynak'e yaq'abi. ¹⁸ Şot'in İçu və bakalt'aynak' pis q'ərar tene c'evk'al, və nu bakalt'aynak' isə ene pis q'ərar tadeşene, şot'aynak' ki, şo Buxaçuğoy tək sa Ğara və tene baki. ¹⁹ Tadeşi q'ərəreynak' səbəb mone baki: dünyəne İsus işiğ k'inək'e hari, ama amdarxon bayinq'luğa işiğaxun gelet'un çureşi, şot'aynak' ki, içoğoy əməlxo şəre. ²⁰ Pislüğ balt'in işiğa nifrətebon, iz əməlxo ak'maq'anşi pi işiği tərəf tene tağon. ²¹ Serina əməlbalo isə işiğane c'eğon ki, izi Buxaçuğoy s'iyal bi əməlxo ak'eğane.

K'unuk'bal İoani İsusi barada şahidluğbsun

²² Kot'oxun oşa İsus q'a İz şağirdxo İudeyin oçalat'un taşi. İsus sa hema vaxt' şot'oğöxun t'et'iya mandi amdarxo xena badi k'unuk'ebşay.

* **3:5** 3:5 - İsusen "xenaxun" uk'at'an k'unuk'baksunaxun, "Urufaxun" uk'at'an isə Buxaçuğö və amdarxoy ük' badalbaksunaxune əyitey. † **3:13** 3:13 Göynuxun şiri - bəzi şamurxost'a "göynuxun şiri, həysəəl göynul Bakalo". † **3:14** 3:14 Ams'i oç. 21:9

23 İoanenal Salima İša bakala Aynonane xena badi k'unuk'bsay, t'et'iya gele xenoy. Amdarxo hari xena başı k'unuk't'unbaksay. 24 (İoana hələ zindana tet'un badey.) §

25 Me vədine İoani şagirdxoy q'a q'erəz sa iudeyluni arane pak baksuni barada həcətə biti. 26 Şagirdxon İoani t'öğöl hari pit'un: «Ravvi, İordan oqe bəğ c'eğalaç tərəf vaxun sagala baki amdar vi eyexe? Hun Şot'ay barada şahidluğənbey. Mone, Şot'inal k'unuk'ebsa, bitoval Şot'ay t'öğölə taysa». 27 İoanen coğabe tadi: «Amdara Buxaçuğoxun nu tadeğayin, şot'in hik'k'al bes tene bakon. 28 Bezi "Zu Xrist'os tezu, ama Şot'oxun bəsez yaq'abake" pi me əyitə vən şahidnan. * 29 Bin şiyasa, bəy şone. Ama bəye yaq'a bəği ümüx-səsəl bakala xaşp'anal bəye səsə ibakat'an gele müqe baksə. Bezi həysət'in müqluğal hametərə bex c'eyəsa. 30 Şo kala, zu isə mis'ik' bakalazu».

31 Göynuxun Eğalo bitot'uxun üst'üne. Oçali çoyexun bakalo isə oçali çoyel bakalane, hamal me dünyəni amdar k'inək' exlətp'alane. Ama göynuxun Eğalo bitot'uxun üst'üne. 32 Şot'in k'ə ak'i-ibakenesa, şot'oğoy baradane şahidluğəbon, ama Şot'ay şahidluğa şuk'k'alən tene q'abulbsa. 33 T'e şahidluğa q'abulbala amdaren isə Buxaçuğoy seri baksuna təst'igəbsa. 34 Buxaçuğon yaq'abi Amdaren Buxaçuğoy əyitəne nex, Buxaçuğonal İz Urufa Şot'o bol-bole tast'a. 35 Bavan İz Ğara çuresə, hər şeyə Şot'ay kiyele tadi. † 36 Ğara və bakalt'in həmişəluğ yəşəyinqə haq'i baksə, Ğara t'ödxbalt'in isə yəşəyinqə tene ak'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy əcuğ şot'ay loxole manst'a.

4

İsus q'a samariyalu çuux

1 Fariseyxon İsusi İoanaxun gele şagird girbsuni saal şot'oğoxena badi k'unuk'bsuni barada it'unbaki. 2 (İsusen İçin təə, İz şagirdxont'un k'unuk'bsay). 3 İsusen mot'o avabakala k'inək' İudeyinxun c'eri Galileyinane qaybaki.

4 Şo Samarinaxun c'ovakalaney. 5 İsus İak'oven iz ğar İosifa tadi oçala İša bakala Samariin Sixar s'iyen şəhərene hari. * 6 İak'ovi xene kəriz t'et'iyaney. Yaq'en İsusə mandak'bsuna görə Şo t'e xene kərizi t'öğöl çurepi. Üqümci saadey. †

7 Samariyalu sa çuux kərizəxun xe c'evk'sane hari. İsusen şot'o pine: «Za üğseynek' xe tandon?» 8 (İz şagirdxo ukun haq'seynak' şəhəret'un taşey.) 9 Samariyalu çuğon Şot'o pine: «Hun sa iudeynu, zu isə sa samariyalu çuux. Hun hetəren zaxun xe çuresəs bakon?» (İudeyxon samariyaluğoy əsp'est'ala q'ava əsp'estet'unst'ay.) ‡ 10 İsusen şot'o coğabe tadi: «Əğər hun Buxaçuğon tadi payə saal vaxun xe çureğalo Şu baksuna avabakayin, hunen Şot'oxun xe çureğon, Şot'inal va yəşəyinqəst'ala xene tadon». §

§ 3:24 3:24 Mat'. 14:3; Mrk'. 6:17; Luk'. 3:19 * 3:28 3:28 İoan. 1:20 † 3:35 3:35 Mat'. 11:27; Luk'. 10:22 * 4:5 4:5 Burq. 33:19; Yeş. 24:32 † 4:6 4:6 Üqümci saad - həysət'in vaxt'en bərezərə saadi p'as's'e. ‡ 4:9 4:9 Ezr. 4:1-5; Neh. 4:1-2 § 4:10 4:10 İoan. 7:38

¹¹ Çuğon Şot'o pine: «Bezi ağa, xe c'evkseynak' sa q'av tevax bu, kərizəl bəğəloye. P'oy t'e yəşəyınşest'ala xena mayın c'evk'alnu? ¹² Me kərizə yax beş bava İak'ovene tade. Kot'oxun için, iz ğarmogon, iz beligon xet'un üğə. Hun şot'oxunal üst'ünnu ki?» ¹³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Me xenaxun üğəlo saal xeneza bakale, ¹⁴ ama Zu tadala xenaxun şiin üğəyin, sal sa vədə xeneza tene bakal. Zu tadala xe şot'ay boş həmişəluğ yəşəyınşest'ala sa xene orayın bakale».

¹⁵ Çuğon Şot'o pine: «Bezi ağa, t'e xenaxun za tada ki, zu sal sa vədə xeneza ma bakaz, saal xe c'evkseynak' memiya ma eğaz».

¹⁶ İsusen çuğo pine: «Taki vi işq'ara k'alpa qaybaka miya». ¹⁷ Çuğon Şot'o "Bezi işq'ar butene" pine. İsusen şot'o pine: «Vi işq'ar nu baksuna düzen pi, ¹⁸ şot'aynak' ki, vi qo işq'are bake, həysə vaxun yəşəyınşaloval vi işq'ar tene, hun kot'o düzen pi».

¹⁹ Çuğon metərə pi: «Bezi ağa, azaksa ki, Hun xavareçalnu. ²⁰ Beşi bavoğon-kalboğon me buruğot'un bul k'os'bsay, ama vən iudeyxon nexnan ki, bul k'os'bseynak' sa ga bunesa, şoval Yeruslime». ²¹ İsusen şot'o pine: «Za vəbaka, t'etər sa vədəne eyasa ki, Bava nə me buruğə, nəəl Yeruslima bul k'os'bsun tene lazım bakal. ²² Vən tenan ava het'unan bul k'os'bsa, yan isə avayan het'uyan bul k'os'bsa, şot'aynak' ki, çark'esun iudeyxoxune. ²³ Ama t'e vədə enesa, şo ene harene ki, həgigi bul k'os'balxon Bava urufen saal ük'en bul k'os'balt'un. Axırı Bavanal İçeynak' metər bul k'os'balxone qəvesa. ²⁴ Buxaçux İç Urufe, İçu bul k'os'balxonal urufen q'a ük'en bul k'os'balat'un». ²⁵ Çuğon Şot'o pine: «Avazu ki, "Xrist'os" uk'ala c'ək'esi * sa Tan eğale. Şo eğat'an yax hər şeyə avabakest'ale». ²⁶ İsusen şot'o pine: «Vaxun əyitk'alo Şone, Zu Şozu».

²⁷ Me arane İsusi şagirdxo hart'un, Şot'ay sa çuğoxun exlətpsunə ak'i məətt'əlt'un mandı, ama şuk'k'alən "k'ən çuresay?" nəəl "het'aynak'en ke çuğoxun exlətpsa?" pi tene xavar haq'i.

²⁸ Çuğon isə xene gamata oq'a laxi şəhərene qaybaki. Şot'in amdarxo pine: ²⁹ «Ekinan, zu biq'i əşurxo bitova za exlətp'i Amdara ak'anan. Bərkə beşi yaq' bəğala Xrist'os Şone?» ³⁰ Amdarxoval şəhərexun c'eri İsusi t'öğölt'un hari.

³¹ Me arane şagirdxon Şot'o xoyınšt'unbsay: «Ravvi, sa şey uka».

³² Ama İsusen şot'oğə pine: «Zast'a t'etər sa ukune bu ki, vən şot'oxun xavarsuznan». ³³ T'e vədə şagirdxon "bərkə şinəsa Kot'aynak' ukun eçerene?" pi sun-sunaxun xavart'un haq'i.

³⁴ İsusen şot'oğə pine: «Za Yaq'abit'ay çureğalt'u əməlbsun, Şot'ay əşlə tamambsun Zaynak' ukun k'inək'e. ³⁵ Vən "exeynak' hələ bip' xaşə mande" tenan nex? Zu isə vəx nexzu ki, ef pulmoğə qaypi q'oruğa bəğanan: əkin ene neşum bakene, exp'ala vədəne. † ³⁶ Mone, exp'alən iz zəhməti haq'q'al exest'a, həmişəluğ yəşəyınşeynak' məhsulal topebsa. Hametər, ham bit'alo, ham exp'alo sagala müqt'unbaksə. ³⁷ Metərluğən, "sunt'in binet'on, t'e sunt'in exebon" əyit hari düze c'eysə. ³⁸ Zu vəx iz loxol vən zəhmət nu zapi sa məhsula exbsaz

* **4:25** 4:25 c'ək'esi - yəni, c'əyin ləəməsi c'ək'esi amdar † **4:35** 4:35 Mat'. 9:37-38; Luk'. 10:2

yaq'abe. Q'erəzt'oğont'un zəhmət zəpı, vən isə şot'oğoy zəhməti baranan şərik baki».

Samariyaluğoy gelet'ay İsusı və baksun

³⁹ T'e şəhərexun bakala samariyaluğoxun gelo "bezi biq'i bütüm əşurxo za exlətebi" pi şahidluğbala çuğoy əyitə görə İsusı vəne baki. ⁴⁰ Şot'aynak'al samariyaluyox İsusı t'öğöl hari Şot'o xoyinšt'unbi ki, içoğoy t'öğölq'an mandı. İsusal p'ə ği t'et'iyane mandı. ⁴¹ İsusen İçin şot'oğoxun exlətpsuna görə lap gele amdare Şot'o və baki. ⁴² Şot'oğon çuğo next'unıy: «Ene tək vi əyiten teyan və baksı, ene yanal beşi ümüğon ibaki avayanbaki ki, həgigiyal, dünyənə Çark'est'al Mone».

Padçağeynak' əşp'ala amdari ğare q'olaybaksun

⁴³ İsus p'ə ğınaxun oşa t'et'iin c'eri Galileyin tərəf yaq'ane baft'i. ⁴⁴ İsusen İçin sa vədə xavareçali iz yurdnu hörmət nu baksunı barada peney. † ⁴⁵ Ama Galileyına eğat'an galileyaluğon Şot'o saat't'un q'abulbi, şot'aynak' ki, şot'oğonal axsıbayı vədine Yerusalıma hari Şot'in t'et'ıya bi hər şeyə ak'et'unıy. §

⁴⁶ Hametər, İsus p'urum mot'oxun bəş İzi xena fına taradı gala, Galileyin Gana ayizene hari. Me ayize padçağeynak' əşp'ala sa amdare buy. Şot'ay ğar K'efernauma azarı bask'eneı. ⁴⁷ Me amdər İsusı İudeyınaxun Galileyına eysuna ibakat'an Şot'ay t'öğöle hari. Şot'oxun xoyinşebi ki, hari iz ğara q'olaybane, şot'aynak' ki, iz ğar elmoğoy loxoley.

⁴⁸ İsusen şot'o pine: «Vən müt'lək' möcüzəlü nişanxo ak'inan buq'on ki, vəst'a vəluğ bakane!» ⁴⁹ Padçağeynak' əşp'ala amdaren isə İsusı pine: «Bez ağa, hələ ki bez ğar p'uritene, tağen!» ⁵⁰ İsusen şot'o pine: «Taki k'oya, vi ğar yəşəyınşale». T'e amdər İsusı əyitə vəbaki taneşi.

⁵¹ Şo hələ k'oya tene p'ap'ey, iz k'ulurxon hari içü iz ğare q'olaybaksunat'un xavar tadı. ⁵² Şot'in k'ulurxoxun iz ğare saat' baksunı vaxt'ane xavar haq'i, şot'oğonal pit'un: «Nəyni vüğümci saadast'ane * iz q'ızdırma siri». ⁵³ Bavanal q'amışe baki ki, mo İsusen içü "vi ğar yəşəyınşale" pi vədinene bəke. Hametər, şo içal, dirist' iz külfətəl İsusı vət'un baki. ⁵⁴ Mo İsusı İudeyınaxun Galileyına harit'uxun oşa ak'est'i p'əmci möcüzəlü nişaney.

5

Hovuzı t'öğöl bakala azarın q'olaybaksun

¹ Mot'oxun samal vədə oşa İsus Yerusalıma, iudeyxoy sa axsıbayane taşı. ² T'ıya Eğeli darvazın t'öğöl, iz hərrəmine qo seyvan bakala, əbranığoy muzın Bet'zada uk'ala sa hovuze buy. ³⁻⁴ Şot'ay qo seyvaneyal gele azarıyoxe bask'ey: k'aç'i, axsağ saal p'aralıçen duğı amdərxo. *

† **4:44** 4:44 Mat'. 13:57; Mrk'. 6:4; Luk'. 4:24 § **4:45** 4:45 İoan. 2:23 * **4:52** 4:52 Vüğümci saad - həysət'in vaxt'en bərezəre saad sa. * **5:3-4** 5:3-4 - bezi şamurxost'a: bask'ey saal xene galpsunı yaq'at'un bəğsay. 4 Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy sa angelen arane hovuzı boş başı xena galgalest'ay. Xene galgalpsunaxun oşa t'et'ıya bağala samcı amdər, hetər azarı balkayın q'olayebaksay.

⁵ T'et'iya otuz muğ usenin azari bakala sa amdare buy. ⁶ İsusen me amdari baksuna ak'i, hamal şot'ay gele vaxt'axun azari baksuna avabaki şot'oxun xavare haq'i: «Q'olaybaksun çurensa?» ⁷ Azarinen İsusa coğabe tadi: «Bez ağa, bezi t'öğöl sa amdar tene bu ki, xene galgalk'ala vədine za hovuzta badane. Zu p'ap'amin q'erəzo zaxun bəş t'et'iya banesa». ⁸ İsusen şot'o pine: «Hayza, vi döşəyə ext'a, tarapa!» ⁹ T'e amdaral hat'e saad q'olayebaki, iz döşəyə ext'i taranepi.

T'e ği Şamat' ğiney. ¹⁰ Kot'o görəl iudeyxoy kalat'oğon q'olaybaki amdara pit'un: «Ğe Şamat' ğine, döşəyə taşt'un va q'adağane». † ¹¹ T'e amdaren şot'oğon coğabe tadi: «Za q'olaybi Amdaren za "döşəyə ext'a, tarapa" pine». ¹² Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy va "ext'a, tarapa" pi amdar şuva?» ¹³ Ama q'olaybaki amdaren Şot'ay şu baksuna tene avay, şot'aynak' ki, İsus t'et'iya bakala camaati arane açeney.

¹⁴ Samal oşa İsusen xrama t'e amdara bəğəbi pine: «Bəğə, hun q'olayenbaki, saal günax əş ma biq'a ki, vi bel ene pis əş maq'an hari». ¹⁵ Q'olaybaki işq'arenal taşi içü q'olaybi t'e Amdari İsus baksuna iudeyxoy kalat'oğon avabakesedi.

¹⁶ Mot'oxun oşa iudeyxoy kalorox İsusa biq'suni loxolt'un biti, şot'aynak' ki, me əşurxo Şamat' ğinene bsay. ¹⁷ Ama İsusen şot'oğon pine: «Bezi Bavan ğeyin ğinal şirik' əşəbsa, Zuval əşəzbsa».

¹⁸ Metərluğen, iudeyxoy kalorox İsusa bespsuni loxol samalal gelet'un biti, şot'aynak' ki, İsusen saycə Şamat' ğina tene pozmişey, hamal Buxaçuğoy İz Bava baksuna upsunen İçü Buxaçuğoxun barabare hesabbsay.

İsusa tadeşi ext'iyəri İz Bavaxun baksun

¹⁹ Ama İsusen şot'oğon pine: «Serina, serinaz vəx nex: Ğaren İz Bavay k'ə bsuna nu ak'ayin, İçuxun sa şey tene bon. İz Bavan k'ə bayin, Ğarenal şot'one bsa. ²⁰ Şot'aynak' ki, Bavan İz Ğara çuresa, İçin bala hər şeyə şot'o ak'esest'a. Bavan kot'oxunal kala əşurxo ak'est'ale, vənəl mat mandalnan.

²¹ Bavan p'urit'oğon bəyinbi şot'oğon yəşəyinş tadi k'inək' Ğarenal İçin çureğalt'oğon yəşəyinşə tast'a. ²² Bavan şuk'k'ala divantenebsa, ama divanbsuni ext'iyərə İz Ğarane tade ki, ²³ bitot'in Bava hörmətbala k'inək' İz Ğaral hörməttq'anbi. İz Ğara hörmətnubalt'in Şot'o yaq'abi Bavay hörməttenebsa.

²⁴ Serina, serinaz vəx nex: Bezi pit'oğon ümüxlaxi Za Yaq'abit'u və amdareynak' həmişəluğ yəşəyinşə bu. Şo pis q'əraren tene divanbakal, şot'aynak' ki, şo ene bisunaxun yəşəyinşə c'ovaneki.

²⁵ Serina, serinaz vəx nex: iz vədə enesa, şo ene hari p'ap'ene; p'urit'oğon Buxaçuğoy Ğare səsə ibakalt'un, ibakiyoroxal yəşəyinşalt'un. ²⁶ Şot'aynak' ki, Bavay İçust'a yəşəyinş bakala k'inək' İz Ğaral İçust'a yəşəyinş baksune tadi. ²⁷ Divanbsuni ext'iyərə Şot'one tadi, şot'aynak' ki, Şo Amdari Ğare. ²⁸ Mot'o mat ma mandanan, şot'aynak' ki, t'etər sa vədəne eysa ki, gərəmzoğon bask'iyorox bito Şot'ay səsə ibaki ²⁹ gərəmzoğoxun c'eğalt'un. Şaat'luğ biyorox

yəşəyinqbseyinak' bəyinbakalt'un, pislüq biyorox isə divanbaki pis q'ərar haq'seynak' bəyinbakalt'un. †

³⁰ Zu Bez ext'iyəren hik'k'al bes batezkon. Bavan Za pi k'inək'ez divanbsa, Bezi c'evk'ala q'əraral düzgüne, şot'aynak' ki, Bezi çureğalt'u tez bsa, Za Yaq'abit'ay çureğalt'uz bsa.

İsusı barada bakala şahidlüq

³¹ Əgər Zu Bezi barada şahidlüqbayız, Bezi şahidlüq seri tene bakan. ³² Ama Bezi barada şahidlüqbalo q'ərazone. Şot'ay şahidlüqi seri baksunal avazu.

³³ Vən İoani t'öğöl amdarnan yaq'abi, şot'ay bi şahidlüqal serine. § ³⁴ Bezi amdarxoy şahidlüqa eht'iyəc butene, mot'oğə saycə ef çark'eseynak'ez nex. ³⁵ İoan bok'ala saal işiq sakala sa çırağ k'inək'ey, vənəl samal vədə şot'ay işiqə müq baksunnan çureşi.

³⁶ Ama Zast'a İoani Bezi barada bi şahidlüqaxun üst'ün şahidlüqə bu. Bezi Bavan Za tapşurbi əsurxo bex p'ap'espseyinak' Bezi bala me əsurxon içan Bez barada şahidlüqəbsa. Şot'oğon Bezi Bavay tərəfəxun yaq'abaksunane ak'est'a.

³⁷ Za yaq'abala Bavan İçinal Bezi barada şahidlüqəbsa. Vən sal sa vədə şot'ay səsə tenan ibake, İçuval tenan ak'e. * ³⁸ Şot'ay əyitəl vəst'a tene yəşəyinqbsa, şot'aynak' ki, Şot'in yaq'abi Amdara tenan vė.

³⁹ Vən İvel Şamurxo diggətli k'alpi fikirnanbsa ki, şot'oğon vəx həmişəlüq yəşəyinq tadale. Ama İvel Şamurxonə Bezi baradat'un şahidlüqəbsa. ⁴⁰ Vən isə yəşəyinq haq'seynak' Bez baç'anexun eysun tenan çuresa.

⁴¹ Amdarxoy tərəfə Bezi eht'iyəc butezax. ⁴² Ama vəx çalezxsa: vəst'a Buxaçuqə çuresun butene. ⁴³ Zu Bavay s'iyenez hare, vən isə Za q'abultenanbsa. Ama soğə hayzeri iz s'iyen eğayin, şot'o q'abulnanbon. ⁴⁴ Vən amdarxoxun eğala tərəfənən qəvesa, tək bakala Buxaçuqoxun eğala tərəfə təə. Şot'o görəl Buxaçuqə bakala vėlüq vəxun əxile!

⁴⁵ Fikirmabanən ki, Zu vəx Bavay bəş taxsirkər booz. Vəx taxsirkər balo ef umudbakala Moiseye. ⁴⁶ Əgər vən Moiseya vėbakinaniy, Zaal vənənbakoy, şot'aynak' ki, şot'in Bez baradane şampe. ⁴⁷ Ama şot'ay şampit'oğə tenan vėbaksasa, Bezi əyitmoğə hetər vėbakalnan?»

6

İsusı qə hazar tanaxun gele amdara ukəst'un

(Mat'. 14:13-21; Mrk'. 6:30-44; Luk'. 9:10-17)

¹ Mot'oxun oşa İsus Galileya göle t'e soğə tərəfə c'ovaki. T'e göle s'iya T'iberiyal next'uniy. ² Şot'ay baç'anexun gele camaate taysay, şot'aynak' ki, Şot'in azariğə q'olaybsunen ak'est'ala möcüzəlü nişanxo at'unksay. ³ İsus burux gala laşi İz şagirdxoxun sagala areşi.

⁴ İudeyxoy C'ovaksuni axsibay* İşalayinqəbaksay.

⁵ İsusən gele camaati İz t'öğöl eysuna ak'i Filip'a pine: «İsə şum mayin haq'en ki, me amdarxo uk'est'en?» ⁶ Me əyitmoğə şot'o

† 5:29 5:29 Dan. 12:2 § 5:33 5:33 İoan. 1:19-27; 3:27-30 * 5:37 5:37 Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 3:22 * 6:4 6:4 C'eyş. 12:1-27

yoxlayınşbseyinak'e pi, şot'aynak' ki, İçin k'ə baleysa avaney. ⁷ Filip'en Şot'o coğabe tadi: «Kot'oğoynak' p'əbaç dinarluğ † şumal haq'ayin, hert'u sa k'ot'or tene koft'on!» ⁸ T'e vədə şagirdxoxun soğo bakala Simon P'et'eri viçi Andreyen Şot'o pine: ⁹ «Məmiya sa ğar əyeləst'a qo dənə mis'ik' muye şum saal p'ə dənə çəline bu, ama meq'ədr amdareynak' ko hik'ə ki?»

¹⁰ İsusen pine: «Camaata oq'a arşevk'anan». T'e gala boçu one buy, camaatal areşi. Miya bakala işq'arxoy say saycə qo hazar tana İşaney.

¹¹ Oşa İsusen şuma ext'i şükərbala afırinal bit'uxun oşa şot'o arşit'ogone paybi. Çəlinəl ext'i hak'etərə bi. Bit'ot'in iz çureğala hama exedi. ¹² Amdarxon kəyi-boşit'uxun oşa İsusen şagirdxo pine: «Avuzin mandı k'ot'orxo girbanan ki, hik'k'al maq'an zay-baki». ¹³ Şot'oğon girt'unbi, qo muye şuma kəyit'ogoy bəşt'an mandı k'ot'orxonat p'as's'e zənbilt'un buybi.

¹⁴ T'e vədine İsusen ak'est'i me möcüzəlü nişana ak'ala amdarxon pit'un: «Seriya, dünyəne eğala xavareçal Mone!»

¹⁵ İsusen avaney ki, amdarxon İçu zoren padçağ laxsunt'un çuresa, şot'o görəl p'urum savsa buruğone laşi.

İsusi xene çoyelxun taysun

(Mat'. 14:22-33; Mrk'. 6:45-52)

¹⁶ Biyəbakat'an İsusi şagirdxo göle t'öğöl şiri ¹⁷ sa lodk'inat'un laşi. Ene bayinq'ey, ama İsus hələ şot'oğoy t'öğöl tene harey. Şoroxal göle t'e tərəf bakala K'efernaum şəhəret'un taşi.

¹⁸ Ost'aar muşə buy, göle çoyelal ləpoğone duğsay. ¹⁹ Şagirdxon avar zapi saq'o qo, otuz st'adi ‡ taşit'uxun oşa at'unk'i ki, İsus göle çoyelxune ləngbsun eysa, Şo lodk'inane İşalayınşaksay. Şot'oğoy q'iyen haneq'i, ²⁰ ama İsusen şot'oğoy "Zuzu, q'ımabanan" pine. ²¹ T'e vədə şagirdxon Şot'o lodk'inat'un laçuvk'i. Lodk'al hat'e saad içoğoy tağala gala p'anep'i.

²² Əyc'indəri göle t'e soğoy tərəf mandı camaati eyex bafedi ki, t'et'iya tək sa lodk'ane bake, İsus isə şagirdxoxun t'e lodk'ina laşi teney, şagirdxo İçsuzt'un taşey. ²³ Me vədə T'iberinaxun sa hema lodk'al hari Q'onçuğon şükərbala afırına pit'uxun oşa ukun kəyi gala İşa çurepi. ²⁴ Camaaten nə İsusi, nə şagirdxoy t'et'iya nu baksuna ak'i t'e lodk'oğoy laşi İsusə qəveseynak' K'efernaumat'un taşi.

İsus yəşəyiñşest'ala şume

²⁵ Şot'oğon İsusə göle t'e soğoy tərəf bəğğəbi şot'oxun "Ravvi, memiya həvədən hari?" pi xavart'un haq'i. ²⁶ İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Serina, serinaz vəx nex: möcüzəlü nişanxo q'amişakenan pi təə, şum kəyi boşenan pinan Za qəvesa. ²⁷ Ama c'ovaki-tağala ukuneynak' təə, həmişəluğ yəşəyiñşest'ala ukuneynak' çalışakanan, şot'o vəx Amdari Ğaren tadale. Şot'aynak' ki, Bava-Buxaçuğon Şot'o İz təst'igbala peçatane duğə». ²⁸ Şot'oğon İsusaxun xavart'un haq'i: «Yan k'ə ben ki, beşi biq'ala əşurxo Buxaçuğoy piyes saat'q'an ak'əsi?»

† 6:7 6:7 p'əbaç dinarluğ - sa dinar fəəlin sa ğiluğ maaşa barabarey. ‡ 6:19 6:19 Saq'o qo, otuz st'adi 5-6 k'm.

29 İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Buxaçuğon vëxun sa şeye çuresa: efi şot'in Yaq'abit'u vë baksun».

30 Şot'oğon İsusu pit'un: «Yax mani möcüzəlü nişanen ak'est'es bakon ki, yan va vë bakayan? K'ə besen bakon? 31 Bëğa, beşi bavogon-kalboğon ams'i oçala mannat'un kəye. Me barada İvel Şame boşal bune: "Şot'oğoy ukun bakseynak' göynuxun şume tadi"». §

32 T'e vədə İsusen şot'oğö pine: «Serina, serinaz vëx nex: vëx göynuxun şum tadiyo Moisey teney, göynuxun seri şuma vëx tadalo Bezi Bavane. 33 Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy şum göynuxun şiri, me dünyənə yəşəyiş Tadalone».

34 Şot'o pit'un: «Ağa, Hun yax me şuma həmişə tada». 35 İsusen şot'oğö pine: «Zu - yəşəyişest'ala şumzu. Bezi t'öğöl eğalo sal sa vədə busa tene bakal, Za vë bakalo sal sa vədə xeneza tene bakal. 36 Ama vëx pi k'inək', Za ak'iyal bakaynan, Za vë tenan. 37 Bavan Za tadiyoroş bito Bezi t'öğöl eğale, Bezi t'öğöl eğalt'uval sal sa vədə şəptezğon. 38 Axırı Zu göynuxun Bez çureğalt'u bseynak' tez şire, Za Yaq'abit'ay çureğalt'u bex p'ap'espseynak'ez göynuxun şire. 39 Za Yaq'abit'ay çureğalo isə şone ki, Za tadit'oğoxun sal sunt'u nu açesp'i şot'oğö axırinci ğine bëyinbaz. 40 Şot'aynak' ki, Bezi Bavay çureğalo Ğara ak'i şot'o vëluğ bakala hər sa amdaren həmişəluğ yəşəyiş haq'sune, Zuval şot'o axırinci ğine bëyinboz».

41 İsusen metər pit'uxun oşa iudeyxon İsusi "göynuxun şiri şum Zuzu" əyitin loxol əcuğon biq'i 42 pit'un: «Mo beşi çalxala İosifi ğar İsus tene ki? Axırı yan kot'ay nana-bava çalyanxsa. Həysə hetərə baksa ki, "göynuxunez şire" nexə?» 43 İsusen şot'oğö coğabe tadi: «T'ot'opsuna efanan! 44 Za yaq'abi Bavan şunesa Zaç nu bayin, şo Bezi t'öğöl eyes tene bakon. Zuval Bezi t'öğöl eğalt'u axırinci ğine bëyinboz. 45 Xavareçalxoy girkurxoy boş şameşene: "Şot'oğö bitova Buxaçuğon zombale". * Bavaxun ibaki zombakiyone Bezi t'öğöl eysa. 46 Düze, Buxaçuğoy t'öğölxun Harit'uxun başq'a Bava şuk'k'alən tene ak'e, saycə Şot'ine Bava ak'e. 47 Serina, serinaz vëx nex: Za vë bakalt'ay həmişəluğ yəşəyişə bu. 48 Zu - yəşəyişest'ala şumzu. 49 Ef bavogon-kalboğon çölə mannat'un kəye, ama p'uret'un. 50 Mo isə göynuxun şiğala t'etər sa şume ki, şot'o ukalo sal sa vədə tene biyal. 51 Zu - göynuxun şiri yəşəyişest'ala şumzu. Me şumaxun ukalo həmişəluğ yəşəyişəle. Zu tadala şum Bezi bədəne. Zu şot'o me dünyəni yəşəyişeynak'ez tast'a».

52 İsusen metər pit'uxun oşa iudeyxoy arane həcətə baki: «Me amdaren ukseynak' İz bədənə yax hetərə tades bakon?» 53 T'e vədə İsusen şot'oğö pine: «Serina, serinaz vëx nex: Amdari Ğare bədənəxun nu kəyi, iz p'iyaxun nu üğəynan, vəst'a yəşəyiş tene bakal. 54 Bezi bədənəxun kəyi Bez p'iyaxun üğəlt'in həmişəluğ yəşəyiş haq'ale, Zuval şot'o axırinci ğine bëyinboz. 55 Şot'aynak' ki, Bezi bədən seri ukune, p'iyal seri üğüne. 56 Bezi bədənəxun kəyi, Bez p'iyaxun üğəlo Zast'ane manst'a, Zuval şot'ost'az manst'a. 57 Dirist' bakala Bavan Za yaq'abi, Zuval Bavay sələməten yəşəyişəle k'inək'

Bez bədənəxun ukaloval Bezi sələməten yəşəyişale. ⁵⁸ Göynuxun şiri şum mone, mo ef bavoğon-kalboğon kəyi şumaxun tene. Şorox p'uret'un, ama me şuma ukalo həmişəluğ yəşəyişale».

⁵⁹ İsusen me əyitmoğə K'efernauma bakala sinagoga zombat'ane pi.

Şagirdxoy gelet'ay İsusaxun cöybaksun

⁶⁰ Şagirdxoy gelet'in me əyitmoğə ibakat'an pit'un: «Mo hetər sa zombsune? Kot'o şina q'amışakes bakon?» ⁶¹ Ama İsusen şagirdxoy İz pit'oğə görə t'ot'opsuna avaney. Şot'in pine: «Bezi əyitmux vəx lafest'a? ⁶² P'oy Amdari Ğare İz süft'in baki gala əqesuna ak'aynan, k'ənan bon? ⁶³ Yəşəyiş tadalo Urufe, amdar memiya acize. Bezi vəx pi əyitmoğost'a yəşəyişest'ala Urufe bu. ⁶⁴ Ama ef arane nu və bakalxoval bune». (İsusen və nu bakalxoy saal Şot'o xəyanətbala amdari şu baksuna süft'inəxun avaney.) ⁶⁵ İsusen saal pine: «Kot'o görəz vəx pi ki, əgər Bavan sunt'u Zaç nu bayin, şo Bezi t'öğöl eyes tene bakon».

⁶⁶ Kot'oxun oşa şagirdxoy gelo İsusa boseri ene Şot'ay baç'anexun tet'un taşi. ⁶⁷ T'e vədə İsusen İz p'as's'e şagirdaxun xavare haq'i: «Bərkə vənal Za bosı taysunnan çuresa?» ⁶⁸ Simon P'et'eren İsusa coğabe tadi: «Ay Q'onçux, yan q'erəz şı t'öğölyan tağon? Həmişəluğ yəşəyişest'ala əyitmux Vast'ane. ⁶⁹ Yanal vəyan hamal avayan ki, Buxaçuğoy İvel Bakalo † Hunnu». †

⁷⁰ İsusen şot'oğə pine: «Vəx - me p'as's'e şagirdal Zu tez c'ək'p'e ki? Ama p'urumal vəxun soğə iblise!» ⁷¹ İsusen me əyitmoğə Simon İsk'ariot'i ğar İuday baradane pi, şot'aynak' ki, şo p'as's'e şagirdaxun soğə baalkayin, İsusa xəyanətbaley.

7

İsusi viçimoğoy İçu nu və baksun

¹ Kot'oxun oşa İsus Galileyinane taraney. İudeyina isə tene taysay, şot'aynak' ki, iudeyxoy kalat'oğon Şot'o bespseynak' yaq't'un qəvesay.

² İudeyxoy Pace axsibay işalayinşebaksay. * ³ İz viçimoğon İsusa pit'un: «Memiiin c'eri İudeyina taki ki, Vi şagirdxonal Vi biq'ala əşurxo ak'eq'at'un. ⁴ Axırı İçu çalxest'una çalışakala amdaren hik'k'ala c'əp'k'in tene bon. Hun mot'oğə bsanusa - taki, Va dünyənə çalxest'a». ⁵ Şot'ay viçimuxal İçu və teney.

⁶ T'e vədə İsusen şot'oğə pine: «Bezi vaxt' hələ p'ap'itene, vəynak' isə hər vaxt' uyğune. ⁷ Dünyənən vəx nifrətbes tene bakon, ama Za nifrətbesa, şot'aynak' ki, Zu şot'ay əməlxoy şər baksunaz çoyel c'evk'sa. ⁸ Vən takinan axsibaya, Zu isə Bezi vaxt' hari nu p'ap'suna görə me axsibaya tez tağal». ⁹ İsusen me əyitmoğə pi Galileyinane çurpi.

¹⁰ Ama İz viçimux axsibaya taşit'uxun oşa İçal c'əp'k'in, İçu amdarxo ak'est'inut taneşi axsibaya. ¹¹ İudeyxoy kalat'oğon axsibaya İsusa

† 6:69 6:69 Buxaçuğoy İvel Bakalo - Xrist'os, Dirist' bakala Buxaçuğoy Ğar. † 6:69 6:69 Mat'. 16:16; Mrk'. 8:29; Luk'. 9:20 * 7:2 7:2 əbraniğoy axsibay. Amdarxo bare vədine içoğoynak' q'oruğxo ga düzbi t'iyat'un manst'ay. Lev. 23:34; K'an. 16:13

qəvnt'unsay. Şot'oğon "me amdar maya?" pi xavart'un haq'say. ¹² Camaati arane Şot'ay barada gele exlətxone taysay. Bəzit'oğon "şaat' amdare", t'e sunt'oğon isə "təə, camaatane feret'st'a" next'uniy. ¹³ Ama İudeyxoy kalat'oğoy q'iyexun şuk'k'alən Şot'ay barada qay tene exlətpsəy.

İsusi Pace axsibayi vədine xrama zombsun

¹⁴ Axsibayi q'ıyo c'ovakit'uxun oşa İsus xrama başi zombsane burqi. ¹⁵ İudeyxoy kalat'oğon məət't'əl mandı pit'un: «Me Amdaren maşk'al k'altenepe, hetəre baksa ki, savadlune?» ¹⁶ İsusenal şot'oğoy coğabe tadi: «Bezi zombsun Zaxun tene, Za Yaq'abit'uxune. ¹⁷ Şiin Şot'ay çureğalt'u bex p'ap'epsun çuresasa, şot'in Bezi zombsuni Buxaçuğoxun baksuna yoxsa Zu Zaxun upsuna avabakale. ¹⁸ İçuxun exlətp'alt'in içeynak'e tərif qəvesa, ama İçu Yaq'abit'aynak' tərif qəveğala Amdar serine, Şot'ost'a əfçi butene. ¹⁹ Moiseyen vəx k'anune tadi, ketər tene? Ama ef saycət'in me k'anuna tene əməlbsa! Tenesa Za het'aynak'nan bespsun çuresa?»

²⁰ Camaaten coğabe tadi: «Hun k'ən əyite? Şina Va bespsun çuresa?» ²¹ İsusen şot'oğoy pine: «Zu tək sa möcüzəz bi, vən bito mot'o məət't'ələn mandı. ²² Moiseyen vəynak' sünnətbsuni k'anunane laxi (düze, me ədət Moiseyaxun təə, ef bavoğoxun-kalboğoxune eysa), vənal ef ğarmoğoy lap Şamat' ğineyal bəft'ayın sünnət'nabsa. † ²³ Şamat' ğine Moiseyi k'anun maq'an pozmişaki pi ğarmoğoy sünnət'nabsa, ama Şamat' ğine amdari dirist' bədənə q'olaybsuna görə Bezi loxol ef əcuğone biq'sa? ‡ ²⁴ Piin ak'alt'u ma divanbanan, düz divanbanan».

İsus Xrist'ose ki?

²⁵ T'e vədə yerusalimluğoy bəzit'oğon pit'un: «Me amdara tet'un qəvesay ki bespseynak'? ²⁶ Bəğanan, mot'in qay exlətebsa, ama içü sa əyit tet'un nexə. Bərkə kalat'oğon Şot'ay həgigiyal Xrist'os baksunat'un avabake? ²⁷ Ama me amdari mayın baksuna avayan, Xrist'os eğat'an isə Şot'ay mayın baksuna şuk'k'alən tene avabakal».

²⁸ Şot'aynak'al İsusen xrama zombat'an ost'aar pine: «Həgigiyal Za çalnanxsə? Bezi mayın eysunal avanan? Ama Zu Zaxun tez hare, Za Seri Bakalt'ine yaq'abe. Vən Şot'o tenan çalxsə, ²⁹ Zu isə Şot'o çalezxsə, şot'aynak' ki, Şot'ay t'ödxunez hare, Şot'ine Za yaq'abe».

³⁰ Me əyitmoğoy görə İsusə biq'sunt'un çuresi, ama şuk'k'al Şot'o tene laft'i, şot'aynak' ki, İz vaxt' hələ tene p'ap'ey. ³¹ Ama camaati gelo Şot'o vəney. Şot'oğon next'uniy: «Xrist'os eğat'an me amdaren ak'est'it'uxun gele möcüzəlü nişanxo ak'est'ale ki?»

³² Fariseyxon camaati İsusi barada k'ə upsuna it'unbaksay. Şot'o görəl samci bəyinxon q'a fariseyxon Şot'o biq'seynak' xrame q'aroolçığot'un yaq'abi. ³³ İsusen pine: «Samal vaxt' Zu vəxun bakoz, oşa isə Za Yaq'abit'ay t'öğöl tağoz. ³⁴ Vən Za qəvesi tenan bəğəbal, Zu bakala galal eyes tenan bakal». ³⁵ T'e vədə İudeyxon içoğoy arane pit'un: «Me Amdar maya tağale ki, Şot'o teyan bəğəbal? Grek'xoy

arane bakala iudeyxo taşi zombale? ³⁶ "Vəñ Za qəvesi tenan bəğəbal, Bezi bakala galal vəñ eyes tenan bakon" əyiten k'ə upsune çuresa?»

³⁷ Axsibayi axırncı, ən vacib ğine İsusen hayzeri ost'aar pine: «Şu xenezane, Bezi t'öğöl hari üğəq'an. § ³⁸ İvel Şamurxon uk'ala k'inək', Za və bakala amdari boşt'an yəşəyinqest'ala xene oqurxo barale». * ³⁹ Mot'o İçu və bakalxoy oşa haq'ala Urufi baradane nexey. Uruf isə hələ tene tadeşey, şot'aynak' ki, İsus hələ tene eşeşey, İz s'iyal tene alabakey.

⁴⁰ Camaati aranexun sa hemaran me əyitmoğə ibaki "mo, həgigiyal, beş yaq'bəği xavareçale" pit'un. † ⁴¹ Sa hemaran "Mo Xrist'ose" pit'un, ama bəzit'oğon next'unıy: «K'ə? Xrist'os Galileyinaxune eysa? ⁴² İvel Şame boş tene şameşe ki, Xrist'os Davidi nəsiləxun, şot'ay yəşəyinqi Bet'lexem ayizexun eğale?» ‡

⁴³ Metərlüğən, İsusi barada camaati arane cöy-cöy fikirxone buy. ⁴⁴ Bəzit'oğon Şot'o biq'sunt'un çuresi, ama şuk'k'al Şot'o laftenedi.

İudeyxo kalat'oğoy nu və baksun

⁴⁵ Mot'oxun oşa xrame q'aroolçiyox samci bəyinqşxoy q'a fariseyxoy t'öğölt'un qaybaki. Şot'oğonal q'aroolçığoxun "şot'o het'aynak' tenan eçeri?" pi xavart'un haq'i. ⁴⁶ Q'aroolçığon çoğabt'un tadi: «Həysət'inəl şirik' sal sa amdaren metər tene əyitp'ey». ⁴⁷ Fariseyxon şot'oğə pit'un: «Şot'in vəxal feret'edi? ⁴⁸ Bəyn kalat'oğoxun soğə nəəl sa farisey Şot'o vənəbaki? ⁴⁹ Ama k'anuna nu avabakala vəxlarik' savadsuzxoy loxol Buxaçuğoy ləənəte hare!»

⁵⁰ İçoğoy aranexun sunt'in, mot'oxun bəş İsusi t'öğöl hari Nik'odimen § isə şot'oğə pine: ⁵¹ «Beşi k'anuna görə, sa amdara ümüxlaxınut, şot'ay k'ə bsuna avabakinut divanbsun düzgünə ki?» ⁵² Şot'oğon Nik'odima pit'un: «Bərkə hunal Galileyinaxunnu? Şamurxo k'alk'ayin, ank'on ki, xavareçal Galileyinaxun tene eğal».

(Ən damna kiinqşamurxost'a İoan. 7:53-8:11 tene bu.)

⁵³ Mot'oxun oşa hər soğə iz k'oyane taşi.

8

İsus saal əxlagsuzluğu loxol biq'esi çuux

¹ İsus isə Zeytun buruğəne taşi. ² Savaxt'an üşenen Şo p'urum xramane hari. Bütüm camaat Şot'ay t'öğölə giresi, Şot'inal arsi zombsane burqi.

³ Me vədine k'anun zombalxon q'a fariseyxon əxlagsuzluğu loxol biq'esi sa çuğot'un t'et'ıya eçeri. Şot'o biyex c'evk'i ⁴ İsusə pit'un: «Məəlim, me çuux əxlagsuzluğbat'ane biq'ese. ⁵ Moiseyen iz k'anuni boş yax əmirbene ki, metərt'oğə jələyinqən. P'oy hun k'ən nex?» *

⁶ Mot'o İsusə sinəyinqşbseynak't'un nexey, Şot'o taxsırkər c'evkseynak' sa məənət'un qəvesay. Ama İsusen k'os'baki k'əşinen oçali loxol şampsane burqi. ⁷ Şot'oxun saal xavar haq'at'an tikbaki

§ 7:37 7:37 Lev. 23:36 * 7:38 7:38 Məs. 18:4; İsa. 58:11; Yez. 47:1; Zək. 14:8 † 7:40 7:40 K'an. 18:15-18 ‡ 7:42 7:42 2 Şam. 7:12; Mik'. 5:2 § 7:50 7:50 İoan. 3:1-2 * 8:5 8:5 Lev. 20:10; K'an. 22:22-24

şot'oğö pine: «Ef boş şu günaxsuzesa, barta me çuğö samciq'an jě bosı». ⁸ Oşa p'urum k'os'baki oçali loxol şamsane burqi.

⁹ Me əyitmoğoxun oşa, ağsaq'q'alxoxun burqi soğö-soğö t'et'iin əxilt'unbaki. İsus təke mandı, çuux isə hələ t'et'ianey. ¹⁰ İsusen tikbaki şot'o pine: «Ay çuux, morox hort'un baki? P'oy şuk'k'alen vaynak' q'ərar tene c'evk'i?» ¹¹ Çuğon "şuk'k'alen, bezi ağa" pine. T'e vədə İsusen pine: «Zuval va tez taxsırkərbasa. Taki, eneyal günax ma ba».

İsus dünyəni işiğə

¹² İsusen saal camaataxun əyitk'at'an pine: «Zu - dünyəni işiğzu. Bezi bac'anexun eğalo sal sa vədə bayinq'luğa tene tarak'al, şot'ost'a yəşəyinq'est'ala işiğ bakale». †

¹³ Fariseyxon isə Şot'o pit'un: «Vi barada Hunen şahidluğbi baksı, şot'o görəl vi şahidluğ ext'ibərli tene». ‡ ¹⁴ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Bezi barada Zu şahidluğbiyal bakayız, Bezi şahidluğ ext'ibərlune, şot'aynak' ki, Zu Bezi mayin hari maya taysuna avazu. Vən isə Bezi mayin hari maya taysuna tenan ava. ¹⁵ Vən amdarxoy q'aydoğonnan divanbsa, Zu isə şuk'k'ala divantezbsa. ¹⁶ Divanbayızal, Bezi c'evk'ala q'ərar serine, şot'aynak' ki, tək tezu, Za yaq'abi Baval Zaxune. ¹⁷ Ef k'anunal şameşene ki, p'ə tani şahidluğ ext'ibərlune. § ¹⁸ Bezi barada şahidluğbalo Zu saal Za yaq'abi Bez Bavane». ¹⁹ T'e vədə İsusaxun xavart'un haq'i: «P'oy maya vi bava?» İsusen coğabe tadi: «Vən nə Za, nə Bez Bava tenan çalxsı. Əgər Za çalxinaniy, Bez Baval çalnanxoy».

²⁰ İsusen me əyitmoğö xrama, nəziri q'uti bakala gala zombat'ane pi. Ama şuk'k'alən Şot'o biteneq'i, şot'aynak' ki, Şot'ay vaxt' hələ tene p'ap'ey.

İsusi me dünyənəxun nu baksun

²¹ Oşa İsusen şot'oğö p'urum pine: «Zu c'eri tazsa, vən isə Za qəvəşi ef günaxi boş biyalnan. Bezi tağala galal vən eyes tenan bakal». ²² T'e vədə iudeyxon pit'un: «Kot'in İçu besp'ale ki, "vən Bezi tağala gala eyes tenan bakal" nexə?» ²³ İsusen şot'oğö pine: «Vən oq'a bakala dünyənəxunnan, Zu isə ala bakala. Vən me dünyənəxunnan, Zu isə me dünyənəxun tezu. ²⁴ Kot'o görəz vəx "ef günaxxoy boş biyalnan" pi. Əgər Bezi "Zu Şozu" baksuna tenan və baksasa, ef günaxxoy boş biyalnan».

²⁵ T'e vədə "p'oy hun şunu?" pi İsusaxun xavart'un haq'i. İsusen şot'oğö pine: «T'e belxun Bezi Şu baksuna pezuysa, Şozu. ²⁶ Bezi ef taxsıra çoyel c'evk'i ef barada uk'ala gele əyitmuxzax bu. Ama Za Yaq'abiyo düzinə uk'alone, Zuval Şot'oxun ibakit'oğoz dünyənə exlətpsa». ²⁷ Şot'oğon İsusen içoğoxun Bavay barada əyitpsuna tet'un q'amışaki.

²⁸ T'e vədə İsusen pine: «Vən Amdari Ğara ala əqevk'at'an * avabakalnan ki, Zu Şozu, Zaxun c'evk'iyal sa şey tezbsa, saycə Bavan Za hetər zombenesa, t'etərəl exlətezbsa. ²⁹ Za Yaq'abiyo Zaxune. Şot'in

† 8:12 8:12 Mat'. 5:14; İoan. 9:5 ‡ 8:13 8:13 İoan. 5:31 § 8:17 8:17 K'an. 17:6; 19:15

* 8:28 8:28 İoan. 3:14

Za tək tene bare, şot'aynak' ki, Zu həmişə Şot'ay xoşel eğalt'uz bsa». ³⁰ İsusen me əyitmoğ uk'at'an amdarxoy gelo Şot'o vëne baki.

Serinen amdarxo çark'est'un

³¹ İsusen İçu vë iudeyxo pine: «Əgər vën Bezi əyiten tağaynan, həgigiyal, Bezi şagirdxonan. ³² T'e vədə vën seri k'ə baksuna avabakalnan, serinenal vëx çark'est'ale».

³³ İudeyxon İsusa coğabt'un tadi: «Yan Avrahami nəsiləxunyan, sal sa vədəl şuk'k'ali k'ul teyan bake. "Vën çark'eğalnan" k'ə upsuna?» †

³⁴ İsusen şot'oğə pine: «Serina, serinaz vëx nex: günax əşp'est'ala amdar iz günaxi k'ule. ³⁵ K'ul ailin boş həmişə tene yəşəyinqbsa, ğar isə həmişə ailin boşə. ³⁶ Vëx çark'est'alo Ğaresa, t'e vədə vën həgigiyal çark'eğalnan. ³⁷ Vën Avrahami nəsiləxun baksuna avazu, ama p'urumal Za bespsunnan çuresa şot'o görə ki, Bez əyit vëx p'atənep'sa. ³⁸ Zu Bez Bavay t'öğöl ak'it'oğoz exlətpsa, vën isə ef bavaxun ibakit'oğonan bsa».

³⁹ Şot'oğon İsusa coğabt'un tadi: «Beşi bava Avrahame». İsusen şot'oğə pine: «Avrahami nəsiləxun bakiynaniy, Avrahamallarik' Buxaçuğoy çureğalt'oğonan əməlbəy. ⁴⁰ Vën isə Za - Buxaçuğoxun ibaki serina vëx uk'ala Amdara bespsunnan çuresa. Avrahamen metər əşurxo tene biq'e. ⁴¹ Vën efi bavay biq'i əşurxonan bsa».

Şot'oğon əcuğon biq'i "yan nanaxun bic' baki əylux teyan, beşi sa Bavane bu, Şoval Buxaçuxe" pit'un. ⁴² İsusen şot'oğə pine: «Əgər ef Bava Buxaçux bakiniy, Za çurnanğoy, şot'aynak' ki, Za Buxaçuğone dünyəne yaq'abe, həysəəl memiyazu. Zu Bez ext'iyəren tez hare, Şot'ine Za yaq'abe. ⁴³ Bezi uk'alt'oğə het'aynak' tenan q'amışaksa? Şot'aynak' ki, Bezi əyitmoğə ümüxlaxsun çurtenansa. ⁴⁴ Vën ef bava iblisaxunnan, ef bavay çureğalt'oğoval bsunnan çuresa. Şo burqesunaxun ‡ amdar besp'ale, seri bakala hər şeyal şot'oxun əxile, şot'aynak' ki, şot'ost'a seri uk'ala hik'k'al butene. Əfçi əyitpsuna saat'e başarbsa, şot'aynak' ki, əfçiduğale hamal əfçiduğalxoy kalone. ⁴⁵ Zu isə düzinə exlətpsunə görə vën Za vëtenanbaksa. ⁴⁶ Vëxun şina subutbes bakon ki, Zu hevaxt'esa sa günax əşez biq'e? P'oy düzinəz əyitesa, het'aynak' Za tenan vëbaksa? ⁴⁷ Buxaçuğoxun bakala amdaren Buxaçuğoy əyitə inebakon. Vën isə tenan ibaksa, şot'aynak' ki, Buxaçuğoxun tenan».

İsusi İzi həmişə baksuni barada əyitpsun

⁴⁸ T'e vədə iudeyxon pit'un: «Hun həgigiyal sa samariyalunu, Ş vast'aal murdar urufe bu». ⁴⁹ İsusen coğabe tadi: «Zast'a murdar uruf tene bu, Zu Bezi Bavaz hörmətbsa, vën isə Za hörmətəxun sananksa. ⁵⁰ Zu Zaynak' s'i tez q'azayinqbsa, Zaynak' s'i q'azayinqest'alo Divan-balone. ⁵¹ Serina, serinaz vëx nex: «Şiin Bezi əyitə əməlbəyin, sal sa vədə bisun tene ak'al».

⁵² İudeyxon Şot'o pit'un: «Həysə həgigiyal avayanbaki ki, vast'a murdar urufe bu. Avrahamal p'urene, xavareçalxoval. Ama Hun "şiin Bezi əyitə əməlbəyin, sal sa vədə tene biyal" nexnu. ⁵³ Hun beşi bava

† 8:33 8:33 Mat'. 3:9; Luk'. 3:8 ‡ 8:44 8:44 Burq. 3 § 8:48 8:48 - İudeyina samariyalu upsun təhk'ire hesabbsay, şot'aynak' ki, iudeyluğoy samariyaluğoxun ara buteney.

Avrahamaxunal kalanu? Şoval p'urene, xavareçalxoval. Axırı Hun Va şun hesabsa?» ⁵⁴ İsusen şot'oğö metərə coğab tadi: «Əğər Zuz Zaynak' s'i q'azayınşbsasa, Bezi s'i hik'k'ale, ama Zaynak' s'i q'azayınşest'alo Bezi Bavane. Vən Şot'o "beşi Buxaçux" pinan k'ale. ⁵⁵ Ama Şot'o tenan çalxi. Zu isə Şot'o çalezxa. Əğər "Şot'o tez çalxa" pizuy, vëllarik' əfçiduğal bakalzuy. Ama Zu Şot'o çalezxa, İz əyitəl əməlezbsa. ⁵⁶ Ef bava Avrahamen Bezi eysuna gelene yaq'bëğsay. Bezi eysuna ak'iyal gele müqey».

⁵⁷ T'e vədə iudeyxon Şot'o pit'un: «Vi sal əlli yəş tene bu, Avrahamen va hetərə ak'i?» ⁵⁸ İsusen şot'oğö pine: «Serina, serinaz vəx nex: Avraham nanaxun bakalt'uxun bəş Zu Bakalozu». * ⁵⁹ Me əyitmoğö görə İsusa jëlayınşbseyinak' jët'un ext'i, ama İsus amdarxoy piyexun açi xramaxun c'ere.

9

K'aç'i amdari q'olaybaksun

¹ Sa ği İsusen yaq'en tağat'an sa amdare ak'i. T'e amdar nanaxun k'aç'ine bakey. ² İz şagirdxon İsusaxun xavart'un haq'i: «Ravvi, şina günax əşpest'e ki, me amdar k'aç'ine nanaxun bake: için, yoxsa iz nana-bavan?» ³ İsusen coğabe tadi: «Mo nə me amdari əşp'est'i günaxa görəne bake, nə iz nana-bavay əşp'est'i günaxa görə. Mo Buxaçugoy əşurxo me amdari yəşəyınşast'a çoyelq'an c'eri pine bake. ⁴ Heq'ədər ki ğenaxune, Za Yaq'abit'ay əşurxo balayan. Samal oşa baying' bakale, t'e vədə şuk'k'alən əşp'es tene bakon. ⁵ Heq'ədər ki Zu dünyənezu, Zu dünyəni işiğzu». * ⁶ Me əyitmoğö pit'uxun oşa İsusen oq'a çupi, t'e çupuna k'ulaxun gərbi oç'ine düzbi. Oşa t'e oç'ina k'aç'i amdari piyel ladi ⁷ pine: «Taki, Siloam hovuzə vi çoya os'k'a». ("Siloam" - "yaq'abakiyo" upsune.) Şot'inal taşi iz çoya os'ek'i, qaybakat'an isə iz pulmoğon ene aneksay.

⁸ T'e amdari q'onşığon q'a süft'inəxun şot'o sa dilənçi k'inək' çalxalt'oğon next'uniy: «Mo t'e dilənçiluğbala amdar tene ki?» ⁹ Bəzit'oğon "şone" pit'un, t'iyəmit'oğon "təə, ama şot'o oşq'arest'a" pit'un. İçin isə "zu hat'e amdarzu" pine. ¹⁰ Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy hetərə baki ki, vi piyel işiğə hari?» ¹¹ Şot'in coğabe tadi: «İsus uk'ala Amdaren oç'i düzbi bezi piyel lanedi, za "taki Siloam hovuzə vi çoya os'k'a" pine, zuval taşi bez çoya os'k'it'uxun oşa bezi pulmux qayəşi». ¹² Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy t'e amdar maya?» Şot'in pine: «Tez ava».

Fariseyxoy q'olaybaki amdaraxun bala silist'

¹³ Me süft'inəxun k'aç'i baki amdara fariseyxoy t'öğölt'un eçeri ¹⁴ şot'aynak' ki, İsusen oç'i düzbi şot'ay pula q'olaybi ği Şamat' ğiney. ¹⁵ Fariseyxonal t'e amdaraxun hetərə baki ki, aksan burqı pi xavart'un haq'i. T'e amdarenal "Şot'in bezi piyel oç'ine laxi, zuval taşi bez çoya os'ezk'i, isə azaksa" pine.

¹⁶ T'e vədə fariseyxoxun bəzit'oğon pit'un: «Me amdar Buxaçugoxun tene, şot'aynak' ki, Şamat' ğine k'anunxo tene əməlbsa». T'e sunt'oğon

* 8:58 8:58 C'eys. 3:14; İoan. 1:1; 8:24,28; Qay. əyit 1:4-6,8 * 9:5 9:5 Mat'. 5:14; İoan. 8:12

isə "günaxkər amdaren metər möcüzəlü nişanxo hetərə ak'est'es bakon?" pit'un. Hametər şot'oğoy arane fikirxo cöyebaki. ¹⁷ Şot'o görə saal k'aç'i amdarxun xavart'un haq'i: «P'oy hun me amdari barada k'ən nex? Axiri şot'in vi pulmoğone qaype». K'aç'i amdarenal "Şo xavareçale" pine.

¹⁸ Ama iudeyxoy kalorox hələl vətet'uniy ki, me amdar k'aç'ine bake, isəəl aneksa. Mot'o görəl q'olaybaki amdari nana-bava k'alpi ¹⁹ şot'oğoxun xavart'un haq'i: «Mo ef ğare? Vən nexnan ki, ko nanaxun bakat'an k'aç'ine bake. P'oy hetərə baksa ki, həysə aneksa?» ²⁰ Şot'ay nana-bavan pit'un: «Hoo, mo beşi ğare, nanaxun bakat'anal k'aç'ine bake. ²¹ Ama həysə hetərə aksa nəəl iz pulmoğə şina q'olaybe avateyan. İçuxun xavar haq'anən. Mis'ik' tene, iz barada içinq'an pi».

²² Şot'oğon iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexunt'un me əyitmoğə pi, şot'aynak' ki, iudeyxoy kalorox ene q'ərara haret'uniy ki, şiin İsusi Xrist'os baksuna q'abulbayin, t'e amdari tura sinagogaxun bot'alt'un. ²³ Mot'o görət'un t'e amdari nana-bavan "mis'ik' tene, içuxun xavar haq'anən" pi.

²⁴ İudeyxoy kalat'oğon süft'ə k'aç'i baki amdara p'əmcı kərəm k'alpi şot'o pit'un: «Buxaçuğə elasp'a ki, düz uk'alnu. Yan me amdari günaxkər baksuna avayan». ²⁵ Şot'inal coğabe tadi: «T'e amdari günaxkər baki nu baksuna tez ava. Sa şeyaz ava ki, süft'ə k'aç'izuy, ama həysə azaksa». ²⁶ Şot'oxun xavart'un haq'i: «Şot'in va k'ə bi? Vi pulmoğə hetərə q'olaybi?» ²⁷ Şot'in coğabe tadi: «Həysəz vəx exlətp'i, ama tenan ümüxlaxi. Het'aynak'nən mot'o saal ibaksun çuresa? Bərkə vənəl Şot'ay şagird baksunnan çuresa?» ²⁸ Şot'o jamdi pit'un: «Hunnu şot'ay şagird, yan isə Moiseyi şagirdxoyan. ²⁹ Yan avayan ki, Moiseyaxun exlətp'iyo Buxaçuxə, me amdari isə mayin baksuna teyan ava».

³⁰ T'e amdaren pine: «Məət't'əl mandalane ki, vən Şot'ay mayin eysuna tenan ava, ama Şot'in bezi pulmoğone q'olaybi. ³¹ Ama avayan ki, Buxaçuğon günaxkərxo təə, İçu q'abulbi İz əyiten tağala amdarxone ibaksa. ³² Sal sa vədine şuk'k'alən tene ibakey ki, şinesa nanaxun k'aç'i baki amdari pulmoğə qayk'ane. ³³ Əgər me Amdar Buxaçuğoxun nu bakiniy, hik'k'al bes tene bakoy».

³⁴ Şot'oğon isə t'e amdari loxol haraypi pit'un: «Belxun-oşel günaxi boşen nanaxun bake! İse yax dərş tadalən baki?» Metər piyal şot'o şəp't'unşi.

Fariseyxoy içoğoy k'aç'iluğa nu aksun

³⁵ İsusen t'e amdara şəp'esuni barada inebaki. Oşa şot'o bəğəbi pine: «Hun Amdari Ğara vənü?» ³⁶ Şot'in xavare haq'i: «Bezi ağa, şot'ay Şu baksuna za upa, zuval və bakaz». ³⁷ İsusen şot'o pine: «Şo həysə vi ak'ala, vi İçuxun exlətp'ala Amdare». ³⁸ Şot'inal "ay Q'onçux, vəzu" pi İsusi bəş past'eşi. ³⁹ İsusen pine: «Zu me dünyəne amdarxoy əşurxo çoyel c'evkseynak'ez hari ki, nu ak'alxon ak'eq'at'un, ak'alorox isə k'aç'iq'at'un baki».

⁴⁰ Şot'ay t'öğöl bakala bəzi fariseyxon me əyitmoğə ibaki "bərkə yanal k'aç'iyən?" pi Şot'oxun xavart'un haq'i. ⁴¹ İsusen şot'oğə pine:

«Əgər k'aç'i bakiynaniy, ef loxol günax tene bakoy. Ama həysə "ayanksa" upsunen ef günaxxo ef loxole manst'a».

10

Şaat' çoban

¹ «Serina, serinaz vəx nex: eğeli ağıla iz çomoxun təə, çərvəndəxun cupi bağalo oğri saal fūq'k'ale. ² Ama çomoxun bağalo eğelxoy çobane. ³ Q'aroolçinen çomo şot'aynak'e qayk'on, eğelxonal şot'ay səsəne ümüxlaxon. Şot'inal iz eğelxo s'iyen k'alpi şot'oğə qavunane c'evk'on. ⁴ İz eğelxo bitova qavuna c'evk'it'uxun oşa iç bəş, eğelxoval şot'ay baç'anexune tağon, şot'aynak' ki, şot'ay səsə çalt'unxsa. ⁵ Ama q'erəz amdari baç'anexun tet'un tağon, şot'oxun t'it'unt'on, şot'aynak' ki, q'erəz amdari səsə tet'un çalxsa».

⁶ İsusen me məsəlinə exlətebi, ama şot'oğon İsusi exləti məninə tet'un q'amışaki. ⁷ Şot'aynak'al İsusen şot'oğə p'urum pine: «Serina, serinaz vəx nex: Zu - eğelxoynak' çomozu. ⁸ Zaxun bəş hariyoroş bito oğriyoş q'a fūq'k'alxone, ama eğelxon şot'oğə tet'un ümüxlaxi. ⁹ Zu - çomozu, şu me çomoxun bağayin, çark'eğale. Şo başi-c'eğale, içeynak' ot't'ağ bəğəbale. ¹⁰ Oğri saycə başq'seynak', bəspseynak' saal şərbseynak'e eysa, Zu isə şot'oğə yəşəyinq, əsil yəşəyinq tast'eynak'ez hare.

¹¹ Zu - şaat' çobanzu, şaat' çobanen eğelxoynak' iz elmoğoval q'urbane tadon. ¹² Tənginen əyiteşi çoban isə eğelxoy q'onçux tene, şot'aynak'al ule eysuna ak'at'an şot'oğə bosu t'inet'on. Ulenal şot'oğə həfədon, şot'oğə şarpi şinek'on. ¹³ Şo tənginen əyiteşinə, şot'aynak'al eğelxoynak' ük' tene bok'ospa. ¹⁴⁻¹⁵ Zu şaat' çobanzu. Hətər ki, Bavaz Zane çalxsa, Zu Bavaz çalxsa, hametərəl bezit'oğoz çalxsa, bezit'oğonal Zat'un çalxsa. Zu eğelxoynak' Bezi elmoğə q'urbanez tast'a. * ¹⁶ Bezi me ağılxun nu bakala q'erəzəl eğelxoşax bu, Zu şot'oğoval eçalazu. Şot'oğonal Bezi səsə ibakalt'un, t'e vədə tək sa sürü, tək sa Çoban bakale.

¹⁷ Zu Bezi elmoğə q'urbanez tast'a ki, oşa şot'o qaydi qoş ext'az. Bavanal Za mət'o görəne çuresa. ¹⁸ Bezi elmoğə Zaxun şuk'k'alən haq'es tene bakon, ama şot'o Zuz tast'a. Şot'o tast'eynak'al, oşa qaydi qoş exst'eynak'al Bezi ext'iyərə bu. Axırı me əmirə Bezi Bavaxunez haq'e».

¹⁹ Me əyitmoğə görə iudeyxoy arane p'urum fikirxo cöyebaki. ²⁰ Şot'oğoy gelet'in pine: «Me amdarast'a murdar urufe bu, ko gije. Hət'aynak'nan kot'o ümüxlaxsa?» ²¹ T'iyəmit'oğon isə pit'un: «Morox içust'a murdar uruf bakala amdari əyitmux tene. Maya ak'eşe ki, murdar urufen k'aç'i amdari pulmoğə q'olaybane?»

İudeyxoy İsusə nu vəbaksun

²² İjənəney, Yerusəlimə İşiği axsibayt'un† c'ovakeş'ay. ²³ İsus xrame məəlin hərrəmine bakala Solomoni seyvane taranne. ²⁴ İudeyxə İsusi hərrəmine gireşi Şot'o pit'un: «Həq'ədər yax şüpin boş efəlnu?»

* **10:14-15** 10:14-15 Mat'. 11:27; Luk'. 10:22 † **10:22** 10:22 İşiği axsibay - Me axsibayast'a iudeyluğon İsusi nanaxun baksunaxun 164 usen bəş Yerusəlimə baki xrame surluğon murdarlayinqit'uxun oşa, şot'ay təzədən pak saal İvel baksuna, t'et'iyə p'urum Buxəçüğü q'ulluği burqesunat'un q'eydbsa.

Əgər Hun Xrist'osnusa, yax qay upa». ²⁵ İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Zu vəx exlətezbi, ama və tenan. Bezi Bavay s'iyeñ biq'i əşurxon Bezi barada şahidluğəbsa. ²⁶ Ama vən Za və tenan, şot'aynak' ki, Bezi q'uziğoxun tenan. ²⁷ Bezi q'uziğon Bezi səsə çalt'unxsa, Zuval şot'oğə çalezxsə, şorox Bezi baç'anexunt'un eysa. ²⁸ Zu şot'oğə həmişəluğ yəşəyinqez tast'a. Şoroxal sal sa vədə tet'un biyal, şuk'k'alən şot'oğə Bezi kiyexun haq'es tene bakal. ²⁹ Şot'oğə Za tadi Bava bitot'uxun üst'üne. Şuk'k'alən şot'oğə Bavay kiyexun haq'es tene bakon. ³⁰ Zu q'a Bava sayan».

³¹ İudeyxon p'urum jət'un ext'i ki, Şot'o jələyinqat'un. ³² İsusen şot'oğə pine: «Zu vəx Bavaxun eğala gele saat' əşurxo ak'est'i. Vən kot'oğoy mat'u görənən Za jələyinqsbus çuresa?» ³³ İudeyxon Şot'o coğabt'un tadi: «Va kot'o görə təə, adi amdar baksunen Va Buxaçux bi Buxaçuğoy əleyinə əyitpsuna görəyan jələyinqsbsa». † ³⁴ İsusen şot'oğə pine: «P'oy ef İvel Same boş tene sameşe ki, "Buxaçuğon pene: <Vən buxaçuxxonan>"? § ³⁵ Buxaçuğon İzi əyitə avabakest'i amdarxo İçine <buxaçuxxonan> nexə. İvel Samal avanan ki, pozmişakes tene bakon. ³⁶ İsə vən uk'alnan ki, Zu - Buxaçuğon c'ək'p'i düynəne yaq'abi Amdaren - "Zu Buxaçuğoy Ğarzu" upsunen Buxaçuğoy əleyinəz əyitə? ³⁷ Əgər Bavay biq'ala əşurxo tez biq'sasa, Za və ma bakanan. ³⁸ Ama me əşurxo bizaqsasa, Za və nuval bakaynan, Bezi biq'ala əşurxo vėbakanan ki, Bava Zast'a, Zuval Bavast'a baksuna avabaki q'amışakes bakanan». ³⁹ İudeyxon p'urum İsusa biq'sunt'un çuresi, ama Şo içoğoy kiyexun c'efedi.

⁴⁰ İsus p'urum İordan oqe t'e soğə tərəf, İoanen süft'ə k'unuk'balə gala taşi t'et'iyə manedi. * ⁴¹ Şot'ay t'öğöl gele amdare eysay. Şot'oğon next'uniy: «İoanen sal sa möcüzəlü nişan nuval ak'est'i bakayın, şot'ay me Amdari barada pi bito əyitmux düze c'eri». ⁴² Gele amdarxoval t'et'iyə İsusa vət'un baki.

11

P'uri Lazari bəyinqbaksun

¹ Bet'anya ayize yəşəyinqsala Lazar s'iyeñ sa amdar azarayinqşəbaki. Şot'ay Mariya saal Mart'a s'iyeñ p'ə xunçine buy. * ² Mo hat'e Q'onçuğoy loxol adeğala c'əyinq lapi Şot'ay turmoğə iz popen şarpi Mariyaney. Azarayinqşəki Lazar şot'ay viçiney. † ³ Xunçimoğonal "ay Q'onçux, Vi çureğala amdar azarine" pi İsuseynak' xavart'un yaq'abi. ⁴ İsusen mot'o ibaki pine: «Me azari axır bisun tene, Buxaçuğoy kala s'i çoyel c'eyseynak'e. Şot'ay köməyən Buxaçuğoy Ğaren kala s'i q'azayinqşeq'an pine bake».

⁵ İsusen Mart'a, şot'ay xunça saal Lazara çuresay. ⁶ Ama Lazari azari baksuna ibakat'an İz baki gala p'ə ğiyal manedi. ⁷ Oşa isə İz şaqirdxo "p'urum İudeyina tağen" pine. ⁸ İz şaqirdxon Şot'o pit'un: «Ravvi, t'et'iyə bakala iudeyxon samal vədə mot'oxun bəş

† 10:33 10:33 Lev. 24:16 § 10:34 10:34 İvel məğ. 82:6 * 10:40 10:40 İoan. 1:28 * 11:1 11:1 Luk'. 10:38-39 † 11:2 11:2 İoan. 12:3

Va jëlayınşbunt'un çuresay. Hun p'urumal t'et'iya çayenbaksax?»
 9 İsusen çoğabe tadi: «Ğine p'as's'e saad tene ki işiğ? Şu ğenaxun tarak'ayın, tene lamandon, şot'aynak' ki, me dünyəne işiğ baksuna görə aneksa. 10 Ama şu üşe tarak'ayın, lamanedon, şot'aynak' ki, içust'a işiğ tene bu». 11 İsusen me əyitmoğoxun oşa şot'oğoxu pine: «Beşi dost' Lazar nep'axeşi. Zu şot'o muğurbseynak'ez taysa». 12 T'e vədə İz şagirdxon şot'o pit'un: «Əgər nep'axeşenesa, q'olaybakale». 13 İsusen şot'ay bisuni baradane exlətpsax, ama şot'oğoxun t'etərt'un fikirbsax ki, nep'axesuni baradane nex. 14 T'e vədə İsusen şot'oğoxu çay pine: «Lazar p'urene. 15 Ama Zu vëx görə müqzu ki, t'et'iya tez baxemətər vən Za lap usum vë bakalnan. İsə ekinan şot'ay t'öğöl tağen». 16 «Əkiz" k'aleğala T'omasen t'e soğox şagirdxo pine: «Ekinan yanal taşi İsusaxun sagala biyen!»

17 İsus t'iya hari avanəbaxi ki, Lazar ene bip' ğine ğərəmzin boşə. 18 Bet'anyax q'a Yerusalmi arane ços's'e st'adinaxunal † mal yax'e buy, 19 şot'aynak'al Mart'a q'a Mariya içoğoxu viçi bisuna görə buldirist'luğ tast'a gele iudeyxone harey.

20 Mart'a İsusi eysuna ibaxi şot'ay bəşə c'eri, Mariya isə k'oyane çurpi. 21 Mart'an İsusax pine: «Ay Q'onçux, əgər Hun memiya baxinuy, bezi viçi tene biyox. 22 Ama avazu ki, Hun həysəəl Buxaçoğoxun k'ə çureğayın, şot'in Va tadale». 23 İsusen şot'o "vi viçi bəyinbakale" pine. 24 Mart'an şot'o pine: «Avazu ki, bəyinbakale, bəyinbaksuni vədine, axırnci ğine şoval bəyinbakale». 25 İsusen şot'o pine: «Zu - Yəşəyınşzu, bəyinbaksunal Zaxune. Za vë bakalo biyayınal, yəşəyınşale, 26 yəşəyınşı Za vë bakaloval sal sa vədə tene biyal. Mot'o vënu?» 27 Mart'an şot'o çoğabe tadi: «Hoo, ay Q'onçux, vëzu ki, İzi me dünyəne eysuna beş yax'bəğala Buxaçoğoxu Ğar, yəni Xrist'os, Hunnu».

28 Mart'an mot'o pit'uxun oşa taşi iz xunçi Mariya c'əp'k'in k'alpi pine: «Məəlim memiyane, vane k'ale». 29 Mariyan kot'o ibakala k'inək' kap hayzeri İsusi t'öğölə taşi. 30 İsus hələ ayize tene baxəy, şo Mart'a İz bəş c'eri gala çurpeney. 31 Mariya ük' tadala, içuxun sagala k'oya bakala iudeyxon şot'ay kap hayzeri çavuna c'eysuna ak'at'an pit'un p'oyla ki, önöpseynak' ğərəmzoğoxe taysa. Kot'o ğərəş şot'ay bax'anəxun tat'unşi. 32 Mariyan İsusi bakala gala p'ap'i şot'o anek'i, İz turnoq'a bit'i pine: «Ay Q'onçux, əgər Hun memiya baxinuy, bezi viçi tene biyox».

33 İsusen Mariyax q'a şot'ay t'öğöl hari iudeyxox önöpsuna ak'at'an içü gele pise təsirbi. 34 Şot'in xavare haq'i: «P'urina mayanan laxə?» Şot'o pit'un: «Beşi Ağa, eki ak'est'en». 35 İsusen önönepi. 36 T'e vədə iudeyxon "bəğanax şot'o hətəre çuresax!" pit'un. 37 Ama şot'oğoxu bəzit'ogon pine: «K'aç'i amdari piyel işiğ eçeri me amdaren sa şey bes tene baxox ki, me amdax nu p'uriniy?»

38 Hamətər İsus dilxor ğərəmzoğoxe taşi. Ğərəmzoğ sa mağaraney, Ş iz bağala gane jomost'al jət'un t'ik'ırdey. 39 İsusen pine: «Jəna ext'anan!» P'urit'ay xunçi Mart'an şot'o pine: «Ay Q'onçux, t'et'in

† 11:18 11:18 ços's'e st'adi - 3 k'm. İša § 11:38 11:38 Mağara q'ayani boş bakala ams'iluğ, t'e vaxt' p'uri amdaxo t'iyat'un laxsax.

yəgin ki adesa, axırı şot'ay bisun bip' ğine». ⁴⁰ İsusen pine: «P'oy Zu va tez pey ki, və bakayin, Buxaçuğoy kalaluğa ak'alnu?»

⁴¹ Metərluğen, jəna ext'undi. İsusenal ala bəği pine: «Ay Bava, Za ibaksuna görə Va şükürəzbsa. ⁴² Avazu ki, Za həmişə inbaksa. Ama mot'o Bezi t'öğöl çurpi camaateynak'ez nex ki, Za Hun yaq'absuna vəkəbat'un». ⁴³ Me əyitmoğon pit'uxun oşa ost'ar pine: «Lazar, qavuna c'eki!» ⁴⁴ P'uriyal qavunane c'eri. Şot'ay tur-kul parçinen, ço isə dəsməren bəc'ürey. İsusen şot'oğon "me amdara qaypanan taşeq'an" pine.

Fariseyxoy İsusə bespsuni niyət
(*Mat'. 26:1-5; Mrk'. 14:1-2; Luk'. 22:1-2*)

⁴⁵ T'e vədə Mariyay t'öğöl hari iudeyxoy gelet'in İsusen k'ə bsuna ak'i Şot'o vət'un baki. ⁴⁶ Ama şot'oğoxun bəzit'oğon fariseyxoy t'öğöl taşi İsusen bit'oğon şot'oğon exlətt'unbi.

⁴⁷ T'e vədə samci bəyinşxon q'a fariseyxon Kala Şurina girbi pit'un: «Yan k'ə ben? Me amdaren gele möcüzəlü nişanxone ak'est'a. ⁴⁸ Əğər Şot'o bark'ayan, bito Şot'o və bakale. Rimluğonal hari beşi xrama q'a dirist' me azuk'a əfçibalt'un».

⁴⁹ T'et'iya bakalt'oğoxun sunt'in, hat'e useni samci bəyinşxoy kalo bakala K'ayafan şot'oğon pine: «Vən hik'k'al tenan ava. ⁵⁰ Q'amıştenanbaksa ki, vəynak' bütüm me azuk'i k'as'esaxunsa sa amdari me azuk'eynak' bisun saat'e?» ⁵¹⁻⁵² Şot'in me əyitmoğon içuxun tene pi, ama t'e useni samci bəyinşxoy kalo baksunen xavareçalluğebi. Şot'in İsusi saycə me azuk'eynak' təə, me dünyəne səpələyinşəki Buxaçuğoy əyloğon bitova sagala girbseynak' bisunane xavareçalluğebi. ⁵³ Metərluğen, hat'e ğinaxun əyitə sat'unbi ki, İsusə besp'at'un.

⁵⁴ İsus ene iudeyxoy arane qay tene taraney. Şo t'et'iin çölə İša bölginə, Efraim uk'ala şəhərəne taşi, İz şagirdxoxun t'et'iya manedi.

⁵⁵ İudeyxoy C'ovaksuni axsibay* İşalayinşebaksay. Gele amdar C'ovaksuni axsibayaxun bəş içoğon pakbseynak' ayizmoğoxun Yerusalimane hari. ⁵⁶ Şot'oğon İsusə qəvt'unsay, xrame məəlnə çurpi sunsunaxun xavart'un haq'say: «K'ənan fikirbsa? Şo axsibaya tene əğal?» ⁵⁷ Samci bəyinşxon q'a fariseyxon isə "şot'ay ganu avabakalt'in yax xavarq'an tadi" pi əmirt'un tadi ki, Şot'o biq'at'un.

12

Mariyay İsusəynak' eçeri pay
(*Mat'. 26:6-13; Mrk'. 14:3-9*)

¹ C'ovaksuni axsibayaxun* üç ği bəş İsus Bet'anyinane hari. İsusen p'uri ganuxun bəyinbi Lazaral t'et'iyane yəşəyinşbsay. ² T'et'iya İsusi eysuni s'iyal q'onaxluğt'un tadi. Mart'an q'ulluğəbsay. Lazaral İsusaxun sagala q'onağxoy aranəney. ³ Mariyan isə sa lit'ra † toyexlu təmiz narde c'əyin ext'i İsusi turmoğoy loxol lapi iz popen şarpsane burqi. C'əyini muç'a aden k'oja haneq'i. ‡

* 11:55 11:55 C'eys. 12:1-27 * 12:1 12:1 C'eys. 12:1-27 † 12:3 12:3 sa lit'ra - 300 gr. samal gele ‡ 12:3 12:3 Luk'. 7:37-38

⁴ Ama İsusı şagirdxoxun sunt'in, mat'in ki, oşa Şot'o toydaley, İuda İsk'ariot'en pine: ⁵ «Mot'oxunsa me c'əyinə xibbaç dinara Ş toydi kəsibxo paybese bakoy». ⁶ Me əyitə kəsibxoy q'ayğına manst'una görə təə, iç oğri baksuna görəne nexey, şot'aynak' ki, içust'a bakala təngin toraya amdarxoy laxalt'uxun sa paya başeq'say. ⁷ T'e vədə İsusen pine: «Me çuğə ma galda, şot'aynak' ki, me c'əyin Za oçalaxbala ğineynak'ey. ⁸ Kəsibxo həmişə ef t'öğölt'un, Zu isə həmişə ef t'öğöl tez bakal».

⁹ Me vədə iudeyxoy gelo isə İsusı Bet'anyına baksuna avabaki ham İsusə görə, hamal Şot'in p'uri ganuxun bəyinbi Lazara ak'seynak' t'et'iyat'un hari. ¹⁰ T'e vədə samci bəyinşxo Lazaral bespsuni q'ərarat'un hari ¹¹ şot'aynak' ki, iudeyxoy gelo Lazara görəne İsusı tərəf c'ovaki Şot'o və baki.

İsusı Yerusəlimə baysun

(Mat'. 21:1-11; Mrk'. 11:1-11; Luk'. 19:28-40)

¹² Əyc'indəri, axsibaya hari amdarxoy gelo İsusı Yerusəlimə eysuna ibaki ¹³ p'almin xode c'ik'urxo ext'i Şot'ay bəşə c'eri. Şot'oğon "Hosanna! * Q'onçuğoy s'iyen əğalo he bəxt'əvərə! İsrəili padçağeynak' xeyir-bərəkətq'an baki!" uk'a harayt'unney. †

¹⁴ İsusen sa cəyil elem bəğəbi iz baç'ane laneşi. Hetər ki, şameşene: ¹⁵ «Ay Sioni xuyər, ‡ ma q'iba!

Bəğə vi padçağ sa cəyil elema laşi enesa». §

¹⁶ İsusı şagirdxon t'e vədə mot'oğoy k'ə upsuna tet'un q'amışaksay. Ama İsusı s'i alabakit'uxun oşa, Şot'ay barada şameşit'oğə saal camaati Şot'ay bəş hetər şameşeneysa, hat'etərəl c'eyşuna eyex badi q'amışt'unbaki.

¹⁷ Lazara gərəmzəğoxun k'alpi p'uri ganuxun bəyinbat'an İsusı t'öğöl bakala camaaten hələl me barada exlətebsay. ¹⁸ Amdarxon İsusı me möcüzəlü nişana ak'est'una ibakeneş, şot'o görəne Şot'ay bəş c'ereş. ¹⁹ Şot'aynak'al fariseyxon sun-suna next'unıy: «Bəğanən, beşi kiyexun hik'k'al tene ayesa. Dirist' dünyə Şot'ay baç'anexune taysa».

İsusı şaturbəş İz bışuna avabakeş'un

²⁰ Axsibaya Yerusəlimə bul k'os'bsa harit'oğoy arane sa hema greki muzin əyitk'ala amdare buy. ²¹ Şot'oğon Galileyin Bet'sayda ayizexun bakala Filip'i t'öğöl hari şot'o xoyinšt'unbi: «Ağə, yan İsusə aksunyan çuresa». ²² Filip'en taşi Andreyane pi, Andreyenal Filip'axun sagala taşi İsusat'un xavar tadi.

²³ İsusen coğabe tadi: «Mone, Amdari Ğar əslində Şu baksuni çoyel c'əğala vaxt' harene. ²⁴ Serina, serinaz vəx nex: əğər sa arumi dən oçala biti tene bisasa, tək sa arum k'inək'əl manest'a, ama bisanesa, gele bare tast'a. ²⁵ İz yəşəyinqə çureğalt'in şot'o açesebon, izi me

§ 12:5 12:5 Sa dinar fəəlin sa ğilug maaşa barabarey. * 12:13 12:13 Hosanna - əbrani muzin «Buxaçuğə alxışq'an baki» upsune. † 12:13 12:13 İvel məğ. 118:25-26 ‡ 12:15 12:15 Sioni xuyər - "Sion" Yerusəlimə tadeşi q'erəz s'iyurxoxun soğone. "Xuyər" isə memiya "amdarxo" upsune. § 12:15 12:15 Zək. 9:9

dünyəne bakala yəşəyinşə hik'k'al nu hesabbalt'in isə şot'o həmişəluğ yəşəyinşeynak'e q'orışon. * 26 Şin Za q'ulluğbsun çureğayin, Bezi baç'anexunq'an hari. Zu maya bakayiz, Za q'ulluğbaloval t'et'iya bakale. Şin Za q'ulluğbayin, Bavanal şot'o hörmətbale.

27 Həysə Bezi ük' narahate. K'ə uk'az? "Ay Bava, Za me dəyğinəxun çark'est'a" uk'az? Ama Zu dünyəne me dəyğin koruğaxun c'ovakseynak'ez hare! 28 Ay Bava, Vi s'iya alaba!» Göynuxunal sa səse hari: «Alazbi, saal alaboz».

29 T'et'iya çurpi camaati bəzit'oğon mot'o ibaki "göyene gürupi", t'e sunt'oğon isə "Şot'oxun sa angelene əyitp'i" pit'un. 30 İsusen pine: «Me səs Zaynak' tene, vəynak'e. 31 Həysə isə me dünyə divanebaksa, me günaxbala dünyəni kalaluğbalal † qavuna boseğale. 32 Za isə oçalaxun ala əqevk'at'an, bütüm amdarxo Zaç zap'k'oz».

33 İsusen me əyitə upsunen İz mani cürə bisunane ibakest'i. 34 Camaaten Şot'o coğabe tadi: «İvel Şamurxoxun ibakeyan ki, Xrist'os həmişəluğ mandale. P'oy Hun het'aynak'en "Amdari Ğar ala əqeğalane" nex? Amdari Ğar şuva?» †

35 T'e vədə İsusen şot'oğon pine: «İşiğ samal vədə ef arane bakale. İşiğ bakala vədine tarapanan ki, vəx bayinq'luğen maq'an biq'i. Şot'aynak' ki, bayinq'luğa tarak'alt'in maya taysuna tene avabaksa. 36 İşiğ bakala vədine İşiğa vəbakanan ki, İşiği əylux bakanan». İsusen me əyitmoğon pit'uxun oşa taneşi, şot'oğoy piyexunal aneçi.

İudeyxoy inadkərлуğ

37 Ama İsusen camaati bəş meq'ədər möcüzəlü nişanxo ak'est'it'uxun oşal amdarxo Şot'o və teney. 38 Morox kot'o görəne baki ki, İsayə xavareçali me əyitmux bex p'ap'ane:

«Ay Q'onçux, beşi xavara şuva vəbaki,
Q'onçuğoy zor şineynak'e qayeşi?» §

39 İsayan pi k'inək', şorox şot'o görə və tet'un baksay ki:

40 "Buxaçuğon şot'oğoy pulmoğon k'aç'inebi,

İçoğoy haq'ıla kütebi ki,

İçoğoy pulmoğon maq'an ak'i,

İçoğoy haq'ılən maq'an bot'i

Saal Zaç maq'at'un fıripı ki,

Zu şot'oğon q'olaybaz». *

41 İsayan İsusi kalaluğa aksuna görəne me əyitmoğon Şot'ay barada pey.

42 Əslində isə kalat'oğoy gelo İsusə vəney, ama fariseyxon içoğon sinagogaxun maq'at'un şəp'əsi pi mot'o qay tet'un avabakest'ay.

43 Buxaçuğoxun eğala tərifəxunsa amdarxoxun eğala tərifət'un c'ək'p'i.

44 İsusen ost'aar pine: «Za və bakalo saycə Za təə, Za Yaq'abit'uval vəne. 45 Za ak'alt'in Za Yaq'abit'uval aneksa. 46 Zu işiğzu. Me

* 12:25 12:25 Mat'. 10:39; 16:25; Mrk'. 8:35; Luk'. 9:24; 17:33 † 12:31 12:31 me günaxbala dünyəni kalaluğbalal - yəni şeytan. † 12:34 12:34 İvel məğ. 110:4; İsa. 9:7; Yez. 37:25; Dan. 7:14 § 12:38 12:38 İsa. 53:1 * 12:40 12:40 İsa. 6:10; Mat'. 13:14-15; Mrk'. 4:12; Ap'ost'. 28:26-27

dünyəneyal harezu ki, Za vë bakalo bayinq'luğa maq'an mandı. ⁴⁷ Bezi əyitə ibaki şot'o nu əməlbalt'u isə Zu tez divanbal, şot'aynak' ki, dünyənə divanbseynak' təə, dünyənə çark'est'eynak'ez hare. ⁴⁸ Za t'ödxbi Bezi əyitmoğə nu q'abulbalt'ay divanbal ene bune: Bezi uk'ala əyiten axırncı ğine şot'aynak' q'ərar c'evk'ale. ⁴⁹ Şot'aynak' ki, Zu Zaxun tez əyitp'i, Za yaq'abi Bavane Bezi k'ə upsuni saal hetər exlətpsuni barada Za əmir tadi. ⁵⁰ Zu avazu ki, Şot'ay çureğalt'oğon həmişəluğ yəşəyınşe tast'a. Metərлуğen, Bavan za mani əyitmoğə upsuna əmirbenesa şot'oğoz əyite».

13

İsus İz şagirdxoy turmoğə os'ksun

¹ C'ovaksuni axsibay* İşalayınşebaksay. İsusen me dünyənexun cöybaki İz Bavay t'öğöl qaybaksuni vaxt' hari p'ap'suna avaney. Şot'in me dünyənə İçu aid bakalt'oğə həmişə çureşene, axıra şirik'əl çureşi.

² Biyəsin şum ukala vədəney. İblisenal ene İsusa toyst'uni fikirə Simon İsk'ariot'i ğar İuday beyne badeney. ³ İsusen Bavan hər şeyə İz kiyel tast'una, İzi Buxaçuğoxun eysuna, qaybakiyal Buxaçuğoy t'öğöl taysuna avaney. ⁴ Şot'in İz ganuxun hayzeri xələtə c'eq'i sa dəsmər ext'i İz biyex ğaçepi. ⁵ Mot'oxun oşa ləənə xe bapı şagirdxoy turmoğə os'k'i, İz biyex ğaçp'i dəsmərən şarpsane burqi. ⁶ İsus Simon P'et'era İşalayınşakat'an şot'in İsusa pine: «Ay Q'onçux, bezi turmoğə Hun os'k'alnu?» ⁷ İsusen şot'o coğab tadi pine: «Bezi k'ə bsuna hun həysə təə, oşa q'amışakalnu». ⁸ P'et'eren Şot'o pine: «Sal sa vədine! Hun bezi turmoğə ten os'k'al!» İsusen şot'o coğabe tadi: «Əğər nu os'k'ayiz, Bezi əsil şagird bakes ten bakan». ⁹ T'e vədə Simon P'et'eren Şot'o pine: «Ay Q'onçux, t'e vədə saycə bezi turmoğə təə, kulmoğə q'a bulal os'k'a». ¹⁰ İsusen şot'o pine: «Os'k'alpi amdareynak' saycə turmoğə os'ksun bəse, şot'aynak' ki, şo bul-oş təmize. Vənal təmiznan, ama bütüm təə». ¹¹ Şot'in İçu şiin toydalesa avaney, kot'o görəl "bütüm təmiz tenan" pine.

¹² İsusen şot'oğoy turmoğə os'k'it'uxun oşa İz xələtə lapi p'urum İz gala arşi şot'oğə pine: «Zu vəynak' k'əz bisa q'amışnanbaki? ¹³ Vən Za "Məəlim" saal "Q'onçux" pinan k'ale. Düznan nexə, şot'aynak' ki, Zu hat'e Şozu. ¹⁴ İsə ki, Zu Q'onçux saal Məəlim baksunen ef turmoğoz os'k'i, vənal şun-sunay turmoğə os'k'alanan. ¹⁵ Vəx ak'esezdi ki, Zu vəynak' bit'u vənal sun-sunaynak' banan. ¹⁶ Serina, serinaz vəx nex: k'ul iz ağaxun, elçiyal içü yaq'abit'uxun kala tene. ¹⁷ İsə ki me əyitmoğə avanan, vən hametər bsunen bəxt'əvər bakanan. ¹⁸ Ef bitot'ay barada tez nex. Zu Bezi c'ək'p'it'oğə çalezxsa. Ama barta "Zaxun sagala şum ukalo Bez düşməne baki" † uk'ala İvel Şam bex p'ap'eq'an. ¹⁹ Həysə me əyitmux bex p'ap'alt'uxun bəş vəx mot'oğə nexzu ki, bex p'ap'at'an vë bakanan: Zu Şozu. ²⁰ Serina, serinaz vəx nex: Zu yaq'abalt'u q'abulbalt'in Zane q'abulbsa, Za q'abulbalt'in isə Za Yaq'abit'une q'abulbsa». ‡

* **13:1** 13:1 C'eys. 12:1-27 † **13:18** 13:18 İvel məğ. 41:9 ‡ **13:20** 13:20 Mat'. 10:40; Mrk'. 9:37; Luk'. 9:48; 10:16

*İuday İsusə toyst'un**(Mat'. 26:20-25; Mrk'. 14:17-21; Luk'. 22:21-33)*

²¹ İsusen me əyitmoğə pit'uxun oşa gele pis baki pine: «Serina, serinaz vəx nex: vəxun sunt'in Za toydale». ²² İz şagirdxon me əyitmoğə şı barada upsuna nu avabaksuna görə çəşmişəki sun-sunay loxolt'un bəği. ²³ İz şagirdxoxun soğə - İsusi çureğala şagird Şot'o lap İsaney. ²⁴ Simon P'et'eren t'e şagirdi loxol himebi ki, şı barada upsuna Şot'oxun xavar haq'ane. ²⁵ T'e şagirdenal fıırpi İsusaxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, şo şuva?» ²⁶ İsusen coğabe tadi: «Me şume loq'mina torpi şı tadozsa, şone». Loq'mina torpi Simon İsk'ariot'i ğar İudane tadi. ²⁷ İudan loq'mina ext'ala k'inək' Şeytan şot'ay boşe başı. İsusen şot'o "k'ə balnusa, usum ba!" pine. ²⁸ İsusen mot'o het'aynak' şot'o upsuna sulfin bel bakalt'oğoy şuk'k'alen tene q'amişaki. ²⁹ Təngin toray İudast'a baksuna görə bəzit'oğon fikirt'unbi ki, İsusen şot'o "axsibaya yaynak' lazım bakala şeyurxo haq'a" nəəl "kəsibxo sa şey tada" nexə. ³⁰ İudan loq'mina ext'it'uxun oşa kap qavunane c'eri. Üşeney.

Sun-suna çurekinan

³¹ İuda c'erit'uxun oşa İsusen pine: «Həysə Amdari Ğare s'i alanebaki, Buxaçuğoy s'iyal Şot'oxune alabaki. ³² İse ki, Buxaçuğoy s'i Şot'oxune alabaki, Buxaçuğonal Şot'o İçust'a alabale, usumluğen alabale. ³³ Ay Bezi əylux! Samal vədəl vəxun bakoz. Vən Za qəveğalnan, ama Zu iudeyxo "Bezi tağala gala vən eyes tenan bakon" pi k'inək' həysə vəxal mot'o nexzu. § ³⁴ Vəx təzə sa əmirez tast'a: sun-suna çurekinan, Zu vəx çuresi k'inək' vənal sun-suna çurekinan. * ³⁵ Əğər efi sun-suna çuresun bakayin, t'e vədə bütüm amdarxon avabakalt'un ki, vən Bezi şagirdxonan».

*P'et'eri İçuxun danmişaksuna İsusə saturbəş upsun**(Mat'. 26:31-35; Mrk'. 14:27-31; Luk'. 22:31-34)*

³⁶ Simon P'et'eren İsusaxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, mayan taysa?» İsusen coğabe tadi: «Zu tağala gala həysə hun Bezi baç'anexun eyes ten bakon, ama oşa eğalnu». ³⁷ P'et'eren Şot'o pine: «Ay Q'onçux, həysə het'aynak' Vi baç'anexun eyes tez bakon? Vaynak' bezi elmoğoz tadon». ³⁸ İsusen şot'o pine: «Zaynak' vi elmoğon tadon? Serina, serinaz va nex: dadalen elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu».

14*İsus - Buxaçuğəç tağala yaq'e*

¹ «Barta ef ük' maq'an narahat baki. Buxaçuğə və bakanan, Zaal və bakanan. ² Bezi Bavay k'oya mandala ga gelene. Əğər nu bakiniy, vəx uzk'oy ki, vəynak' ga həzirbsaz taysa? ³ Taşı vəynak' ga həzirbit'uxun oşa qaybaki vəx Bezi t'öğöl taşoz ki, Zu bakala gala vənal bakanan. ⁴ Bezi tağala gane yaq'a vən çalnanxsa».

⁵ Tomasen İsusuna pine: «Ay Q'onçux, Vi maya taysuna teyan ava, yaq'a heteryan çalxon?» ⁶ İsusen şot'o pine: «Zu - seri, yəşəyinqest'ala yaq'zu. Bavay t'öğöl tağala saycə sa yaq'e bu, şoval Zaxune c'ovaksa. ⁷ Əgər Za çalxinaniy, Bezi Baval çalnanxoy. İse ene vən şot'o çalnanxsa, şot'o aalk'enan».

⁸ Filip'en şot'o pine: «Ay Q'onçux, Bava yax ak'est'a, ko yaynak' bəse». ⁹ İsusen şot'o pine: «Xeylək vaxt'e ki, Zu vəxunzu, hələ Za ten çalxi, Filip'? Za ak'i amdaren Bez Bava ak'ene. P'oy hun hetəren "Bava yax ak'est'a" pes bakon? ¹⁰ Zu Bavast'a, Baval Zast'a baksuna və tenu ki? Vəx pi əyitmoğə Zaxun tez nexə, ko Zast'a bakala Bavane İz əşurxo bsa. ¹¹ Zu Bavast'a, Baval Zast'a baksuna vėbakanan, tenesa mot'o Bezi bala əşurxo görəq'a bakayin və bakanan.

¹² Serina, serinaz vəx nex: Za və amdaren Bezi bi əşurxo içinal bale, hələ kot'oxunal kala əşurxo bale, şot'aynak' ki, Zu Bavay t'öğöləz taysa. ¹³ Vənal Bezi s'iyen * k'ənesa çureğaynan, şot'o booz ki, Bavay s'i Ğarast'aq'an alabaki. ¹⁴ He vədə Bezi s'iyen Zaxun sa şey çureğalnansa, şot'o booz.

İvel Urufi barada əyit tast'un

¹⁵ Əgər Za çurnansasa, Bezi buyruğxo əməlbələn. ¹⁶ Zu Bava xoy-inşboz, şot'in q'erəz sa Köməybal yaq'abale, Şoval vəxun həmişəluğ mandale. ¹⁷ Şo Buxaçugoy serina çoyel c'evk'ala Urufe. Şot'o dünyənen q'abulbes tene baksa, şot'aynak' ki, şot'o nə ateneksa, nəəl çaltenexsa. Vən isə şot'o çalnanxsa, şot'aynak' ki, Şo vəxune, ef boş mandale.

¹⁸ Vəx yetim tez bark'al, ef t'öğöl eğoz. ¹⁹ Samal c'ovakit'uxun oşa dünyənen ene Za atenek'al, ama vən Za ak'alnan. Zu yəşəyinqsuna görə vənal yəşəyinqşalnan. ²⁰ T'e ği avabakalnan ki, Zu Bez Bavast'azu, vən Zast'anan, Zuval vəst'azu. ²¹ Şiin Bezi buyruğxo əmələbsasa, Za çureğalo şone. Bez Bavanal Za çureğalt'u çureğale. Zuval şot'o çuresi Za şot'o ak'est'oz».

²² İsk'ariot' təə, t'e soğə İudan şot'o pine: «Ay Q'onçux, ko hetərə baksa ki, Hun bütüm dünyənə təə, saycə yaynak' ak'eğalnu?» ²³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Şiin Za çuresasa, Bezi əyitə bəğale, Bezi Bavanal şot'o çureğale. Yanal me amdari t'öğöl hari şot'oxun sagala bakalyan. ²⁴ Za nu çureğalt'in Bezi əyiten tene tağal. Ef ibaki zombsun Bezi tene, Za yaq'abi Bavay zombsune.

²⁵ Hələ ki ef t'öğölzu, vəx mot'oğə pizu. ²⁶ Ama Köməybalen - Bavan Bezi s'iyen yaq'abala İvel Urufen hər şeyə vəx zombale. Zu exlətp'i bütüm əyitmoğə ef eyex badale. ²⁷ Ef arane serluğ laxiz taysa, Zast'a bakala serluğa vəxəz tast'a. Zu şot'o vəx dünyənen tadala k'inək' tez tast'a. Barta ef ük' maq'an narahat baki, qımabanan.

²⁸ Zu vəx "həysə tazsa, oşa p'urum ef t'öğöl eğoz" upsuna inanbaki. Əgər Za çuresinaniy, Bezi Bavay t'öğöl taysuna müqnan bakoy, şot'aynak' ki, Bava Zaxun üst'üne. ²⁹ Mot'oğə saturbəş vəx pizu ki, mo bex p'ap'at'an Za və bakanan.

³⁰ Ene vəxun gele tez əyitk'al, şot'aynak' ki, me dünyəni kalaluğbal enesa. Düze, şot'in Bezi loxol kalaluğbes tene bakon, ³¹ ama dünyənen

* **14:13** 14:13 Bezi s'iyen Bez çureğalt'oğə uyğun

avabakalane ki, Zu Bava çurezsa, Bavanal Za k'ə bürmişenesa, şot'o bsazu. Həysə isə hayzanan memiın tağen.

15

C'ap' saal iz zoğurux

¹ Zu - seri c'ap'zu, Bez Baval t'ulluği q'onçux. ² Zast'a bakala bar nu tadala hər zoğa Bavan k'as'ene. Bar tadala hər zoğa isə budayınşı təmizebsa ki, lap gele barq'an tadi. ³ Vən isə Bezi pi əyiten ene təmiznan.

⁴ Zast'a mandanan, Zuval vəst'a mandoz. Zoğ c'ap'e loxol nu bakayın, için-içuxun bar nu tadala k'inək' vənal Zast'a nu mandaynan, bar tades tenan bakon. ⁵ C'ap' Zuzu, vənal zoğurxonan. Şu Zast'a mandayın, Zuval şot'ost'a mandayız, şot'in gele bare tadon, şot'aynak' ki, Zasuz hik'k'al bes tenan bakon. ⁶ Zast'a nu mandalo isə, c'ap'axun t'ödx bosesi q'aribaki zoğ k'inək'e. Metər zoğurxo girbi aruğo bot'unst'a boneksa. ⁷ Əgər Zast'a mandaynan, Bezi əyitmuxal vəst'a mandayın, k'ə xoyinşbi çureğaynan, vəx tadeğale. ⁸ Vən gele bar eşt'unen saal Bezi şagird baksunen Bezi Bavay s'i alanebaksa.

⁹ Bavan Za çuresi k'inək' Zuval vəx çurezsi. Bezi çuresunast'a mandanan. ¹⁰ Əgər Bezi buyruğxo əməlbaynan, Bezi çuresunast'a mandalnan, hetər ki, Zu Bavay buyruğxo əməlbi şot'ay çuresunast'a manezst'a.

¹¹ Me əyitmoğo vəx exlətezbi ki, Bezi müqluğ vəst'aq'an baki, ef müqluğal bolq'an baki. ¹² Bezi buyruğ metərə: Zu vəx çuresi k'inək' vənal sun-suna çurekinan. * ¹³ Şuk'k'ali çuresun dost'eynak' iz elmoğo tadala amdari çuresunaxun gele bakes batenekon. ¹⁴ Əgər Zu vəx bürmişit'oğo əməlbaynan, vən Bezi dost'urxonan. ¹⁵ Ene vəx nökerxo tez nex, şot'aynak' ki, nökeren iz ağan k'ə bsuna tene ava. Zu vəx dost'ez nex, şot'aynak' ki, Bezi Bavaxun ibakit'oğo bütümə vəx avabakesezdi. ¹⁶ Vən Za tenan c'ək'p'i, Zuz vəx c'ək'p'i tapşurbi ki, taşi bar tadanın, t'e baral həmişə mandane. Metərluğen, Bezi s'iyen Bavaxun k'ə çureğaynan, şot'in vəx tadale. ¹⁷ Bezi buyruğ mone: sun-suna çurekinan.

Dünyənen şagirdxo nifrətsun

¹⁸ Dünyənen vəx nifrətbayın, ef eyex badanan ki, vəxun bəş Zane nifrətbe. ¹⁹ Əgər me dünyənexun bakiynaniy, dünyənen izi k'inək' vəx çureğoy. Ama vən dünyənexun tenan, Zu vəx dünyənexun c'ək'ezpi, kot'o görə dünyənen vəx nifrətebsa. ²⁰ Zu vəx pi əyitə ef eyex badanan: "K'ul iz ağaxun kala tene". Əgər Za pul tadi işiğ tet'un tadesa, vəxal hat'etər balt'un; Bezi əyitə bəğet'unsa, efiyal əyitə bəğalt'un. † ²¹ Kot'oğo bitova efi Bezi baç'anexun taysuna görə balt'un, şot'aynak' ki, Za Yaq'abit'u tet'un çalxsə. ²² Zu nu harizuy, şot'oğoxun nu exlətp'izuy, şot'oğoy taxsır tene bakoy, ama həysə günaxkər baksuna görə içoğo təmizə c'evk'es tet'un bakon. ²³ Za nifrətbalt'in Bezi Baval nifrətebsa. ²⁴ Əgər Zaxun başq'a şuk'k'alən nu bes bakala eşurxo şot'oğoy arane nu bizuy, içoğoy günax tene bakoy. Ama həysə Bezi bit'oğo ak'it'uxun oşal Zaal, Bezi Baval nifrətt'unbsa. ²⁵ Ama mo

* 15:12 15:12 İoan. 13:34; 15:17; 1 İoan. 3:23; 2 İoan. 5 † 15:20 15:20 Mat'. 10:24; Luk'. 6:40; İoan. 13:16

kot'o görəne baki ki, Moiseyi Şamurxoy boş şameşi "Za nahaq' gala nifrətt'unbi" əyit bex p'ap'ane. †

²⁶ Bavaxun eğala serina ak'est'ala Urufen - Zu Bavay t'öğölxun vəynak' yaq'abala Köməybalen, eğat'an isə Bezi barada şahidluğbale. ²⁷ Vənal mot'o ef piin ak'i şahidluğbalnan, şot'aynak' ki, t'e belxun Zaxun sagalanan.

16

¹ Me əyitmoğə vəx nexzu ki, ef vèluğ nu açane. ² Vəx sinagogxoxun şəp'eğalt'un. Hamal t'etər sa vədə eğale ki, vəx bəsp'alt'in Buxaçuğə q'ulluğbi baksuna fikirbale. ³ Şot'oğon mot'o balt'un, şot'aynak' ki, nə Bava tet'un çalxi, nə Za. ⁴ Ama mot'oğə vəx exlətəzbi ki, t'e vaxt' eğat'an Bez pi əyitmoğə ef eyex badanan.

İvel Urufi əşurux

Süft'inəxun mot'oğə vəx tez exlətp'i, şot'aynak' ki, vəxun sagalazuy. ⁵ Həysə isə Za Yaq'abit'ay t'öğölez taysa, ama vəxun şuk'k'alən Zaxun "mayan taysa?" pi tene xavar haq'sa. ⁶ Şot'aynak' ki, me Bezi pit'oğon vəx dərdəne badi. ⁷ Ama Zu vəx serinaz nex: Bezi taysun ef xeyrinəne. Şot'aynak' ki, nu tağayiz, Köməybal ef t'öğöl tene eğal, ama tağayiz, Şot'o vəynak' yaq'aboz. ⁸ Şo eğat'an günaxi, düzgünluği saal divani barada fikiri düz nu baksuna avabakest'ale: ⁹ günaxi barada, şot'aynak' ki, Za vèluğ tene bu; ¹⁰ düzgünluği barada, şot'aynak' ki, Zu Bavay t'öğölez taysa, ene Za tenan ak'al; ¹¹ divani barada, şot'aynak' ki, me dünyəni kalaluğbaleynak' * ene q'ərar tadeşene.

¹² Hələ vəx Bezi uk'ala gele əyitzax bu, ama həysə korox ef haq'ıla tene p'aq'al. ¹³ Serina çoyel c'evk'ala Uruf eğat'an isə Şot'in vəx həgigi seri bakala yaq'en taşale. Axiri hik'k'ala İçuxun tene exlətp'al, ama k'ə ibakenesa şot'o uk'ale saal oşa bakala əşurxo avabakest'ale. ¹⁴ Şot'in Bezi s'iya alabale, şot'aynak' ki, Zu pi əyitmoğə vəx avabakest'ale. ¹⁵ Bezi Bavay k'ə bunesa, Bezine. Kot'o görəz "Bezi əyitmoğə vəx avabakest'ale" pi.

Şagirdxoy dərdə müqluğa fıırpsun

¹⁶ Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan». †

¹⁷ T'e vədə İsusi bəzi şagirdxon sun-suna pit'un: «"Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan" saal "şot'aynak' ki, Bavay t'öğölez taysa" pi me əyitmux k'ə upsuna?» ¹⁸ Şot'oğon içoğoy arane xavart'un haq'say: «"Male mande", "gele tene c'ovakal" k'ə upsuna? Yan mot'o teyan q'amışaksa». ¹⁹ İsusen İçuxun k'ə xavar haq'alt'unıysa avabaki şot'oğə pine: «"Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan" pi Bezi əyiti baradanan sun-sunaxun xavar haq'sa? ²⁰ Serina, serinaz vəx nex: vən önpə zizik'alnan, dünyə isə müq bakale. Vən dərdə boş bakalnan, ama ef dərd müqluğa fıırk'ale. ²¹ Çuğon əyel eçala vədine q'aç'e zap'e, şot'aynak' ki, iz vədə p'ap'ene. Ama əylə eçerit'uxun

† 15:25 15:25 İvel məğ. 35:19; 69:4 * 16:11 16:11 - yəni ki ibliseynak' † 16:16 16:16 - Bəzi şamurxost'a: ak'alnan. Şot'aynak' ki, Bavay t'öğölez taysa.

oşa dünyəne sa amdar eşt'una görə iz müqəxun zapi q'aç'a eyexun c'evək'sa. ²² Vənal həysə dərdlunan. Ama Zu vəx p'urum ak'oz, t'e vədə vən müqbakalnan, şuk'k'alenal me müqluğa vəxun haq'es tene bakal. ²³ T'e ği Zaxun hik'k'al tenan xavar haq'al. Serina, serinaz vəx nex: Bezi s'iyen † Bavaxun k'ə çureğaynan, Şot'in vəx tadale. ²⁴ Həysət'inəl şirik' Bezi s'iyen hik'k'al tenan çureşe. Çurekinan, tadeğale, ef müqluğal bol bakale.

²⁵ Vəx mot'oğə məsələğonez nexey. Ama t'etər sa vədəne eysa ki, ene vəxun məsələğon tez exlətp'al, Bavay barada vəynak' qay exlətp'oz. ²⁶ T'e ği vən Bavaxun Bezi s'iyen xaişbalnan. Zu Bezi ef gala Şot'oxun sa şey xoyinşbsuna tez nex. ²⁷ Axırı Bavan İçin vəx çuresa, şot'aynak' ki, vən Za çurnansı, Buxaçuğoy t'ödxun Bezi eysunal vənənbaki. ²⁸ Bavay t'ödxun me dünyənez hari, isəəl me dünyənexun c'eri p'urum Bavay t'öğöləz taysa».

²⁹ T'e vədə İz şagirdxon pit'un: «Həysə Hun qayen exlətpsa, sal sa məsələl ten nex. ³⁰ İsə q'amışyanbaks ki, Hun hər şeyə Vaxun xavar haq'alt'uxun bəşen ava. Kot'o görəl Vi Buxaçuğoxun eysuna vəyan». ³¹ İsusen şot'oğə pine: «Həysə həgigiyal vənən? ³² Mone, Za savsa barti hər soğə iz k'oya şareğala vaxt' enesa, şə ene harene. Ama Zu savsa tezu, şot'aynak' ki, Bava Zaxune. ³³ Vən Zast'a serluğ bəğğəbanan piz mot'oğə vəynak' exlətp'i. Me dünyəne əzyəti boşnan, ama ük'lü bakanan! Zu me dünyəni şərə q'alibez hari».

17

İsus İçeynak' afırpsun

¹ İsusen exlətp'i çark'it'uxun oşa göynul bəği pine: «Ay Bava, vaxt' hare! Vi Ğare kalaluğa ak'est'a ki, Ğarenal Vi s'iyəq'an alabi. ² Hun Şot'o bitot'ay loxol ext'iyəren tadi ki, Şot'inal Vi tadtit'oğə bitova həmişəluğ yəşəyinq tadane. ³ Həmişəluğ yəşəyinqal mone ki, Va - tək bakala seri Buxaçuğə saal Hun yaq'abi İsus Xrist'osa çalxat'un. ⁴ Hun Za tapşurbi əşurxo bex p'ap'epsunen oçali çoyel Vi kalaluğa ak'esezdi. ⁵ Ay Bava, Zu Vi t'öğöl bakat'an, hələ dünyə yaranmışakit'uxun bəş Bezi s'i alabakene. Həysə p'urum Bezi s'iya Vi t'öğöl alaba.

İsus İz şagirdxoynak' afırpsun

⁶ Dünyənexun Hun Za tadi amdarxo Vi Şu baksunaz ak'est'i. Şorox Vit'uniy. Hun şot'oğə Zan tadi, şot'oğonal Vi əyitə əməlt'unbi. ⁷ Həysəəl avat'un ki, Za k'ə tadenu bito Vaxune. ⁸ Şot'aynak' ki, Za avabakest'i əyitmoğə şot'oğə avabakesezdi, şot'oğonal q'abult'unbi. Vi t'öğölxun eysuna həgigiyal q'amışt'unbaki, Za Hun yaq'absunal vət'unbaki. ⁹ Zu şot'oğəynak'ez afırne. Dünyəneynak' təə, Za tadtit'oğəynak'ez xoyinşbsa, şot'aynak' ki, şorox Vit'un. ¹⁰ Bezi bakala hər şey Vine, Vi bakaloroxal Bezine, şot'oğoxunez Bezi s'iya alabe. ¹¹ Zu me dünyəne gele tez mandal, Zu Vi t'öğöləz qaybaks. Şorox isə me dünyənet'un manst'a. Ay İvel Bava, şot'oğə Za tadi Vi s'iyə zoren q'orişə ki, Yallarik' saq'at'un baki. ¹² Şot'oğoxun sagala baki vədine şot'oğə Hun Za tadi Vi s'iyə zoren q'orişezbsay. Şot'oğə ezfi. İvel

Şam bex p'ap'eq'an pi əfçibaksuna q'ərar tadeşi amdaraxun başq'a, şot'oğoxun şuk'k'al tene açi. *

¹³ Həysəəl Vi t'əğölez eysa. Heq'ədər ki me dünyənezu, me əyitmoğox nexzu ki, Bezi müqluğ şot'oğost'al bol-bolq'an baki. ¹⁴ Zu şot'oğox Vi əyitə p'ap'esezbi. Dünyənen şot'oğox nifrətəbi, şot'aynak' ki, Zu me dünyənəxun nu bakala k'inək' şoroxal me dünyənəxun tet'un. ¹⁵ Şot'oğox me dünyənəxun exst'una təə, şot'oğox şər bakalt'uxun q'orişbsunaz Vaxun xoyinşbsa. ¹⁶ Zu me dünyənəxun nu bakala k'inək' şoroxal me dünyənəxun tet'un. ¹⁷ Şot'oğox Vaynak' Vi seri bakala əyiti zoren İvelba. Seri bakalo saycə Vi əyite. ¹⁸ Hun Za me dünyəne yaq'abi k'inək' Zuval şot'oğox me dünyənəz yaq'abi. ¹⁹ Za şot'oğox dərdenez Va həsrbsa ki, şorox həgigiyal Viq'at'un baki.

İsusi bütüm İçu vət'oğoxnak' afırıpsun

²⁰ Saycə şot'oğoxnak' təə, şot'oğox əyiten Za və bakalt'oğoxnak'al afırızne ki, ²¹ bütüm saq'at'un baki. Ay Bava, Hun Zast'a, Zuval Vast'a bakala k'inək' şoroxal Yast'a bakeq'an ki, dünyənən Vi Za yaq'absuna vəbakeq'an. ²² Hun Za tadi s'iyə kalaluğa Zuval şot'oğox tadi ki, Yan sa bakala k'inək' şoroxal saq'at'un baki. ²³ Zu şot'oğost'a, Hunal Zast'anu. Barta şoroxal tam saq'at'un baki ki, me dünyənən Vi Za yaq'absuna, Za çureğala k'inək' şot'oğoxal çuresuna avabakeq'at'un. ²⁴ Ay Bava, xaişezbsa ki, Hun Za tadi amdarxoval Bezi bakala gala Zaxunq'at'un baki. Barta Hun Za tadi s'iyə kalaluğa ak'eq'at'un, şot'aynak' ki, Hun dünyə yaranmişakalt'uxun bəşən Za çuresi. ²⁵ Ay düzgün bakala Bava, me dünyənən Va tene çalxi, Zu isə Va çalezxsə, mot'oğoxal Vi Za yaq'absuna avat'unbaki. ²⁶ Vi şu baksuna şot'oğox avabakesezdi, avabakest'unal davamboz ki, Vi za tadi çuresun şot'oğost'a bakala k'inək', Zuval şot'oğost'a bakaz».

18

İsusi biq'esun

(Mat'. 26:47-56; Mrk'. 14:43-50; Luk'. 22:55-57)

¹ İsusen afırıpit'uxun oşa İz şagirdoxun sagala c'eri Gidron dərəni t'e soğox tərəfə c'ovaki. T'et'iyə sa zeytunluğə buy. İsus q'a İz şagirdox t'iyat'un başi. ² İsusə xəyanətbala İudanal me ganu çalexsay, şot'aynak' ki, İsus q'a İz şagirdox usum-usum t'et'iyə girt'unşay.

³ Mone, İudan Rime q'oşuni əsk'ərxo saal samci bəyinşxon q'a fariseyxon yaq'abi xrame sa hema q'aroolçiğə t'iyane eçeri. Şot'oğox kiyel çirağ, lopa saal silaxe buy. ⁴ İsusen İz bel eğala hər şeyə avaney. Şo bəş c'eri "şunan qəvesa?" pi şot'oğoxun xavare haq'i. ⁵ Şot'o coğabt'un tadi: «Nazaret'lu İsusə». İsusen şot'oğox "Zu Şozu" * pine. Şot'o toydi İudal şot'oğoxun sagalaney. ⁶ İsusen "Zu Şozu" uk'at'an şorox qoş baki oçala past'unşi.

⁷ Şot'in p'urum "şunan qəvesa?" pi şot'oğoxun xavare haq'i. Şot'oğoxal "nazaret'lu İsusə" pit'un. ⁸ İsusen coğabe tadi: «Vəx pizu ki, Zu Şozu. Əgər Zanan qəvesasa, Bez t'əğöl bakalt'oğox tərbanan

* 17:12 17:12 İvel məğ. 41:9; İoan. 13:18 * 18:5 18:5 - Həmişə Bakalo.

taşeq'at'un». ⁹ Mot'o şot'aynak'e pi ki, İzi "Za tadi amdarxoxun şuk'k'ala tez açesp'i" pi əyit bex p'ap'ane. †

¹⁰ Simon P'et'erast'a xançale buy. Şot'o c'evk'i samci bəyinşi nökeri yön ümüğə tumexun bonet'i. T'e nökeri s'i Məlikey. ¹¹ T'e vədə İsusen P'et'era pine: «Xançala iz gala laxa! Bavan tadi koruği kasina üğiz buq'on». ‡

¹² T'e vədə hazartani kalat'in iz əsk'ər xoxun sagala, saal iudeyxoy xrame q'aroolçiğon İsusə biq'i İz kulmoğə ğaçt'unpi. ¹³ İsusə süft'ə Xanani t'öğölt'un taşeri. Şo t'e usen samci bəyinşxoy kalo bakala K'ayafay q'ayinbaney. § ¹⁴ Mo hat'e K'ayafaney ki, "bütüm me azuk'i k'as'esunaxunsa sa amdari me azuk'eynak' bisun şaat'e" pi iudeyxoy kalat'oğə maslaate tadey. *

Pet'eri İsusaxun samci danmişaksun

(Mat'. 26:69-70; Mrk'. 14:66-68; Luk'. 22:55-57)

¹⁵ Simon P'et'er saal q'erəz sa şagird İsusə bac'anexun tat'unsay. T'e şagird samci bəyinşxoy kalat'ay çalxaley, şot'aynak'al İsusaxun sagala şot'ay məəlne baneşi. ¹⁶ P'et'er isə qavuna çomoy t'öğöl çurk'alane baki. Samal oşa samci bəyinşxoy kalat'ay çalxal bakala t'e şagird qavunane c'eri. Şot'in çomoy tume çurpi q'ulluğci xuyərxun exlətp'i P'et'era bonane badi. ¹⁷ Me arane çomoy tume çurpi q'ulluğci xuyəren P'et'eraxun xavare haq'i: «Hun t'e amdari şagirdxoxun tenu ki?» Şot'in isə "təə, tezu" pine.

¹⁸ Miney pi nökerxon q'a q'aroolçiğon t'et'iya aruxp'i, iz hərrəmine çurpi gamt'unsay. P'et'eral şot'oğoxun çurpi gamesane burqı.

İsus Samci bəyinşxoy kalat'ay bəş

(Mat'. 26:59-66; Mrk'. 14:55-64; Luk'. 22:66-71)

¹⁹ Samci bəyinşxoy kalat'in isə İsusaxun İz şagirdxoy q'a zombsuni baradane xavar haq'say. ²⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Zu bitot'ay bəş qayez exlətp'e, bütüm iudeyxoy gireğala sinagogxo q'a xramaz həmişə zombe, hik'k'alal c'ap' tez exlətp'e. ²¹ İsə het'aynak'en Zaxun me exlətə taşt'a? Za ibaki amdarxoxun xavar haq'a, şot'oğon Bezi pi əyitmoğə avat'un». ²² İsusen me əyitmoğə pit'uxun oşa t'et'iya çurpi q'ulluğciğoy sunt'in "samci bəyinşxoy kalat'u metəren coğab tast'a?" pi şot'o sa silləne duği. ²³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər haq'suzes əyitesa, Bez haq'suz baksuna ak'est'a. Ama düzez əyitesa, Za het'aynak'en duğsa?» ²⁴ T'e vədə Xananen şot'o hələl İz kul ğaç samci bəyinşxoy kalo bakala K'ayafay t'öğölə yaq'abi.

P'et'eri p'əmcı saal xibimci danmişaksun

(Mat'. 26:71-75; Mrk'. 14:69-72; Luk'. 22:58-62)

²⁵ Simon P'et'er çurpi gameğat'an şot'oxun p'urum xavart'un haq'i: «Unk'o hunal me amdari şagirdxoxunnu, tene?» Şot'in danmişaki "təə, tezu" pine. ²⁶ Samci bəyinşxoy kalat'ay nökerxoxun soğə P'et'eren duği ümüğə bot'i amdari q'oomey. Hat'e nökeren "va şot'oxun sagala

† 18:9 18:9 17:12 ‡ 18:11 18:11 Mat'. 26:39; Mrk'. 14:36; Luk'. 22:42 § 18:13 18:13 - Xanan içal süft'ə samci bəyinşxoy kaloney. Şot'o gele vədə hələl "samci bəyinşxoy kalo" pit'un k'aley. * 18:14 18:14 İoan. 11:49-50

tez ak'ey ki ganu?" pi P'et'eraxun xavare haq'i. ²⁷ P'et'er p'urum izi İsusaxun sagala baksunaxun danmişe baki. Hat'e saadal dadalen elepi.

İsus Rimen təyinbi kalaluğbal P'ilat'i bəş

(*Mat'. 27:1-2; 11-31; Mrk'. 15:1-20; Luk'. 23:3-5; 13-25*)

²⁸ Savaxt'an üşenen İudeyin kalat'oğon İsusə K'ayafay t'ödxun Rimen təyinbi kalaluğbal P'ilat'i sarayat'un eçeri. Ama içan saraya tet'un başi şot'aynak' ki, pak manst'unt'un çuresay, tenesa C'ovaksuni axsibayi† ukuna ukes tet'un bakaliy. ²⁹ T'e vədə P'ilat' qavuna, şot'oğoy t'öğöl c'eri pine: «Me amdari taxsır hik'ə?» ³⁰ Şot'oğon P'ilat'a coğabt'un tadi: «Əgər me amdaren pis əş nu biq'i bakiniy, kot'o vi kiyel teyan tadoy!» ³¹ P'ilat'en şot'oğoy pine: «Kot'o memiin taşeri ef k'anunen vən divanbanan». İudeyxoy kalat'oğon P'ilat'a pit'un: «Beşi şuk'k'ala besp'est'uni ext'iyər butene». ³² Mo şot'o görəne baki ki, İsusi İzi hetər bisuni barada pi əyit bex p'ap'ane. ‡

³³ P'ilat' qaybaki sarayane başi. Şot'in İsusə k'alpi Şot'o pine: «Hun iudeyxoy padçağnu?» ³⁴ İsusen coğabe tadi: «Hun kot'o vaxunen pi, yoxsa Bezi barada va q'erəzt'oğont'un exlətp'i?» ³⁵ P'ilat'en pine: «Zu iudeyzu ki? Vi azuk'en q'a samci bəyinxone va bezi kiyel tadi. Exlətp'a, k'ən biyo?» ³⁶ İsusen coğabe tadi: «Bezi padçağluğ me dünyənexun tene. Əgər Bezi padçağluğ me dünyənexun bakiniy, Bezi q'ulluğçıgön Zu iudeyxoy kalat'oğoy kiyel nu bafst'eynak' davat'unboy. Ama Bezi padçağluğ memiin tene». ³⁷ P'ilat'en Şot'o pine: «Ak'esa, hun padçağnu». İsusen coğabe tadi: «Vi pi k'inək'e, Zu Padçağzu. Zu serin barada şahidluğbseynak'ez nanaxun baki dünyəne hari. Serin tərəf bakala hər sunt'in Za ümüxelaxsa». ³⁸ P'ilat'en Şot'oxun "p'oy seri hik'ə?" pi xavare haq'i.

Mot'o pit'uxun oşa p'urum qavuna, iudeyxoy t'öğöl c'eri şot'oğoy pine: «Zu Şot'ost'a sal sa taxsır tez aksa. ³⁹ Vəst'a sa ədəte bu: C'ovaksuni axsibayi vədine zu vəynak' sa tana terezbsa. Həysə çurnansasa, vəynak' "iudeyxoy padçağa" tərbaz?» ⁴⁰ Şot'oğon p'urum harayk'a pit'un: «Me amdara təə, Barabba tərba!» Barabba isə sa k'uldurey.

19

İsusə bespsuni q'ərar

¹ T'e vədə P'ilat'en İsusə tatarlayınşsunane əmirbi. ² Əsk'ərşxonal şaşaxun sa tac əldi İsusə belt'un laxi, Şot'ay loxol tünd ç'oc'a xələtt'un lap'ti. ³ Şorox İsusə t'öğöl hari "iudeyxoy padçağ dirist'q'an baki!" pi Şot'o sillət'un duğsay.

⁴ P'ilat'en p'urum qavuna c'eri iudeyxoy pine: «Mone, şot'o qavuna, ef t'öğöləz eşt'a ki, bezi şot'ost'a sa taxsır nu aksuna vən avabakanan». ⁵ İsus İz bel şaşaxun tac, İz loxol tünd ç'oc'a xələt qavuna c'eğat'an P'ilat'en şot'oğoy pine: «Me amdari loxol bəğanan!» ⁶ Samci bəyinxon q'a şot'oğoy q'ulluğçıgön Şot'o ak'i "xaçe loxol t'əq't'a, xaçe loxol t'əq't'a!" uk'a harayt'unpi. P'ilat'en isə şot'oğoy pine: «Şot'o vən ext'i

† 18:28 18:28 C'eys. 12:1-27 ‡ 18:32 18:32 - İsusen İzi xaçe loxol t'əq't'esuna saturbəş avabakest'enev. İoan. 3:14; 12:32

xaçe loxol t'əq't'anan, şot'aynak' ki, zu şot'ost'a sa taxsır tez aksa». 7 İudeyxon şot'o coğabt'un tadi: «Beşi k'anune bu, me k'anuna görəl şo biyalane, şot'aynak' ki, İçu Buxaçığoy Ğare nex».

8 P'ilat'en me əyitə ibaki samalal q'inebi. 9 P'urum saraya başi İsusaxun xavare haq'i: «Hun mayinnu?» Ama İsusen şot'o coğab tene tadi. 10 P'ilat'en şot'o pine: «Zaxun exlətpsın ten çuresa? Ten ava ki, va tərbsunal, xaçe loxol t'əq'st'unal bezi kiyele?» 11 İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər va Alaxun nu tadeşiniy, Bezi loxol vi sal sa ext'iyər tene bakoy. Ama Za vi kiyel tadit'ay günax gele kalane».

12 Me əyitmoğoxun oşa P'ilat'en şot'o tərbsune çuresi, ama iudeyxon harayk'a next'uniy: «Əgər me amdara tərbayın, imp'erat'ori tərəf tenu. İçu padçağ uk'alo imp'erat'ori düşməne!»

13 P'ilat'en me əyitə ibaki İsusa qavunane c'evk'i. Şo "Jenen Döşəyinqəki" gala (əbrani muzin Gabbata), izi divanbseynak' laxesi taxt'a areşi. 14 C'ovaksuni axsibayeynak'* həzirluğ bəğala ğine təxminən üqümci saadey. † P'ilat'en iudeyxu "bəğanan, ef padçağ mone!" pine. 15 Ama şot'oğon harayt'unpi: «İradbakeq'an, iradbakeq'an! Kot'o xaçe loxol t'əq't'a!» P'ilat'en şot'oğoxun xavare haq'i: «Yəni ef padçağa xaçe loxol t'əq't'az?» Samci bəyinqxon coğabt'un tadi: «İmp'erat'oraxun başq'a beşi padçağ butene!» 16 T'e vədə P'ilat'en İsusa xaçe loxol t'əq'st'eynak' şot'oğoy kiyele tadi.

İsusa xaçe loxol t'əq'st'un

(Mat'. 27:32-44; Mrk'. 15:21-32; Luk'. 23:24-43)

Əsk'ərxon İsusa tat'unşeri. 17 İsusen xaça İcin taşeri "Kəllə", yəni əbrani muzin K'olgot'a uk'ala galane c'eri. 18 T'et'iya şot'o xaçe loxol t'əq't'undi. İçuxun sagala q'erəz p'ə tanal xaçe loxol t'əq't'undi: soğo İsusi yön, t'e soğo tərs tərəf, İsus isə biyexey. 19 P'ilat'en xaçe loxol İudeyxoy PADÇAĞ NAZARET'LU İSUS same duğest'i.

20 İudeyxoy gelet'ine me sama k'alpi, şot'aynak' ki, İsusi xaçe loxol t'əq't'esi ga şəhərə İşaney hamal t'e sam əbrani, lat'ini saal grek'i muzine sameşey. 21 Mot'o görət'un iudeyxoy samci bəyinqxon P'ilat'a pey: «"İudeyxoy padçağ" təə, "<Zu iudeyxoy padçağzu> uk'al" şampa». 22 P'ilat'en isə "k'ə sampezsa, ene sampezu" pine coğab tadey.

23 Əsk'ərxon İsusa xaçe loxol t'əq't'it'uxun oşa şot'ay paltarxo ext'i içoğoy arane bip' gala cöyt'unbi. Şot'oğon gurat'al ext'undi, t'e gurat' t'etərə əleşey ki, şot'ay loxol əbun buteney. 24 Şot'oğon sunsuna pit'un: «Mot'o zıgmaben, çöp bosen bəyin, şiya baksa». İvel Şamurxost'a bakala "İçoğoy arane Bezi paltara cöyt'unbi, Bezi paltareynak' çöpt'un bosı" ‡ əyit bex p'ap'eç'an pine me əşurxo baki.

25 İsusa xaçe loxol t'əq't'i gala İz Nana, İz Nanay xunçi, K'leop'ay çuux Mariya saal magdallu Mariyane çurpey. 26 İsusen İz Nana saal

* 19:14 19:14 C'eys. 12:1-27 † 19:14 üqümci saad - həysət'in vaxt'en berezərə saadi p'as's'e. ‡ 19:24 İvel məğ. 22:18

Şot'ay t'öğöl İz çureğala şagirdi çurpsuna ak'i İz Nana pine: «Ay Nana, kot'o Vi ğar hesabba!» ²⁷ Şagirdə isə "hunal kot'o vi nana hesabba!" pine. Kot'oxun oşa t'e şagirden Mariya iz k'oyane taşeri.

İsusi bisun

(*Mat'. 27:45-56; Mrk'. 15:33-41; Luk'. 23:44-49*)

²⁸ İsusen hər şeye tamam baksuna avaney. Şot'aynak'al İvel Şam tam bex p'ap'eq'an pi "xenezaz baki!" pine. § ²⁹ T'et'iya fine oq'oyen buy sa q'ave buy. Sa bisinə t'e oq'oyi boş puşp'it'uxun oşa q'arğuni loxol c'ovakest'i İsusi jomot'un taşeri. ³⁰ İsusen fine oq'oya q'urtedi. Oşa "tamame baki" pi İz bula k'os'bi İz urufa Buxaçuğone tapşurbi.

³¹ Mo Həzirliği ğiney, hamal me Şamat' ği C'ovaksuni axsi-bayaxun sa ğinane kofst'ay. İudeyxon tet'un çuresay ki, xaçe loxol t'əq't'eşiyorox Şamat' ğine suruk' mandat'un. Şot'aynak'al şot'oğon P'ilat'axun xaişt'unbi ki, xaçe loxol t'əq't'eşit'oğoy turmoğoxoxbi * meydixoxaçe loxolxun ext'at'un. ³² T'e vədə əsk'ərxon süft'ə İsusaxun sagala xaçe loxol t'əq't'eşit'oğoy sunt'ay, oşa isə t'e sunt'ay turmoğoxoxt'unbi. ³³ İsusi t'öğöl İşalayınşakat'an isə Şot'ay ene p'uri baksuna ak'i İz turmoğox tet'un xoxbi. ³⁴ Ama əsk'ərxoxun sunt'in Şot'ay bərinə xişt'ik'en deşinebi, hat'e saad t'et'iin p'i saal xene bari.

³⁵ Mot'o iz piin ak'i amdarene şahidluğbsa, şot'ay şahidluğal serine, şot'in serina upsuna avane. Şahidluğbsa ki, vənal və bakanan. ³⁶ Morox şot'o görəne baki ki, İvel Şamurxost'a bakala "Şot'ay sa üq'ənal xox tene bakal" † əyit bexq'an p'ap'i. ³⁷ İvel Şamurxost'a metər sa gaal bune: "Deşibakit'ay loxol bəğalt'un". ‡

İsusi meydə mağarina laxsun

(*Mat'. 27:57-61; Mrk'. 15:42-47; Luk'. 23:50-56*)

³⁸ Mot'oxun oşa arimat'eyalu İosifen P'ilat'axun meydə exst'unane xaişbi. İosif İsusi şagirdəy, ama iudeyxoy kalat'oğoxun q'İbsuna görə mot'o c'ap'e efsay. P'ilat'en şot'o bareti, İosifenal hari İsusi meydə exedi. ³⁹ Şot'oxun sagala Nik'odimal buney, mo üşə İsusi t'öğöl hari hat'e Nik'odimey. § Şot'in içuxun sabaç lit'ra * aloyaxun gərgürbi mirra † c'əyine eçeri. ⁴⁰ Şot'oğon İsusi meydə ext'i iudeyxoy oçalaxbsuni ədəten şot'o adeğala c'əyin ləəmdi kətani bəzen bəc'ürt'unpi. ⁴¹ İsusaxaçe loxol t'əq't'i gala İşa sa gane buy, memiyal hələ meydə nu laxeşi təzə sa mağarane buy. ⁴² Əyc'indəri Şamat' ğiney, me mağaral İşa baksuna görə şot'oğon İsusi meydə t'et'iyat'un laxi.

20

İsusi bəyinbaksun

(*Mat'. 28:1-8; Mrk'. 16:1-8; Luk'. 24:1-12*)

§ **19:28** 19:28 İvel məğ. 22:15; 69:21 * **19:31** 19:31 Xaçə loxol t'əq't'eşit'oğoy bisunen boxoye zapey. Ama şot'oğoy turmoğoxoxbsunen şot'oğon içoğox efes tet'un baksay, metər luğenal suruk'eşi usum bisat'uniy. † **19:36** 19:36 C'əys. 12:46; Ams'i oç. 9:12; İvel məğ. 34:20 ‡ **19:37** 19:37 Zək. 12:10; Qay. əyit 1:7 § **19:39** 19:39 İoan. 3:1-2 * **19:39** 19:39 sabaç lit'ra - 34 kg. † **19:39** 19:39 mirra - saat' adeğala oyurxoxun həzirbaki toyexlu c'əyin

¹ Şamat'i samci ğine* üşenen, hələ bayınq' vədine magdallu Mariya İsus laxesi mağarinane hari. Şot'in anek'i ki, mağarin jomoxun t'əp'ək' jə t'ık'ıresene. ² Şot'aynak'al t'it'eri Simon P'et'eri saal İsusi ən gele çureğala t'e soğə şagirdi t'öğöl hari pine: «Q'onçuğomağarinaxun taşeret'un, mayat'un laxə teyan ava».

³ P'et'er saal t'e soğə şagird mağarinat'un taşi. ⁴ Şorox sagala t'it'unst'ay, ama t'e soğə şagird P'et'eraxun yeyine t'ist'ay, şot'o görəl mağarina süft'ə şone p'ap'i. ⁵ Şot'in k'os'baki anek'i ki, kətani bəzurxo t'iya bitene, ama bona tene başi. ⁶ Şot'ay baç'anexun Simon P'et'eral hari p'anep'i, şo mağarin boş başi bitə kətan bəzurxo ⁷ saal İsusi bula bəc'ürpi dəsmərə anek'i. Dəsmər kətan bəzürxoy t'öğöl təə, q'erəz sa gala cöycə bəc'ür mandeney. ⁸ T'e vədə mağarina süft'ə p'ap'i t'e soğə şagirdal bona başi mot'oğə ak'i vəne baki. ⁹ Ama şot'oğon İsus p'uri ganuxun bəyinbakalane uk'ala İvel Şama hələ tet'un q'amışaksay.

İsusi magdallu Mariya ak'esun

(*Mat'. 28:9-10; Mrk'. 16:9-11*)

¹⁰ Hametər, şagirdxo p'urum içoğoy mandala galat'un qaybaki.

¹¹ Mariya isə önk'a mağarin çölin tərəf çurpeney. Şot'in önk'a-önk'a k'os'baki mağarin bonane bəği. ¹² T'et'iya mas'i paltar lapi p'ə angele ak'i: soğə İsusi meydə laxi gane best'a, t'e soğə isə turmoğost'a arseney. ¹³ Şot'oğon Mariyaxun "ay çuux, het'aynak'en önöne?" pi xavart'un haq'i. Mariyanal şot'oğə pine: «Bezi Q'onçuğə taşeret'un, maya laxsunal tez ava». ¹⁴ Mot'o pit'uxun oşa baç'ane firipi İsusi t'et'iya çurpsuna anek'i, ama Şo İsus baksuna tene avabaki.

¹⁵ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Ay çuux, het'aynak'en önöne? Şun qəvesə?» Mariyan şot'ay bağban baksuna zəndbi pine: «Ağa, əgər şot'o hunen taşeresə, maya laxsuna za upa, zu şot'o ext'oz».

¹⁶ T'e vədə İsusen şot'o pine: «Mariya!» Mariyanal firipi İsusə əbrani muzin "Ravvuni!" pine. ("Ravvuni" məəlim upsune).

¹⁷ İsusen şot'o pine: «Za ma biq'i efa, şot'aynak' ki, Zu hələ Bavay t'öğöl tez əqeşə. Ama Bezi viçimoğoy t'öğöl taki, şot'oğə upa ki, Bezi Bava bakala k'inək' efiyal Bava bakalt'ay, Bezi Buxaçux bakala k'inək' efiyal Buxaçux bakalt'ay t'öğöləz əqesə».

¹⁸ Magdallu Mariya şagirdxoy t'öğölə hari, şot'oğə "Q'onçuğə azk'i!" pine. Oşa İsusen içü pit'oğə bitova şot'oğə avabakesedi.

İsusi İz şagirdxoynak' ak'esun

(*Mat'. 28:16-20; Mrk'. 16:14-18; Luk'. 24:36-49*)

¹⁹ Hat'e ği - şamat'i samci ğine biyəşçoye şagirdxo p'urum sagalat'uniy. Şot'oğon iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexun içoğoy bakala k'ojin çomo kiritp'et'uniy. Ama İsus bona başi şot'oğoy boş çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!» ²⁰ Mot'o pi şot'oğə iz kulmoğə saal bərinəne ak'est'i. Şagirdxon Q'onçuğə ak'i gele müqt'un baki.

²¹ İsusen şot'oğə p'urum pine: «Vəynak' xeyirq'an baki! Bavan Za yaq'abi k'inək' Zuval vəxez yaq'absa». ²² Mot'o pit'uxun oşa şot'oğoy loxol fupı pine: «İvel Urufa haq'anan! ²³ Vən

* **20:1** 20:1 Şamat'i samci ğine - yəni bazarin ğine. İudeyxoynak' şamat'i samci ği bazarin ğine hesabbaksə.

şi günaxxo bağışlayınşaynan, şo bağışlayınşakale, şi günaxxo nu bağışlayınşaynan, şo bağışlayınşakinut mandale». †

İsusi T'omas ak'esun

²⁴ Ama p'as's'e şagirdaxun soğo, "Əkiz" k'aleğala T'omas, İsus İz şagirdxo ak'eğat'an şot'oğoy t'öğöl tene buy. ²⁵ T'e soğo şagirdxonal T'omas "Q'onçuğoy ayank'i" uk'at'an şot'oğoy pine: «Əgər Şot'ay kiyel misp'aren qaypi yaroğoy nu ak'ayiz, misp'ari ganxo bezi kul nu laft'ayin, İzi bõrineyal kula nu laxayiz, zu mot'o vëtezbakon».

²⁶ Muğ gınaxun oşa İsusi şagirdxo p'urum k'oya gireğat'an T'omasal şot'oğoy t'öğöley. Çomxo kirit baalkayin, İsus bonane başi. Şot'oğoy arane çurpi pine: «Vëynak' xeyirq'an baki!» ²⁷ Mot'oxun oşa T'omasane pi: «Vi k'əşinə miya laxa, Bezi kulmoğoy bəğə, vi kula boxoda, Bezi bõrine laxa. Ma süpələyinşaka, vë baka!» ²⁸ T'e vədə T'omasen pine: «Hun bezi Q'onçuxnu, bezi Buxaçuxnu!» ²⁹ İsusen isə şot'o coğabe tadi: «Hun Za ank'i pin vë baki? Ak'inut' vë bakalorox isə he bəxt'əvərt'un!»

İoanen sãmpi girke məksəd

³⁰ İsusen İz şagirdxoy piin bəş q'erəzəl gele möcüzəlü nişanxone ak'est'ey, manu ki, me girke boş tene sãmeşe. ³¹ Ama memiya bakalorox şot'aynak'e sãmeşe ki, vən İsusi Xrist'os, Buxaçugoy Ğar baksuna vëbakanan, vë bakiyal Şot'ay s'iyen yəşəyinş haq'anan.

21

İsusi İz şagirdxo göle bõrine ak'esun

¹ Me əşurxoxun oşa İsus T'iberiya göle * bõrine p'urum İz şagirdxo ak'eşi. Mo metərə bakey:

² Simon P'et'er, "Əkiz" k'aleğala T'omas, Galileyin Gana ayizexun bakala Nat'anail, Zavdayi ğarmux saal Şot'ay q'erəz p'ə şagird sagalat'uniy. ³ Simon P'et'eren pine: «Çəli biq'saz taysa». Mandi şagirdxon "yanal vaxun tayansa" pit'un. Şorox taşi lodk'inat'un laşi, ama t'e üşə hik'al biq'es tet'un baki. †

⁴ Kəybakat'an İsus göle bõrine çurpeney, ama şagirdxon Şot'ay İsus baksuna tet'un avabaki. ⁵ İsusen şot'oğoy pine: «Ay viçimux, ukseynak' sa şey biq'es bananki?» Şot'o coğabt'un tadi: «Təə». ⁶ İsusen pine: «Tora lodk'in yön tərəf bosanan, t'et'iin biq'alnan». Haketərəl bit'un. Şot'oğon t'eq'ədər çəlit'un biq'i ki, tora zapes tet'un baksay. ‡ ⁷ T'e vədə İsusi çureğala şagirden P'et'era pine: «Mo Q'onçuxə». Simon P'et'eren Şot'ay Q'onçux baksuna ibakala k'inək' iz looxun c'eq'i alin paltaren bəc'üresi lodk'inaxun c'eri xene boşə cupi. ⁸ T'e soğoy şagirdxo isə çəlin tora zapsun-zapsun lodk'inent'un hari, şot'aynak' ki, göle bõrinexun əxil tet'uniy, p'əbaç p'exusa § İsa gane mandey.

⁹ Şorox q'ariluğa c'eğat'an at'unk'i ki, t'et'iya bok'ala s'ile loxol çəline ap'sa, iz t'öğöl şumal buney. ¹⁰ İsusen şot'oğoy pine: «Həysə biq'i çəlinəxunal eçanan». ¹¹ Simon P'et'er tora q'ariluğa eşt'eynak'

† 20:23 20:23 Mat'. 16:19; 18:18 * 21:1 21:1 T'iberiya göl - mo Galileya göle t'e soğoy s'ine

† 21:3 21:3 Luk'. 5:5 ‡ 21:6 21:6 Luk'. 5:6 § 21:8 21:8 p'əbaç p'exus - 100m.

lodk'inane laşi. Tore boş sabaç əlli xib dənə kala çəline buy. Çəli lap gele baalkayın, tor k'as'teneşi. ¹² İsusen şot'oğə pine: «Ekinan, savaxt'in şuma ukanan». Şagirdxoy saycət'in Şot'oxun "Hun şunu?" pi xavar haq'suna ük' tenebi. Şot'ay Q'onçux baksuna avat'unıy. ¹³ İsusen şuma ext'i şot'oğə payebi, hat'etərəl çəlinəne paybi. ¹⁴ İsus p'uri ganuxun bəyinbakit'uxun oşa xibimci kərəmey ki, şagirdxo ak'esay.

İsusi P'et'era tadi tapşuruğ

¹⁵ Savaxt'in şumaxun oşa İsusen Simon P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, hun Za kot'oğoxun gelen çuresa?» P'et'eren Şot'o pine: «Hoo, ay Q'onçux, Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğə bəğa». ¹⁶ Şot'in p'əmci kərəm P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, Za çurensa?» Şot'inal İsusə pine: «Hoo, ay Q'onçux, Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğə otarişa». ¹⁷ Xibimci kərəm P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, Za çurensa?» P'et'eren xibimci kərəm İsusen içuxun "Za çurensa?" xavar haq'suna görə pisbaki Şot'o pine: «Ay Q'onçux, Hun hər şeyə avanu, bezi Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğə bəğa. ¹⁸ Serina, serinaz va nex: cəyil bakat'an vi q'ayınşa ğaçp'i çureğala gala tansay, ama q'oja bakat'an kulmoğə boxodalnu, q'erəzt'in vi q'ayınşa ğaçp'i va vi nu çureğala gala taşale». ¹⁹ İsusen me əyiten P'et'eren mani cürə bisunen Buxaçuğoy s'ıya alabaleysa, şot'one avabakest'ay. Mot'o pit'uxun oşa "Bezi baç'anexun eki" pine.

²⁰ P'et'erenal qoş bəği İsusi çureğala şagirdi içoğoy baç'anexun eysunane ak'i. Mo hat'e biyəsin şum ukala vədine fırtı İsusaxun "ay Q'onçux, Va toydala amdar şuva?" pi xavar haq'i şagirdey. *

²¹ P'et'eren me şagirdə ak'i İsusə pine: «Ay Q'onçux, p'oy me amdar hetər bakala?» ²² İsusen şot'o pine: «Əğər Zu qaybakamin † şot'ay dirist' manst'una çureğayız, mot'oxun va hik'ə? Hun Bezi baç'anexun eki». ²³ Hametər, t'e şagirdi nu bisuni barada vəbakalt'oğoy arane exlətxone yəymişəki. Ama İsusen şot'o tene biyal tene pey, saycə "əğər Zu qaybakamin şot'ay dirist' manst'una çureğayız, mot'oxun va hik'ə?" peney.

²⁴ Me əşurxoy barada şahidluğbsun şamk'alo hat'e şagirde. Yanal avayan ki, şot'ay şahidluğ serine.

²⁵ İsusen q'erəzəl gele əşurxone biq'ey. Əğər şoroxal soğə-soğə şameşiniy, zaynak' t'etərə eysa ki, şameğala girkurxo sal dünyəne tene p'aq'oy.

* **21:20** 21:20 İoan. 13:25 † **21:22** 21:22 Zu qaybakamin - memiya İsusen İzi me dünyəne p'əmci eysunaxune əyitey